အရှင်ဝရတေဇော

အရှင်မြတ် စီရင်တော်မူအပ်သော

၀၀ ၄
တကမာတကာ အရကောက

နှင့်

အဓိပ္ပာယ်, ဂဏ္ဌိ အချိုး အမျိုးမျိုး

မန္တလေးမြို့၊ မစိုးရိမ် ပါဠိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်
ဆဋ္ဌသံဂါယနာ သံယနာယက ဝန်ဆောင်သံယအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ
" အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ " " အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု "
ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး
ကြီးကြပ်သုတ်သင် ပြင်ဆင်တော်မူသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊
ကမ္မာအေးစာပုံနိပ်တိုက်၌ ရိုက်နိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၅၅ ကောဇာ ၁၃၇၃ ခရစ် ၂၀၁၁

အရှင်ဝရတေဇော

အရှင်မြတ် စံရင်တော်မှုအပ်သော

တိကမာတိကာအရဏကာဏ်

နှင့်

အဓိပ္ပာယ်, ဂဏ္ဌိ အချိုး အမျိုးမျိုး

မန္တလေးမြို့၊ မစိုးရိမ် ပါဠိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်
ဆဋ္ဌသံဂါယနာ သံဃနာယက ဝန်ဆောင်သံဃအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ
" ဓဇဂဟပဏ္ဍိတ " " အဘိဓေယျမဟာရဋ္ဌဂုရု "
ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး
ကြီးကြပ်သုတ်သင် ပြင်ဆင်တော်မူသည်။

ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ကမ္ဘာအေးစာပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ-၂၅၅၅ ကောဇာ-၁၃၇၃ ၂၀၁၁

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ကမ္ဘာအေးစာပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးဝင်းနိုင်
မတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၃၈၄၃/၀၂၄၀၅)က
ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

တိက မာတိကာ အရကောက်

ကျမ်းဦးနိဒါန်း

နမော ဗုဒ္ဓါယ၊ သိဒ္ဓံ—

၁။ တာဝတိံသေ ယဒါ ဗုဒ္ဓေါ၊ သိလာယံ ပဏ္ဍုကမ္မလေ။
ပါရိဆတ္တကမူလမှိ၊ ဝိဟာသိ ပုရိသုတ္တမော။ ။

၂။ ဒသသု လောကဓာတူသု၊ သန္နိပတိတ္တာန ဒေဝတာ။
ယယိရှပါသန္တိ သမ္မုဒ္ဓံ၊ ဝသန္တံ နဂမုဒ္ဓနိ။ ။

၃။ နှ ကောစိ ဒေဝေါ ဝဏ္ဏေန၊ သမ္မုဒ္ဓံ အတိရောစတိ။
သဗ္ဗေ ဒေဝေ အတိက္ကမ္မ၊ သမ္မုဒ္ဓေါ ဝ ဝိရောစတိ[1]။ ။

၄။ ဂမ္ဘီရံ နိပုဏံ ဓမ္မံ၊ မဓုရံ သေဝ ပကာသယိ။
သဟသဿကွသ ဥယျာနေ၊ ဝသံ ဝသံ နရာသဘော[2]။ ။

ဗုဒ္ဓနှင့် အဘိဓမ္မ နိဒါန်း ရှုပအစိန္တေယျ ရှုပါရှုပဝိလာသဂ္ဂ အဝေဒိယ အတုလိယ စသည် မှမ်းထုံ ဂုဏ်တော်အနန် ဥာဏ်တော်အပွမေ အသင်္ချေဘုန်း ရေမဆုံးသဖြင့် ဖွေန္ဒုန်းစံတူ ပမာယူလည်း သဒိသူကပ် မနှိုင်း အပ်သော သျှရပ္ပဇေည် ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်သည် သတ္တမဝါတော်ချိန်၌ တာဝတိံ-သာသို့ ကြွပြီးလျှင် သန္ဓေသိတမည်သော မယ်တော်မိနတ်သားကို အမှူးထား၍ လောကဓာတ်ပေါင်း တိုက်တသောင်းမှ ခညောင်းဆည်းကပ်လှာသည့် နတ်ပြဟ္မာ တို့အား ဓမ္မသင်္ဂီ ဝိဘင် အစရှိသော အဘိဓမ္မဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ ကြောင်း ယမက ပါဠိဟာရိယ ဒေဝေါရောဟန သင်္ကဿနဂိုရ် မှတ်တမ်း စသည်တို့ ယနေ့တိုင် ထင်ရှားသက်သေ တည်လျက် ရှိကြပေသေးသည်။

ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် လက်ထက်တော်အခါက ဆိုပါမူ ထိုသည့် အဖြစ်အပျက်သည် လူ့ပြည်နှင့် နတ်နန်း ရှေလမ်း ဌေလမ်း ပေါက်ရာ ခေတ်ဖြစ်ရကား ဗုဒ္ဓဝင်နှင့် ကမ္ဘာ့ရာဇဝင်၌ မှတ်တမ်းတင်ဘွယ်ပင် မလိုလောက်အောင် အောက်မေ့တ-သရ်မပြီး ချီးကျူးသံ မစဲမပြတ်နိုင်သော ကမ္ဘာ့အံ့ဘွယ်ကြီးတရပ်ပင် ဖြစ်ခဲ့ရပေလိမ့်မည်။ ထိုကြောင့်လည်း အဘိဓမ္မဒေသနာ ဟောကြားခြင်း၌ သုတ္တန္တဒေသနာ မျှားမှာကဲ့သို့ "ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဒေဝေသု ဝိဟရတိ တာဝတိံသေသု ပါရိ-

---

၁-အကုံရပေကဝတ္ထု ၁၅၉။
၂-ခေမာပကရဏ အဋ္ဌကထာ ၁ (ပဏာမ)။

ဆဘ္ဘကမ္မလေ ပဏ္ဍုကမ္မလသိလာယံ" စသည်ဖြင့် နောက်ခံ နိဒါန်းမပါရှိခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ဝိနည်းနှင့်သုတ္တန်၏ ထောက်ခံချက် သို့ဖြစ်၍လည်း ခေတ်ကာလသည် သတ္တဝါနှင့်အရာဝတ္ထုတို့ကို ဝါးမျိုလေ့ရှိသည့်အတိုင်း တခုရောအခါက အကယ်စင်စစ် ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ကမ္ဘာ့ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ကြီးများကို ဝါးမျိုခဲ့သည့်နည်းတူ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တကဲ့ဖြစ်ရပ်မှန်များကိုလည်း ဝါးမျိုပစ်လိုက်လေတော့သည်။လုံးဝ မဝါးမျိုနိုင်သည့်တိုင်အောင် မြေးမိုန်စေခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ ဝါးမျိုလေ့ရှိသော ခေတ်ကာလကို ကပ်မှီကာ "အဘိဓမ္မဒေသနာကို ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် ဟောကြားခဲ့သည်မဟုတ်" ဟူသော ဝိတဏ္ဍဝါဒီတို့လည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြဘူးလေသည်။

သို့ရာတွင် "ရူပံ ဇီရတိ မစ္စာနံ၊ နာမဂေါတ္တံ နု ဇီရတိ"[1]။ "သရီရံ ခဏဝိဒ္ဓံသိ၊ ကပ္ပန္ဒဋ္ဌာယိနော ဂုဏာ"[2]။ (ကမ္ဘာကြေသော်လည်း ဥဒါန်းမကျေ)ဟူ၏သို့ ခေတ်ကာလသည် ဗုဒ္ဓ၏ အနေကဂုဏ်တို့ကို ကုန်စင်အောင်သော်ရင်း လုံးဝ ပျောက်ကွယ်အောင်သော်ရင်း မဝါးမျိုနိုင်ခဲ့ပေ။ ထိုသည့်နည်းတူ ဝိတဏ္ဍဝါဒီတို့လည်း အဘိဓမ္မဒေသနာ၏ ဘုရားဟော မဟုတ်ကြောင်း တောင့်တင်းခိုင်လုံသော အာဂုံယုတ္တိ မည်သည့်သာဓကတခုကိုမျှ ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိကြပေ။ စင်စစ်ထုတ်စရာလည်းမရှိ။ လိုလည်းမလိုအပ်။

ယင်းဝိတဏ္ဍဝါဒီတို့သည် ရာဇဝင်သာဓကနှင့် အဋ္ဌကထာစကား ဝတ္ထုသက်သေများကို ငြင်းကွယ်လိုက ငြင်းကွယ်နိုင်ကြစေကာမူ "သုတ္တန္တေ သြကာသံ ကာရာပေတွာ ဝိနယံ ဝါ အဘိဓမ္မံ ဝါ ပုစ္ဆတိ"[3] စသော ဝိနယပိဋကလာ(အဘိဓမ္မာ ဘုရားဟောဖြစ်ကြောင်းပြ) သာမဏေသိက ဒေဝသနာကိုရင်း ဤနိဒါန်းအစဉ် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော အကုံရပေတ-ဝတ္ထုပါဠိတော်နှင့် "ဣဓာဝုသော သာရိပုတ္တ ဒ္ဝေဘိက္ခူ။ အဘိဓမ္မ ကထံ ကထေန္တိ၊ တေ အညမညံ ပဉ္ဍံ ပုစ္ဆန္တိ"[4] စသော သုတ္တန္တပိဋကလာ သာမဏေသိကဒေသနာကိုရင်း ငြင်းကွယ် ခုခံရန် တတ်နိုင်ကြမည်ကား မဟုတ်ပေ။

လူသုံးကျ တကယ်အဘိဓမ္မာ ထိုထက်ပို၍ အဘိဓမ္မဒေသနာဘုရားဟောမဟုတ်ဟု ငြင်းကွယ်ရန် သို့မဟုတ် သာဝကဘာသိတ(ရဟန်းတော် တပါးပါး၏ ဟောပြောတီထွင်ချက်)ဟုဆိုရန် ခက်ခဲသော အချက်

၁-သံ ၁၊ ၄၀ (နု ဇီရတိသုတ်။)
၂-မဟာဝဂ္ဂ၊ ၁ ၊ ၄ ၊ ၆ ၊ ၈ ၊ ၁ ၊ ၂

ဘခုလည်း ရှိပေသေးသည်။ ယင်းကား အခြားမဟုတ်၊ အဘိဓမ္မာ၏ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်ဇောတ်နှင့်သာ ထိုက်တန်သော သိမ်မွေ့နက်နဲခြင်းပင် ဖြစ်ပေတော့သည်။ ယိုရာတွင် ဤသာဓကကား ကိုယ်ဘိုင် တကယ်ထိမိပေါက်ရောက်အောင် လေ့လာလိုက်စားသူများအတွက်သာ ရရှိနိုင်သော သက်သေဖြစ်ပေသည်။ (စကြာရတနာကို ကောက်ရိုးလှည်းမှာ ဆွဲသကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာကို ခေတ်သစ် သိပ္ပံအမြင်များဖြင့် ရောထွေးရှက်ဖုံး၍ လူသုံးကျ အဘိဓမ္မာမဟုတ်သယောင် ဘုရားဟောမဟုတ်ဟန် ကြံဆောင်ရေးသား ဟောပြောသူများ ဤအချက်ကို ပိုရ်လိုက်နာ ကျင့်သုံးသင့်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အဘိဓမ္မာ၏ တည်ဆောက်ပုံမှာ သုတ္တန်မှာကဲ့သို့ အသိုင်းအဝိုင်း ကျင့်နည်းကြံနည်း ရှုမှတ်နည်းများ မပါရှိပဲ သဘောတရားသက်သက်ကိုသာ နည်းမျိုးစုံ စက်လှည့် ဝေဖန်ထားခြင်းမျှသာ ဖြစ်၍ ရှုတ်တရက်သော် အရိုးဆုံးသော သင်္ချာတွက်နည်းလောက်ပင် ခက်ခဲနက်နဲသည်ဟု မထင်မိပဲ ရှိတတ်လေသည်။ စင်စစ် အဝါးဝစ္စာ လေ့လာ လိုက်စား၍ သန္ဓိဋ္ဌက ဩပနေယျိကဆိုက်အောင် လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ပါမူ မည်မျှခက်ခဲနက်နဲသည်ကိုလည်း သိရှိလာပါလိမ့်မည်။ ဘဝငြိမ်းအေးသာယာမှုအတွက်လည်း သည့်ထက် လူသုံးကျ လူကျိုးပြု အဘိဓမ္မာဟူ၍ မရှိနိုင် ဟူသော အသိဉာဏ်လည်း အလိုအလျောက် ကိန်းဝပ်လာပါလိမ့်မည်။)

ရုပ်တရား၏ အမြန်နှုန်း ဤနေရာ၌ အဘိဓမ္မာ၏သဘောကို အမြှက်မျှ ဆက်၍ ဆိုရသော် အဘိဓမ္မာ၏သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်အရာသာ ဖြယ်ကြောင်းကောင်းစွာ သဘောကျနိုင်ပေရာသည်။ မှန်လှ၏။ လောကဌ် ဂဏန်းသင်္ချာဖြင့် တိုင်းတာတွက်ဆ၍ မရနိုင်သော အရာလေးခု ရှိလေသည်။ ယင်းကား စက္ကဝါအနန္တ, အာကာသအနန္တ, **သတ္တ**ဝါအနန္တနှင့် ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော်အနန္တတို့ပင် ဖြစ်၏။ အသင်ချေယျ လေးပါးဟုလည်း ဆိုအပ်ကုန်သည်။ ယင်းကောင်းကင် စက္ကဝါအနန္တ၌ ရှိသော **သတ္တ**ဝါအနန္တ၏ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သဘာဝအားလုံးကို ခြုံမိ ငုံမိအောင် ညွှန်ပြနိုင်စွမ်းသော ဉာဏ်သည် ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်သာလျှင် ဖြစ်ပေတော့သည်။

ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သဘာဝသည် စင်စစ် နက်နဲသိမ်မွေ့လှန်းလှပေသည်။ လူသာမန်တို့၏ အမြင်၌ အစဉ်အမြဲ အခဲအဆိုင် တည်ရှိနေသယောင် ထင်ရသော်လည်း မီးလျှံနှင့် ရေအယဉ်ကဲ့သို့ ကြောင်းကျိုးအဆက်ဆက် ဖြစ်ပျက်မှုသဘောကိုဆောင်ကာ အစဉ်ပြောင်းလဲလျက်သာ နေကြပေသည်။ ကျမ်းဂန်တို့၌ ရုပ်နာမ်တို့၏ အမြန်နှုန်းကို ဥပမာအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ပြဆိုလျက် ရှိကြပေသည်။ ထိုတွင် ရုပ်သဘောများ၏ ဖြစ်ပျက်မှု အမြန်နှုန်းကို ဤသို့ တွေ့ရှိရပေသည်။

၁-ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိ ၃၀၅(ဓေ-ဂါထာ။)

အလောင်းတော် ဇဝနဟသ်ဘမင်းသည် အလွန်မြန်သော အဟုန်ရှိ၏၊ လက်ဖြောင့် တော့တည့်သော လေးသည်ကျော် လေးဦးတို့သည် ကျောချင်းအပ်၍ အသီးအသီးအရပ် ၄-မျက်နှာသို့ ရှေးရှုရပ်တည်ကာ ပစ်အပ်သော မြားလေးစင်းကို မြေ၌ မကျမီပင် ဖမ်းယူနိုင်စွမ်းရှိပေသည်။ ထိုထက် လနှင့် နေသည် ပိုရှိမြန်၏။ ထိုထက် နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် ပိုရှိမြန်၏။ ထိုထက် ရုပ်သက်သည် ပိုရှိ မြန်၏ဟု ဟောဘော်မူခဲ့၏[၁]။

တဖန် ယင်းလနေတို့ထက် လျင်မြန်သောနတ်သားနှစ်ယောက်တို့ အနောက်မှ အရှေ့ အရှေ့မှအနောက်သို့ အထက်အောက်ရင်ဆိုင် ပြေးလာကြရာတွင် အထက် မျဉ်းကြောင်းမှ ပြေးသော နတ်သား၏ ခြေ၌ရင်း အောက်မှပြေးသော နတ်သား၏ ခေါင်း၌ရင်း တပ်ထားသော သင်ဓနုန်းသွား ၂-ခုတို့၏ ပေါင်းဆုံမိသော အခိုက်သည် လွန်စွာတိုတောင်းလှ၏။ ထိုထက် ရုပ်၏ဖြစ်ပျက်မှု အမြန်နှုန်းသည် ပိုရှိတိုတောင်းလှ၏ဟုဆို၏[၂]။ သို့ကြောင့် "လဟုသော ဝတ္ထုတေ ခဏော" ဟု မိန့်ဆိုတော်မူခဲ့လေသည်'။

နာမ်တရား၏ အမြန်နှုန်း ဖြစ်ပျက်မှုအရှိန် နုံ့နှေးသည်ဟု ဆိုအပ်သော ရုပ်တရားမျှားပင် ယင်းသို့ လျင်မြန်နေသေးလျှင် အထည် ကိုယ်ပုံသဏ္ဌာန်မရှိသော နာမ်တရား၏ လျင်မြန်ပုံမှာ ပြောဘွယ်ရာပင် မရှိတော့ခေါ်။ ထို့ကြောင့်လည်း "ဘိက္ခုတို့ စိတ်ကဲ့သို့ လျင်မြန်သော အခြားတရားတပါးကို ငါဘုရား မြင်တော်မမူ၊ ဥပမာပြု၍လည်း မလွယ်ကူခေါ်"ဟု မိန့်တော်မူခဲ့မလသည်[၄]။ မလွယ်ကူဟု ဆိုခြင်းအားဖြင့် ဥပမာရှာလျှင်ရနိုင်သည်ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ရှိသည့်အဘိုင်း မိလိန္ဒမင်းကြီးသည် အရှင်နာဂသိန်အား "လက်ဖျစ်တဟုတ် အဘုန်း၌ ဖြစ်ပျက်သော နာမ်တရားသည် ရုပ်ကဲ့သို့ အဖိုင်အခဲ အစုအပုံ ဖြစ်ခဲ့သော် မည်မျှလောက် မျှားပြားရာပါသနည်း"ဟု မေးလျှောက်ရာ ရှစ်ထောင်ငါးဆယ်ကိုး (၈၀၅၉)တင်း တစိတ် နှစ်ပြည့်သောစပါးအစုအပုံထက်ပင် မျှားစွာပိုမိုနိုင်ကြောင်း မိန့်တော်မူခဲ့ဘူးလေသည်[၅]။ အဋ္ဌကထာဆရာကမူ စိတ်သည် လက်ဖျစ်တဘုတ်အဘုန်း၌ပင် ကုဋေတသိန်းမကဖြစ်သည်ဟု ဖွင့်ဆိုရေးသားခဲ့ပေသည်[၆]။

စင်စစ် အဘိဓမ္မာကို လေ့လာဘူးသူတိုင်းပင် နာမ်တရား၏အဟုန်သည် ရုပ်တရားထက် တဆယ့်ခြောက်ဆပို၍ မြန်သည်ကိုရင်း လူ နွားခွေး စသော စကား

၁-သံ ၁-၊ ၄၅၆(ဓနုဂ္ဂဟသုတ်။) ၂၊မူလဋ္ဌိကာ-၆၂။
၃-မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိ-၃၂။ ၄၊အံ-၁၊၉။
၅-မိလိန္ဒပဉှာ-၁၀၉။ (အံ-၁၊၉၊အဖွင့်နှင့်စပ်၍ရှု။)
၆-သံဋ္ဌ၂၊၉ ၂၊ (အဿုတဝါသုတ်အဖွင့်။)

တလုံးကို ကြားရရာ၌ ဝိထိအားဖြင့် လေးဝိထိ စိတ်အခိုက်အတန့်ပေါင်းအားဖြင့် နှစ်ရာ့လေး (၂၀၄) ကြာမြင့်သော်လည်း ဆက်တိုက်ပြောနေသော စကားလုံးများ၌ တဆက်ထည်းကဲ့သို့ အသိပိတ်များ ကျရောက်ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကိုရင်း တဝုံတယောက်သည် ထိုင်ခုံ၌ ထိုင်၍ အဆင်းအနံ့ အရသာနှင့် ပြည့်စုံသော အစာကိုဖားလျက် သီချင်းသံကိုနားထောင်ရင်း (ရံခါ အကြောင်းအရာတစုံတခုကို) ပိတ်ကူးသည်ဟု ဆိုလျှင် ထိုသူ၏ မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ်စိတ် များသည်သဘောတရားအားဖြင့် ခြားနား၍ ခဏအားဖြင့် များစွာ ကြုံကြာ စေကာမူ အရောအနှောလုံးကို တပြိုင်နက်တည်း တဆက်တည်း တွေ့ထိသိမြင်ရ သကဲ့သို့ ထင်နေရသည်ကိုရင်း တဖန် ထိုစိတ်သည် မိုင်ပေါင်းများစွာ ဝေးကွာ ရာ အရပ်သို့ တခဏချင်းဖြင့် သွားနိုင် ပြန်နိုင်သည်ကိုရင်း သဘောကျပြီးဖြစ်ကြ သည့်အဘိုင်း စိတ်၏ အဟုန်မှာ မည်မျှလျင်မြန်သည်ဟု ဥပမာပြောပြရန်ပင် မလွယ်ကူကြောင်း မိန့်တော်မူသည်ကို လက်ခံနိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

ယင်းသို့လျှင် စက္ခုဝါ အနန္တရှိ သတ္တဝါ အနုန္တ၏ သို့စင် လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲနေသော စိတ်အယဉ်ကို အမျိုးအစား ခွဲခြားကာ သဗ္ဗညုတဉာဏ် တည်းဟူသော ချိန်ခွင်ဖြင့် ချိန်တွယ်၍ "အကုသိုလ်စိတ်ကား အပုံအလိုမရှိ တဆယ့်နှစ်"ဟု တထစ်ချ ဆုံးဖြတ်တော်မူနိုင်ခဲ့သည်မှာ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ ခွမ်းအားသာလျှင် မဟုတ်တုံလော။

ပို၍ အံ့ဘွယ်ကောင်းသည်မှာ စိတ်တခု (၀ါ)သိမ္မတခု ဖြစ်ပေါ်လာတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာတိုင်း ထိုဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်တခုတည်း၌ စုပေါင်းပါဝင်နေသော သဘောများကိုပါ "ဤကား တွေ့ထိမှု (ဖဿ)၏ သဘော ဤကား ခံစားမှု (ဝေဒနာ)၏ သဘောဖြစ်သည်" စသည်ဖြင့်လည်း အသေးစိတ် ခွဲခြား ဝေဘန်၍ ပြဘော်မူခဲ့ပေသည်။ ဤကား သမုဒ္ဒရာရေကို လက်ခုပ်ဖြင့် ယူ၍ သောက် ကြည့်သောအခါ "ဤကား ဂင်္ဂါမြစ်မှလာသော ရေ၏ အရသာ ဤကား ယမုနာ မှအရသာ"ဟု ခွဲခြားပြောဆိုရန် ခက်ခဲသည်သကဲ့သို့ အမည်ဝတ္ထုမျိုးစုံပါဝင် သော ဟင်းလျှာကိုစား၍ "ဤကား ကြက်သွန်၏အရသာ ဤကား ကရဝေး ချင်း ဇီယာ၏အရသာ" ဟု ခွဲခြားပြောဆိုရန် ခက်ခဲသည်ထက်ရင်း အဆပေါင်း များစွာ ခက်ခဲလှပေတော့သည်။

ဓမ္မသင်္ဂဏီ၏ အဘိဓမ္မာခုနှစ်ကျမ်းတွင် ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းသည်ကား ယင်း ရှုပ် ပုံသဏ္ဌာန်အချုပ် နာမ်အားလုံး၏ အမည် နာမနှင့် သဘာဝများကို အသေးစိတ် ခွဲခြားပြဆိုသော အခြေခံ အဘိဓမ္မာ ရှေးဦးသင် ကျမ်းစာပင် ဖြစ်ပေတော့သည်။ ယင်းဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းသည်လည်း—

၁-မိလိန္ဒပဉ္ဍာ-၉၄။

စိတ္တံ ရူပဉ္စ နိက္ခေပံ၊ အတ္ထုဒ္ဓါရံ မနောရမံ။
ယံ လောကနာထော ဘာဇေနွှောဒေသေသိ ဓမ္မသင်္ဂဏိ[၁]။

ဟူသည်နှင့်အညီ နာမ်ပိုင်းအဘိဓမ္မာ·ရုပ်ပိုင်းအဘိဓမ္မာ ၎င်းရုပ်နာမ် ၂-ပါး ကို မူလကြောင်းရင်း, စုပေါင်းမှု ဖြစ်ပေါ်ရာ ဒ္ဌါရ, တည်ရာဘုံဌာနစသည်ဖြင့် မကျဉ်းမကျယ်ချ၍ ပြသောအပိုင်းနှင့် သရုပ်အရကို ထုတ်ပြသောအပိုင်းဟု အပိုင်း ကြီး လေးပိုင်း ပါရှိလေသည်။

ထိုဘုင် နာမ်ပိုင်းအဘိဓမ္မာ၌လည်း မာတိကာ (ခေါင်းစဉ်အကျဉ်းချုပ်)နှင့် ပဒဘာဇနီ(အကျယ်ဝေဘန်မှု)ဟူ၍ ၂-ပိုင်းရှိရာ ဤမာတိကာ အရကောက်သည် ခေါင်းစဉ်အကျဉ်းချုပ် သာသာမျှသာ ဖြစ်ပေသေးသည်။ ယင်းမာတိကာ၌ကား အပြစ်ရှိမှု ခံစားမှု အကျိုးပေးမှု စသော သဘောအားဖြင့်ရင်း ဘုံပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ရင်း ရုပ်နာမ်ဓမ္မများကို ၃-စုတလည်း ၂-စုတလည်း အမျိုးမျိုး ခွဲစိတ်ပြသောကျမ်း ဖြစ်၏။ ၎င်းနောက် ပါဠိတော်၌ ကောင်္ဂသဝါရ သုညဘဝါရ စသည်တို့ဖြင့် အစိတ် အစိဘ် ခွဲခြမ်းချင်း စုပေါင်းချင်း နည်းမျိုးစုံဖြင့် အခြေခံလုံလောက်အောင် ညွှန်ပြတော်မူခဲ့ပေသည်။

အရကောက်ကျမ်းများကား ယင်းပါဠိတော်ရှိ သဘောအားလုံးကို အရေး ကြီးရာ ခြုံမိ ငုံမိအောင် မြန်မာစကားပြေဖြင့် ညဝါဆိုစာအဖြစ် မကျဉ်းမကျယ် စီစဉ်ထားချက်များဖြစ်၏။ ယင်းသို့ ကျယ်ဝန်းသော ဒဘိဓမ္မာပါဠိတော်ကြီး များကို အချိန်တိုတိုဖြင့် လိုရင်း အချုပ်သိသာအောင် မြန်မာအဘိဓမ္မာခေါ် အရကောက်ကျမ်းများကို တီထွင်စီစဉ်နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာကို လေ့လာရာ၌ မြန်မာပြည်သည် သူမတူ ထင်ရှားခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မာတိကာ အရကောက်များ ယင်းအရကောက်ကျမ်းများမှာ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၀၀-ကျော် (ရတနာပူရ အင်းဝနေပြည်တော် သာလွန်မင်း တရားကြီး လက်ထက်တော်အခါ) အရှင်မုနိန္ဒဃောသ (တောင်ဖီလာ) ဆရာတော်ဘုရားကြီးများ ခေတ်ကမှ စတင်တီထွင်ခဲ့ခြင်းဖြစ် ကြောင်း သမိုင်းကပြဆိုလေသည်။ ၎င်းနောက် တခေတ်ပြီးတခေတ် ထွက်ပေါ် လာသောအရကောက်များ စာရင်းမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပေသည်။

၁။ တောင်ဖီလာမှု
၂။ နန်းကျောင်းမှု
၃။ တောင်ဘီလူးမှု
၄။ ထန်းတပင်မှု

၁-အဋ္ဌသာလိနီ-၄၅၃(နိုဂုံး။)

၅။ ဗားကရာမူ
၆။ ညောင်ကန်မူ
၇။ သံအင်းမူ

စသည်ဖြင့် ဆရာအဆူဆူတို့၏ မူအမျိုးမျိုးတို့ ထွက်ပေါ်ခဲ့ကြ၏။ ထိုတွင် မာတကာအရကောက်မှာ ဗားကရာမူ, ခာတုကထာအရကောက်မှာ သအင်းမူ, ယမိုက်နှင့် ပဋ္ဌာန်းအရကောက်မှာ ထန်းတပင်မူတို့ ကိုသာ ယခုအခါ၌ အသုံးပြု လျက်ရှိကြပေသည်။

ဤမာတိကာ အရကောက်ကား ဗားကရာမူဟု ဆိုရသော်လည်း စင်စစ် ပဌမဗားကရာဆရာတော် ရေးသားချက်ကား မဟုတ်ပေ။ ၎င်း၏တပည့် ကမ်းနီ (ကနီ)မြို့ကျေး မရိုးတုံ့ရှာဇာတိ (ထိုစဉ်က ၄-ဝါမျှသာ ရှိသေးသော) အရှင် ဝရဇေဇော(၁၁၄၉-ခုနှစ်)ရေးသားသော အရကောက်သာ ဖြစ်ပေသည်။ခာတု ကသာ အရကောက်လည်း သအင်းမူ ဆိုရစေကာမူ မူလသဲအင်း သာသနာပိုင် ရေးသောကျမ်းစာမဟုတ်။ ၎င်း၏တပည့် အရှင်ဇမ္ဗုဒီပဓဇ(၁၂၀၅-ခုနှစ်) ရေး သော ကျမ်းစာဖြစ်သည်။ ၎င်း ၂-ကျမ်းဂဏ္ဌိကိုမူ ပဌမ မောင်းထောင် သာသနာ ပိုင် ဆရာတော်ရေးသောမူနှင့် ခင်ကြီးပျော်ရေးသော မူအားဖြင့် ၂-မူရှိကြောင်း ပဋ္ဌကသမိုင်းနှင့် အဋ္ဌသာလိနဂဏ္ဌိတို့အရ သရှာရပေသည်။

ဤကျမ်းစာ၏ ကောင်းခြင်းဂုဏ် အဆိုပါကျမ်းများကို (လတ်တလောလိုအပ်သော) နောက် ဆက်တဲ့ ကျက်မှတ် ကြည့်ရှုဘွယ်များနှင့်သာ တကွ ပြည် ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့က စာအုပ်၏ ကောင်းခြင်းအင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံစေလျက် သာသနာတော် ကြီးပွါးရေးကို ရွေးရှု ကာ ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ချိလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ယင်းသို့ ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ချိရာ၌ အဘိဓမ္မာစာသင်သားတို့အတွက် အဖိုးနှုန်း သက်သာ၍ ကြာရှည်ခိုင်ခံ့မည့် ကောင်းသောစက္ကူ သေသပ်သော ချုပ်လုပ်မှုတို့ နှင့် ပြည့်စုံစေသည်သာမက စာမူသန့်စဉ်မှု အထားအသို အဖြတ်အတောက် သိပ် သည်းမှု စသော ဂုဏ်တို့နှင့်လည်း ပြည့်ဝုံစေရန် ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာများကို အချိန်ယူ၍ ပြင်ဆင်ကေသည့်နည်းဟူ ဤကျမ်းစာကိုလည်း ပြင်ဆင်မှု(ပဋိဝိသော-ဓန ဩသာန သောဓန) ပြုလုပ်ပေးတော်မူရန် ဆဋ္ဌသံဂါယနာ ဝန်ဆောင်သံဃ အဖွဲ့အကျိုးဆောင်ဆရာတော် ဦးဝိသုဒ္ဓါဘိဝံသ=အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတအား လျှောက် ထားရာ ယင်းဆရာတော်ကမှ တဆင့် အဖွဲ့၏ ဉာဏ်ဌာန, အဘိဓမ္မပါရဂူ ဖြစ်တော်မူ

၁-ထိုထိုမူတို့၌ ပြားရိုးသုံးဟု ရှိသော်လည်း ဗားကရာဆရာတော်မေးတန်းခေါ် ရုံတင် စာတမ်း၌ မရိုးတုံဟု ရှိသည်။

သော အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား လုံးဝတာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ပေးတော်မူရန် လျှောက်ပန် လှဲအပ်ခဲ့လေသည်။

ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးကလည်း ယခင် ယမိုက် နှင့် ပဋ္ဌာန်းအရ ကောက် ကျမ်းကြီးများကို တာဝန်ယူ ပြင်ဆင်ခဲ့သည့်နည်းတူ အောက်ဖော်ပြ ဆုပါ တပည့်ကြီးများ ပါဝင်သော ပဋ္ဌိဝိသောဓက, သြသာနသောဓက အဖွဲ့ကို ဖွဲ့၍ ယင်း အဖွဲ့ဝင်တို့နှင့်အတူ ကိုယ်တော်တိုင် ဦးစီးကြပ်မ ကာ ပြင်ဆင်တော်မူခဲ့လေသည်။

၁။ ပဋ္ဌာန်းဆရာတော် ဦးဝိသုဒ္ဓ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ မစိုးရိမ်၊ မန္တလေး။

၂။ ဦးကောသလ္လ၊ ဓမ္မာစရိယ၊ မစိုးရိမ်၊ မန္တလေး။

၃။ ဦးဥတ္တမာနန္ဒာစရိယ၊ ဓမ္မာစရိယ၊ မစိုးရိမ်၊ မန္တလေး။

ဗုဒ္ဓါဒိစ္စေ အနုပ္ပဇ္ဇေ၊ ဗုဒ္ဓစ္ဆေ အနုဂ္ဂတေ။
တေသံ သဘာဝမမ္မာနံ၊ နာမမတ္တံ နု နာယတိ။ (ပရိဝါပါဠိ။)

လေးကျွန်းလင်းခိုက်၊ တကျွန်းမိုက်လည်း၊ လေးတိုက်လုံးလှည့်၊ ထွန်းလင်းစည့်သား၊ နေ၏အရောင်၊မိုးလယ်ခေါင်၌၊ သန်ကောင်ညှဉ်ခါ၊ လှည့်လည်ကာဖြင့်၊ စန္ဒာရောင်ဝန်း၊ မပြောင်ထွန်းသော်၊ လေးကျွန်းလုံးမိုက်၊ အမှောင်တိုက်တည့်၊ သိထိုက်အပ်စွာ၊ အရာရာကို၊ ဘာတခုမျှ၊ မသိရခဲ့၊ ကပွအာဒီ၊ လင်းမရှိ၍၊ မျက်စိအာရုံ၊ ကြောင်းတိုက်ဆုံလည်း၊ အာရုံကြီးစိုး၊ ပစ္စည်းမျိုးတို့၊ ကြောင်းကျိုးမစပ်၊ ဒုဿီရရပ်၌၊ မဘပ်အလုပ်၊ ပစ္စယုပ်လည်း၊ ဥပါဒ်မထင်၊ စက်ဝိညာဉ်တို့၊မြင်မှင်မသာ၊ မြင်စေကာလည်း၊ မြင်ကွာသခင်၊ နေလုလင်သာ၊ သမ္ဘည္ဇာဉာဏ်၊ တောင်ယုဂန်မှ၊ ဓမ္မကွန်အပေါင်း၊ လေးထောင်ဆောင်းသည့်၊ ရှစ်သောင်းရောင်ခြည်၊ မကွန့်လည်သော်၊ ဤကားပညတ်၊ ပရမတ်ဟု၊ နာမ်ဓာတ်နှင့်ရုပ်၊ ဖြစ်ပျက်ချုပ်၍၊ သမုပ္ပါဒ်စက်၊ ကြောင်းကျိုးဆက်လည်း၊ သက်သက်မမြင်၊ မည်ကိုပင်မျှ၊ နားတွင်မကြား၊ ဆုံလည်နွားသို့၊ ချား=သံသရာ၊ ခန်=ခန္ဓာဟို့၊ ဖန်ခါလှည့်လည်၊ ဝဋ္ဋနယ်ရှည်လိမ့်၊ ရောင်ခြည်ခုသော်၊ ထွန်းလင်းပေါ်၍၊ ရှစ်ဖော်မဂ္ဂင်၊ လမ်းရိုးတွင်ပြီ၊ လျင်စွာထွက်လမ်း ဟက်လှမ်းသော်။

ဗုဒ္ဓနေ့ ၁၃၂၆-ခုနှစ်
(၂၅-၄-၆၄)

တိက မာတိကာ အရကောက်

မာတိကာ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	မျက်နှာအမှတ်
	၁-တိက မာတိကာ ပါဠိတော်	
၁-တိကမာတိကာ	....	၁
	ပဏာမပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘ	
၁-ပဏာမပုဗ္ဗကဂန္ထာရမ္ဘ	....	၃
	မာတိကာနိဒါန်း	
၁-မာတိကာနိဒါန်း	....	၅
	၂-တိကမာတိကာ အရကောက်	
၁-ကုသလတိက်	....	၁၀
၂-ဝေဒနာတိက်	....	၁၄
၃-ဝိပါကတိက်	....	၁၈
၄-ဥပါဒိန္နတိက်	....	၂၂
၅-သံကိလိဋ္ဌတိက်	....	၂၆
၆-ဝိတက္ကတိက်	....	၂၉
၇-ပီတိတိက်	....	၃၃
၈-ဒဿနတိက	....	၃၅
၉-ဒဿနဟေတုတိက်	....	၃၈
၁၀-အာစယဂါမိတိက်	....	၄၂
၁၁-သေက္ခတိက်	....	၄၀
၁၂-ပရိတ္တတိက်	....	၄၂
၁၃-ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်	....	၄၄

| အမှတ်စဉ် | | |

မာတိကာ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	မျက်နှာအမှတ်
	၅-မာတိကာဂဏ္ဌိနှင့် သာဓကအနက်	
	တိကမာတိကာဂဏ္ဌိ	
	မာတိကာခေါ်ခြင်းအကြောင်း	ဂ၆
၁-	ကုသလတိုက်	ဂဂ
၂-	ဝေဒနာတိုက်	၉၁
၃-	ဝိပါကတိုက်	၉၄
၄-	ဥပါဒိန္နတိုက်	၉၅
၅-	သံကိလိဋ္ဌတိုက်	၉ဂ
၆-	ဝိတက္ကတိုက်	၁၀၂
၇-	ပီတိတိုက်	၁၀၂
၈-	ဒဿနတိုက်	၁၀၄
၉-	ဒဿနဟေတုတိုက်	၁၀၅
၁၀-	သေက္ခတိုက်	၁၀၅
၁၁-	ပရိတ္တာရမ္မဏတိုက်	၁၀၅
၁၂-	မိစ္ဆတ္တတိုက်	၁၀၆
၁၃-	မဂ္ဂါရမ္မဏတိုက်	၁၀ဂ
၁၄-	ဥပ္ပန္နတိုက်	၁၁၅
၁၅-	အတီတာရမ္မဏတိုက်	၁၁၆
၂၁-	အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိုက်	၁၁၆
၂၂-	သနိဒဿနတိုက်	၁၁၇
	၆- မာတိကာ နိဒါနဝဏ္ဏနာ	
၁-	မာတိကာ နိဒါနဝဏ္ဏနာ	၁၁ဂ
	၁ဂ-ဘုံပုဂ္ဂိုလ်ရ သံပေါက်	၁၃၆
	၁၉-သတ္တာဝါသ ဘုံကိုးဝ သံပေါက်	၁၃၇
	၂၀ ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ သံပေါက်	၁၃၇
	၂၁-ဘုံအပိုင်းအခြား သံပေါက်	၁၃၉
	၂၂-မြင်းမိုရ်စကြဝဠာ အပိုင်းအခြား သံပေါက်	၁၄၂
	၂၃-နတ်သက်လက်ဝ	၁၄၄
	၂၄-နတ်သက်လေးဆတက်ပုံ သံပေါက်	၁၄၅
	၂၅-ငရဲသက်လက်ဝ	၁၄၅
	၂၆-၅၂ဂ-သွယ်မေတ္တာလက်ဝ	၁၄၆

မာတိကာပြီး၏။

ဘာသာရပ်တိုင်း အတန်းတိုင်းအတွက် သင်ကြားရေးစနစ်

ဘာသာရပ်တိုင်း အတန်းတိုင်းအတွက် သင်ကြားရေးစနစ်မှာ အခြားမဟုတ်၊ အင်းဝခေတ်၌ ထင်ရှားခဲ့သော ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ "သု၊ စိ၊ ပု၊ ဘာ၊ ဝိ၊ လိ၊ သိ၊ ဓာ" ဟူသော သင်ကြားနည်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက် ရှစ်ချက်သည် အင်းဝခေတ်ဟု ဆိုရမည်ကာမူ ယနေ့ခေတ် ကမ္ဘာ့တက္ကသိုလ် အသီးသီး၏ ပညာသင်နည်းများကို လုံမ်းခြုံမိလျက် ရှိနေပါသည်။ ရှေသည် နှစ်ပေါင်းမည်မျှ ကြာစေကာမူ အမြတမ်း အပိုးတန်နေသကဲ့သို့ ထိုအင်းဝခေတ် စာသင်နည်းစနစ်သည်လည်း အမြတမ်းခေတ်မီလျက် ရှိနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုပရိယတ္တိစာပေ ပညာသင်ကြားနည်း စနစ်သစ်၌ ထိုအချက် ရှစ်ချက်ကို ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ပြီး အသုံးပြုသွားကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

သု- ဟူသည် သုဏေယျ၊ ကြားနာရာ၏၊ နားထောင်ရာ၏။
စိ- ဟူသည် စိန္တေယျ၊ ကြံဆည်ရာ၏၊ စဉ်းစားရာ၏။
ပု- ဟူသည် ပုစ္ဆေယျ၊ မေးမြန်းရာ၏။
ဘာ- ဟူသည် ဘာဝေယျ၊ ပြောဆိုရာ၏၊ ဆွေးနွေးရာ၏။
ဝိ-ဟူသည် ဝိစာရေယျ၊ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရာ၏။
လိ- ဟူသည် လိခေယျ၊ ရေးသားရာ၏။
သိ- ဟူသည် သိက္ခေယျ၊ သင်ရာ၏၊ ကျင့်ရာ၏။
ဓာ- ဟူသည် ဓာရေယျ၊ ကျက်မှတ်ဆောင်ထားရာ၏။

ယခုအခါတွင် သုဏေယျ၊ ကြားနာရာ၏။ ဓာရေယျ၊ ကျက်မှတ်ဆောင်ထားရာ၏ ဟူသော အချက်နှစ်ချက်ကိုသာ အလေးအနက်ထား၍ သင်ကြားပေးလျက် ရှိနေပါသည်။ ကျန်အချက်ခြောက်ရပ် လစ်ဟင်းလျက် ရှိနေပါသည်။

စိန္တေယျ၊ ကြံစည်ရာ၏ဟူသော အချက်အရ စာသင်သားများအား ကြံစည်ကတ်သောအလေ့၊ စဉ်းစားတတ်သောအလေ့ ဖြစ်ထွန်းလာအောင် သင်ကြားပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်၊ ပြဿနာတရပ်ကိုပေးပြီး အဖြေရှာခိုင်းရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သင်ယူသောစာကို ကြံစည်စဉ်းစားစေပါက ပို၍ သဘောပေါက်နားလည်ပြီး မှတ်မိမည် ဖြစ်ပါသည်။ တွေးခေါ်မြော်မြင်မှု ဒဿနိကဗေဒပညာ ဆိုသည်မှာ ဤကဲ့သို့ စဉ်းစားခြင်းအလေ့အထမှ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စာသင်သားများအား စာကြံသည့် အလေ့အထ ဖြစ်ထွန်းလာအောင် စံစဉ်သင်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ပုစ္ဆေယျ၊ မေးမြန်းရာ၏ဟူသော အချက်အရ မိမိမသိသော အချက်များကို မေးမြန်းတတ်အောင် အားပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ၌မူ စာသင်သားက ၊ အချဉ်ဘုန်းကြီးကို ဖြစ်စေ၊ ဆရာတော်ကိုဖြစ်စေ စာမမေးရဲကြပါ။ မေးရဲ၍ မေးမြန်းပါကလည်း မကြိုက်ကြပါ။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် လက်ရှိ စာသင်နည်းစနစ်တွင် မေးမြန်းသည့် အလေ့အထမရှိပဲ ကွယ်ပျောက်နေပါသည်။

မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားနေ ရှိစဉ်က တယည့်သားရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားအား မေးရဲ ပြောရဲသည့်အနေအထားဖွဲ့ ရှိပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စာသင်သားများအား သူတို့ သိလိုရေးကို မေးတတ်အောင် မေးရဲအောင် စာချုပ်ဂိုလ်များက အားပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဘာဝေယျ၊ ပြောဆိုရာ၏ ဆိုရာ၌ မိမိလေ့လာ တတ်သိပြီးသော ဗဟုပေ အချက်အလက်များကို တခြားသူများအား ပြောပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပြန်လည် ပြောပြသဖြင့်မိမိ၌ မမေ့မပျောက် အမှတ်မြဲခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။ထို့ကြောင့် စာလိုက်စဉ်အခါ၌မှာပင် တဦးစီ ထပြီးပြောပြခိုင်းရပါမည်။ဤသို့ ပြောပြစေ ခြင်းဖြင့် ထိုစာသင်သားများအနေဖြင့် မှန်မှန်ကန်ကန်နားလည်မလည် ပေါ် လွင် လာပါသည်၊ နားမလည်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ နားအလည် မှားနေ လျှင်သော်လည်းကောင်း ဆရာက ပြုပြင်ပေးခွင့်ရပါသည်။

ဝိစာရေယျ၊ သုံးသပ်ဆင်ခြင်ရာ၏ ဟူသောအချက်မှာ ထပ်တလဲလဲ ချင့်ချိန်တတ်အောင် ရည်ညွှန်းပါသည်။ ယုတ္တိချိန်ဆဝေဖန် သုံးသပ်တတ်သော အလေ့အထကောင်းကို မွေးမြူစေရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်း အကျိုး ဆက်စပ်၍လည်းကောင်း၊သာဓကအမျိုးမျိုး ထုတ်၍လည်းကောင်းအမှားအမှန် ချင့်ချိန်သုံးသပ်တတ်အောင် ဆရာက နည်းပေးလမ်းပြ ပြုပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။

လိမ်ဆေယျ၊ ရေးသားရာ၏ ဆိုရာတွင် စာသင်သားများအား စာများများ ရေးစေရပါမည်၊ မှတ်စုထုတ်၍ ရေးမှတ်တတ်သော အကျင့်မှစ၍ နေ့စဉ် အပတ်စဉ် အလုပ်ပေး၍ သင်ခန်းစာများကို ရေးသား တင်ပြစေရပါမည်။ အတန်းအလိုက် လိုအပ်သလို စာဘမ်းတိုများ(တန်းပေပါများ)အရေးခိုင်းရပါ မည်။ မဟာမွှာစလိုယတန်းအတွက်မူ ကျမ်းပြုစေပြီးမှ ဘွဲ့ပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။

သိက္ခေယျ၊ သင်ရာ ကျင့်ရာ၏-ဆိုရာတွင် ပညာကို အမြတ်တနိုး သင်ယူပြီ- သင်ယူတတ်သိသော ပညာကို လက်တွေ့အသုံးချရန် ညွှန်ကြားခြင်းပင်ဖြစ် ပါသည်။ လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်းသည် ခေတ်သဘောအရ သဘောတရားကို လက်တွေ့နှင့် ပေါင်းစပ်ပေးခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပရိယတ္တိစာပေများမှာမူ မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတော်များဖြစ်၍ တကယ်သာ လက်တွေ့အသုံးချ ကျင့်သုံးကြပါက ကမ္ဘာကြီးက လိုအပ်နေသော အတော်ဆုံးလူ အစကောင်း ဆုံးလူများ မုချဖြစ်လာပါမည်၊ သို့ဖြစ်၍ ဆရာများက လက်တွေ့ကျင့်သုံး တတ်အောင် နည်းပေးလမ်းပြ ပြုသွားကြခုမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဓာရေယျ၊ ဆောင်ရာ၏ဆိုရာ၌ အာဂုံကျက်မှတ်ထားသင့်သော စာများကို အာဂုံရနေအောင် ကျက်မှတ်စေရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဓာရေယျ-အဓိပ္ပါယ်သည် ထိုမျှသာမက ဝန်ထခုကို ချီဆောင်ထားသကဲ့သို့ တတ်သိထားသော ပညာကို ပီပီစိတ်ဖွဲ့ မမေ့မပျောက်ရအောင် အမြဲဆောင်ထားရမည်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆရာက ဤသို့ ဓာရေယျကိစ္စ ပြီးအောင် သင်ပြပေးတတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

နိုင်ငံတော် သံလမဟာနာယကဆရာ ပရိယတ္တိပညာရေးစီမံကိန်းမှ ကောက်နုတ်ချက်။

မာတိကာပါဠိတော်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁-တိကမာတိကာ

၁။ ကုသလာ ဓမ္မာ။ အကုသလာ ဓမ္မာ။ အဗ္ယာကတာ ဓမ္မာ။

၂။ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တာ ဓမ္မာ။
ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တာ ဓမ္မာ။
အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တာ ဓမ္မာ။

၃။ ဝိပါကာ ဓမ္မာ။ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ။ နေဝဝိပါက နာ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ။

၄။ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ[1] ဓမ္မာ။ အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယာ ဓမ္မာ။
အနုပါဒိန္နအနုပါဒါနိယာ[2] ဓမ္မာ။

၅။ သံကိလိဋ္ဌသံကိုလေသိကာ ဓမ္မာ။
အသံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ ဓမ္မာ။
အသံကိလိဋ္ဌအသံကိလေသိကာ[3] ဓမ္မာ။

၆။ သဝိတက္ကသဝိစာရာ ဓမ္မာ။ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ ဓမ္မာ။
အဝိတက္ကအဝိစာရာ[4] ဓမ္မာ။

၇။ ပီတိသဟဂတာ ဓမ္မာ။ သုခသဟဂတာ ဓမ္မာ။
ဥပေက္ခာသဟဂတာ ဓမ္မာ။

၈။ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ။ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ။
နေဝ ဒဿနေန နာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ။

၉။ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဓမ္မာ။
ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဓမ္မာ။
နေဝ ဒဿနေန နာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဓမ္မာ။

၁-ဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယာ (သီ) ၂-အနုပါဒိန္နာနုပါဒါနိယာ (သျာ)
၃-အသံကိလိဋ္ဌာသံကိလေသိကာ (သျာ) ၄-အဝိတက္ကာဝိစာရာ (ဆျာ)

၁၀။ အာစယဂါမိနော ဓမ္မာ။ အပစယဂါမိနော ဓမ္မာ။
နေဝါစယဂါမိ နာပစယဂါမိနော[1] ဓမ္မာ။

၁၁။ သေက္ခာ ဓမ္မာ။ အသေက္ခာ ဓမ္မာ။ နေဝသေက္ခနာသေက္ခာ[2] ဓမ္မာ။

၁၂။ ပရိတ္တာ ဓမ္မာ။ မဟဂ္ဂတာ ဓမ္မာ။ အပ္ပမာဏာ ဓမ္မာ။

၁၃။ ပရိတ္တာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။
အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။

၁၄။ ဟီနာ ဓမ္မာ။ မဇ္ဈိမာ ဓမ္မာ။ ပဏီတာ ဓမ္မာ။

၁၅။ မိစ္ဆတ္တနိယတာ ဓမ္မာ။ သမ္မတ္တနိယတာ ဓမ္မာ။ အနိယတာ ဓမ္မာ။

၁၆။ မဂ္ဂါရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ။ မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာ။

၁၇။ ဥပ္ပန္နာ ဓမ္မာ။ အနုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ။ ဥပ္ပါဒိနော ဓမ္မာ။

၁၈။ အတီတာ ဓမ္မာ။ အနာဂတာ ဓမ္မာ။ ပစ္စုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ။

၁၉။ အတီတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ အနာဂတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။
ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။

၂၀။ အဇ္ဈတ္တာ ဓမ္မာ။ ဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာ။ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာ။

၂၁။ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ ဓမ္မာ။
အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ ဓမ္မာ။

၂၂။ သနိဒဿနသပ္ပဋိဃာ ဓမ္မာ။ အနိဒဿနသပ္ပဋိဃာ ဓမ္မာ။
အနိဒဿနအပ္ပဋိဃာ[3] ဓမ္မာ။

တိကမာတိကာ နိဋ္ဌိတာ။

---

[1] နေဝါစယဂါမိနော နာပစယဂါမိနော (သျာ)
[2] နေဝ သေက္ခာ နာသေက္ခာ (သီ၊ သျာ)
[3] အနိဒဿနာပ္ပဋိဃာ (သျာ)

ပဏာဝမဝုဇ္ဈကဂန္ထာရမ္ဘ

၁။ အနန္တကရုဏာဉာဏ်၊ သမ္မုဒ္ဓံ တေန ပူဇိတံ။
နတ္ဘာ ဓမ္မဉ္စသောရသံ၊ သံဃံ သဒ္ဓမ္မသမ္ဘုတံ။

၂။ သာဂမေနေဝ သုခေန၊ ဝါဒညံ မဒ္ဒနာဒိနာ။
ဂုဏေန ဗုဒ္ဓသာသနေ၊ နာမေန အဘိပတ္ထဒ္ဓံ။

၃။ သဗ္ဗနယေသ္ဘတိသ္ဟရံ၊ မာနသက္ကာရဘာဇနံ။
သဗ္ဗမိရေဟိ ပသတ္ထံ၊ နတ္ဘာ ဂရုံ စ သာဒရံ။

၄။ စက္ကဝဠာဘိကာမေန၊ ဇနိန္ဒာဘိဓေဝ ဣတိ။
လဒ္ဓနာမေန ဘိက္ခုနာ၊ သက္ကစ္စံ အဘိယာစိတော။

၅။ နိဿာယ တဿုပဒေသံ၊ သမ္မုဒ္ဓစက္ကဝဠိယာ။
ကရိဿံ သာဓုနန္ဒိတံ၊ မာတိကာ နဝနိဿယံ။

၁။ အဟံ၊ ဝါသည်။ အနန္တကရုဏာဉာဏ်၊ အဆုံးမရှိသော သတ္တဝါ အဆုံးမရှိသောတရားလျှင် အာရုံရှိသော မဟာကရုဏာ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှိတော်မူသော။ သမ္မုဒ္ဓဠု၊ မြတ်စွာဘုရားကိုဂုဏ်း။ တေန သမ္မုဒ္ဓေန၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ ပူဇိတံ၊ သမ္မာပဋိပတ္တိ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဓမ္မဒေသနာ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်အပ်တော်မူသော။ ဓမ္မဉ္စ၊ မဂ်လေးတန် ဖိုလ်လေးတန် နိဗ္ဗာန် ပရိယတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ဆယ်ပါးသော တရားတော်မြတ်ကိုဂုဏ်း။ အသ သမ္မုဒ္ဓဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။ သြရသံ၊ သားတော်ရင်နှစ်ဖြစ်တော်မူထသော။ သဒ္ဓမ္မသမ္ဘုတံ၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားဖြင့် ကောင်းစွာ ဖြစ်တော်မူပြီးထသော။ ဝါ၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားကြောင့် ကောင်းစွာ ဖြစ်တော်မူပြီးထသော။ ဝါ၊ သူတော်ကောင်းတို့၏တရားသို့ ကောင်းစွာ ရောက်တော်မူပြီးထသော။ ဝါ၊ ကောင်းစွာရောက်အပ်ပြီးသော သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားရှိတော်မူထသော။ သံဃဉ္စ၊ မဂ္ဂဋ္ဌာန်လေးယောက် ဖလဋ္ဌာန်လေးယောက်ဟု ဆိုအပ်သော ရှစ်ယောက်သောပရမတ္ထသံဃာတော်ကိုဂုဏ်း။ နတ္ဘာ နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ နတ္ဘာ၊ ရှိခိုးပြီး၍—

၂။ ဗုဒ္ဓသာသနေ၊ ဘုရားသခင်၏ သာသနာတော်၌။ ဝါဒညံ၊ ပါဠိုအဋ္ဌကထာ, ဋီကာမှတပါး "သာမဏေတို့သည် ရှာဝင် ဆွမ်းစားသွားခါ တဖက်လက်ကန်တော့ ဒုကုဋ်တင်ရင်ဖွဲ့၍ သွားအပ်၏" ဟု အယူရှိကုန်သော ဒုကုဋ်တင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ဝါဒကို။ သာဂမေနေဝ၊ သာမဏေတို့သည် ရှာဝင်ဆွမ်းစားသွားခါ

နှစ်ဖက်ရံ့ သုပ္ပဋိစ္ဆန္နသိက္ခာပုဒ်ကို ရိုသေကောင်းမွန်စွာ ဖြည့်ကျင့်အပ်ကြောင်း အစရှိသည်ဖြင့် ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာကျမ်းဂန် မြဲမြံစွာ လာရှိသော ပါဠိ ပါဠိ အာဂမဖြင့်သာလျှင်။ သုခေန၊ လွယ်သဖြင့်။ မဒ္ဒနာဒီနာ၊ နှိပ်နင်း ဖျက်ဆီးတော်မူနိုင်ခြင်း အစရှိသော။ ဂုဏေန၊ ဂုဏ်အပေါင်းကြောင့်။ နာမေန၊ **ဗားကရာ ဆရာတော်**ဟူသော အမည်ဖြင့်။ အဘိပတ္ထဒ္ဓံ၊ ဇမ္ဗူအနှံ့ပြန့်သော ကျော်စောခြင်းလည်း ရှိတော်မူထသော—

၃။ သဗ္ဗနယေသု၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော နည်းတို့၌။ အတိသူရံ၊ အပိတ်အပင် မရှိသဖြင့် အလွန်ရဲရင့်သော ဉာဏ်စွမ်းလည်း ရှိတော်မူထသော။ မာနုသက္ကာရ-ဘာဇနံ၊ မြတ်နိုးခြင်း အရိုအသေပြုခြင်း၏ တည်ရာလည်း ဖြစ်တော်မူထသော။ သဗ္ဗဓိရေဟိ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော ပညာရှိတို့သည်။ ပသတ္ထံ၊ ချီးမွမ်းအပ်တော်မူထသော။ မေ၊ ငါ၏။ ဂရုံ စ၊ ဆရာဖြစ်သော **တိပိဋကာဝကော်ဝရ သိရီဓ-မဟာဓမ္မရာဇဂုရု** တံဆိပ်နာမ်တော်ရှိသော ဆရာတော်ဘုရားကြီးကိုလည်း။ သာဒရံ၊ ရိုသေခြင်းနှင့်တကွ။ နတ္ဝာ နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ နတ္ဝာ၊ ရှိခိုးပြီး၍—

၄။ စက္ကဝဠာဘိကာမေန၊ သာသနာတော်၏ စည်ပင်ပြန့်ပွါးခြင်းကို အလွန်အလိုရှိထသော။ ဇနိန္ဒာဘိဓေဿ ဣတိ၊ **ဇနိန္ဒာဘိဓ** ဟူ၍။ လဒ္ဓနာမေန၊ ရအာပ်သော အမည်ရှိထသော။ ဘိက္ခုနာ၊ ပဌမ ရဟန်းသည်။ သက္ကစ္စံ၊ ရိုသေစွာ။ အဘိယာစိတော၊ ရှေ့ရှုတောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍—

၅။ တဿ ဂရုနော၊ ထို **တိပိဋကာလက်ဝရ သိရီဓ မဟာဓမ္မ ရာဇဂုရု** တံဆိပ်နာမ်တော်ရှိသော ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏။ ဥပဒေသံ၊ ဥပဒေသကို။ နိဿာယ နိဿယံ ကတ္ဝာ၊ အမှီတံကဲ့ သဟဲပြု၍။ သမ္မုဒ္ဓစက္ကဝဠိယာ၊ ဘုရားသခင်သာသနာတော်၏ စည်ပင်ပြန့်ပွါးစေခြင်းငှါ။ သာဓုနန္ဒိတံ၊ သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့သည် နှစ်သက်အပ်သော။ မာတိကာ မာတိကာယ၊ မာတိကာ၏၊ နဝနိဿယံ၊ အသစ်ဖြစ်သော အမှီကို။ ကရိဿံ၊ ရေးစီရင်ပေအုံ့။

ပဏာမ ပုဗ္ဗက ဂန္ဌာရမ္ဘ ပြီး၏။

တိုကမာတိုကာအရကောက်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

မာတိကာနိဒါန်း

မာတရံ ပမုခံ ကတ္ဝာ၊ တဿာ ပညာယ တေဇသာ။
အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂံ၊ ဒေဝါနံ သမ္ဘဝတ္တယိ။

ဟူသော အဌကထာပါဠိနှင့် အညီ ဤကုမ္ဘာမှ ပြန်၍ ရေသည်ရှိသော် ကမ္ဘာတသိန်း အလွန်ရှိသော လေးသခေါ်ထက်၌ "သုံမေဓာရသေ့"ဖြစ်၍ —

ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ခြေတော်ရင်း၌ ကိုဏ်တော်အထီးတည်း နိဗ္ဗာန်ဆုကို ယူတော်မူသည်ရှိသော် ရအပ်သော အားအစွမ်းကို မြင်တော်မူသော ယောဂျားမြတ်ဖြစ်လျက် တယောက်အထီးတည်း ကူးသဖြင့် အာဃယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဝေနေယျသတ္တဝါ အပေါင်းတို့ကို သံသရာတည်းဟူသော ရေအလျဉ်မှ ထုတ်၍ —

နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ တင်အံ့ဟု ကြံတော်မူသဖြင့် ကာမောဃ, ဘဝေါဃ, ဒိဋ္ဌောဃ, အဝိဇ္ဇောဃ တည်းဟူသော သြဃ လေးပါး၌ နစ်မွန်းမျောပါးကုန်သော ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို သနားကြင်နာတော်မူလှသည်ဖြစ်၍ —

လက်တော်သို့ ရောက်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို စွန့်သဖြင့် 'သုမေဓာ ရှင်ရသေ့' အဖြစ်မှ ပည် ဝေဿန္တရာမင်း အဖြစ်တိုင်အောင် မရေတွက်နိုင်သော ဘဝတို့၌ —

၁။ ရှေ, ငွေ, ဆင်, မြင်း အစရှိသော အပဝတ္ထုကို လှူခြင်းတည်းဟူသော **ဒါနပါရမီ**။

၂။ ခြေ, လက်, နား, နှာခေါင်း အစရှိသည်ကို လှူခြင်း တည်းဟူသော **ဒါနဥပပါရမီ**။

၃။ ကိုယ် အသက်ကို လှူခြင်း တည်းဟူသော **ဒါနပရမတ္ထပါရမီ** အစရှိသော ပါရမီသုံးဆယ်တို့ကိုဎင်း။

၁။ အလွန်ပြုနိုင်ခဲစွာသော ပဒေသရာဇ်, ဧကရာဇ်, စကြာမင်းတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရတနာကို စွန့်ခြင်း တည်းဟူသော **ဓနပရိစ္စာဂ**။

၂။ သား သမီးကို စွန့်ခြင်း တည်းဟူသော **ပုတ္တပရိစ္စာဂ**။

၃။ မယားကို စွန့်ခြင်း တည်းဟူသော **ဘရိယပရိစ္စာဂ**။

၄။ ခြေ, လက်, နား, နှာခေါင်း အစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်ကို စွန့်ခြင်း ကည်းဟူသော **အင်္ဂပရိစ္စာဂ**။

၅။ ကိုယ် အသက်ကို စွန့်ခြင်း တည်းဟူသော **ဇီဝိတပရိစ္စာဂ** ဤ စွန့်ခြင်းကြီး ငါးပါးတို့ကိုဎင်း ဖြည့်စွန့်တော်မူပြီး၍—

တုသိတာနတ်ပြည်၌ သေတကေတု အမည်ရှိသော နတ်သားဖြစ်၍ နတ်တကာ ကိုးကန်အ် အသက်ရှည်ခြင်း, အဆင်းလှခြင်း အစရှိသော အကြောင်းတို့ဖြင့် လွန်မြတ်လျက် တုသိတာနတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ်လေးထောင်၊ ယာမာနတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ်ရှစ်ထောင်၊ တာဝတိံသာနတ်တို့၏ အရေအတွက် အားဖြင့် အနှစ်တသောင်းခြောက်ထောင်၊ စာတုမဟာရာဇ်နတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ် သုံးသောင်း နှစ်ထောင်၊ လူတို့၏ အရေအတွက် အားဖြင့် ငါးဆယ်ခုနှစ်ကုဋေ အနှစ်ခြောက်သန်း ကာလပတ်လုံး နတ်တို့၏ စည်းစိမ်ကို ခံစားတော်မူပြီး၍—

နတ်တို့၏ စည်းစိမ်ကို ခံစားတော်မူပြီးသော အဆုံး၌ "အလောင်းမင်း ဘုရားဖြစ်အံ့သောအခါ တန်ပါပြီ၊ လောကသုံးပါး၌ လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးငှါ လူ.ပြည်သို့ ဆင်း၍ ဘုရားဖြစ်တော်မူပါ"ဟု တသောင်းသော စကြဝဠာတိုက်မှ လာ၍ နတ်, ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့သည် တောင်းပန်အပ်သည် ဖြစ်၍—

ကာလ, ဒီပ, ဒေသ, ကုလ, မာတုအာယုပရိစ္ဆေဒ တည်းဟူသော ကြည့်ခြင်းကြီး ငါးပါးတို့ကို ကြည့်တော်မူပြီး၍၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့ အာသာဠှိနက္ခတ်နှင့် ယှဉ်လျက် မဟာသမ္မတမင်းမှစ၍ အသမ္ဘိန္နခတ္တိယမင်းမျိုး၌ ကပိလဝတ်ပြည်ကြီးရှင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ မင်္ဂလာမဟာဒေဝီ **မယ်တော်မာယာဝမ်း**၌ ပဋိသန္ဓေနေပြီး၍ ဆယ်လစေ့သဖြင့် ကဆုန်လပြည့်နေ့ ဝိသာခါနက္ခတ်နှင့်

ယှဉ်လျက် ဖွားတော်မူ၍ တဆယ့်ခြောက်နှစ် မြောက်သောအခါ မင်းဆက်တကာ မစံဘူးသော **ရမ္မ, သုဘ, သုရမ္မ** တည်းဟူသော ရွှေနန်း သုံးဆောင်၌ ယသောဓရာ အမှူးရှိသော ရှေဘဆင်းနှင့်တူသော မင်းသွီးအပေါင်း လေးသောင်းခြုံရံလျက် နတ်၏စည်းစိမ်နှင့်တူသော မင်း၏စည်းစိမ်ကို ခံစားစဉ် **သူဘို, သူနှာ, သူသေ, ရဟန်း** တည်းဟူသော နိမိတ်ကြီးလေးပါးထင်သဖြင့် ထိုစည်းစိမ်ကိုစွန့်၍ ရဟန်းပြုတော်မူလျက် ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး **ဒုက္ကရစရိယာ** ကျင့်တော်မူပြီးမှ—

အဇပါလညောင်ပင် ရင်း၌ **သုဇာတာ** အမည်ရှိသော သူဌေးသမီးသည် လှုအပ်သော နို့ဃနာဆွမ်းကိုခံလျက် နေရဟူရာမြစ်နား၌ ဘုဉ်းပေးတော်မူ၍ ညချမ်းသောအခါ နတ်တို့သည် စီရင်အပ်သော လမ်းဖြင့် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ ကြွတော်မူ၍ —

တောင်အရပ်က ဝင်အုံ့ဟု ရပ်တော်မူသည်ရှိသော် မြေကြီး စောင်းထောင်ရှိသောကြောင့် မဝင်မူ၍ အနောက်အရပ်က ဝင်အုံ့ဟု ရပ်တော်မူသည်ရှိသော် မြေကြီးစောင်းထောင် ရှိသောကြောင့် မဝင်မူ၍ မြောက်အရပ်က ဝင်အုံ့ဟု ရပ်တော်မူသည်ရှိသော် မြေကြီးစောင်းထောင် ရှိသောကြောင့် မဝင်မူ၍ အရှေ့မြောက်ထောင့် အရပ်က ရပ်လျက် **ကနုည်းလည်း**—အရှေ့အပူပိုင်း ရပ်လျက် **သောတ္ထိယ မောင်ချမ်းသာ**သည် လှုအပ်သော မြက်ရှစ်ဆုပ်ကို ကြဲဖြန့်သောအခါ ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော အပရာဇိတပလ္လင်ပေါက်၍ ထိုပလ္လင်

၁။ (သုဒ္ဓိယ ငစင်သည်။) ရှေးမူ။
ဆဋ္ဌမ္ အဋ္ဌကထာတို့၌ "သုဒ္ဓိယ" ဟူသော 'မူတင်'ပါဠိမတွေ့ရ။
"သောတ္ထိယ" "သောတ္ထိယ"ဟူ၍သာ တွေ့ရ၏။
"**မေဓာဘိဝံသ သိရီ သဒ္ဓမ္မဇဋ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇဂုရု**" တံဆိပ်နာမ် ခံတော်မူသော ပြည် ဆရာတော်ဘုရားရေး အဋ္ဌသာလိနီ နိဿယ ပဌမဘာဂ၌လည်း "သောတ္ထိ-ယေန"မောင်ချမ်းသာသည်-ဟု အနက်ပြန်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရ၏။
ထို့ကြောင့် (သောတ္ထိယ မောင်ချမ်းသာသည်) ဟု ပြင်ဆင်ထည့်လိုက်သည်။ သောတ္ထိယောနာမ တိဏဟာရကော တိဏံ အာဒါယ။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ (၃၃၇) အပဒါနအဋ္ဌကထာ (၁-၈၄) ဇာတကအဋ္ဌကထာ (၁-၈၂)
သောတ္ထိယေန နာမ တိဏဟာရကေန ဒိန္နာ။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ (၃၄၇)
သောတ္ထိယေန ဒိန္နံ အဋ္ဌတိဏမုဋ္ဌိံ ဂဟေတ္ဝာ။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (၇၇)
သောတ္ထိယေန ဒိန္နံ တိဏံ ဂဟေတ္ဝာ။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ (၁-၅၄)
အဋ္ဌသာလိနီ, ဓမ္မပဒ အလို("သောတ္ထိယ" မြက်ထမ်းပုဏ္ဏား)ဟု သိနိုင်သည်။
ဇာတကအဋ္ဌကထာ-ပဌမဘာဂ(၁၂)၌ မူ၊ သုဒ္ဓိယော နာမ (က)ဟု မူတင် ပါ၌ မဟုတ်ပဲ မျဉ်းအောက်ခြေ၌"မူချ"ပါ၌အဖြစ်တွေ့ရ၏။

ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခဲ့နေတော်မူစဉ် နေမင်မိ ဒေဝပုတ္တမာရ်ကို အောင်တော်မူလျက် ပုရိမယာမ်၌ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်၊ မဇ္ဈိမယာမ်၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်**၊ ပစ္ဆိမယာမ်၌ **အာသဝက္ခယဉာဏ်**ကို ရတော်မူ၍ လောကသုံးပါး၌ အတုမရှိသော သဗ္ဗညုအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွါးကိုဘာ ဆောင်တော်မူလျက် ဘုရားဖြစ်တော်မူ၍ ခုနစ်ဝါမြောက်သောကာလ သာဝတ္ထိပြည်၏အနီး **ကဏ္ဍ**အမည်ရှိသော ဥယျဉ်စောင့်သည် စိုက်အပ်သော သရက်ပင်၏အရင်း၌ တိတ္ထိတို့ကို နှိပ်နင်းခြင်းငှါ ရေ မီး အစုံအစုံ အစရှိသော တန်ခိုးပြာဋိဟာတို့ကို ပြတော်မူပြီးသော အဆုံး၌ သုံးဘဝါးသာ နင်းသဖြင့် တာဝတိ သာနတ်ပြည်သို့ကြွတော်မူ၍ ပင်လယ်ကသစ်ပင်၏အရင်း၌ ခင်းထားအပ်သော **ပဏ္ဍုကမ္ပလာ**ကျောက်ဖျာထက်၌ နေမင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်စွာ နေတော်မူလျက် မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော **သန္တုသိတနတ်သား**ကို အကြီးအမှူးပြု၍ တသောင်းသော စကြဝဠာတိုက်မှ တည်ကြည်တည်တည်း စည်းဝေးလာကုန်သော နတ်, ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့အား အစွမ်းသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ဖြင့် လူ, နတ်, နိဗ္ဗာန် သုံးတန်ချမ်းသာ ပေးတတ်စွာသော အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်မြတ်ကို ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဟောတော်မူ၏။

ထိုဝါတွင်း သုံးလပတ်လုံး ဟောတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်မြတ်သည်လည်း ဝိတ္ထာရနယ, သခေါ်ပနယ, နာတိဝိတ္ထာရ နာတိသခေါ်ပနယ အားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။

ထိုသုံးပါး တို့တွင်—

တာဝတိ သာ နတ်ပြည်၌ နတ်အပေါင်းတို့အား ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်သည် အလွန်ကျယ်လွန်းသောကြောင့် **ဝိတ္ထာရနယ** မည်၏။

စန္ဒကူးတော၌ နေတော်မူသောအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာအား ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်သည် အလွန်ကျဉ်းလွန်းသောကြောင့် **သခေါ်ပနယ** မည်၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် လင်းနို့သားဖြစ်ဘူးသော ငါးရာသော ရဟန်းတို့အား ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်သည် မကျဉ်း မကျယ်လွန်းသောကြောင့် **နာတိဝိတ္ထာရ နာတိသခေါ်ပနယ** မည်၏။

ပါရမီသုံးဆယ်, စွန့်ခြင်းကြီး ငါးပါး, စရိယသုံးပါး တည်းဟူသော **အဓိဂမ-နိဒါန်း, ဒေသနာနိဒါန်း** ၂-ပါးနှင့် ပြည့်စုံ၏။

ဒူရေနိဒါန်း, အဝိဒူရေနိဒါန်း, သန္တိကေနိဒါန်း တည်းဟူသော **နိဒါန်း** ၃-ပါးနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။

ထိုနိဒါန်း ၃-ပါး နှင့် ပြည့်စုံသော အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်သည် **ပကရဏ-ပရိစ္ဆေဒ** အားဖြင့် —

ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း,
ဝိဘင်းကျမ်း,
ဓာတုကထာကျမ်း,
ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း,
ကထာဝတ္ထုကျမ်း,
ယမိုက်ကျမ်း,
ပဋ္ဌာန်းကျမ်း

ဟူ၍ ၇-ပါး အပြားရှိ၏။

ထို ၇-ပါးတို့တွင် **ဓမ္မသင်္ဂဏီ** ကျမ်းကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထို ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းခ္ဍလည်း ကဏ္ဍ-အားဖြင့်—

စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ,
ရူပကဏ္ဍ,
နိက္ခေပကဏ္ဍ,
အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ

ဟူ၍ ၄-ပါး အပြားရှိ၏။

ထို ၄-ပါး တို့တွင် **စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ** ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုစိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍခ္ဍလည်း **မာတိကာ**, ပဒဘာဇနီ အားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။

ထို နှစ်ပါးတို့တွင် **မာတိကာ** ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုမာတိကာခ္ဍလည်း[1] **တိကမာတိကာ, ဒုကမာတိကာ** အားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် **တိကမာတိကာ**ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

၁-ဝဝတ္ထာန်ခ္ဍ အခ္ပါသော ဆရာတို့ကား "ထိုမာတိကာသည်လည်း အဘိဓမ္မမာတိကာ, သုတ္တန္တမာတိကာ အားဖြင့် နှစ်ပါး အပြားရှိကုန်၏" ဟု ဆိုရိုးပြုကြကုန်၏။ ထိုဆိုရိုးသည် "မာတရံ ပမုခံ ကတ္တာ" စသော စကားပျိုးသော အဋ္ဌကထာ (ခ-၁) နှင့်ရင်း "သာပိ တိကမာတိကာ ဒုကမာတိကာတိ ဒုဝိဓာ" ဟူသော အဋ္ဌကထာ (ခ-၇၉) နှင့်ရင်း မညီ၊ ဆရာမြတ်တို့လည်း ဆိုရိုး မပြုကြကုန်။

၂-တိကမာတိကာ အရကောက်

၁-ကုသလတိက်

ထိုတိကမာတိကာ၌လည်း ကုသလတိက်, ဝေဒနာတိက် အစရှိသောအား ဖြင့် ၂၂-ပါး အပြားရှိ၏။

ထို ၂၂-ပါး တို့တွင် ကုသလတိက်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထို ကုသလတိက်၌လည်း ပဌမပဒ ဒုတိယပဒ တတိယပဒ အားဖြင့် ၃-ပါး အပြားရှိ၏။

ထို ၃-ပါးတို့တွင် ပဌမပဒကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏။

ဟောဟန်ကား —

ကုသလာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင် ဒုတိယပဒကို ဟောတော်မူ၏။

ဟောဟန်ကား —

အကုသလာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင် တတိယပဒကို ဟောတော်မူ၏။

ဟောဟန်ကား —

အဗ္ယာကတာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ကုသလာ အနုဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏာ၊ အပြစ်မရှိခြင်း ကောင်းသော အကျိုးကို ပေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ နိဿတ္တာနိဇ္ဇီဝသဘာဝ၊ သတ္တာလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်း မဟုတ်ကုန်သော သဘောတရားတို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ရှိကုန်၏။

အကုသလာ[1] သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏာ၊ အပြစ် နှင့် တကွဖြစ်ခြင်း မကောင်းသောအကျိုးကို ပေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ နိဿတ္တာနိဇ္ဇီဝ-သဘာဝ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အဗ္ယာကတာ[2] ကုသလာကုသလဘာဝေန အကထိတာ အညဘာဝေန ကထိတာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်ကား မဟောကြားအပ်ကုန်

၁-ဤ အကုသလာ၌ အသဒ္ဒါကား ဝိရုဒ္ဓအနက်ကို ဟော၏၊ ကုသိုလ်ကား ပဟာ-ယက အကုသိုလ်ကား ပဟာတဗ္ဗ၊ ဤသို ပဟာယက ပဟာတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့် ဆန့်ကျင်သည် ဟူလို။

၂-ဤအဗ္ယာကတာ၌ အ-သဒ္ဒါကား အညအနက်ကိုဟော၏၊ ကုသိုလ်,အကုသိုလ်တို့မှ တပါး ဖြစ်သည် ဟူလို။

တပါးသော အဖြစ်အားဖြင့်သာ ဟောကြားအပ်ကုန်သော။ **မမှာ နိဿဋ္ဌာနိုင့်ဝ-**
သဘာဝါ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ကုသလာ မမှာ ဟူသော ပဌမပုစ္ဆာ၏ အရကား—ကုသိုလ်စိတ် ကေဝိသ၊ စေတသိက် အဌတိ သရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-မျိုး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် အဌတိ သတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာကွန္ဓာမည်၏၊ သညာသည် သညာကွန္ဓာမည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် ဆတို့သသည် သင်္ခါရကွန္ဓာမည်၏၊ ကုသိုလ်စိတ် ကေဝိသသည် ဝိညာဏကွန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ကုသိုလ်စိတ် ကေဝိသသည် မနာယတန မည်၏၊ စေတသိက် အဌတိ သသည် ဓမ္မာယတနမည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ကုသိုလ်စိတ် ကေဝိသသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက် အဌတိ သသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကိကုသိုလ်စိတ် သတ္တရသ၊ စေတသိက် အဌတိ သသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ မဂ်စိတ်လေးခုဌာနရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာ-ကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာধိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး[1]။ သကဒါဂါမိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ အနာဂါမိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုသည်[2] သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

၁။ ၈-ပါး၊ ၇-ပါး အရမှာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးနှင့်ယှဉ်သော မဂ်ပဌမစျာန်ကို ရည်၍ ၈-ပါး၊ ဝိတက် တည်းဟူသော သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်နှင့် မယှဉ်သော မဂ်ဒုတိယစျာန် စသည်ကိုရည်၍ ၇-ပါး ဆိုသည်။

၂။ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုအရမှာ မဂ် ပဌမစျာန်စိတ်၌ ယှဉ်သော စေတသိက်တို့တွင် မဂ္ဂသစ္စာထိုက်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ခုကိုကြည့်၊ မဂ်စိတ် ၄-ခုတို့သည် အာရမ္မဏ-ဝိဘာဝနန အားဖြင့် တူကြ၍ တခုတည်းပြု၍ထည့် ၂၉-ခုဖြစ်၏။

အကုသလာ ဓမ္မာ ဟူသောဒုတိယပုဒ်၏ အရကား--အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ ရှိ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် သတ္တဝီသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာကွန္ဓာမည်၏၊ သညာသည် သညာကွန္ဓာမည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် ပဉ္စဝီသသည် သင်္ခါရကွန္ဓာမည်၏၊ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသသည် ဝိညာဏကွန္ဓာမည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသသည် မနာယတနမည်၏၊ စေတသိက် သတ္တဝီသသည် ဓမ္မာယတနမည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသသည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ စေတသိက် သတ္တဝီသသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂ ပါး- ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ လောဘကြောင့်သော စေတသိက်ဆဗ္ဗီသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမุဒယသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

အဗျာကတာ ဓမ္မာ ဟူသော တတိယ ပုဒ်၏ အရကား-- ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ ရူပ် အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်ရှိ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတန အားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား—

ရူပ် အဋ္ဌဝီသသည် ရူပကွန္ဓာမည်၏၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာကွန္ဓာမည်၏၊ သညာသည် သညာကွန္ဓာမည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ဆတ္တိံသသည် သင်္ခါရကွန္ဓာမည်၏၊ ဝိပါက်စိတ်

ဆတ္တိ ၁ သ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသသည် ဝိညာဏကွန္ဓာမည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာ ဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏ ၂၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ရူပ် အဋ္ဌဝိသတ္တိတွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခာယတနမည်၏၊ သောတ-ပသာဒသည် သောတာယတနမည်၏၊ ဃာနပသာဒသည် ဃာနာယတန မည်၏၊ ဇိဝှါပသာဒသည် ဇိဝှါယတနမည်၏၊ ကာယပသာဒသည် ကာယာယတန မည်၏၊ ရူပါရုံသည် ရူပါယတနမည်၏၊ သဒ္ဒါရုံသည် သဒ္ဒါယတနမည်၏၊ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓာယတနမည်၏၊ ရသာရုံသည် ရသာယတနမည်၏၊ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနမည်၏၊ ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိ ၁ သ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသသည် မနာယတနမည်၏၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိ ၁ သ၊ အာပေါ, ဋ္ဌတ္ထိန္ဒြေ, ပုရိသိန္ဒြေ, ဟဒယရူပ်, ဇီဝိတရူပ်, အာဟာရရူပ်, ပရိစ္ဆေဒရူပ်, ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်, ရူပဿ လဟုတာ, မုဒုတာ, ကမ္မညတာ, ဥပစယ, သန္တတိ, ဇရတာ, အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခုမရူပ် သောဌသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတနမည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး ဟူသော်ကား –

ရူပ် အဋ္ဌဝိသတ္တိတွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏၊ သောတပသာဒ သည် သောတဓာတ်မည်၏၊ ဃာနပသာဒသည် ဃာနဓာတ်မည်၏၊ ဇိဝှါပသာဒ သည် ဇိဝှါဓာတ်မည်၏၊ ကာယပသာဒသည် ကာယာဓာတ်မည်၏၊ ရူပါရုံသည် ရူပဓာတ်မည်၏၊ သဒ္ဒါရုံသည် သဒ္ဒဓာတ်မည်၏၊ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓဓာတ်မည်၏၊ ရသာရုံသည် ရသဓာတ်မည်၏၊ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်မည်၏၊ စက္ခုဝိညာဏ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ သောတဝိညာဏ်ဒွေသည် သောတဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ ဃာနဝိညာဏ် ဒွေသည် ဃာနဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ ဇိဝှါဝိညာဏ်ဒွေသည် ဇိဝှါဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ကာယဝိညာဏ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ပဋ္ဌဒ္ဌါရာဝဇ္ဇန်း သမ္ပဋိစ္ဆိန်းဒွေသည် မနောဓာတ် မည်၏၊ ကြွင်းသော ဝိပါက်စိတ် စတုဒ်သ ကြိယာစိတ် ကျေနဝိသသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိ ၁ သ အာပေါ, ဋ္ဌတ္ထိန္ဒြေ, ပုရိသိန္ဒြေ, ဟဒယရူပ်, ဇီဝိတရူပ်, အာဟာရရူပ်, ပရိစ္ဆေဒရူပ်,

---

၁။ နိဗ္ဗာန်၏ ခန္ဓဝိမုတ်အဖြစ်ကိုကား "ဘေဒါဘာဝေန နိဗ္ဗာနံ၊ ခန္ဓသင်္ခါနိသင်္ခံ" ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိ (၅၂) "အတ္ထိတာဒိဘေဒဘိန္နာနဉ္စ ရာသင်္ခေန ခန္ဓဝေါဟာရောတိ နိဗ္ဗာနံ ဘေဒါဘာဝတော ခန္ဓသင်္ခါဟာနေ နိသင်္ခံ ဝိနိမုတ္တန္တ္ဝေ"ဟူသော ဋီကာကျော်ပါဠိ(၂၃၂)တို့ကို ထောက်၍ သိရာ၏။

ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်, ရူပဿ လဟုတာ, မုဒုတာ, ကမ္မညတာ, ဥပစယ, သန္တတိ ဇရတာ, အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခုမရူပ် သောင်္ခေသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ ရူပ် အဋ္ဌဝီသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။

ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့ လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ဟူ၍ ဟောတော်မူ အပ်သော ဤသဒ္ဒါအစဉ်သည် ပရမတ္ထတရားကို သုံးစုပြု၍ ဟောရာဟော ကြောင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တိက်မည်၏။

ထိုတိက်သည် အာဒိလဒ္ဓနာမတိက်, သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက် အားဖြင့် ၂-ပါးအ ပြားရှိ၏။

ထို ၂-ပါးတို့တွင် အစဉ် တည်သော ကုသလသဒ္ဒါဖြင့် ကုသလတိက်ဟူ၍ ရအပ်သောအမည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် **အာဒိလဒ္ဓနာမတိက်** မည်၏။

သပ္ပဒေသတိက်, နိပ္ပဒေသတိက်အားဖြင့်လည်း ၂-ပါးအပြားရှိ၏။

ထို ၂-ပါးတို့တွင် ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် **နိပ္ပဒေသတိက်** မည်၏။

၂-ဝေဒနာတိက်

ကုသလတိက်ကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဝေဒနာတိက်ကို ဟော တော်မူ၏။

ထိုဝေဒနာတိက်၌လည်း ပဌမပဒ ဒုတိယပဒ တတိယပဒအားဖြင့် သုံးပါး အပြားရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ပဌမပဒကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ဟောဟန်ကား—

သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင် ဒုတိယပဒကို ဟောတော်မူ၏။

ဟောဟန်ကား —

ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင် တတိယပဒကို ဟောတော်မူ၏။

ဟောဟန်ကား —

အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

သုခါယ၊ သုခဖြစ်သော။ ဝေဒနာယ၊ ဝေဒနာနှင့်။ သမ္မယုတ္တာ၊ **အညီအ**ညွတ် ဧကုပ္ပါဒအစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ နိဿတ္တာနိဗ္ဗဝ-သဘာဝါ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဒုက္ခာယ၊ သော။ ဝေဒနာယ၊ နှင့်။ သမ္မယုတ္တာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ နိဿတ္တာ-နိဗ္ဗဝသဘာဝါ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အဒုက္ခမသုခါယ၊ ဒုက္ခလည်းမဟုတ် သုခလည်း မဟုတ်သော။ ဝါ၊ ဒုက္ခမ္ပ-လည်းတပါး သုခမ္ပလည်းတပါးသော။ ဝေဒနာယ၊ နှင့်။ သမ္မယုတ္တာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ နိဿတ္တာနိဗ္ဗဝသဘာဝါ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ **ကုန်၏**။

သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသော ပဌမပုဒ်၏ အရကား— သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ခု၊ ဝေဒနာ, ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သော စေတသိက် ဆစတ္တာလီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်-အားဖြင့် ၃-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား —

စေတသိက် ဆစတ္တာလီသတို့တွင် သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏၊ သညာမ္ပ-ကြင်းသော စေတသိက်ပဉ္စစတ္တာလီသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ သုခသဟဂုတ်-စိတ် ၆၃-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်-သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား —

သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ခုသည် မနာယတန မည်၏၊ စေတသိက် ဆစတ္တာ-လီသသည် ဓမ္မာယတနမည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်-သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား —

သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်သည် ကာယဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ ကြွင်းသော သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၂-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ စေတသိက် ဆစတ္တာ-လီသသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင်ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား —

လောကီသုခသဟဂုတ်စိတ် ၃၁-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စ-စတ္တာလီသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမุဒယသစ္စာ မည်၏၊ မဂ်သုခသဟဂုတ်စိတ် ၁၆-ခုဠ် ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာ-ကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇ ပါး။ သကဒါဂါမိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ အနာဂါမိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၈-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၆-ခုသည် သစ္စာ ဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၏ အရကား – ဒုက္ခ သဟဂုတ်စိတ် ၃-ခု၊ ဝေဒနာ, ပီတိ, လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မာန, ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သော စေတသိက် ကေဝိသ ရ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား —

စေတသိက် ကေဝိသတို့တွင် သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက်ဝိသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား

ဒုက္ခသဟဂုတ် စိတ် ၃-ခုသည် မနာယတန မည်၏၊ စေတသိက် ကေ-ဝိသသည် ဓမ္မာယတန မည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား —

ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်သည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ဒေါသမူ-ဒ္ဓေသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက် ကေဝိသသည် ဓမ္မဓာတ် မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား—

ဥက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက် ကေဝိသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသော တတိယပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကား—ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ခု၊ ဝေဒနာ, ပီတိ, ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ-ကြဉ်သော စေတသိက် ဆစတ္တာလီသ ရှိ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၇-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ဆစတ္တာလီသတို့တွင် သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ပဉ္စစတ္တာလီသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဥပေက္ခာ-သဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ခုသည် မနာယတန မည်၏၊ စေတသိက် ဆ-စတ္တာလီသည် ဓမ္မာယတန မည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၇-ပါး ဟူသော်ကား—

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ သောတဝိညာဉ်ဒွေသည် သောတဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ဃာနဝိညာဉ်ဒွေသည် ဃာနဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ဇိဝှါဝိညာဉ်ဒွေသည် ဇိဝှါဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ပဋ္ဌဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း, သမ္ပဋိစ္ဆိန်းဒွေသည် မနောဓာတ် မည်၏၊ ကြွင်းသော ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၄၄-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက် ဆစတ္တာလီသသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၇-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၄၇-ခု၊ လောဘ-ကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စစတ္တာလီသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏၊ မဂ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၄-ခုဌာ်ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော

သောတာပတ္တိမဂ် ၇-ပါး၊ သကဒါဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အနာဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အရဟတ္တမဂ် ၇-ပါး သည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၆-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၃-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှလွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ၊ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ၊ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော ဤသဒ္ဒါအစဉ်သည် ပရမတ္ထတရားကို သုံးစုပြု၍ ဟောရာဟောကြောင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တိက်မည်၏။

ထိုတိက်သည် အာဒိလဒ္ဓနာမတိက်, သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက် အားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိ၏၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင် ၃-ပုဒ်လုံးဌ် တည်သော ဝေဒနာသဒ္ဒါဖြင့် ဝေဒနာဘိက် ဟူ၍ ရအပ်သော အမည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် **သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက်** မည်၏။

သပ္ပဒေသတိက်, နိပ္ပဒေသတိက် အားဖြင့်လည်း ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါး တို့တွင် သုခဝေဒနာ ၆၃-ခု၊ ဒုက္ခဝေဒနာ ၃-ခု၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၅၅-ခု၊ ရုပ်အင္ဒဝိသ၊ နိဗ္ဗာန် ဟုဆိုအပ်သော ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရား ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် **သပ္ပဒေသတိက်**မည်၏။

၃-ဝိပါကတိက်

ဝေဒနာတိက်ကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဝိပါကတိက်ကို ဟောတော်မူ၏။ (စာ၏မြဲစစ်ပေ)။

ဟောဟန်ကား---

ဝိပါကာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

၁-"ဒေဝဒတ္တော အလက်တော"ကဲ့သို့ အစိတ်၏အမည်ကို အပေါင်းဌ် တင်စား၍ သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက် မည်သည်။

၂-သုခဝေဒနာ ၆၃-ခု စသည်ဖြင့် ဆိုခြင်းကား "စိတ္တေန သမမုဒ္ဒိသေ" ဟူသော အဌကထာပါဌ် (၁၅)။

စိတ္တေန သမံ ဘေဒံ ဥဒ္ဒိသေ၊ " သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏာ တာဝ သတ္တ ကေ္ကနနဝုတိစိတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇနတော ပစ္ဆေက် ကေ္ကနနဝုတိဝိဓာ၊ ပကိဏ္ဏကေသု ဝိတက္ကော ပဌမဇ္ဈာနသစိတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇနတော ပဌမဇ္ဈာနသဝိဓော" တျာဒိနာ ကထေယျာတိ ဘဂဝေါ-ဟူသော ဋီကာ ကျော်ပါဌ် (၁၂၁) တို့ကို ထောက်၍ သိရ၏။

ထိုနောင်....၏၊ ဟောဟန်ကား—

ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊ ဟောဟန်ကား—

နေဝဝိပါက နှ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ဝိပါကာ၊ အချင်းချင်း ထူးကုန်သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ နိဿတ္တာနိဇ္ဇီဝသဘာဝါ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ၊ အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်းသဘော ရှိကုန်သော သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်း မဟုတ်ကုန်သော သဘောတရားတို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

နေဝဝိပါက နှ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ၊ အချင်းချင်း ထူးကုန်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးလည်းမဟုတ် အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်းသဘော ရှိသည်လည်းမဟုတ်ကုန်သော သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်းမဟုတ်ကုန်သော သဘောတရားတို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဝိပါကာ ဓမ္မာ ဟူသော ပဌမပုဒ်၏ အဂုကား—ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ စေတသိက် အဌတိံသ ၁ ရှိ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် အဌတိံသ တို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာကွန္ဓာမည်၏၊ သညာသည် သညာကွန္ဓာမည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ဆတ္တိံသ သည် သင်္ခါရကွန္ဓာ မည်၏၊ ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ သည် ဝိညာဏကွန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသသည် မနာယတန မည်၏၊ စေတသိက် အဌတိံသ သည် ဓမ္မာယတန မည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဟူသော်ကား—

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ပ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ သမ္ပဋိစ္ဆိန်းဒွေသည် မနောဓာတ် မည်၏၊ ကြွင်းသော

၁-"ဝိပက္ကဘာဝမာပန္နာနံ အရူပဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ"ဟူ၍ ဆိုခြင်းကြောင့် ကဋ္ဌဂ္ဂါရုပ်ကို မကောက်ရသတည်း။ (ဌ-၈၄)။

ဝိပါက်စိတ် စတုဝီသသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက်အင္ဂတိ သုတ်သည် ဓမ္မဓာတ် မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ဂ-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား —

လောက်ကီဝိပါက်စိတ် ဗာတ္တိ သ၊ စေတသိက် ပဋ္ဌတိ သသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။

ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဝိပါကဝမ္မဝမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၏ အရကား – အကုသိုလ်စိတ် ၅၂သ၊ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ရ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား —

အကုသိုလ်စိတ် ၅၂သ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ဧကပညာသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏၊ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပ, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာธิဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ဂ-ပါး၊ ၇-ပါး ။ပ။ အရဟတ္တမဂ် ဂ-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှလွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

နေဝဝိပါက နေ ဝိပါကဝမ္မဝမ္မာ ဟူသော တတိယပုဒ်၏ အရကား ---- ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် ပဋ္ဌတိ သ၊ ရူပ် အင္ဂဝီသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၃-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား---

ရူပ် အင္ဂဝီသသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏၊ စေတသိက် ပဋ္ဌတိ သတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဂေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် တေတ္တိ သသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ကြိယာစိတ် ဝီသသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဟူသော်ကား--

ရူပ်အဌဝီသတ္တိတွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခာယတန မည်၏ ။ပ။ ပထဝီ, ဓာတုဝေါ, ဝါယောဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန မည်၏။ ကြိယာစိတ်ဝီသသည် မနာယတန မည်၏။ စေတသိက် ပဋ္ဌတိ ံသ၊ အာပေါ။ပ။ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရူပ် သောဌသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတန မည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၁၃-ပါး ဟူသော်ကား —

ရူပ် အဌဝီသတ္တိဘွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ် မည်၏။ ။ပ။ ပထဝီ, ဓာတုဝေါ, ဝါယောဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် မည်၏။ ပဋ္ဌဒ္ဓါရာ-ဝဇ္ဇန်းသည် မနောဓာတ် မည်၏။ ကြွင်းသော ကြိယာစိတ် ကျေနဝီသသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ စေတသိက် ပဋ္ဌတိ ံသ၊ အာပေါ။ပ။ အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခုမရူပ် သောဌသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ် မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဓာတ် အားဖြင့် ၁၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား —

ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် ပဋ္ဌတိ ံသ၊ ရူပ် အဌဝီသသည် ဒုက္ခ သစ္စာမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဝိပါကာ ဓမ္မာ၊ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ၊ နေဝဝိပါက နှ ဝိပါက်ဓမ္မဓမ္မာဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော ဤသဒ္ဒါ အစဉ်သည် ပရမတ္ထတရားကိုသုံးစုပြု၍ ဟောရာ ဟောကြောင်းဖြစ်ခြင်းကြောင့် တိုက်မည်၏။

ထိုတိုက်သည် အာဒိလဒ္ဓနာမတိုက်, သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိုက်အားဖြင့် ၂-ပါးအ ပြားရှိ၏။

ထို ၂-ပါးတို့တွင် အစဉ်တည်သော ဝိပါကသဒ္ဒါဖြင့် ဝိပါကတိုက်ဟူ၍ ရအပ် သော အမည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အာဒိလဒ္ဓနာမတိုက်မည်၏။

သပ္ပဒေသတိုက်, နိပ္ပဒေသတိုက်အားဖြင့်လည်း ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါး တို့တွင် ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရား မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် နိပ္ပဒေသတိုက် မည်၏[1]။

၁-အဘိညာဉ်စသော ကုသိုလ်၊ အထက်မဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသည်စသော အကုသိုလ် တို့သည် အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်း မရှိသောကြောင့် တိုက်မုတ်ဟူ၏ဌားအံ့၊ မသင့်။

ထိုကြောင့်မဟုတ်လော—

" ဝိပစ္စနသဘာဝတာ စ အနုပစ္ဆိန္နာဝိဇ္ဇာတဏှာမာနသန္တာနေ သဗ္ဗာပါရတာ၊ တေန အဘိညာဒီကုသလာနံ ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗာဒီအကုသလာနဉ္စ ဝိပါကာနုပ္ပါဒနေပိ ဝိပါက-ဓမ္မတာ သိဒ္ဓါ ဟောတိ " ဟူ၍ ဋီကာရှင် မိန့်သော်။(ဋီ-၃၈)။

၄-ဥပါဒိန္နတိက်

ဝိပါကတိက်ကို.....၌ ဥပါဒိန္နတိက်ကို.....၏၊.....ကား— **ဥပါဒိန္နပါဒါနိ-ယာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ကိုနောင်....၏၊ ဟောဟန်ကား – **အနုပါဒိန္နပါဒါနိယာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊....ကား — **အနုပါဒိန္နအနုပါဒါနိယာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ဥပါဒိန္နပါဒါနိယာ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဥပါဒါန်တို့၏ အစီးအပွါးဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တီ၊ ကုန်၏။

အနုပါဒိန္နပါဒါနိယာ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာ,ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဥပါဒါန်တို့၏အစီးအပွါးသာ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တီ၊ ကုန်၏။

အနုပါဒိန္နအနုပါဒါနိယာ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သည်လည်း မဟုတ် ဥပါဒါန်တို့၏ အစီးအပွါးလည်းမဟုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တီ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား — လောကီဝိပါက်စိတ် ဗာတ္တိံသ၊ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ၊ ကမ္မဇရူပ် ဝီသ ၁ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၁-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၇-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

၁.ဥပစယ သန္တတိကိုသင်း၍ ကမ္မဇရူပ်ဝီသဖြစ်သည်။

ဝိညတ္တိဒွယံ စိတ္တဇမေဝ။ သဒ္ဒါ စိတ္တောတုဇော။လဟုတာဒိတ္တယံ ဥတုစိတ္တာဟာရေဟိ သမ္ဘောတိ–ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိ (၄၂)။

ပစ္စုပ္ပန္နပစ္စယာဟေကွတ္တာ လဟုတာဒိတ္တယံ ကမ္မဇံ နု ဟောတိ။

ပဋ္ဌဝိကာရ ရူပ သဒ္ဒ အဝိနိဗ္ဘောဂရူပ အာကာသဝေသန ပန္နရသ စိတ္တဇာနိ၊ သဒ္ဒါ လဟုတာဒိတ္တယံ အဝိနိဗ္ဘောဂါကာသရူပါနိ နဝါတိ တေရသ ဥတုဇာနိ-ဟူသော ဋီကာကျော်ပါဠိ (၂၁၀) နှင့်အညီ –

ဝိညတ် ဒွေ, သဒ္ဒ, လဟုတာဒိတ္တယတို့သည် ကမ္မဇရူပ် သဘောမှ ကင်းသောကြောင့် ဤပဌမပုဒ်အရ ၌ မဝင်သတည်း။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား —

ကမ္မဇရုပ် ဝိသသည် ရူပကၡန္ဓာမည်၏၊ စေတသိက် ပဋ္ဌတိ သတ္တိတွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာကၡန္ဓာမည်၏၊ သညာသည် သညာကၡန္ဓာမည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် တေတ္တိသသည် သင်္ခါရကၡန္ဓာမည်၏၊ လောကိုဝိပါက် စိတ်ဗာတ္တိ သသည် ဝိညာဏကၡန္ဓာမည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတန အားဖြင့် ၁၁-ပါး ဟူသော်ကား —

ကမ္မဇရုပ် ဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခာယတနမည်၏ ။ပ။ ကာယပသာဒသည် ကာယာယတနမည်၏၊ ရူပါရုံသည် ရူပါယတနမည်၏၊ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓာယတနမည်၏၊ ရသာရုံသည် ရသာယတနမည်၏၊ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနမည်၏၊ လောကိုဝိပါက်ဗာတ္တိ သ သည် မနာယတနမည်၏၊ စေတသိက် ပဋ္ဌတိ သ၊ အာပေါ, ဣတ္ထိန္ဒြေ, ပုရိသိန္ဒြေ, ဟဒယရူပ်, ဇီဝိတရူပ်, အာဟာရရူပ်, ပရိစ္ဆေဒရူပ်, ဥပစယ, သန္တတိ အားဖြင့်၊ **တနည်းကား**—ဇရတာ, အနိစ္စတာ[1] အားဖြင့် သုခုမရူပ် ၉-ခု၊ ၁၁-ခု သည် ဓမ္မာယတနမည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၁၁-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၁၇-ပါး ဟူသော်ကား—

ကမ္မဇရုပ် ဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏ ။ ပ ။ ကာယပသာဒသည် ကာယဓာတ်မည်၏၊ ရူပါရုံသည် ရူပဓာတ်မည်၏၊ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓဓာတ်မည်၏၊ ရသာရုံသည် ရသဓာတ်မည်၏၊ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် မည်၏၊ စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်မည်၏ ။ ပ ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ သမ္ပဋိစ္ဆိန်းဒွေသည် မနောဓာတ်မည်၏၊ ကြွင်းသော လောကိုဝိပါက်စိတ် ဝိသသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက် ပဋ္ဌတိ သ၊ အာပေါ ။ ပ ။ ဥပစယ, သန္တတိအားဖြင့်၊ **တနည်းကား**—ဇရတာ, အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခုမရူပ် ၉-ခု၊ ၁၁-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၁၇-ပါး ဖြစ်သတည်း။

---

[1] ဇရတာ အနိစ္စတာသည် နကုဒတာစိသမုဋ္ဌာန်ဖြစ်သော်လည်း ကမ္မဇရုပ်၏ ဌီ, ဘင် ဖြစ်၍ မကင်းသင့်သောကြောင့် အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့သည်မှာ သွင်း၍ဖွဲ့သည်၊ ၉-ခု ၁၁-ခု ဆိုရာမှာ ခဲ့လေ။

သစ္စာအားဖြင့် ၁ ပါး ဟူသော်ကား —

လောကီဝိပါက်စိတ် ဗာတွေ့သ၊စေတသိက် ပဋ္ဌတိ သ၊ ကမ္မဇရူပ် ဝိသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ....ကား— အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ စိတ္တဇရူပ် သတ္တရသ၊ ဥတုဇရူပ် ပန္နရသ၊ အာဟာရဇရူပ် စုဒ္ဒသ ၁ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၇-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား—

တိဇရူပ်သည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏၊ စေတသိက် ဒွေပညာသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ပညာသ သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏၊ အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၇-ပါး ဟူသော်ကား —

တိဇရူပ်ဘို့ဘွင် ရူပါရုံသည် ရူပါယတနမည်၏၊ သဒ္ဒါရုံသည် သဒ္ဒါယတနမည်၏၊ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓာယတနမည်၏၊ ရသာရုံသည် ရသာယတနမည်၏၊ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနမည်၏၊ အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသသည် မနာယတနမည်၏၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ အာပေါ, အာဟာရရူပ်,

---

၁-ဥပစယ, သန္တတိကို သွင်းရ၍ သတ္တရသ, ပန္နရသ, စုဒ္ဒသဆိုသည်၊ ဇရတာ, အနိစ္စတာသည် နကုတောစိသမုဋ္ဌာန် ဖြစ်သော်လည်း တိဇရူပ်၏ ဌီ,ဘင် ဖြစ်၍ မကင်းသင့်သောကြောင့် တိဇရူပ်ကို ကောက်လျှင် ပါဝင်ပြီ။

တတ္ထ ဟဒယဂ္ဂန္ဒြိယရူပါနိ ကမ္မဇာနေဝ ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိ (၄၂)။

ဟဒယိန္ဒြိယရူပါနိ နဝ ကမ္မတောယေဝ ဇာတတ္တာ ကမ္မဇာနေဝ ဟူသော ဋီကာကျော် ပါဠိ (၂၁၀)နှင့် အညီ။

ဟဒယရူပ်,ဣန္ဒြိယရူပ်တို့သည် ကမ္မဇ ကေန် ဖြစ်သောကြောင့် ဤဒုတိယပုဒ်၏ အရဖွင့် မဝင်သတည်း။

ပရိစ္ဆေဒရူပ်, ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်, ရူပသဏ္ဌာန်, လဟုတာ, မုဒုတာ, ကမ္မညတာ, ဥပစယ, သန္တတိအားဖြင့်၊ **တနည်းကား**—ဇရတာ, အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရူပ် ၁၀-ခု၊ ၁၂-ခုသည် ဓမ္မာယတနမည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဟူသော်ကား—

တိဇရူပ်တို့တွင် ရူပါရုံသည် ရူပဓာတ်မည်၏။ ပ ။ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဌဗ္ဗဓာတ် မည်၏၊ ပဋ္ဌဒ္ဌါရုတဝင်္ဂန်းသည် မနောဓာတ်မည်၏၊ အကုသိုလ် ဒ္ဒါဒသ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ကြင်းသော ကြိုယာစိတ် ဧကူနဝီသသည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ စေတသိက် ဒွေ-ပညာသ၊ အာပေါ, အာဟာရရူပ်။ပ။ ဥပစယ, သန္တတိအားဖြင့်၊ **တနည်းကား**—ဇရတာ, အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခုမရူပ် ၁၀-ခု၊ ၁၂-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား —

အကုသိုလ် ဒ္ဒါဒသ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ကြိုယာစိတ် ဝီသ၊ လောဘ ကြင်သော စေတသိက် ကေပညာသ၊ တိဇရူပ်သည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏၊ လောဘ သည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

တတိယ....ကား— လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု၊စေတသိက် ဆတ္တိ သ၊ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ် အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ဆတ္တိ သတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ သညာ သည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှကြင်းသော စေတသိက် စတုတ္တိ သ သည် သခါရက္ခန္ဓာမည်၏၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက်မှလွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတန အားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုသည် မနာယတနမည်၏၊ စေတသိက် ဆတ္တိ သ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတနမည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု သည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက်ဆတ္တိ ံသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာမည်၏၊ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ပ ။ သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ ပ ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

ကြွင်းသော မဂ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာ ဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိုက် မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိုက် မည်၏။
(ရှေးကနည်းကိုမှီး၍ ဆိုရိုးအတိုင်း ကုန်စင်အောင် ဆိုလေ)။

လက်သန်း အင်္ဂကထာ၌ လက္ခဏရပ် ၄-ခုကို နကုတောစိ သမုဒ္ဒာန် ယူ၍ အဋ္ဌာရသ, ပန္နရသ, တေရသ, ဒွါဒသ-ဟု ဆိုအပ်သည်။

အင်္ဂကထာကြီး၌ စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ, ဘာဝဒွယ, ဇီဝိတ ဤ ၈-ခုသည် ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ကေန်၊ ဟဒယဝတ္ထုကို ပါဋိမလာ၍ ချန်သည်။

ဝိညတ်ရပ် ၂-ခုသည် စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ကေန်။ ဤ ၁၀-ပါးသည် ကေသမုဋ္ဌာန်။ သဒ္ဒသည် ဒ္ဒိသမုဋ္ဌာန်။ လဟုတာဒိတ္တယသည် တိသမုဋ္ဌာန်။ မဟာဘူတ် ၄-ပါး၊ ရူပ, ဂန္ဓ, ရသ, အာဟာရ, ပရိစ္ဆေဒ ဤ ၉-ပါးကို စတုသမုဋ္ဌာန်။ ဇရတာ, အနိစ္စတာ ၂-ပါးကို နကုတောစိ သမုဋ္ဌာန်။ ဥပစယ, သန္တတိကို စတုသမုဋ္ဌာန်၌ သင်းသောကြောင့် ဤတိက်တွင် ဝိသ, သတ္တရသ, ပန္နရသ, စုဒ္ဒသ-ဟုကောက်သည်။

ထိုသို့ လက်သန်းအင်္ဂကထာအတိုင်း အဋ္ဌာရသ, ပန္နရသ, တေရသ, ဒွါဒသ။ အင်္ဂကထာကြီးအတိုင်း ဝိသ, သတ္တရသ, ပန္နရသ, စုဒ္ဒသ-ဟု ကောက်ငြားသော်လည်း လက္ခဏရပ် ၄-ခုသည် ထိုရပ်တို့၏ ဥပါဒ်, ဌိ, ဘင် ဖြစ်၍ဝင်း၊ ဇရတာ, အနိစ္စတာသည် ထိုရပ်တို့၏ ဌိ, ဘင် ဖြစ်၍ဝင်း ထိုစတုသမုဋ္ဌာန်ကရပ်ကို ကောက်လျှင် ပါဝင်ပြီ။

ထိုကြောင့် မဟုတ်လော အင်္ဂကထာ၌ —

ဒသ အပရိနိပ္ဖန္နာနိ နာမ။ ယဒိ အပရိနိပ္ဖန္နာ အသခ်တာ နာမ ဘဝေယျုံ၊ တေသံယေဝ ပန ရူပါနံ ကာယဝိကာရော ကာယဝိညတ္တိ နာမ။ ဝစီဝိကာရော ဝစီဝိညတ္တိ နာမ။ ဆိဒ္ဒံ ဝိဝရံ အာကာသမောတု နာမ၊ လဟုဘာဝေါ လဟုတာ နာမ၊ မုဒုဘာဝေါ မုဒုတာ နာမ၊ ကမ္မညဘာဝေါ ကမ္မညတာ နာမ၊ နိဗ္ဗတ္တိ ဥပစယော နာမ၊ ပဝတ္တိ သန္တတိ နာမ၊ ဇိရကာကာရော ဇရတာ နာမ၊ ဟုတ္ဝာ အဘာဝါကာရော အနိစ္စတာ နာမာတိ၊ သမ္ဘ ပရိနိပ္ဖန္နံ သခ်တမေဝ ဟောတိ-ဟူ၍ မိန့်သော်။ (ဋ-၃၇၈)။

၅-သံကိလိဋ္ဌတိက်

ဥပါဒိန္နတိက်ကို....၌ သံကိလိဋ္ဌတိက်ကို....၏၊ ဟောဟန်ကား **သံကိလိဋ္ဌ-သံကိလေသိကာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊....ကား -- **အသံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊ .... ကား --**အသံကိလိဋ္ဌ အသံကိလေသိကာ ဓမ္မာ** ဟူသည်ဘည်း။

ရှေးဆရာမြတ်တို့ကား ရူပကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာတို့၌ ဥပါဒိန္နနိဒ္ဒေသ စသည်၌ ဇရတာ, အနိစ္စတာ မပါ၊ အနုပါဒိန္နနိဒ္ဒေသ စသည်၌သာ ဇရတာ, အနိစ္စတာ ပါသည်ဟု နှလုံးပြုသဖြင့် ဒုတိယပုဒ်၌ ဇရတာ, အနိစ္စတာကို သွင်းၗ ကောက်တော်မူကုန်သည်။

ဤတိက်အဘွဲ့ မာတိကာ နိက္ခေပရာသိ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတို့၌မလာ၊ အလုံးစုံသော မာတိကာ တိက်, ဒုက်ခ်ပင် ဥပါဒ်ကိုရၗ ဌိ, ဘင်ကို မရ၊ ဌိကို ရၗ ဥပါဒ်, ဘင်ကို မရ၊ ဘင်ကို ရၗ ဥပါဒ်, ဌိကို မရဟု ဟောတော်မူသည့်အရာ မရှိသည်သာမဟုတ်၊ ဤကဲ့သို့ ရူပကဏ္ဍကို ထောက်ၗ ကောက်ချေသော် ရူပကဏ္ဍ အဋ္ဌကထာ၌ပင်—

ဥပါဒိန္နန္တိ နာ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနမေव၊ အဝိသေသေန ပန သရီရဋ္ဌကဿေတံ ဂဟဏံ။ သရီရဋ္ဌကဉ္စိ ဥပါဒိန္နံ ဝါ ဟောတု အနုပါဒိန္နံ ဝါ၊ အာဟိန္နဂဟိတပရာမဋ္ဌ-ဝသေန သဗ္ဗံ ဥပါဒိန္နမေဝ နာမ။ (၆-၃၂၄)။

စသည်ဖြင့် လာသောကြောင့် ပဌမပုဒ်အရကို သရီရဋ္ဌက အဋ္ဌတ္ထ စတုသမုဋ္ဌာ-နိကရပ် ကို ကောက်သင့်၏ဟု ဆိုဘွယ်ရှိ၏။

နာ ကမ္မသာ ကဋ္ဌတ္ထာ ပုဒ်၏ နိဒ္ဒေသ၌ ဇရတာ, အနိစ္စတာ မပါ၊ အဋ္ဌကထာ၌ လည်း နာ ကမ္မသာ ကဋ္ဌတ္ထာ ဟူသောပုဒ်၌ ကံမှတပါး ပစ္စည်းကြောင့် ဖြစ်သော တိဇရပ်ကို သင်္ဂြိဟ်သည်ဟု—

"**နာ ကမ္မသာ ကဋ္ဌတ္ထာ**"တိ ဇတ္ထ တာဝ ကမ္မတော အညပစ္စယသမုဋ္ဌာနံ သင်္ဂ-ဟိတံ။ (၆-၃၂၂)။

ဟူ၍လာသည်၊ ဇရတာ, အနိစ္စတာကို သင်္ဂြိဟ်ရမည်ဟု မဆို၊ ဤတိက် ဒုတိယပုဒ်၏ အရ ရှင်းကိုလည်း—

ကတမေ ဓမ္မာ အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယာ။ တီသု ဘူမီသု ကုသလံ အကုသလံ၊ တီသု ဘူမီသု ကြိယာဗျာကတံ၊ ယဉ္စ ရူပံ နာ ကမ္မသာ ကဋ္ဌတ္ထာ။ ဣမေ ဓမ္မာ အနုပါ-ဒိန္နုပါဒါနိယာ။ (ဓမ္မသင်္ဂဏိပါဠိ-၂၆၇)။

ဟူ၍ တိဇရပ်ကိုသာ ဟောတော်မူသည်။ ဇရတာ, အနိစ္စတာကို ဟောတော်မမူ။

ထိုကြောင့် ရူပကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ၊ နိက္ခေပရာသိ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ တို့နှင့် လည်း ဆန့်ကျင်ရကား ဤတိက် ဒုတိယပုဒ်အရတွင် ဇရတာ, အနိစ္စတာကို သွင်းၗ ကောက်ခြင်းသည် မသင့်။ "အကျယ်လိုမူ ရူပကဏ္ဍ နိက္ခေပရာသိ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ ပါဠိ, (၂၆၇) အဋ္ဌကထာ, (၃၅) ဋီကာတို့မှ ယူလေ"။

သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာ တို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာကိုရခြင်းငှါ ထိုက်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အသံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာ တို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ်သည် မဟုတ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာကို ရခြင်းငှါသာ ထိုက်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အသံကိလိဋ္ဌအသံကိလေသိကာ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာ တို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်လည်း မဟုတ် ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာကို ရခြင်းငှါထိုက်သည်လည်း မဟုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— အကုသိုလ်စိတ် ၃၂ဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ ရ၏။ (အကုသလာ ဓမ္မာ နှင့် အတူ ဖွဲ့လေ မထူးပြီ)။

ဒုတိယ....ကား— လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဌတိံသ၊ ရူပ် အဋ္ဌဝီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

မခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား—

ရူပ် အဋ္ဌဝီသသည် ရူပက္ခန္ဓာ မည်၏၊ စေတသိက် အဌတိံသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ဆတ္တိံသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ရူပ် အဋ္ဌဝီသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခာယတန မည်၏ ။ ပ ။ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန မည်၏၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသသည် မနာယတန မည်၏၊ စေတသိက် အဌတိံသ၊ အာပေါ, ဣတ္ထိန္ဒြေ, ပုရိသိန္ဒြေ,

ဟဒယရုပ်, ဇီဝိတရုပ်, အာဟာရရုပ်, ပရိစ္ဆေဒရုပ်, ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်, ရူပသဒ္ဒ လဟုတာ, မုဒုတာ, ကမ္မညတာ, ဥပစယ, သန္တတိ, ဇရတာ, အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခုမရုပ် သောင်္ဂဿသည် ဓမ္မာယတနမည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတန အားဖြင့် ၁၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး ဟူသော်ကား—

ရုပ် အင္ဒဝိသ တို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏။ ပ ။ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော ဖောင်္ဂဗ္ဗာရုံသည် ဖောင်္ဂဗ္ဗဓာတ် မည်၏၊ စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ပ ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ပဋ္ဌဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း, သမ္ပဋိစ္ဆိန်းဒွေသည် မနောဓာတ် မည်၏၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ကြင်းသော လောကီဝိပါက် ဝီသ၊ ကြိုယာ စိတ် ဧကူနဝီသသည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ စေတသိက် အင္ဌတိ သ၊ အာပေါ ။ ပ ။ အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခုမရုပ် သောင်္ဂဿ သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိ သ ကြိုယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အင္ဌတိ သ၊ ရုပ် အင္ဌဝိသ သည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

တတိယ....ကား— လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိ သ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။ (ဥပါဒိန္နတိုက် တတိယပုဒ်နှင့်အတူ ဖွဲ့လေ မထူးပြီ)။

အာဒီလဒ္ဓနာမတိုက် မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိုက် မည်၏။

၆-ဝိတက္ကတိုက်

သံကိလိဋ္ဌတိုက်ကို.....၌ ဝိတက္ကတိုက်ကို..... ၏၊ .....ကား—**သဝိတက္ကသဝိစာရာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင် ..... ၏၊ ....ကား -- **အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင် ..... ၏၊ ... ကား-- **အဝိတက္ကအဝိစာရာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

သဝိတက္ကသဝိစာရာ၊ ဝိတက်နှင့်လည်း တကွ ဝိစာရနှင့်လည်း တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ၊ ဝိတက်ကား မရှိ ဝိစာရမျှသာ ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အဝိတက္ကအဝိစာရာ၊ ဝိတက်လည်း မရှိ ဝိစာရလည်း မရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၅၅-ခု၊ ဝိတက်,ဝိစာရ ကြဉ်သော စေတသိက် ပညာသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတန အားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား –

စေတသိက် ပညာသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာကွန္ဓာ မည်၏၊ သညာ သည် သညာကွန္ဓာ မည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် အင်္ဂ-စတ္တာလီသသည် သင်္ခါရကွန္ဓာ မည်၏။ သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၅၅-ခုသည် ဝိညာဏကွန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား –

သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၅၅-ခုသည် မနာယတန မည်၏၊ စေတသိက် ပညာသ သည် ဓမ္မာယတန မည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား

ပဋ္ဌဒ္ဌါရုဝဇ္ဇန်း, သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းဒွေသည် မနောဓာတ် မည်၏၊ ကြွင်းသော သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၅၂-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက်-ပညာသ သည် ဓမ္မဓာတ် မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား

လောကီ သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၄၇-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ကျေနပ်ပညာသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမุဒယသစ္စာ မည်၏၊ မဂ်သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၄-ခုဌာရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သော တာဝပတ္တိမဂ် ၇ ပါး၊ သကဒါဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အနာဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အရဟတ္တမဂ် ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၇-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၅-ခုသည် သစ္စာ ဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ....ကား— ဒုတိယဈာန်စိတ် ကောဒသ၊ ဝိတက်, ဝိစာရ ကြည်သော စေတသိက် ဆတ္တိ သ၊ သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၅၅-ခုဌာနရှိသော ဝိတက်စေတသိက် ၅၅-ခု ရ၏။

ထို တဆုံးတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ဆတ္တိ သတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာကွန္ဓာ မည်၏၊ သညာသည် သညာကွန္ဓာ မည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက်စတုတ္ထိ သ၊ ဝိတက် ၅၅-ခုသည် သင်္ခါရကွန္ဓာ မည်၏၊ ဒုတိယဈာန်စိတ် ကောဒသသည် ဝိညာဏကွန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သကဲ့သို့။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ဒုတိယဈာန်စိတ် ဧကာဒသသည် မနာယတန မည်၏၊ စေတသိက် ဆတ္တိ သ၊ ဝိတက် ၅၅-ခုသည် ဓမ္မာယတန မည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ဒုတိယဈာန်စိတ် ဧကာဒသသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက် ဆတ္တိ သ၊ ဝိတက် ၅၅-ခုသည် ဓမ္မဓာတ် မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီ ဒုတိယဈာန်စိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက် တေတ္တိ သ၊ လောကီဝိတက် ၄၇-သည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ မဂ် ဒုတိယဈာန်စိတ် ၄-ခုဌာနရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာ-ဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၇-ပါး၊ သကဒါဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အနာဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အရဟတ္တမဂ် ၇-ပါးသည်ရင်း၊ မဂ်ပဌမဈာန်စိတ် ၄-ခုဌာနရှိသော ဝိတက်စေတသိက် တည်းဟူသော သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်ဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၁-ပါး၊ သကဒါဂါမိမဂ် ၁-ပါး၊ အနာဂါမိမဂ် ၁-ပါး၊ အရဟတ္တမဂ် ၁-ပါးသည်ရင်း မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၀-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၅-ခုသည်ရင်း ဖိုလ်ပဌမ ဈာန်စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော ဝိတက်စေတသိက် ၄-ခုသည်ရင်း သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

တတိယ....ကား— အဝိတက္ကအဝိစာရစိတ် ၅၅-ခု၊ ဝိတက်, ဝိစာရ ကြဉ်သော စေတသိက် ဆတ္တိံသ၊ ဒုတိယဈာန်စိတ် ကောဒသင်္ခ်ရှိသော ဝိစာရစေတသိက် ၁၁-ခု၊ ရုပ် အင္ဒဝိသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၇-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား—

ရုပ်အင္ဒဝိသသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် စတုတ္တိံသ၊ ဝိစာရစေတသိက် ၁၁-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ အဝိတက္ကအဝိစာရစိတ် ၅၅-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ရုပ်အင္ဒဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခာယတ်နမည်၏ ။ပ။ ပထဝီ, တေ-ဇော, ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနမည်၏၊ အဝိ-တက္ကအဝိစာရစိတ် ၅၅-ခုသည် မနာယတနမည်၏၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ၊ ဝိစာရ ၁၁-ခု၊ အာပေါ။ပ။ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် သောင်္ဃသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတနမည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၁၇-ပါး ဟူသော်ကား—

ရုပ်အင္ဒဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏ ။ပ။ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်မည်၏၊ စက္ခု-ဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ပ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယ-ဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ ကြွင်းသော အဝိတက္ကအဝိစာရစိတ် ၄၅-ခုသည် မနော-ဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ၊ ဝိစာရ ၁၁-ခု၊ အာပေါ။ပ။ အနိစ္စ-တာအားဖြင့် သုခုမရုပ် သောင်္ဃသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၁၇-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီ အဝိတက္ကအဝိစာရစိတ် ၃၁-ခု၊ စေတသိက် တေတ္တိသ၊ **လောကီ ဝိစာရ ၃-ခု၊ ရူပ် အဌဝိသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏၊ မဂ် အဝိတက္ကအဝိစာရစိတ် ၁၂-ခုဌ်ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်** သော သောတာပတ္တိမဂ် ၇-ပါး၊ သကဒါဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အနာဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ **အရဟတ္တမဂ် ၇-ပါး**သည် **မဂ္ဂသစ္စာ** **မည်၏**။

ကြင်းသောမဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၈-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၅-ခုသည်ရင်း၊ လောကုတ္တရာ ဒုတိယဈာန်စိတ် ၈-ခုဌ်ရှိသော ဝိစာရစေတသိက် ၈-ခုသည်ရင်း သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် **သစ္စာအားဖြင့်** ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာဒီလဒ္ဓနာမတိုက် **မည်၏**၊ **သပ္ပဒေသတိုက်**, **နိပ္ပဒေသတိုက်အားဖြင့်** ၂-ပါးအပြားရှိ**၏**၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင် **သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ်** ၅၅-ခုဌ်ရှိသော ဝိစာရ **စေတသိက်** ၅၅-ခု-ဟုဆိုအပ်သော ကြင်းသော ပရမတ္ထတရား ရှိသည်**၏အ**ဖြစ်ကြောင့် **သပ္ပဒေသတိုက်**မည်**၏**။[1]

၇-ပီတိတိက်

ဝိတက္ကတိုက်ကို....ဌ် ပီတိတိုက်ကို....၏၊ ဟောဟန်ကား— **ပီတိသဟဂတာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊ ဟောဟန်ကား— **သုခသဟဂတာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊ ဟောဟန်ကား— **ဥပေက္ခာသဟဂတာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ပီတိသဟဂတာ၊ ပီတိနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ ပီတိနှင့် ကေဋ္ဌပါဒ အစရှိသော အစွမ်းဖြင့် နှီးနှောကုန်သော။ ဝါ၊ ပီတိနှင့်တကွ ကေဋ္ဌပါဒ အစရှိသော အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

၁-ဤ ဝိတက္ကတိုက်ကား သဒ္ဒေဝသကန် သိမ်မွေ့နက်နဲ ခက်ခဲစွာ၏၊ အဓိပ္ပါယ်ကျဆောင် ကြံဆင်ခြင်ကြပါလေ။

ဤတိုက်ကုန်အောင် ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်, သစ္စာဖွဲ့တို့ကို စေ့ငုသေချာစွာ ဝါ-စုဂ္ဂတ နှုတ်တက်အောင် ဆောင်ရွက်လျှင် အထက်ကို ဟောအား ရှိပါတော့သည်ဖြစ်၍ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ဌ် လိမ္မာခြင်းကို အလိုရှိကုန်သော သူတော်ကောင်းဖြစ်ကုန်သော စာသင် အမျိုးသားအပေါင်းကို့သည် သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမစိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြင့် ကြိုးစားအားထုတ်၍ ဆောင်ရွက်ကြပါကုန်။

ဤမှ အထက်ဌ်ကား ထူးခြားသော အရာမျှကိုသာ ဖော်ထုတ်၍ပျဉ်သဖြင့် ရေးပေအံ့။

သုခသဟဂတာ၊ သုခဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ သုခဝေဒနာနှင့် ကေုပ္ပါဒ အစရှိသော အစုမ်းဖြင့် နှီးနှောကုန်သော။ ဝါ၊ သုခဝေဒနာနှင့် တကွ ကေုပ္ပါဒ အစရှိသော အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဥပေက္ခာသဟဂတာ၊ ကုန်သော။ ဝါ၊ ကုန်သော။ ဝါ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား — ပီတိသဟဂုတ်စိတ် ၅၁-ခု၊ ပီတိ, ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော် စေတသိက် ဆစတ္တာလီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့ကား လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား —

လောကီ ပီတိသဟဂုတ်စိတ် ၂၇-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ပဋ္ဌ-ဝတ္တာလီသ သည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏၊ လောဘ သည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏၊ မဂ်ပီတိသဟဂုတ်စိတ် ၁၂-ခုဌ်ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ ။ ပ ။ သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး ။ ပ ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး သည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၈-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၆-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယပုဒ်၏အရ သည် ဝေဒနာတိုက် ပဌမပုဒ်၏အရနှင့် တူ၏။

တတိယပုဒ်၏အရ သည် ဝေဒနာတိုက် တတိယပုဒ်၏အရနှင့် တူ၏။ (ခန္ဓာဖွဲ့ကသည်လည်း မထူးပြီ)။

အာဒီလဒ္ဓနာမတိုက် မည်၏။ သပ္ပဒေသတိုက်, နိပ္ပဒေသတိုက် အားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏၊ ထို ၂-ပါး တို့တွင် သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်၊ စတုတ္ထဈာန်ဗဟုလ-ကာဒသင်္ခ်ရှိသော သုခဝေဒနာ ၁၂-ခု၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၅၅-ခု၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက် ဖာဝိသ၊ ရုပ် အဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန် ဟုဆိုအပ်သော ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရား ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် **သပ္ပဒေသတိုက်** မည်၏။

၇ဒဿနတိုက်

ပီတိတိုက်ကို....၌ ဒဿနတိုက်ကို.....၏၊ ဟောဟန်ကား —**ဒဿနေန ပဟာ-တဗ္ဗာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊....ကား -- **ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊.... ကား --- **နေဝ ဒဿနေန နာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ၊ သောတာပတ္တိမဂ် သည် ပယ်အပ်ကုန်သော ၁။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ၊ အထက်မဂ် သုံးခုသည် ပယ်အပ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

နေဝ ဒဿနေန နာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ၊ သောတာပတ္တိမဂ် သည် ပယ်အပ်ကုန်သည်လည်း မဟုတ် အထက်မဂ် ၃-ခုသည် ပယ်အပ်ကုန်သည်လည်း မဟုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား — သောတာပတ္တိမဂ်သည် အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ် ၁-ခု၊ မာန, ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စကြဉ်သော စေတသိက် ဗာဝီသ။

သောတာပတ္တိမဂ်သည် တနုကရအားဖြင့် ပယ်အပ်သော အပါယဂမနီယ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဒေါသမူဒ္ဒေ၊ ဒိဋ္ဌ, ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စဝီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် သတ္တဝီသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာကွန္ဓာ မည်၏၊ သညာသည် သညာကွန္ဓာ မည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် ပဉ္စဝီသသည် သင်္ခါရကွန္ဓာမည်၏၊ အကုသိုလ်စိတ် ၁၁-ခုသည် ဝိညာဏကွန္ဓာမည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့ကား လွယ်ပြီ)။

၁-ငါတို့ ကျေးဇူးသခင် ဗားကရာ ဆရာတော်ဘုရားကား ဤကဲ့သို့ သမာသ် ယောဇနာတော်မူ၏၊ တပါးသော ဆရာတို့ကား ဝါကျအနက် ယောဇနာကြကုန်၏။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ၁၁-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ဆဗ္ဗီသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏၊ လောဘသည် သမุဒယသစ္စာမည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ.... ကား— သကဒါဂါမိမဂ်သည် တနုကရအားဖြင့် ပယ်အပ်သော ရုန့်ရင်းသော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဒေါသမူဒ္ဓေ။

အနာဂါမိမဂ်သည် အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် ပယ်အပ်သော ကာမရာဂနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဒေါသမူဒ္ဓေ၊ ဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စဝီသ။

အရဟတ္တမဂ်သည် အကြွင်းမရှိသော အားဖြင့် ပယ်အပ်သော ရူပရာဂ, အရူပရာဂနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ် ၁-ခု၊ ဒိဋ္ဌိ, ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သော စေတသိက် ဧကဝီသ ရှိ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ပဉ္စဝီသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာကွန္ဓာမည်၏၊ သညာသည် သညာကွန္ဓာမည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် တေဝီသ သည် သင်္ခါရကွန္ဓာ မည်၏၊ အကုသိုလ်စိတ် ၇-ခုသည် ဝိညာဏကွန္ဓာမည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့ကား လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ၇-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် စတုဝီသသည် ဒုက္ခ-သစ္စာမည်၏၊ လောဘသည် သမุဒယသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

တတိယ....ကား— ကုသိုလ် ဧကဝီသ၊ ဝိပါက် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဌတိံသ၊ ရူပ် အဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်ရှိ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား—

ရူပ် အဋ္ဌဝိသသည် ရူပကွန္ဓာ မည်၏၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိ သတ္တိတွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာကွန္ဓာ မည်၏၊ သညာသည် သညာကွန္ဓာ မည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ဆတ္တိ သ သည် သင်္ခါရကွန္ဓာမည်၏၊ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ၊ ဝိပါက် ဆတ္တိ သ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသသည် ဝိညာဏကွန္ဓာ မည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဟူသော်ကား ---

ရူပ် အဋ္ဌဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခာယတန မည်၏ ။ ပ ။ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန မည်၏၊ ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ ဝိပါက် ဆတ္တိ သ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသသည် မနာယတနမည်၏၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိ သ၊ အာပေါ ။ ပ ။ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရူပ် သောဋ္ဌသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတန မည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး ဟူသော်ကား—

ရူပ် အဋ္ဌဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏ ။ ပ ။ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် မည်၏၊ စက္ခုဝိညာဉ် ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏ ။ ပ ။ ကာယဝိညာဉ် ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ပဋ္ဌဒ္ဌိရာဝဇ္ဇန်း, သမ္ပဋ္ဌိစ္ဆိုန်း ဒွေသည် မနောဓာတ် မည်၏၊ကုသိုလ် ဧကဝိသ၊ ကြွင်းသော ဝိပါက်စိတ် စတုဝိသ၊ကြိယာစိတ် ဧကူနဝိသ သည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိ သ၊ အာပေါ ။ ပ ။ အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခုမရူပ် သောဋ္ဌသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား---

လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိ သ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိ သ၊ ရူပ် အဋ္ဌဝိသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏၊ မဂ်စိတ် ၄-ခုဌ်ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ။ ပ ။ သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ဂ-ပါး၊ ၇-ပါး။ပ။ အရဟတ္တမဂ် ဂ-ပါး၊ ၇-ပါး သည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏၊ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခု

သည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင်သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာဒီလဒ္ဓနာမတိုက် မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိုက်မည်၏။

၉-ဒဿနဟေတုတိုက်

ဒဿနတိုက်ကို.....၌ ဒဿနဟေတုတိုက်ကို.....၏၊.....ကား — **ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊....ကား — **ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊....ကား— **နေဝ ဒဿနေန နာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗ-ဟေတုကာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ် ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ၊ အထက်မဂ် ၃-ခုသည် ပယ်အပ်သော ဟိတ် ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

နေဝ ဒဿနေန နာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ် ရှိသည်လည်းမဟုတ် အထက်မဂ် ၃-ခုသည် ပယ်အပ်သော ဟိတ် ရှိသည်လည်း မဟုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ.....**ကား**—သောတာပတ္တိမဂ်သည် အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ် ၁-ခု၊ မာန၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် စိတ်၌ မောဟကြောင့်သော[1] စေတသိက် ဗာဝီသ။

ဒုတိယသောတာပတ္တိမဂ် သည် တနုကရအားဖြင့် ပယ်အပ်သော အပါယဂမနီယ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဒေါသမူဒ္ဓေ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြောင့်သော စေတသိက် ပဉ္စဝီသ ရ၏။ (ဒဿနတိုက် ပဌမပုဒ်နှင့်အတူဖွဲ့လေ မထူးပြီ)။

၁-သမ္ပယုတ်ဟိတ် တပါး မရှိသောကြောင့် ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်၌ မောဟကို ကြည့်ရသတည်း။

ဒုတိယ.....ကား— သကဒါဂါမိမဂ်သည် တနုကရအားဖြင့် ပယ်အပ်သော ရှုန့်ရင်းသော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပွယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဒေါသမူဒ္ဓေ။

အနာဂါမိမဂ်သည် အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် ပယ်အပ်သော ကာမရာဂနှင့် သမ္မယုတ်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပွယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဒေါသမူဒ္ဓေ၊ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာကြည်သော စေတသိက် ပဉ္စဝီသ။

အရဟတ္တမဂ်သည် အကြွင်းမရှိသော အားဖြင့် ပယ်အပ်သော ရူပရာဂ, အရူပရာဂနှင့် သမ္မယုတ်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပွယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ် ၁-ခု၊ ဒိဋ္ဌိ, ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာ, ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ မောဟကြည်သော[1] စေတသိက် ဧကဝီသ ရှိ၏။ (ဒဿနတိက် ဒုတိယပုဒ်နှင့် အတူဖွဲ့လေ မထူးပြီ)။

တတိယ.....ကား— ကုသိုလ် ဧကဝီသ၊ ဝိပါက် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာဝီသ၊ စေတသိက် အဌတိံသ၊ မောဟမူဒ္ဓေ၌ မောဟ၊ ရုပ်အဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်ရှိ၏။ (ဒဿနတိက် တတိယပုဒ်နှင့် အတူဖွဲ့လေ)။

(မောဟမူဒ္ဓေ၌ မောဟကို သခ်ါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၊ ဒုက္ခသစ္စာသို့ သွင်း၍ ဖွဲ့သည်မျှသာ ထူးသည်။)

အာဒီလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

၁၀-အာစယဂါမိတိက်

ဒဿနဟေတုတိက်ကို.....၌ အာစယဂါမိတိက်ကို....၏၊ .....ကား— **အာ-စယဂါမိနော ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊....ကား-- **အပစယဂါမိနော ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊....ကား— **နေဝါစယဂါမိနာပစယဂါမိနော ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

အာစယဂါမိနော၊ စုတိ, ပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

၁-သမ္မယုတ်ဟိတ် တပါးမရှိသောကြောင့် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ မောဟကို ကြည့်ရသတည်း။

အပစယဂါမိနော၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

နေဝါစယဂါမိနာပစယဂါမိနော၊ စုတိ, ပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဋမ....ကား—အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ လောကီကုသိုလ်စိတ် သတ္တရသ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ရှိ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ လွယ်ပြီ)။

ဒုတိယ....ကား — မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ ရှိ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ဆတ္တိံသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာကွန္ဓာ မည်၏၊သညာသည် သညာကွန္ဓာ မည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် စတုတ္တိံသသည် သင်္ခါရကွန္ဓာ မည်၏၊ မဂ်စိတ် ၄-ခုသည် ဝိညာဏကွန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား—-

မဂ်စိတ် ၄-ခုဌာနရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ပ။ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ဂ-ပါး၊ ၇-ပါး။ပ။ အရဟတ္တမဂ် ဂ-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏၊ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

တတိယပုဒ်သည် အဗျာကတာ ဓမ္မာနှင့် အလုံးစုံ တူပြီ။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိုက် မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိုက် မည်၏။

၁၁-သေက္ခတိုက်

အာစယဂါမိတိုက်ကို.....၌ သေက္ခတိုက်ကို .....၏၊ .....ကား— **သေက္ခာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊... **ကား**- **အသေကွာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊....**ကား**- **နေဝသေကွနာသေကွာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

သေကွာ၊ သေကွပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်တို့၏ ဥစ္စာ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အသေကွာ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

နေဝသေကွနာသေကွာ၊ သေကွပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်တို့၏ ဥစ္စာလည်းမဟုတ် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား---အရဟတ္တဖိုလ် ကြဉ်သော လောကုတ္တရာစိတ် ၂-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (လှယ်ပြီ ဖွဲ့လေ)။

ဒုတိယ....ကား— အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် ၁-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏ ။ ပ ။

ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် ၁-ခု သည် မနောဝိညာဏ ဓာတ်မည်၏၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

အရဟတ္တဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။

တတိယ....ကား—လောကီစိတ် ဧကာသီတိ၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ရူပ်အဋ္ဌ-ဝီသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာ အားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့ လှယ်ပြီ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်မှာ ကြွင်းသော လောကီစိတ် ၆၈-ခုဟူဆိုလေ။ သစ္စာဖွဲ့လည်း လှယ်ပြီ။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိုက် မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိုက် မည်၏။

၁၂-ပရိတ္တတိက်

သေက္ခတိက်ကို.....၌ ပရိတ္တတိက်ကို.....၏၊ ဟောဟန်ကား—ပရိတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊ ဟောဟန်ကား— မဟဂ္ဂတာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊ ဟောဟန်ကား-- **အပ္ပမာဏာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ပရိတ္တာ၊ နည်းသော အာနုဘော် ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

မဟဂ္ဂတာ၊ မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော။ ဝါ၊ မြတ်ကုန်သော စျာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်အပ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အပ္ပမာဏာ၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော ရာဂအစရှိသောကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရူပ် အဋ္ဌ-ဝီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ။ ပ ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ဖွဲ့လေ လွယ်ပြီ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်မှာ ကြွင်းသောကာမစိတ် ၄၁-ခုဟု ဆိုလေ။

ဒုတိယ....ကား— မဟဂ္ဂုတ်စိတ် သတ္တဝီသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ ပ ။ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ)။

တတိယ....ကား—လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ ပ ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ)။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

၁-ဝိနိဝေဏာဒိတာယ မဟတ္တံ ဂတာနိ၊ မဟန္တေဟိ ဝါ စျာယိဟိ ဂတာနိ ပတ္တာနိတိ မဟဂ္ဂတာနိ။ ဋီကာကျော် (၁၁၆)။

၁၃-ပရိတ္တာဝရမ္မဏတိက်

ပရိတ္တတိက်ကို.....၌ ပရိတ္တာဝရမ္မဏတိက်ကို.....၏၊ ....ကား—**ပရိတ္တာဝရမ္မဏာ ဝမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏....ကား— **မဟဂ္ဂတာဝရမ္မဏာ ဝမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏....ကား— **အပ္ပမာဏာဝရမ္မဏာ ဝမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ပရိတ္တာဝရမ္မဏာ၊ ပရိတ္တတရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ပရိတ္တတရားကို အာရုံပြုကုန်သော။ ဝမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

မဟဂ္ဂတာဝရမ္မဏာ၊ မဟဂ္ဂုတ်တရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ပြုကုန်သော။ ဝမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အပ္ပမာဏာဝရမ္မဏာ၊ အပ္ပမာဏတရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ပြုကုန်သော။ ဝမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— ပရိတ္တတရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော ဒွေပဉ္စ-ဝိညာဉ် ၁၀၊ မနောဓာတ် ၃-ခု၊ သန္တီရဏ ၃-ခု၊ မဟာဝိပါက် ၈ ခု၊ ဟသိ-တုပ္ပါဒ်စိတ် ၁-ခု၊ စေတသိက် တေတ္တိံ သ။

ပရိတ္တတရားကို အာရုံပြုခိုက် အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာ-ကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု၊ မဟာကြိယာစိတ် ၈-ခု၊ အဘိညာဉ် ဒွေ၊ အပ္ပမညာ ကြဉ်သော စေတသိက်ပညာသ ရ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်-အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ပညာသတ္တိတွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာကွန္ဓာ မည်၏၊ သညာ-သည် သညာကွန္ဓာ မည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် အင္ဂ-စတ္တာလီသသည် သင်္ခါရကွန္ဓာ မည်၏၊ ပရိတ္တာဝရမ္မဏစိတ် ၅၆-ခုသည် ဝိညာဏ-ကွန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန-ဖွဲ့ကား လွယ်ပြီ)။

ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဟူသော်ကား—

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏ ။ပ။ ကာယဝိညာဉ် ဒွေ-သည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း, သမ္ပဋိစ္ဆိန်းဒွေသည် မနော

ဓာတ် မည်၏၊ ကြွင်းသော ပရိတ္တာရမ္မဏစိတ် ၄၃-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက်ပညာသသည် ဓမ္မဓာတ် မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား

ပရိတ္တာရမ္မဏစိတ် ၅၆-ခု၊ လောဘကြောင့်သော စေတသိက် ကျေနပ်ညာသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ....ကား—မဟဂ္ဂုတ်တရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော ဝိညာ-ဏဌာယတနစိတ် ၃-ခု၊ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက်တို့သ။

မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အာရုံပြုခိုက် အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ မနောဒ္ဓါဏဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု၊ မဟာကြိယာစိတ် ၈-ခု၊ အဘိညာဉ် ဒွေ၊ ဝိရတီ, အပ္ပ-မညာကြောင့်သော စေတသိက် သတ္တစတ္တာလီသ ရှိ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (လွယ်ပြီ၊ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏစိတ် ၃၇-ခု ဟု ဆိုလေ)။

တတိယ....ကား—အပ္ပမာဏ တရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိ သ။

အပ္ပမာဏတရားကို အာရုံပြုခိုက် မနောဒ္ဓါဏဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏ-သမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ ဝိရတီ အပ္ပ-မညာ ကြောင့်သော စေတသိက် တေတ္တိ သ ရှိ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား-

စေတသိက် ဆတ္တိ သတို့တွင် ။ပ။ ကြွင်းသော စေတသိက် စတုတ္တိ သသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ အပ္ပမာဏာဝရမ္မဏစိတ် ၁၉-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့ကား လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီ အပ္ပမာဏာဝရမ္မဏစိတ် ၁၁-ခု၊စေတသိက် တေတ္တိ သသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ မဂ်စိတ် ၄-ခုဌာရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ။ပ။ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော

သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး ။ပ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂ-သစ္စာ မည်၏၊ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိုက် မည်၏၊ သပ္ပဒေသ ။ပ။ တို့တွင် ပညတ်တရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ် ၃-ခု၊ အာကိဉ္စညာ-ယတနစိတ် ၃ ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေမှတပါး ရူပစိတ် ၁၅ ခု၊ စေတသိက်ပဉ္စတီ သ။

ပညတ်တရားကို အာရုံပြုခိုက် အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ မဟာကြိယာ ၈-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ ဝိရတီကြဉ်သော စေတသိက် ကျွေနပညာသ၊ ရူပ် အဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် **သပ္ပဒေသတိုက် မည်၏**[1]။

၁၄-ဟီနတိုက်

ပရိတ္တာရမ္မဏဟိုက်ကို ..... ၌ ဟီနတိုက်ကို ..... ၏၊ ဟောဟန်ကား—ဟီနာ **ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း

ထိုနောင်..... ၏....ကား—**မဇ္ဈိမာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင် ..... ၏...ကား—**ပဏီတာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ဟီနာ၊ ယုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

မဇ္ဈိမာ၊ အလတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ အယုတ်အမြတ်တို့၏ အလယ်၌ ဖြစ်ကုန်သော[2]။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဏီတာ၊ မြတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

(သံကိလိဋ္ဌတိုက်နှင့် တူပြီ၊ ကောက်လေ ဖွဲ့လေ)။

၁၅-မိစ္ဆတ္တတိက

ဟီနတိုက်ကို ..... ၌ မိစ္ဆတ္တတိုက်ကို .....၏၊ ဟောဟန်ကား— **မိစ္ဆတ္တ-နိယတာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

၁။ ဤပရိတ္တာရမ္မဏတိုက်၏ သဘောကို နားလည်အောင် သင်္ဂြိဟ် အာရမ္မဏသင်္ဂဟကို အလေ့အလာ ပြုလေ။

၂။ နောက်နည်းကား "ဟီနပ္ပဏီတာနံ မဇ္ဈေ ဘဝါတိ မဇ္ဈိမာ" ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့် အညီတည်း။ (ဋ္ဌ-၈၇)။

ထိုနောင် ..... ၏၊ ဟောဟန်ကား— **သမ္မတ္တနိယတာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင် ..... ၏၊ ဟောဟန်ကား— **အနိယတာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

မိစ္ဆတ္တနိယတာ၊ ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ စုတိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသည်၏ အစွမ်းဖြင့် မြဲကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

သမ္မတ္တနိယတာ၊ မဖောက်မပြန်သောသဘောရှိကုန်သည်ဖြင့်၍ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသည်၏ အစွမ်းဖြင့် မြဲကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အနိယတာ၊ နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် မမြဲကုန်သော။ ဓမ္မာ၊တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက် ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ် စိတ် ၄-ခု၊ သတ္တမဇော[1]၊ မာန, ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သော စေတသိက် ဧကဝီသ။

မာတုဃာတက, ပိတုဃာတက, အရဟန္တဃာတက, လောဟိတုပ္ပါဒက, သံဃဘေဒက တည်းဟူသော ပဉ္စာနန္တရိယက် ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသမူ ဒွေ၊ သတ္တမဇော[1]၊ ပီတိ, လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မာန, ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သော စေတသိက် ဗာဝီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး။ ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ပဉ္စဝီသတို့တည်း။ ပ။ ကြွင်းသော စေတသိက် တေဝီသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ အကုသိုလ်စိတ် ၆-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။(အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့လွယ်ပြီ)။

၁-ဇော ခုနစ်ချက်တို့တည်း သတ္တမဇောစေတနာသာလျှင် အနန္တရဘဝ၌ အကျိုးပေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိသောကြောင့် ပဌမပုဒ်၌ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ် သတ္တမဇော၊ ဒေါသမူ သတ္တမဇောကိုသာ ကောက်ရမည်။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ၆-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် စတုဝီသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမุဒယသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂ ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ....ကား— မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး။ ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (လွယ်ပြီ ဖွဲ့လေ)။

တတိယ.....ကား— နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ သတ္တမဇော။

မာတုဃာတက, ပိတုဃာတက, အရဟန္တဃာတက, လောဟိတုပ္ပါဒက, သံဃဘေဒကတည်းဟူသော ပဉ္စာနန္တရိယက်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသမူဒ္ဒေ သတ္တမဇောမှ တပါး။

အကုသိုလ် ဒ္ဒါဒသ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ဝိပါက် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရူပ်အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး။ ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ဒ္ဒါဒသ၊ လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ဧကပညာသ၊ ရူပ်အဋ္ဌဝီသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏၊ လောဘသည် သမุဒယသစ္စာမည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာမည်၏၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိုက်မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိုက် မည်၏။

၁၆-မဂ္ဂါရမ္ဘဏတိုက်

မိစ္ဆတ္တတိုက်ကို.....၌ မဂ္ဂါရမ္ဘဏတိုက်ကို.....၏၊ ဟောဟန်ကား— **မဂ္ဂါရမ္ဘဏာ ဝမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊ ဟောဟန်ကား— **မဂ္ဂဟေတုကာ ဧမှာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊ ဟောဟန်ကား—**မဂ္ဂါဓိပတိနော ဧမှာ** ဟူသည်တည်း။

မဂ္ဂါရမ္မဏာ၊ မဂ်လျှင် အာရုံရှိကုန်သော။ ဝါ၊ **မဂ်ကိုအာရုံပြုကုန်သော**။ ဧမှာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

မဂ္ဂဟေတုကာ၊ **မဂ်ဟု** ဆိုအပ်သော **အကြောင်းရှိကုန်သော**။ ဧမှာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

တနည်းကား—

မဂ္ဂဟေတုကာ၊ **မဂ်နှင့် ယှဉ်သောဟိတ်ရှိကုန်သော**။ ဝါ၊ **မဂ်၌ ဖြစ်သော ဟိတ်ရှိကုန်သော**။ ဧမှာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏[1]။

တနည်းကား—

မဂ္ဂဟေတုကာ၊ **သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဟုဆိုအပ်သော ဟိတ်ရှိကုန်သော**။ ဧမှာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏[2]။

မဂ္ဂါဓိပတိနော၊ **မဂ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံမှကာဓိပတိ ပစ္စည်းရှိကုန်သော**။ ဧမှာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

တနည်းကား—

မဂ္ဂါဓိပတိနော[1]၊ **မဂ်ဟုဆိုအပ်သော သဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်း ရှိကုန်သော**။ ဧမှာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

၁-**တနည်းကား—**

မဂ္ဂဟေတုကာ၊ **မဂ်နှင့်ယှဉ်သောဟိတ်ရှိကုန်သော**။ **ဧမှာ**၊ **တို့သည်**။ **သံဝိဇ္ဇန္တိ**၊ **ကုန်၏**။

၂-**တနည်းကား—**

မဂ္ဂဟေတုကာ၊ **မဂ်၌တည်သောဟိတ်ရှိကုန်သော**။ **ဧမှာ**၊ **တို့သည်**။ **သံဝိဇ္ဇန္တိ**၊ **ကုန်၏** ဟု ရှေးဆရာမြတ်တို့ကား ဤအတိုင်း အနက်ယောဇနာကြ၏။

ဤမူ၌ကား—

အဌကထာနှင့်အညီ **အနက်ယောဇနာလိုက်သည်**။

၃-တတိယပုဒ် ဒုတိယယောဇနာနည်း၌ မဂ္ဂေါ အဓိပတိ ဧတေသန္တိ မဂ္ဂါဓိပတိနော။ (**၄-၈၇**) ။**မဂ္ဂေါ အဓိပတိ မဂ္ဂါဓိပတိ**။ **မဂ္ဂါဓိပတိ ဝ မဂ္ဂါဓိပတိ ဝ မဂ္ဂါဓိပတိ ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိ** ကမ္မဓာရည်းပြုပြီးမှ **ဧကဝသန သာမညနိဒ္ဒေသပြု**၊ **ဗဟုဗ္ဗီဟိအခါ** **အဓိပတိတပ်ခိုက် ဝိရိယ**, **ဝိမံသ** **မရ**။ **ကမ္မဓာရည်းအခါ** **အဓိပတိတပ်ခိုက် ဝိရိယ**, **ဝိမံသ ရ၏** **ဟူလိုသည်**။ **ပဋ္ဌာန်း**ပါဠိကိုထောက်၍ **မူလဋ္ဌိကာ** (**၄၆**) **အနုဋ္ဌိကာ**(**၄၉**)။

တနည်းကား—

မဂ္ဂါဝိပတိနော၊ မဂ်လျှင် သဟဇာတာဝိပတိ ပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဋ္ဌမကား— သောတာပတ္တိမဂ်ကို အာရုံပြုသော သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်၏ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်။

သောတာပတ္တိမဂ်, သကဒါဂါမိမဂ် ၂-ပါးကိုအာရုံပြုသော သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်၏ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ကုသိုလ် အဘိညာဉ်။

သောတာပတ္တိမဂ်, သကဒါဂါမိမဂ်, အနာဂါမိမဂ် ၃-ပါးကို အာရုံပြုသော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်၏ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်။

မဂ် ၄-ပါးကို အာရုံပြုသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာ-ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ကြိယာအဘိညာဉ်၊ ဝိရတီ, အပ္ပမညာကြဉ် သော စေတသိက် တေတ္တိံသ ရှိ၏[1]။

ထိုဝရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ ပ ။ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား-

စေတသိက် တေတ္တိံသ တို့တွင်။ပ။စေတသိက် ကေတိံသ သည် သခ်ါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ မဂ္ဂါရမ္ဘဏစိတ် ၁၁-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာ အားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။ (အာယတန,ဓာတ်ဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား-

မဂ္ဂါရမ္ဘဏစိတ် ၁၁-ခု၊ စေတသိက် တေတ္တိံသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ပဋ္ဌမယောဇနာနည်းခ်—

မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၏ အရကား— မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ မဂ္ဂင် ၈-ပါး ကြဉ်သော စေတသိက် အင္ဌဝီသ ရှိ၏။

---

[1] အောက်အောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အထက်အထက်သော မဂ်ကို အာရုံ မပြုနိုင်သော ကြောင့် ဤသို့ ခွဲ၍ ကောက်ရသတည်း။

ဒုတိယ ယောဇနာနည်းခွဲ—

မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၏ အရကား—မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ ရှိ၏။

တတိယ ယောဇနာ နည်းခွဲ—

မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၏ အရကား—မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ အမောဟ ကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စတိံသ ရှိ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာ အားဖြင့်၄-ပါး။ပ။ သစ္စာ အားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာ အားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ဆတ္တိံသ တို့တည်း။ပ။စေတသိက် စတုတ္တိံသ သည် သခ်ါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ မဂ်စိတ် ၄-ခု သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာ အားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့ လှယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား—

မဂ်စိတ် ၄-ခု ဌာရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ပ။ သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၁-ပါး၊ ၂-ပါး ။ ပ ။ အရဟတ္တမဂ် ၁-ပါး၊ ၂-ပါး သည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏၊ ကြင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု သည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ပဋ္ဌမ ယောဇနာ နည်းခွဲ—

မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာ ဟူသော တတိယပုဒ်၏ အရကား—သောတာပတ္တိမဂ်ကို အလေးအမြတ်အားဖြင့် အာရုံပြုသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု။

သကဒါဂါမိမဂ်ကို အလေးအမြတ်အားဖြင့် အာရုံပြုသော သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု။

၁-ရှေးဆရာမြတ်တို့ကား ဤဒုတိယယောဇနာနည်းခွဲ မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ အလောဘ အဒေါသကြဉ်သော စေတသိက် စတုတ္တိံသ ရှိ၏ဟု ကောက်တော်မူကြ၏။

ဤမူခွဲကား—

ပါဠိ,အဋ္ဌကထာ,ဋီကာ,ဂဏ္ဌိ တို့နှင့်အညီ အလောဘ, အဒေါသ မကြဉ်မူ၍ စေတသိက် ဆတ္တိံသ ဟု ကောက်လိုက်သည်။

အကျယ်ကိုလိုမူ ပါဠိတော် (၂၁၂) အဋ္ဌကထာ (၇၇-၃၉၂) မူလဋီကာ (၄၆) အနုဋီကာ (၄၉) မာတိကာဂဏ္ဌိ မဂ္ဂါရမ္မဏတိက် အဖွင့်တို့၌ ရှုပါ။

အနာဂါမိမဂ်ကို အလေးအမြတ်အားဖြင့် အာရုံပြုသော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု။

အရဟတ္တမဂ်ကို အလေးအမြတ်အားဖြင့် အာရုံပြုသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဝိရတီ, အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် တေတ္တိံသ ရှိ၏။

ဒုတိယ ယောဇနာ နည်းဌ—

မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာ ဟူသော တတိယ ပုဒ်၏ အရကား— မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ ဝီရိယတပ်ခိုက် ဝီရိယကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ ဝိမံသ တပ်ခိုက် ဝိမံသ ကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စတိံသ ရှိ၏။

တတိယ ယောဇနာ နည်းဌ—

မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာ ဟူသော တတိယ ပုဒ်၏ အရကား— အဓိပတိတပ်ခိုက် ဝီရိယ, ဝိမံသ လည်း ရှိ၏။

ထိုတရားကိုသည် ခန္ဓာ အားဖြင့် ၄-ပါး ။ ပ ။ သစ္စာ အားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ဆတ္တိံသတို့တည်း ။ပ။ စေတသိက် စတုတ္တိံသသည် သခ်ါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ မဂ္ဂါဓိပတိစိတ် ၁,၂-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာ အားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီ မဂ္ဂါဓိပတိစိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက် တေတ္တိံ သသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ မဂ်စိတ် ၄-ခုဌာနရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ။ပ။ သမ္မာသမာဓိ ဟု ဆိုအပ်သော သောတာ ပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး ။ပ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

၁-အလေးအမြတ်ကား မိမိမဂ်ကိုသာ အာရုံပြုသောကြောင့် ဤသို့ ကောက်သတည်း။ ဤတိုက်ခွဲ တပါးသော ဓာရတို့ကား သာမညသာ ကောက်ကြကုန်၏။ ဖြည့်ဆည်းပူး အပ်ရသော ကုသိုလ်တော် ကူးမြတ်လှသောကြောင့် ဥာဏ်အမြင် ထူးမြတ်လှသော ငါတို့ ကျေးဇူးရှင် သခင် ဗုဒ္ဓ ဆရာတော်ဘုရားကား ရသင့်သောအတိုင်း ခွဲခြမ်း ဝေဖန်၍ ဂကောက်တော်မူပေသည်။ အမျိုးကောင်းသားတို့သည် မမေ့မလျော့ ဆောင်ရွက်ကြပါကုန်။

အာဒီလဒ္ဓနာမတိုက် မည်၏၊ သပ္ပဒေသ။ ပ။ တို့တွင် မဂ်ကို အာရုံမပြုနေ အကုသိုလ် ဒုဿီသ၊မနောဒုစရိုက်ဝင်္ဂန်းမှတပါး အဟိတ်စိတ် သတ္တရသ၊မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ခု၊ မဟာကြိယာဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေမှတပါး ရူပစိတ် ၁၅-ခု၊ အရူပစိတ် ၁၂-ခု၊ ဖိုလ်စိတ် ၄-ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ။

မဂ်ကို အာရုံမပြုခိုက် မနောဒုစရိုက်ဝင်္ဂန်း၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ စေတသိက် အဌ-တိ သ၊ ရူပ် အဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော ကြင်းသော ပရမတ္ထတရား ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသတိုက် မည်၏။

၁၇-ဥပ္ပန္နတိုက်

မဂ္ဂါရမ္မဏတိုက်ကို.....၌ ဥပ္ပန္နတိုက်ကို.....၏၊....ကား --- **ဥပ္ပန္နာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊ ဟောဟန်ကား **အနုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊ ဟောဟန်ကား **ဥပ္ပါဒိနော ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ဥပ္ပန္နာ၊ ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင်ဟု ဆိုအပ်သော ခဏ သုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အနုပ္ပန္နာ[1]၊ ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင်ဟု ဆိုအပ်သော ခဏ သုံးပါးသို့ ရောက်ပြီးလည်း မဟုတ် ရောက်ဆဲလည်း မဟုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဥပ္ပါဒိနော[2]၊ ပြီးပြီးသော အကြောင်းတစိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မချုတ်ဖြစ်လတ္တံ့ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား --ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေ-ပညာသ၊ ရူပ် အဌဝီသ ရ၏။

---

၁ ဒုတိယပုဒ်၌ "ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထာတိ ဥပ္ပန္နာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဥပ္ပန္နာ၊ ဥပ္ပန္နာစ ဥပ္ပန္နာစ ဥပ္ပန္နာ" ဟု ကေသေသ သာမညန်ဒွေသ ကြ၊ အနာဂတ်ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်တိုဇရုပ် ဟူလိုသည်။ အကျယ်ကိုလိုမူ အဌကထာ (၃၉၃), ဋီကာ (၄၇), အနု(၄၉) တို့မှ ယူလေ။

[2]-တတိယပုဒ်၌ ဥပုဇ္ဇ ပဒဝေတ်၊ အဂသကာဓမ်ကောသုကိစ သုတ်ဖြင့် ကိပစ္စည်းသက် ဟူလိုသည်။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ် ဖွဲ့လွယ်ပြီ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်မှာ ကြွင်းသော စိတ် ၇၆-ခု ဟုဆိုလေ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား

လောကီစိတ် ကောသိတိ၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ကေပညာသ၊ ရူပ်အဌဝိသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမุဒယ သစ္စာ မည်၏။ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော ။ပ။ မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏၊ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ....ကား— အနာဂတ်ဖြစ်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ ကုသိုလ် ကေဝိသ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ စိတ္တဇရူပ် သတ္တရသ၊ ဥတုဇရူပ် ပန္နရသ၊ အာဟာရဇရူပ် စုဒ္ဒသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၇-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဥပါဒိန္နတိုက် ဒုတိယပုဒ်ကို မှီ၍ ဖွဲ့လေ မထူးလှပြီ)။

တတိယ.... ကား— အနာဂတ်ဖြစ်သော ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ စေတသိက် အဌတိံသ၊ ကမ္မဇရူပ် ဝီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၁-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၇-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဥပါဒိန္နတိုက် ပဌမပုဒ်ကို မှီ၍ ဖွဲ့လေ မထူးလှပြီ)။

အာဒီလဒ္ဓနှာမတိုက် မည်၏၊ သပ္ပဒေသ။ပ။ တို့တွင် နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် **သပ္ပဒေသတိုက်**မည်၏။[1]

၁။ ရှေးဆရာမြတ်တို့ကား အတိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ်ကို တိုက်မုတ် ထုတ်တော်မူကုန်၏၊ မသင့်၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း နိဗ္ဗာန် နဝတ္တမ္ဗ ဥပ္ပန္နန္တိပိ အနုပ္ပန္နန္တိပိ ဥပ္ပါဒိနောတိပိ·ဟု ပါဠိတော် (၂၇၂) ၌ တိုက်မုတ် ထုတ်တော်မူသည်။

အဌကထာ (၃၉၃) ၌လည်း အယံ ပန တိကော ဒ္ဒိန္နံ အဒ္ဓါနဝသေန ပူရေတွာ ဒဿိတောဟု လာသောကြောင့်တည်း။

"အကျယ်လိုမူ အနုဋ္ဌိကာ (၄၉) မှ ယူလေ"။

၁၈-အတီတတိက်

ဥပ္ပန္နတိက်ကို .....၌ အတီတတိက်ကို ..... ၏၊ ဟောဟန်းကား— **အတီတ: မေ့မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊ ဟောဟန်းကား— **အနာဂတာ မေ့မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊ ဟောဟန်းကား— **ပစ္စုပ္ပန္နာ မေ့မာ** ဟူသည်တည်း။

အတီတာ၊ အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော။ မေ့မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အနာဂတာ၊ ကုန်သော။ မေ့မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပစ္စုပ္ပန္နာ၊ ကုန်သော။ မေ့မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— အတိတ်ဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေ-ပညာသ၊ ရူပ် အဌဝီသ ရ၏။

ထိုဘရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ လွယ်ပြီ)။

ဒုတိယ....ကား— အနာဂတ်ဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ် ။ ပ ။ ရူပ် အဌဝီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး။ ပ ။ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ လွယ်ပြီ)။

တတိယ....ကား— ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ် ။ ပ ။ ရူပ် အဌဝီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး။ ပ ။ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ လွယ်ပြီ)။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိုက် မည်၏၊ သပ္ပဒေသတိုက်, နိပ္ပဒေသတိုက် အားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိ၏၊ထို ၂-ပါးတို့တွင် နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရား ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် **သပ္ပဒေသတိုက်** မည်၏။

၁၉-အတီတာရမ္မဏတိက်

အတီတတိက်ကို.....၌ အတီတာရမ္မဏတိက်ကို ..... ၏၊ .....ကား— **အတီတာရမ္မဏာ မေ့မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင် ..... ၏၊....ကား— **အနာဂတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင် ..... ၏၊....ကား— **ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

အတီတာရမ္မဏာ၊ အတိတ်တရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော။ ဝါ၊ အတိတ် **တရားကို အာရုံပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။**

အနာဂတာရမ္မဏာ၊ ရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ ဘို့သည်။ **သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။**

ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ၊ ရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ **ကုန်၏။**

ပဌမ....ကား— အတိတ်တရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော ဝိညာ-ဏဇ္ဈာယတနစိတ် ၃-ခု၊ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက် တို့သ။

အတိတ်တရားကို အာရုံပြုခိုက် မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမဇော တခုယုတ် **သုံးဆယ်၊ တဒါရုံ ဂေါဒသ၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ ဝိရတိ, အပ္ပမညာကြဉ်သော** **စေတသိက် သတ္တစတ္တာလီသ ရ၏။**

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် သတ္တစတ္တာလီသတို့တင် ။ပ။ စေတသိက် ပဋ္ဌစတ္တာလီဘသည် **သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏၊ အတီတာရမ္မဏစိတ် ၄၉-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏၊** **ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။ (အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။**

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အတီတာရမ္မဏစိတ် ၄၉-ခု၊ လောဘကြဉ်သော ဂစေတသိက် ဆစတ္တာလီ- **သသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏၊ ဤသို့လျှင်** **သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။**

ဒုတိယ....ကား— **အနာဂတ်တရားကို အာရုံပြုခိုက် မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမ** **ဇောတခုယုတ် သုံးဆယ်၊ တဒါရုံ ဂေါဒသ၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ အပ္ပမညာကြဉ်သော** **စေတသိက် ပညာသရ၏။**

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး။ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ပညာသတို့တင် ။ပ။ စေတသိက် အဋ္ဌစတ္တာလီသသည် သင်္ခါ-

ရက္ခန္ဓာမည်၏၊ အနာဂတာဝရမ္မဏစိတ် ၄၃-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား

အနာဂတာဝရမ္မဏစိတ် ၄၃-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ကျေနပညာ-သသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏၊ လောဘသည် သမุဒယသစ္စာမည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတိယ ကား— ပစ္စုပ္ပန်တရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော ဒွေပဋ္ဌ-ဝိညာဉ် ၁၁၊ မနောဓာတ် ၃-ခု၊ ဆန္ဒ, ပီတိ, ဝီရိယကြဉ်သော အညသမာန်း စေတသိက် ၁၀။

ပစ္စုပ္ပန်တရားကို အာရုံပြုခိုက် မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမဇော တခုယုတ် သုံးဆယ်၊ တဒါရုံ ဇောဒသ၊ အဘိညာဉ် ဒွေ၊ အံ့ပွမညာကြဉ်သော စေတ သိက် ပညာသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ် အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

(ပရိတ္တာဝရမ္မဏာ ဓမ္မာနှင့် အတူဖွဲ့လေ၊ ပစ္စုပ္ပန္နာဝရမ္မဏစိတ် ဆိုသည်မျှသာထူး၏။)

အာဒီလဒ္ဓနာမတိက်မည်၏။ သပ္ပဒေသတိက်, နိပ္ပဒေသတိက်အားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် ပညတ်တရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ် ၃-ခု၊ အာကိဉ္စညာယတနစိတ် ၃-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေ မုတပါး ရူပစိတ် ၁၅-ခု၊ စေတသိက် ပဉ္စတိ သ။

ပညတ်တရားကိုအာရုံပြုခိုက် အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာ ကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု၊ မဟာကြိယာစိတ် ၈-ခု၊ အဘိညာဉ် ဒွေ၊ ဝိရတိကြဉ်သော စေတသိက် ကျေနပညာသ။

အပ္ပမာဏတရားကိုမြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက်ဆဋ္ဌိ သ။

အပ္ပမာဏတရားကို အာရုံပြုခိုက် မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ ဝိရတိ, အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် တေတ္တိ သ၊ ရူပ် အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန် ဟုဆိုအပ်သော ကြင်းသော ပရမတ္ထတရားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသ တိက် မည်၏။

၂၀-အဇ္ဈတ္တတိက်

အတီတာရမ္မဏတိက်ကို....၌ အဇ္ဈတ္တတိက်ကို....၏၊....ကား— **အဇ္ဈတ္တာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏....ကား— **ဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏...ကား— **အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

အဇ္ဈတ္တာ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဗဟိဒ္ဓါ၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန် ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား—အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်! စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ် အဌဝီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ)။

ဒုတိယ....ကား—ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ် အဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး။ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ)။

တတိယ....ကား—အဇ္ဈတ္တသန္တာန် ဗဟိဒ္ဓသန္တာန် ၂-ပါး၌ဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်။ပ။ ရုပ်အဌဝီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး။ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ)။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်

အဇ္ဈတ္တတိက်ကို....၌ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်ကို....၏၊....ကား—**အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊ ဟောဟန်ကား—**ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်...၏၊ ဟောဟန်ကား—**အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ ဓမ္မာ** ဟူသည်တည်း။

အဋ္ဌတ္တာရမ္မဏာ၊ အဋ္ဌဟ္တတရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော။ ဝါ၊ အဋ္ဌတ္တတရားကို အာရုံပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ၊ ရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အဋ္ဌတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ၊ အဋ္ဌတ္တ ဗဟိဒ္ဓတရား နှစ်ပါးလျှင် အာရုံရှိကုန်သော၊ ဝါ၊ ပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား—အဋ္ဌတ္တတရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော ဝိညာဏဇ္ဈာ-ယတနစိတ် ၃-ခု၊ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက်တိ ံသ။

အဋ္ဌတ္တတရားကို အာရုံပြုခိုက် ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ အဘိညာဉ် ဒွေ၊ ဈာသာ, အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် ကျေနပညာသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ဂ-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ကျေနပညာသတို့တွင် ။ ပ ။ စေတသိက် သတ္တစတ္တာလီသသည် သခ်ါရက္ခန္ဓာမည်၏၊ အဋ္ဌတ္တာရမ္မဏစိတ် ၆၂-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။ (အာယတနဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။

ဓာတ်အားဖြင့် ဂ-ပါး ဟူသော်ကား—

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏ ဓာတ်မည်၏။ပ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း, သမ္ပဋိစ္ဆိန်းဒွေသည် မနောဓာတ် မည်၏၊ ကြွင်းသော အဋ္ဌတ္တာရမ္မဏစိတ် ၄၉-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက် ကျေနပညာသသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ဂ-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အဋ္ဌတ္တာရမ္မဏစိတ် ၆၂-ခု၊ လောဘ ကြဉ်သော စေတသိက် အဌစတ္တာလီသ သည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ....ကား—ဗဟိဒ္ဓတရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော အဘိညာဉ် ဒွေမှတပါး ရူပစိတ် ၁၅-ခု၊ အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ် ၃-ခု၊ လောကုတ္တရာ စိတ် ဂ-ခု၊ စေတသိက် အဌတိ ံသ။

ဗဟိဒ္ဓတရားကို အာရုံပြုခိုက် ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ အဘိညာဉ် ဒွေ၊ မစ္ဆ-ရိယကြဉ်သော စေတသိက် ကေပညာသရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား —

စေတသိက် ကေပညာသတို့တွင် ။ပ။ စေတသိက် ကျေနပညာသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏစိတ် ရှစ်ဆယ် သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတနပ္ပဲ လွယ်ပြီ)။

ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဟူသော်ကား —

စက္ခုဝိညာဉ် ဒွေ သည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ။ပ။ ကာယဝိညာဉ် ဒွေ သည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း,သမ္ပဋိစ္ဆိန်း ဒွေ သည် မနောဓာတ်မည်၏၊ ကြွင်းသော ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏစိတ် ၆၇-ခု သည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက် ကေပညာသ သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား —

လောကီဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏစိတ် ၇၂-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ပညာသ သည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘ သည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏၊ မဂ်စိတ် ၄-ခု ၌ ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ။ပ။ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ ပ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး သည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏၊ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခု သည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

တတိယ....ကား — အဋ္ဌတ္တတရား ဗဟိဒ္ဓတရားကို အာရုံပြုခိုက် ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ ဈာသာ, မစ္ဆရိယ, အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် အဌစတ္တာလီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

(ပရိတ္တာရမ္မဏာ ဓမ္မာနှင့် အတူဖွဲ့လေ။ အဋ္ဌတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏစိတ် ဆိုသည်နှင့် စေတသိက် အဌစတ္တာလီသ ဆိုသည်သာ ယူးသည်။)

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏၊ သပ္ပဒေသ ။ ပ ။ တို့ဟုင် အာကိဉ္စညာယတနစိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက် တိ ံသ။

ထိုအာကိဉ္စညာယတနစိတ်၏ အာရုံဖြစ်သော နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြုခိုက် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု၊ မဟာ

ကြိယာစိတ် ၈-ခု အဘိညာဉ် ၃၃၊ ဝိရတိ, အပ္ပမညာ, ဈာဏာ, မစ္ဆရိယ ကြဉ်သော စေတသိက် ပဋ္ဌစတ္တာလီသ၊ ရူပ် အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန် ဟုဆိုအပ်သော ကြင်းသော ပရမတ္ထတရား ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသတိုက် မည်၏ ၁ ။

၂၂-သနိဒဿနတိက

အဋ္ဌတ္တာရမ္မဏတိုက်ကို....၌ သနိဒဿနတိုက်ကို ....၏၊.... ကား—သနိဒဿန-သပ္ပဋိဃာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊....ကား—အနိဒဿနသပ္ပဋိဃာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊....ကား—အနိဒဿနအပ္ပဋိဃာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

သနိဒဿနသပ္ပဋိဃာ၊ မြင်ခြင်းနှင့်လည်း တက္ခ ထိပါးခြင်းနှင့်လည်း တက္ခ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ၊ မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်လည်း တက္ခ ထိပါးတတ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်လည်း တက္ခ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ မြင်အပ်သည်နှင့်လည်း တက္ခ ထိပါးတတ်သည်နှင့်လည်း တက္ခဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

၁။ ရှေးဆရာမြတ်တို့ကား—

"အာကိဉ္စညာယတန် နှ ဝတ္ထုဗ္ဗံ အဋ္ဌတ္တာရမ္မဏန္တိပိ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏန္တိပိ အဋ္ဌတ္တဗဟိဒ္ဓါ-ရမ္မဏန္တိပိ"

ဟူသော ပါဠိတော် (၂၇၄) ကိုသာ ထောက်၍ အာကိဉ္စညာယတနစိတ္တုပ္ပါဒ် ကိုသာ တိက်မှတ် ထုတ်တော်မူကုန်၏၊ မကုန်စင်၊ တိက်မှတ်ကျန်ကြောင်းသည်။ အာကိဉ္စညာယတ-နစျာန်ကို တိက်မှတ် ဟောတော်မူလျှင် ထိုစျာန်စိတ်၏ အာရုံ နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြုခိုက် အာဝဇ္ဇန်း စသော ၃၃-ပါး သော စိတ်ကိုလည်း ဟောတော်မူခြင်းကိစ္စ ပြီးတော့သည်ဟု အာဘောဂ ရှိတော်မူသဖြင့် အာကိဉ္စညာယတနစိတ်ကိုသာ တိက်မှတ် ဟောတော်မူသည်။ ဘုရားသခင် အလိုတော်ကို သိသော ဗုဒ္ဓမတညုရှင် အဋ္ဌကထာ ဆရာသည်—

"အဋ္ဌတ္တာဓမ္မာပဂမမတ္တတောဝ အာကဉ္စညာယတနာရမ္မဏသ အဋ္ဌတ္တဘာဝမ္မိ ဗဟိဒ္ဓ-ဘာဝမ္မိ အဋ္ဌတ္တဗဟိဒ္ဓဘာဝမ္မိ အနနုဇာနိတ္တာ အာကိဉ္စညာယတနံ နှ ဝတ္ထုဗ္ဗံ အဋ္ဌတ္တာ-ရမ္မဏန္တိပိ" တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ နှ ကေဝလံ တဒေဝ နှ ဝတ္ထုဗ္ဗာရမ္မဏံ၊ တသ္မ ပန အာဝဇ္ဇနမ္မိ ဥပစာရစိတ္တာနိပိ တသ္မာရမ္မဏသ ပစ္စဝေက္ခဏစိတ္တာနိပိ တသ္မေဝ အသ္မာဒနာဒိဝသေန ပဝတ္တာနိ အကုသလစိတ္တာနိပိ နှ ဝတ္ထုဗ္ဗာရမ္မဏာနေဝါတ တာနိ ပန တသ္မိံ ဝုတ္တေ ဝုတ္တာနေဝ ဟောန္တိတိ ဝိသုံ နှ ဝုတ္တာနိ-ဟူ၍မိန့်သော်။ (ဌ-၄၄၇)။

အာဘိညာဉ် ၃၃ကို အဋ္ဌကထာ၌ တိုက်ရိုက် မဆိုသော်လည်း ပုဗ္ဗေနိဝါသ, အနာဂတံသ အာဘိညာဉ်သည် နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြုနိုင်ခြင်း သဘော မကင်းသောကြောင့် တိက်မှတ်၌ သွင်း၍ ကောက်သည်။ "အကျယ်ကိုလိုမူ အဋ္ဌကထာ (၄၄၇), မူလဋီကာ (၁၉၈) တို့မှ ယူလေ"။

အနိဒဿနသပ္ပဋိဃာ၊ မြင်ခြင်းမရှိ ထိပါးခြင်းနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်မရှိ ထိပါးတတ်သည်၏ အဖြစ်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ မြင်အပ်သည်မရှိ ထိပါးတတ်သည်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အနိဒဿနအပ္ပဋိဃာ၊ မြင်ခြင်းလည်း မရှိ ထိပါးခြင်းလည်း မရှိကုန်သော။ ဝါ၊ မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်လည်း မရှိ ထိပါးတတ်သည်၏ အဖြစ်လည်း မရှိကုန်သော။ ဝါ၊ မြင်အပ်သည်လည်း မရှိ ထိပါးတတ်သည်လည်း မရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— ရူပါရုံ ရ၏။ ထိုရူပါရုံသည် ရူပက္ခန္ဓာ၊ ရူပါယတန၊ ရူပဓာတ်၊ ဒုက္ခသစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး သာ ဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ....ကား— ရူပါရုံ ကြည်သော သြဋ္ဌာရိကရူပ် ကောဒသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၁-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၉-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၉-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား —

သြဋ္ဌာရိကရူပ် ကောဒသသည် ရူပက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၉-ပါး ဟူသော်ကား —

သြဋ္ဌာရိကရူပ် ကောဒသ တို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခာယတန မည်၏ ။ ပ ။ ကာယပသာဒသည် ကာယာယတန မည်၏၊ သဒ္ဒါရုံသည် သဒ္ဒါယတန မည်၏ ။ ပ ။ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ သည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန မည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၉-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၉-ပါး ဟူသော်ကား —

သြဋ္ဌာရိကရူပ် ကောဒသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ် မည်၏ ။ ပ ။ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၉-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား —

သြဋ္ဌာရိကရူပ် ကောဒသ သည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

တတိယ....ကား— စိတ်တခုယုက် ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ သုခုမ ရူပ် သောဋ္ဌသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတန အားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ် အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား —

သုခုမရူပ် သောင်္ဂဿသည် ရူပက္ခန္ဓာ မည်၏၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ တို့တွင် ။ ပ ။ စေတသိက် ပညာသသည် သခ်ါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ် သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက် မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား —

ဝိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်သည် မနာယတန မည်၏၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ အာပေါ ။ ပ ။ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရူပ် သောင်္ဂဿ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာ-ယတနမည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဟူသော်ကား —

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ပ ။ ကာယဝိညာဉ် ဒွေ သည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း, သမ္ပဋိစ္ဆိန်း ဒွေသည် မနော-ဓာတ် မည်၏၊ ကြွင်းသော စိတ် ခုနစ်ဆယ့်ခြောက်ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ အာပေါ ။ ပ ။ အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခုမရူပ် သောင်္ဂဿ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီစိတ် ကောသီတိ၊ လောဘကြွင်းသော စေတသိက် ကေပညာသ၊ သုခုမရူပ် သောင်္ဂဿသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏၊ လောဘသည် သမุဒယသစ္စာ မည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာမည်၏၊ မဂ်စိတ် ၄-ခုဌာနရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ။ ပ ။ သမ္မာ-သမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး ။ ပ ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏၊ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဖိုလ်-စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၂-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာ အားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာဒီလဒ္ဓနာမတိုက် မည်၏။ နိပ္ပဒေသတိုက် မည်၏။

ထိုနှစ်ဆယ်နှစ် တိုက်တို့တွင် ဝေဒနာတိုက်, ဝိတက္ကတိုက်, ပီတိတိုက်, ပရိတ္တာ-ရမ္မဏတိုက်, မဟဂ္ဂါရမ္မဏတိုက်, ဥပ္ပန္နတိုက်, အတီတတိုက်, အတီတာရမ္မဏတိုက်, အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိုက် ဤတိုက် ကိုးတိုက်သည် သပ္ပဒေသတိုက်၊ ကြွင်းသော တဆယ့်သုံး တိုက်သည် နိပ္ပဒေသတိုက်။

တိကမာတိကာ အရကောက် ပြီး၏။

၃-တိကမာတိကာ တုတ်လှမ်းချီး

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

တိကမာတိကာချီး

တိုက် အရေအတွက်

၁။ ကုသလာ, သုခါနှင့်၊ ဝိပါကာ, ဥပါဒက်၊ သံကိစ္စက်, ဝိတက်ပါ။
ပီတိ၎ယ် ဒ, ဒါနှင့်၊ အာစယာ, သေက္ခ တဲ့၊ ဟောမြဲ မှန်စ္စာ။
ပရိတ္တာ, အာရမ္မဏာ, ဟီနော။
မိ, မ, ဥပ္ပန်နှင့်၊ အတီတ်, အဗ္ဗာ, နိကို၊ တွေးသိ သဘော။

တနည်း-တိကမာတိကာချီး

တိုက်အရေအတွက်

၂။ ကု, ဝေ, မှာ ဝိ,ဥ ဖက်လို၊ သံ, တက်နှင့် ပီ, ဒ, ဟော။
အာ, သေက်တွင် ပ နှစ်ခု၊ ဟောမှုမသွေ။
ဟီ, မိ, မ, ဥပ္ပန္နေ၊ တီနှစ်ထွေ, အင်ဒ္ဒေး။
သ တတန် "ဗာဝီ တိုက်"ကို၊ ခဲကြိုတ်လို့ တွေး။

သပ္ပဒေသတိုက်စဉ်ချီး

၁။ ဝေဒနာ ဝိတက်နှင့်၊ ပီတိစက်ဥပ္ပန်။ အတီတာတိုက်မယွင်း၊ သွင်းတော့
အမှန်။ အာ-လေးတန်၊ မှတ်ရန်ပ မလွဲ။ သပ္ပဒေ၊ တိုက်ကြွင်းကိုးထွေ
ဟု၊ သောတုနေ ဘဝင်စဲ့အောင်၊ ခဲ့စိတ် အမြဲ။

တုတ်လှမ်းဆရာတော် အရှင်စန္ဒမာလာ မဟာထေရ်ကျော်
စီရင်တော်မူသောတိကမာတိကာချီး ပြီး၏။

၄-တိကမဘတိကာ အရုဏောဂ် အဓိပ္ပါယ်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁-ကုသလဆိုက်

မာတရံ ပမုခံ ကတ္ဝာ၊ တဿာ ပညာယ တေဇသာ။
အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂံ၊ ဒေဝါနံ သမ္မဝတ္တယိ။ (ဌ-၁)။

ကျမ်းရှိအလျောက် မဖောက်မပြန် လေးတန်သစ္စာ အနာဝရဏ ဒဿဝလ စသောအပြား တရားအပေါင်း ကောင်းမြတ်သောဂုဏ်နေ ကြက်သရေအပေါင်း တို့၏ စုဝေးရာ တည်ရာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဗောဓိပင်ရင်း ခုတ်ထွင်းသောမာရ် စျာန်အဘိညာဉ် မဂ္ဂင်ဖလ အနန္တဉာဏ် ရံသီဆက္ကရပြီးသည့်နောက် ခုနစ်ဝါမြောက်တော်မူသောအခါ ဥာတကာအစစ် သာကီမျိုးဖြစ်ကုန်သော သူတို့၏ မာန တည်းဟူသော မှန်ကင်းကို နှိပ်နင်းခြင်းအကျိုး ၄၂ ပြာဋ္ဌိဟာ တည်းဟူသော ယမကကို ကဏ္ဍမမ္ဗအနီး ရေမီးအစုံစုံ ရေဟုန်အဖြာဖြာ ဝလာဟက တိမ်တိုက်မှ ထွက်စသော နေမင်းသဖွယ် ဆန်းကြယ်သော ယမကကို ပြတော်မူခဲ့ပြီးသည့်အဆုံး နှစ်လှမ်း သုံးဘဝါး ကြွသွားပြီးခါ ဝတိံသာဝယ် သက္ကာလယ ပါသာဒ၏ ပဋ္ဌုတ္တရ ပါရိစ္ဆတ္တက ရုက္ခမင်ရင်း ခင်းထားကျောက်ဖျာ ကမ္မလာထက် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ နေလျက်ပြီးကာ မာတာပမုခ ဒေဝအပေါင်း သောင်းစကြဝဠာ လာလာသမျှ ဝေနေယျတို့အား ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်မြတ်သည်—

အဘိ အတိရေကော ဓမ္မော အဘိဓမ္မော၊ အဘိဝိသိဋ္ဌော ဓမ္မော ဇော်တိ အဘိဓမ္မော၊ အဘိ ဝုစ္စိမန္တော ဓမ္မော ဇော်တိ အဘိဓမ္မော၊ အဘိ ပူဇိတော ဓမ္မော ဇော်တိ အဘိဓမ္မော—

ဟူသော အဌကထာ (၂၀) ပါဠိ လာသည်နှင့်အညီ သုတ္တန် ပါဠိတော်တို့ထက် လွန်သောပါဠိ ထူးသော ပါဠိ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အဘိဓမ္မာမည်၏။

ထို အဘိဓမ္မာသည်လည်း သာမညလက္ခဏာအားဖြင့် တပါးသာ၊ ဝိသေသလက္ခဏာအားဖြင့်သော်ကား ဓမ္မသင်္ဂဏီ ။ပ။ ပဋ္ဌာန်း ဟူ၍ ခုနစ်ကျမ်း အပြားရှိ၏၊ ထို ခုနစ်ကျမ်းတို့တွင် ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏၊ ထို ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းဌာလည်း ကဏ္ဍအားဖြင့် စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ,ရူပကဏ္ဍ,နိက္ခေပကဏ္ဍ,

အဌကထာကဏ္ဍအားဖြင့် လေးပါး အပြားရှိ၏၊ ထို လေးပါးတို့တွင် စိတ္တုပ္ပါဒ-ကဏ္ဍကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏၊ ထို စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၌ တုံသည်လည်း မာတိ-ကာ, ပဒဘာဇနီအားဖြင့် နှစ်ပါး အပြားရှိ၏၊ ထို နှစ်ပါးတို့တွင် မာတိကာကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏၊ ထို မာတိကာ၌ တုံသည်လည်း ကုသလတိက်, ဝေဒနာတိက် အစရှိသောအားဖြင့် နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါး အပြားရှိ၏၊ ထို နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးတို့တွင် ကုသလတိက်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထို ကုသလတိက်၌ တုံသည်လည်း ပဌမပဒ, ဒုတိယပဒ, တတိယပဒအားဖြင့် သုံးပါး အပြားရှိ၏၊ တို သုံးပါးတို့တွင် ပဌမပဒကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ဟောဟန်ကား - "အနက်ပေးကို ဆင်ခြင်၍ ကောက်လေ"။

ပရမတ္ထတရား လေးပါးကို ခန္ဓာဖွဲ့သည်ရှိသော် - အလွန်အားဖြင့် ငါးပါး အပြင် မရှိ။

အဘယ့်ကြောင့် ခန္ဓာမည်သနည်း၊ ပေါင်းရသောကြောင့် ခန္ဓာမည်သည်။

စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ အကျယ် ၁၂၁-ပါး၊ ဝေဒနာ, သညာ ကြဉ်သော စေတသိက် ၅၀၊ ရုပ် ၂၈-ခုတို့မှာ ပေါင်းသောကြောင့် ခန္ဓာ မည်တန်စေ။

ဝေဒနာ, သညာတို့မှာ အပြားမရှိ တပါးတည်း ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ခန္ဓာ မည်လေသနည်း။

ဤကဲ့သို့ အမျှား အနည်းကို ပေါင်းသောကြောင့် ခန္ဓာ မည်သည် မဟုတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်, အနာဂတ်, အဇ္ဈတ္တ, ဗဟိဒ္ဓ, ဒူရ, အာသန္န စသော အားဖြင့် ပေါင်းသောကြောင့် ခန္ဓာ မည်ပါသည်။

ထို ခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် ဝေဒနာနှင့် သညာမှာ တပါးစီသာ ဖြစ်သောကြောင့် သုဒ္ဓခန္ဓာ ခေါ်သည်။

စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ အကျယ် ၁၂၁-ပါး၊ ဝေဒနာ, သညာ ကြဉ်သော စေတသိက် ၅၀၊ ရုပ် ၂၈-ခုတို့မှာ များသောကြောင့် မိဿကခန္ဓာ ခေါ်ပါသည်။ ပေါင်း ပရမတ္ထတရား လေးပါး၌ သုဒ္ဓခန္ဓာ နှစ်ပါး၊ မိဿကခန္ဓာ သုံးပါးအားဖြင့် ငါးပါး တည်း။

တနည်း — ရုပ်ခန္ဓာ တပါး၊နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးအားဖြင့် ငါးပါးတည်း။

ပရမတ္ထတရား လေးပါးကို အာယတနအားဖြင့် ခွဲဝေသော် — အလွန်အား ဖြင့် တဆယ့်နှစ်ပါး ရှိသည်။

ထိုတွင် စိတ်မှာ မနာယတန တပါးသာ၊ စေတသိက် ၅၂-ခု, သုခုမရုပ် ၁၆-ခု, နိဗ္ဗာန် ဤတရားတို့သည် ဓမ္မာယတန မည်၏၊ စက္ခု ။ ပ ။ ရသ ၎င်း၉-ပါး

ဟို့သည် တဝုစီဖြစ်သောကြောင့် သုဒ္ဓါယတန မည်၏၊ ဖောဋ္ဌပ္ပ, မန, ဓမ္မ ဤ ဘုံးပါးသည် အမျှားဖြစ်သောကြောင့် မိဿကာယတန မည်၏။

ပေါင်း သုဒ္ဓါယတန ၉-ပါး၊ မိဿကာယတန ၃-ပါးအားဖြင့် အာယတန တဆယ့်နှစ်ပါး ဖြစ်သတည်း။

တနည်း — နာမ် အာယတန ၁-ပါး၊ ရူပ် အာယတန ၁၀-ပါး၊ မိဿကာ-ယတန ၁-ပါးအားဖြင့် တဆယ့်နှစ်ပါး ဖြစ်သတည်း။

အဘယ့်ကြောင့် အာယတန မည်သနည်း ဟူမူ – သတ္တဝါတို့ကို သံသရာ ဝဋ်ဌ် လှမ်းမိုးဘိစီး၍ ခွဲ့တတ်သောကြောင့် အာယတန မည်၏။

ပရမတ္ထတရား လေးပါးကို ဓာတ်အားဖြင့် ခွဲ့ဝေသော် — အလွန်အားဖြင့် တဆယ့်ရှစ်ပါး တည်း။

ထိုတွင် ရူပ်ဓာတ် သက်သက် ၁၀-ပါး၊ နာမ်ဓာတ် သက်သက် ၇-ပါး၊ မိဿကဓာတ် ၁-ပါး အားဖြင့် တဆယ့်ရှစ်ပါးတည်း။

တနည်း— သုဒ္ဓဓာတ် ၉-ပါး, မိဿကဓာတ် ၉-ပါးအားဖြင့် တဆယ့်ရှစ်ပါး ဖြစ်သတည်း။

အဘယ့်ကြောင့် ဓာတ်မည်သနည်း၊ သတ္တဝါတို့ကို သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ရှည်မြင့်စွာ ဆောင်ရွက်ဟတ်သောကြောင့် ဓာတ် မည်၏။

ပရမတ္ထတရား လေးပါးကို သစ္စာအားဖြင့် ခွဲ့ဝေသော် — အလွန်အားဖြင့် လေးပါးတည်း။

ယိုကွင် သုဒ္ဓသစ္စာ ၂-ပါး, မိဿကသစ္စာ ၂-ပါးအားဖြင့် လေးပါးဖြစ်သတည်း။

တနည်း — နာမ် သစ္စာ ၃-ပါး, မိဿကသစ္စာ ၁-ပါးအားဖြင့် လေးပါး ဖြစ်သတည်း။

အဘယ့်ကြောင့် သစ္စာမည်သနည်း၊ မှန်သောကြောင့် သစ္စာမည်၏။

တနည်း — ထိုတရားတို့ကို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ သိအပ်သောကြောင့် လည်း အရိယသစ္စာ မည်၏။

လောကုတ္တရာမဂ်ဌ် ယှဉ်သော မဂ္ဂင်သည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဖိုလ်ဌ်ရှိသော မဂ္ဂင်ကို သစ္စဝိမုတ် ထုတ်ရာ၏။

အဘယ့်ကြောင့် မာတိကာ မည်သနည်း၊ အမိနှင့် တူသောကြောင့် **မာတိကာ** မည်၏။

အဘယ်သို့ အမိနှင့်တူသနည်း၊ အမိသည် သားသမီးကို ကိုကို ဖြစ်စေသကဲ့သို့ ထို့အတူ မာတိကာသည်လည်း နိဒ္ဒေသကို ဖြစ်စေ၏။

တနည်း — ရေမြောင်းနှင့် တူသောကြောင့်လည်း **မာတိကာ** မည်၏။

အဘယ်သို့ တူသနည်း၊ ရေမြောင်းသည် ကန်, လယ် အစရှိသည်သို့ သက်ဝင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ မာတိကာသည်လည်း အနက်သဘောအားဖြင့် နိဒ္ဒေသသို့ သက်ဝင်တတ်၏။

တနည်း — ရေမြောင်းသည် ကန်, လယ် အစရှိသည်တို့နှင့် စပ်၍ ဖြစ်သကဲ့သို့ မာတိကာသည်လည်း နိဒ္ဒေသနှင့် စပ်၍ ဖြစ်၏။

တိုက်, ဒုက် နှစ်ပါးတွင် အဘယ့်ကြောင့် တိုက်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောပါသနည်း။

ဒုက်ကား ၁၀၀, တိုက်ကား ၂၂-တိုက်သာဖြစ်၍ နည်းသောကြောင့် ယူလွယ်စေခြင်းငှါ တိုက်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူသည်။

၂၂-တိုက်တို့တွင် ကုသလတိုက်ကို အဘယ့်ကြောင့် ရှေးဦးစွာ ဟောပါသနည်း။

အလုံးစုံသော ပရမတ္ထတရားကို သိမ်းမိသောကြောင့်ရင်း, ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, အဗျာကတတို့ အချင်းချင်း မရောမရှက်သောကြောင့်ရင်း, ကုသိုလ် ဟူသော အာဒိကလျှာဏနှင့် ယှဉ်သောကြောင့်ရင်း ကုသလတိုက်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောပါသည်။

ကုသလတိုက်တွင်လည်း ကုသိုလ်ကို အဘယ့်ကြောင့် ရှေးဦးစွာ ဟောပါသနည်း။

မြတ်သည်ဖြစ်၍ လောကုတ္တရာစီးပွါးချမ်းသာကို ဆောင်တတ်သောကြောင့် ကုသိုလ်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောပါသည်။

ဤပုဒ်၌ **ကုသလသဒ္ဒါ, ဓမ္မသဒ္ဒါ** တို့သည် အဘယ်အနက်ကို ဟောကုန်သနည်း။

ကုသလသဒ္ဒါသည် အနာမရှိခြင်းအနက်, အပြစ်မရှိခြင်းအနက်, ကောင်းသောအကျိုးကိုပေးခြင်း ဟူသောအနက် ဤသုံးပါးသောအနက်ကို ဟော၏။

ဓမ္မ သဒ္ဒါ သည် သဘောဟူသောအနက် စသည်တို့တွင် ဤ၌ နိဗ္ဗာန်အနက်ကို ဟော၏။

ဤပုဒ်၌ သောတာပတ္တိမဂ် ပဌမစျာန်၌ မဂ္ဂင် ရှစ်ပါး ရသည်ကို ရည်၍ ရှစ်ပါး ဆိုသည်၊ ဒုတိယစျာန် စသည်၌ ဝိတက်ကြည့်၍ မဂ္ဂင် ခုနစ်ပါး ရသည်ကို ရည်၍ ခုနစ်ပါး ဆိုသည်။ (သကဒါဂါမိမဂ်, အနာဂါမိမဂ်, အရဟတ္တမဂ် တို့၌လည်း ၎င်းနည်း)။

မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု ဆိုသည်မှာ မဂ်စိတ်၌ စေတသိက် ၃၆-ခုတွင် မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါးကိုကြည့်၍ ၂၈-ခု ဖြစ်၏။ စိတ်ဟူသည်ကား အာရမ္မဏဝိဇာနန-

အာရုံကိုသိခြင်းလက္ခဏာ တပါးသာ ဖြစ်၍ မဂ်စိတ် ၄-ခုကို တခုတည်း လုပ်၍ ထည့်သော် ၂၉-ခု ဖြစ်သတည်း။

ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုမှာလည်း ဖိုလ်စိတ် ၄-ခု၌ စေတသိက် ၃၆-ခုရ၏၊ ၎င်း ဖိုလ်စိတ် ၄-ခုကို တခုတည်းလုပ်၍ ထည့်သော် ၃၇-ခု ဖြစ်သတည်း။

ကုသိုလ်၏ အခြားမဲ့၌ အကုသိုလ်ကို အဘယ့်ကြောင့် ဟောပါသနည်း၊ ကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

အကုသိုလ်၏ အခြားမဲ့၌ အဗျာကတကို အဘယ့်ကြောင့် ဟောပါသနည်း၊ ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကုသိုလ်၌တည်၍ အကုသိုလ်တို့ကို ပယ်ပြီးလျှင် အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကုန်ရကား ဤသို့ ပဋိပတ္တိအစဉ်အားဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

အကုသလာ၌ အ-သဒ္ဓါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ ဝိရုဒ္ဓ အနက်ကို ဟော၏။

အဗျာကတာ၌ အ-သဒ္ဓါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ အညအနက်ကို ဟော၏။

ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကား အကြောင်းတရား၊ ဝိပါက်နှင့် ရူပ်တရားတို့မှာ အကျိုးတရား၊ ကြိယာနှင့် နိဗ္ဗာန်မှာ အကျိုးလည်းမဟုတ် အကြောင်းလည်း မဟုတ်၊ "ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာတို့မှာ ဆင်ခြင်၍ ဖွဲ့လေ"။

အဘယ့်ကြောင့် တိက် မည်သနည်း၊ ပရမတ္ထတရား လေးပါးကို သုံးစုပြု၍ ဟောသောကြောင့် တိက်မည်၏။ ထို တိက်သည်လည်း အာဒီလဒ္ဓနာမတိက် သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက် ၂-ပါး တို့တွင် ဤတိက်သည် အစဉ်တည်သော ကုသလသဒ္ဓါကို အစဲပြုသောကြောင့် အာဒီလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏။

အဘယ့်ကြောင့် တိက်မုတ် ဆိုသနည်း၊ ပရမတ္ထတရားလေးပါးကို သုံးစုပြု၍ ဟောသော်လည်း မကုန်သောတရားကို တိက်မှ လွတ်သောကြောင့် တိက်မုတ် ဆိုသည်။

ထို တိက်သည်လည်း သပ္ပဒေသ, နိပ္ပဒေသ ၂-ပါး တို့တွင် ပရမတ္ထတရား အကြောင်းမရှိသောကြောင့် နိပ္ပဒေသတိက်ဟု မှတ်လေ။

၂-ဝေဒနာတိက်

ကုသလတိက်၏ အခြားမဲ့၌ ဝေဒနာတိက်ကို အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။

ကုသလတိုက်ဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်အပ်သော ကုသိုလ်,အကုသိုလ်,အဗျာကတ တရား၏ ဖြစ်ပေါ်သည်အားလျှော်စွာ သုခသမ္ပယုတ္တ, ဒုက္ခသမ္ပယုတ္တ, အဒုက္ခမသုခသမ္ပယုတ္တ အပြားကို ပြလိုသောကြောင့် ဤဝေဒနာတိုက်ကို ဟောတော်မူသတည်း။

ဤတိုက်၌ ဝေဒနာသည် ဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သည်ဟု မဆိုကောင်း၊ ဝေဒနာရှိသည်ဟုလည်း မဆိုကောင်း၊ ဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သည်ဟူ၍လည်း မဆိုကောင်း၊ ပဌမပုဒ်၌ ကောက်သည်မှာ သုခဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သောတရားကို ဟောမည် ဆိုသောကြောင့် သုခဝေဒနာကို ကြည့်၍ ၎င်းနှင့် တကွဖြစ်သော သုခသဟဂုတ် စိတ် ၆၃-ခု။ ပ။ ကောက်လေသည်။

ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ တို့မှာ ဒေါသမူဒ္ဓေ၌သာ ယှဉ်သောကြောင့် ၎င်း, ဝိစိကိစ္ဆာ မှာ ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်၌သာ ယှဉ်သောကြောင့်ရင်း ထို တရားတို့ကို ကြည့်ရလေသည်။

ဒုတိယပုဒ်၌ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ပကွဖြစ်သောတရား ဆိုသောကြောင့် ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခု။ ပ ။ ကောက်လေသည်။

ဤပုဒ်၌ ဝေဒနာမှာ သူနှင့် တကွဖြစ်သောတရား ဆိုသောကြောင့်ရင်း, ပီတိမှာ ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ်၌ မယှဉ်သောကြောင့်ရင်း လောဘ ဒိဋ္ဌိ မာန မှာ လောဘမူစိတ်၌သာ ယှဉ်သောကြောင့်ရင်း, ဝိစိကိစ္ဆာမှာ ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ်၌သာ ယှဉ်သောကြောင့်ရင်း ကြည့်ရလေသည်။

တတိယပုဒ်၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သော တရားကိုသာ ဟောသောကြောင့် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ခု။ ပ။ ကောက်ရလေသည်။

ဤပုဒ်၌ ဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သောတရား ဆိုသောကြောင့်ရင်း, ပီတိမှာ ဥပေက္ခာ၌ မယှဉ်သောကြောင့်ရင်း, ဒေါသ ဣဿာ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စ တို့မှာ ဒေါသမူဒ္ဓေ၌သာ ယှဉ်သောကြောင့်ရင်း ကြည့်ရလေသည်။

ဤတိုက်၌ ကောက်သောတရားကို ကြည့်၍ ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်, သစ္စာ တို့ကို သုဒ္ဓ, မိဿက, ရူပ်, နာမ် ရွေးလေ။

အာဒိလဒ္ဓ, သဗ္ဗလဒ္ဓ နှစ်ပါး တို့တွင် သုံးပုဒ်လုံးကို စွဲသောကြောင့် သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိုက်၊ သပ္ပဒေသ, နိပ္ပဒေသ နှစ်ပါး တို့တွင် သုံးပုဒ်လုံး၌ မပါသော ဝေဒနာ သုံးရပ်နှင့် ရူပ်, နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်မုတ်ထုတ်သောကြောင့် သပ္ပဒေသတိုက် မည်၏။

၃-ဝိပါကတိုက်

ဝိပါကတိုက် ပဌမပုဒ်၌ အချင်းချင်း တူသည်မှာ ကုသိုလ်လည်း နာမ်, အကုသိုလ်လည်း နာမ် အကြောင်းချင်း တူသည်ကို ရည်သည်။

ထူးသည်မှာ အကျိုးချင်း ထူးသည်ကို ရည်သည်၊ ကုသိုလ်မှာ ကောင်းသော အကျိုး, အကုသိုလ်မှာ မကောင်းသော အကျိုး ဆိုလိုသည်။

တနည်း—တူသည်မှာ အကြောင်းအကျိုး နာမ်ချင်း တူသည်ကို ယူ။

ဤပုဒ်၌ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဝိပါက်ကိုသာ ကောက်၍ ကမ္မဇရူပ်ကို မကောက်သနည်း။

မြတ်စွာဘုရားသည် မုချကျိုး, သာမန်ကျိုး နှစ်ပါး တို့တွင် ဤအဆုံး၌ မုချကျိုးကို ရည်တော်မူသည်၊ သာမန်ကျိုးကို ရည်တော်မမူသောကြောင့် ကမ္မဇရူပ်ကို မကောက်မူ၍ ဝိပါက်ကိုသာ ကောက်တော်မူလေသတည်း။

ဥပမာကား—သလေးစေ့ကိုစိုက်၍ အပင်မှ အသီးသီးသောကာလ စိုက်သော မျိုးစေ့နှင့် တူသော အသီးကိုမြင်၍ အကိုင်း အခက် အရွက်တို့သည် ထို မျိုးစေ့တည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပြားသော်လည်း မျိုးစေ့နှင့်တူသော ဝိပါက်ကိုသာ ကောက်၍ အကိုင်း အခက် အရွက်နှင့် တူသော ကမ္မဇရူပ်ကို မကောက်လေသတည်း။ "ဤကား မူလဋ္ဌီကာ (၃၈) အလို"။

တနည်း — ကမ္မဇရူပ်သည် ကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးပင် ဖြစ်သော်လည်း ဝိပါက်ဟူသော အမည်ကို မရသောကြောင့် မကောက်ရ။ "ဤကား ဋ္ဌီကာကျော်(၂၄၇) အလို"။

ကုသိုလ်, အကုသိုလ် တို့၏ အကျိုးလည်း ဖြစ်စေ, ဝိပါက် ဟူသော အမည်ကို ရသည်လည်းဖြစ်စေ ဤအင်္ဂါ နှစ်ပါး ညီမှ ကောက်ရသည်။

၄-ဥပါဒိန္နတိက်

ဥပါဒိန္နတိက် ပဌမပုဒ်၏ အနက်ကို ထောက်၍ တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သော ကံဆိုလျှင် ပရမတ္ထတရား ၄-ပါးတွင် ကံမည်သောတရားကို ရှာသော် အကုသိုလ်, လောကီကုသိုလ်တို့သည် တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံပြုသော ကံ မည်၏၊ ထိုသို့ပင် ဆိုသော်လည်း စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို မယူရာ၊ ၎င်း၌ရှိသော စေတနာကိုသာ ယူရာသည်။ ထိုစေတနာမှသော်လည်း မနောဒ္ဒါရဝိုဿနာပါသော စေတနာမှသာ ကံ၊ ၎င်းမနောဒ္ဒါရဝိုဿနာ စေတနာမှသော်လည်း အတ္ထဝိထိ စေတနာမှ အကျိုးပေး၏၊ မရဏာသန္နဇော, အဘိညာဉ်ဇော, ပဋ္ဌဒ္ဒါရဝိထိ ဝိပါက်, ကိရိယာတို့၌ ရှိသော စေတနာသည် အကျိုးမပေး။ ထိုကံ၏အကျိုးသည် လောကီဝိပါက်, ကမ္မဇရူပ် ရ၏။ ဤပုဒ်၌ တဏှာ ဒိဋ္ဌိဟူ၏ အာရုံလည်းဖြစ်စေ, ကံ၏ အကျိုးလည်း ဖြစ်စေ အင်္ဂါ နှစ်ပါး တည်း။

ပဌမပုဒ်၌ ဝိညတ်ဒွေ, သဒ္ဒ, လဟုတာဒိတ္တယ တို့သည် ကမ္မဇရူပ် သဘောမှ ကင်းသောကြောင့် ကြဉ်သည်။

ဒုတိယပုဒ်၌ ဟဒယ, ဣန္ဒြိယ-ရူပ်တို့သည် ကမ္မဇကေန် ဖြစ်သောကြောင့် ဣန္ဒြေသည်။

ဤတိက်၌ လက္ခဏရူပ် ၄-ခု တို့သည် နကုတောစိရူပ် ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ကောက်လေသနည်း။

ရူပ်၏ ဖြစ်စကို ဥပစယ, သန္တတိ ခေါ်သည်၊ ရူပ်၏ ဖြစ်၍ တည်ဆဲကို ဇရတာ ခေါ်သည်၊ ရူပ်၏ ချုပ်ဆဲ ဘင်ကို အနိစ္စတာ ခေါ်သည်၊ ထိုသို့ ကိစ္စဗျာပါရ မကင်းသောကြောင့် လက္ခဏရူပ် ၄-ခုကို ၎င်းတိက်၌ သွင်း၍ ကောက်ရလေသည်။

ထိုကြောင့် လက္ခဏရူပ် ၄-ခုတို့သည် အကြောင်း ၄-ပါး တို့ကြောင့် သက်သက် မဖြစ်သော်လည်း ရူပကဏ္ဍပါဠိတော်၌ ပရိယာယ်အားဖြင့် ဟောတော်မူ၏။

၅-သံကိလိဋ္ဌတိက်

သံကိလိဋ္ဌတိက် ပဌမပုဒ်၌ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ် ဟူသည်မှာ ကိလေသာ ၁၀-ပါး တည်း။

ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ် ဟူသည်မှာ ထိုကိလေသာ ၁၀-ပါးနှင့် အတူတကွ ဖြစ်သော အကုသိုလ် ၁၂-ခု၊ကိလေသာ ၁၀-ပါးကြဉ်သော စေတသိက် သတ္တရှစ တည်း။

ထိုတွင် ကိလေသာ ၁၀-ပါးမှာ ပူပန်တတ် ပူပန်အပ် ၂-ပါးလုံးပင် ရ၏။ လောဘကို ပူပန်တတ် ယူလျှင် ကြွင်း ၉-ပါး ပူပန်အပ် ။ ပ ။ အနောတ္တပ္ပကို ပူပန်တတ် ယူလျှင် ကြွင်း ၉-ပါး ပူပန်အပ်။ ၅-ပါးကို တတ်ယူလျှင် ၅-ပါး အပ်။ ဤသို့ ကိလေသာ ၁၀-ပါးတို့သည် တတ်လည်းရ အပ်လည်းရ၏။

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ စေတသိက် ၁၇-ခုမှာ ပူပန်အပ်သာ ရ၏၊ တတ် မရ။ ကိလေသာ ၁၀-ပါးမှာ ပူပန်တတ်သောတရား မည်၏။ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ စေတသိက် ၁၇-ခုမှာ မိမိကိုယ်က မပူပန်တတ်သော်လည်း ပူပန်တတ်သော ကိလေသာတို့နှင့် တကွဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပူပန်အပ် ရလေသည်။

ပုံကား — ထင်းသည် မပူတတ်၊ ထိုသို့ မပူတတ်သော်လည်း ပူတတ်သော မီးနှင့်ယှဉ်သောကာလ မီးနှင့် တကွဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထင်းပါ ပူရလေသကဲ့သို့ မီးနှင့် ကိလေသာ၊ ထင်းနှင့် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ စေတသိက် ၁၇-ခု မှတ်။

ဥပမာ တနည်းမှာ — ရွာကူး၍ သူတော်ကောင်းအိမ်တွင် တည်းနေ၍ ခိုးသော သူခိုး၏ ဥပမာကို သိလေ။

သံကိလေသ, သံကိလိဋ္ဌ, သံကိလေသိက ၃-ပါးတို့၏ အထူးကား — " သံကိလေသောတိ ဒသ ကိလေသဝတ္ထူနိ ဝုစ္စန္တိ " ဟူသော ဋီကာပါဠိ (၃၉) ဖြင့် ကိလေသာ ၁၀-ပါး ရ၏။

"သံကိလေသေန သမန္နာဂတာတိ သံကိလိဋ္ဌာ" ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိ (၈၅) ဖြင့် ကိလေသာ ၁၀-ပါးနှင့် တကွဖြစ်သော အကုသိုလ် ဒုစရိုက စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

"သံကိလေသေ အရဟတိတိ သံကိလေသိကံ" ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိ (၈၅) ဖြင့် ကိလေသာ၏ အာရုံဖြစ်ထိုက်သော လောကီတရား ရ၏။ ဤသည် လျှင် ၃-ပါး အထူးတည်း။

၆-ဝိတက္ကတိက်

ဝိတက္ကတိက်၌ ဝိတက်သည် ဝိတက်နှင့် တကွဖြစ်သည် မဆိုကောင်း၊ ဝိတက်၌ ဝိတက်ရှိသည် မဆိုကောင်း။ ဝိစာရသည် ဝိစာရနှင့် တကွဖြစ်သည် မဆိုကောင်း၊ ဝိစာရ၌ ဝိစာရရှိသည် မဆိုကောင်း။ ဝိတက်သည် ဝိစာရနှင့် တကွဖြစ်၏၊ ဝိစာရသည် ဝိတက်နှင့် တကွဖြစ်၏။ ဝိတက်ဟူသမျှသည် သဝိစာရ ချည်း၊ ဝိစာရမှာ အချို့ ဝိတက်ရှိ၏၊ အချို့မရှိ ၂-ပါးတည်း။

အဘယ်၌ ရှိ၍ အဘယ်၌ မရှိသနည်း။ ဒွေပဌဝိညာဉ် ၁၀-ကြဉ်သော ကာမစိတ် ၄၄-ခု၊ ပဌမဈာန် ၁၁-ခု၌ ဝိစာရဖြစ်သောအခါ ဝိတက်ရှိ၏။ ဒုတိယဈာန် ၁၁-ခု၌ ဝိစာရဖြစ်သောအခါ ဝိတက်မရှိ။

ပဌမပုဒ်က ကြဉ်သော ဝိတက် စေတသိက် ၅၅-ခုသည် အဝိတက္က သဝိစာရ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုတိယပုဒ်သို့ သွင်း။

ဒုတိယပုဒ်က ဝိစာရစေတသိက် ၁၁-ခုသည် အဝိတက္ကအဝိစာရ ဖြစ်သော ကြောင့် တတိယပုဒ်သို့ သွင်း။

ပဌမပုဒ်က ကြဉ်သော ဝိစာရစေတသိက် ၅၅-ခုသည် သဝိတက္က အဝိစာရ ဖြစ်သောကြောင့် တိက်မုတ်ထုတ်။

ဝိတက် စေတသိက် ၅၅-ခုတွင် လောကီ၌ ယှဉ်သော ဝိတက် ၄၇-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ မဂ်၌ ယှဉ်သော ဝိတက် ၄-ခုသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဖိုလ်၌ရှိသော ဝိတက် ၄-ခုသည် သစ္စဝိမုတ်။ ဝိစာရ ၁၁-ခုမှာလည်း ၎င်းနည်း ၃-ချက်ပင် ခွဲလေ။

၇-ပီတိတိက်

ပီတိတိက်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ပီတိသဟဂတပုဒ်သာ ကွဲသည်ကို မဟော သေးသော တရားနှင့်သာ တွဲ၍ ဟောသင့်လျက် ဟောစရာတရားကုန်သော ကြောင့် သုခ, ဥပေက္ခာတို့နှင့် တွဲ၍ ဟောပြန်လေသလော ဟူငြားအုံ့။

ဟောစရာ ကုန်သောကြောင့် မဟုတ်၊ နိပ္ပိတိက သုခ, သပ္ပိတိက သုခ ၂-ပါး ကဲ့သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှါ ဤတိုက်ကို ဟောတော်မူသည်။

စတုတ္ထဈာန် ၁၁၊ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ဌာရှိသော သုခဝေဒနာ ၁၊ ပေါင်း ၁၂-ခုသည် နိပ္ပိတိကသုခ။ သောမနဿ ၆၂-ခုတွင် စတုတ္ထဈာန် ကြဉ် သော သောမနဿဌာရှိသော သုခဝေဒနာ ၅၁-ခုသည် သပ္ပိတိကသုခတည်း။ "ဤကား အဌကထာ(ဂ၅)နည်း"။

မူလဋီကာ (၄၁) နည်းအားဖြင့် ပီတိကား နှစ်သက်သည်၊ ဝေဒနာကား ခံစားသည်၊ ဤသို့ ပီတိ, ဝေဒနာ တရား ၂-ပါးတို့၏ သိနိုင်ခဲသည်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းငှါ ဤတိုက်ကို ဟောတော်မူသည်။

အနုဋီကာ (၄၄) နည်းအားဖြင့် အတိပဏီတ သုခ, သြဠာရိက သုခ ၂-ပါး ကဲ့သည်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းငှါ ဤတိုက်ကို ဟောတော်မူသည်။

စတုတ္ထဈာန် ၁၁-ဌာရှိသော သုခဝေဒနာသည် အတိပဏီတ သုခ။စတုတ္ထဈာန်၊ သောမနဿကြဉ်သော သောမနဿ ၅၁-ခု၊ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ဌာ ရှိသော သုခ ၁၊ ပေါင်း သုခဝေဒနာ ၅၂-ခုကို သြဠာရိကသုခ ဆိုသည်။

ဂ-ဒဿနတိုက်

အဘယ်ကြောင့် ဒဿနမည်သနည်း။

သောတာပတ္တိမဂ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သောကြောင့် ဒဿန မည်သည်။

ဂေါတြဘူသည် နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သည်မဟုတ်လော။

ဂေါတြဘူသည် ရှေးဦးစွာ မြင်သော်လည်း ကိလေသာတို့ကို မပယ်ရသေး သောကြောင့် မြင်သည် မဆိုရ။

ဥပမာကား—တစုံတခုအမှုကိစ္စကို ပြောဆိုလိုသောကြောင့် မင်းထံသို့သွား သောသူသည် ဆင်ပေါ်၌ မင်းကိုမြင်သော်လည်း မင်းကိုတွေ့ခဲ့၏လောဟု မေး မူ မိမိကိစ္စ မပြီးသေးသောကြောင့် မတွေ့ဟု ဆိုသကဲ့သို့တည်း။

ပယ်ပုံကား—သောတာပတ္တိမဂ်သည် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်စိတ် ၁-ခု၊ ပေါင်း ၅-ခုကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သည်။

အပါယ်သို့ လားစေတတ်သော ဝိပ္ပယုတ် ဒေါသ၊ မလားစေတတ်သော ဝိပ္ပယုတ် ဒေါသ ၂-ပါးတို့တွင် အပါယ်သို့ လားစေတတ်သော ဝိပ္ပယုတ် ဒေါသ ကိုလည်း ပယ်သည်။

အပါယ်သို့ မလားစေတတ်သော ဝိပ္ပယုတ် ဒေါသသည်လည်း ပဝတ္တိ အခါ အကြမ်း, အနု ၂-ပါးရှိသည်တွင် အကြမ်းကို သကဒါဂါမိမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သည်။

အနုသည်လည်း ကာမရာဂနှင့် သမ္မယုတ်ဖြစ်သော ဝိပ္ပယုတ် ၄-ခု၊ ရူပရာဂ, အရူပရာဂနှင့် သမ္မယုတ်ဖြစ်သော ဝိပ္ပယုတ် ၄-ခု အားဖြင့် ၂-ပါးဘို့တွင် ကာမ-ဂုဏနှင့်ယှဉ်သော ဝိပ္ပယုတ် ၄-ခုနှင့် ဒေါသကို အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ပယ်သည်။

ရူပရာဂ, အရူပရာဂနှင့် ယှဉ်သော ဝိပ္ပယုတ် ၄-ခုနှင့် ဥဒ္ဓစ္စကို အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ပယ်သည်။

ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ် ၄-ခုနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာကို သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ပယ်သည်။
ဒေါသမူဒ္ဒေကို အောက်မဂ် ၃-ခုဖြင့် ပယ်သည်။
ဥဒ္ဓစ္စကို အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ပယ်သည်။
ဝိပ္ပယုတ် ၄-ခုကို မဂ် ၄-ပါးဖြင့် ပယ်သည်။

၉-ဒဿနဟေတုတိက်

ဒဿနဟေတုတိက်၌ ရှိသည် ယှဉ်သည် မည်သည် ၃-ပါးတို့၏၊ ကံ ကဲ့သည်။

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ပယ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် ၄-ခု၌ ရှိသော လောဘ, မောဟဟိတ်မှ ၁-ပါးသော စေတသိက်နှင့် ၎င်းစိတ် ၄-ခုသည် အကောက်ကနေမြဲ၊ လောဘကိုယူခိုက် မောဟအကောက်က၊ မောဟကိုယူခိုက် လောဘ အကောက်က။ ဒေါသမူဒ္ဒေ၌ရှိသော မောဟကို ယူခိုက် ဒေါသ အကောက်က၊ ဒေါသကိုယူခိုက် မောဟအကောက်က။ ဝိစိကိစ္ဆာ၌ရှိသော မောဟကိုယူခိုက် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်နှင့် တကွဖြစ်သော စေတသိက်တို့သည် အကောက်က။ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် ယှဉ်သော မောဟကို ယှဉ်ဘက်ဟိတ် မရှိသောကြောင့် ပဌမပုဒ်မှာ ကြည့်၊

ဒုတိယပုဒ်၌ ဥဒ္ဓစ္စ ၎င်းနည်း။
မောဟမူဒ္ဒေ၌ မောဟကို တတိယပုဒ်၌ သွင်း၍ ကောက်။

၁၀-အာစယဂါမိတိက်

အာစယဂါမိတိက် ဒုတိယပုဒ်၌ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းကို ကောက်သည့် ကာလ မဂ်စိတ် ၄-ခုနှင့် စေတသိက် ၃၆-ခုကိုသာ ကောက်သည်။

လောကီကုသိုလ်မျှသည်း အလှူပေးသော် သီလ ဆောက်တည်သော် ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာ စီးဖြန်းသော် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း မဟုတ်ပါလော၊ သို့ဖြစ်၍ လောကီကုသိုလ်မျှားကိုလည်း ကောက်သင့်သည် ဟူကြားအံ့။

မကောက်သင့်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ လောကီကုသိုလ်တို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သည်လည်း ရှိ၏။ မရောက်သည်လည်း ရှိ၏၊ အကြောင်းဝေးသောကြောင့် မကောက်သင့်။ မဂ်မှာ အကြောင်းနီးသောကြောင့် ကောက်သင့်လေသတည်း။

၁၁-သေက္ခတိုက်

သေက္ခတိုက် ပဌမပုဒ်၌ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၏ ဥစ္စာဆိုသောကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ် ကြဉ်သော လောကုတ္တရာစိတ် ၇-ခုတို့တွင် သောတာပတ္တိမဂ်, ဖိုလ်သည် ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်၌သာ ဖြစ်၏၊ တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မဖြစ် ။ပ။ အရဟတ္တမဂ်သည် ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်၌သာ ဖြစ်၏၊ တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မဖြစ်သောကြောင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၏ ဥစ္စာဆိုသော် ဟုတ်တန်စေ။

ဒုတိယပုဒ်၌ အသေက္ခဖြစ်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် ၁-ခု၊ စေတသိက် ၃၆-ခုကိုသာ ကောက်၏။

အာဝဇ္ဇန်းဒွေ၊ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ဝိပါက်တို့မှာ သမ္ဘပုဂ္ဂလ သာဓာရဏ ဖြစ်သောကြောင့် လွတ်တန်စေ၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေ ကြဉ်သော ကြိယာ ၁၈-ခုသည် အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကဲ့သို့ပင် မဟန္တာသန္တာန်၌သာ ဖြစ်၍ အသေက္ခ သာဓာရဏ ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းကြိယာ ၁၈-ခုကို ကောက်သင့်ပါသည် မဟုတ်လော။

မကောက်သင့်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဟူမူ—

ခန္ဓယမိုက် သြကာသဝါရ၌ "ယတ္ထ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဿတိ" ဟု ပါဠိ ရှိသောကြောင့် ဖြစ်ဆဲ, ဖြစ်ဘူး, ဖြစ်လတ္တံ့ ဟု အနက် ပေးလေသည်။ ဘုံဖြစ်ဆဲ, ဘုံဖြစ်ဘူး, ဘုံဖြင်လတ္တံ့ မရှိ၊ ဤဘုံ၌ ခန္ဓာ ရှိသည် မရှိသည်သာ လိုရင်း။ သည်ဘုံ၌ ရူပက္ခန္ဓာရှိသော် ဖြစ်ဆဲ, ဖြစ်ဘူး, ဖြစ်လတ္တံ့ ဆိုရသကဲ့သို့ ဤ သေက္ခတိုက်၌လည်း "သေက္ခာ ဓမ္မာ၊ အသေက္ခာ ဓမ္မာ" ဟူသော ပါဠိ ရှိသောကြောင့်သာ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၏ ဥစ္စာ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာ ဟု အနက် ပေးလေသည်။ သေက္ခမည်သော တရား, အသေက္ခမည်သော တရားသာ လိုရင်း ဖြစ်သောကြောင့် သေက္ခမည်ကုန်သော, အသေက္ခ မည်ကုန်သောဟု အနက် ပေးရသည်ဟု မှတ်။

၁၃-ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်

ပရိတ္တာရမ္မဏတိက် ပဌမပုဒ်၌ အပ္ပမညာသည် သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံ ပြု သည်၊ ၎င်းတရားတို့သည် ကာမကို အာရုံပြုသည်၊ ထိုသို့ အာရုံ ပြုသော ကြောင့် ကြည်သည်။

ဝိရတီကို အဘယ့်ကြောင့် မကြည်သနည်း၊ ဝိရတီသည် လောကီ, လောကုတ္တရာ ဝိရတီ ဟူ၍ ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင် လောကီ၌ ယှဉ်သော ဝိရတီ သည် ဒုစရိုက်ကို အာရုံပြုသည်၊ ထို ဒုစရိုက်လည်း ကာမတရားပင် ဖြစ်၍ မကြည်သည်။ လောကုတ္တရာ ဝိရတီသည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံ ပြု၏။

ဒုတိယပုဒ်၌ ဝိရတီမှာ ရူပ, အရူပဘုံ၌ ပယ်စရာ ဒုစရိုက် မရှိသောကြောင့် ဝိရတီ အာရုံပြုစရာ တရား မရှိ၍ ကြည်ရသည်။ တနည်းမှာ—အာရုံပြားသော ကြောင့် ကြည်ရသည်။

တတိယပုဒ်၌လည်း ၎င်းနည်း အာရုံပြားသောကြောင့် ကြည်ရသည်။

၎င်းတိုက်၌ ကာမ ဧကန် ၂၅၊ အနေကန် ၃၁။ မဟဂ္ဂုတ် ဧကန် ၆၊ အနေ-ကန် ၃၁။ နိဗ္ဗာန် ဧကန် ၀-ခု၊ အနေကန် ၁၁။ ပညတ်ဧကန် ၂၁၊ အနေကန် ၃၁-တို့ကို နှလုံးသွင်း၍ ကောက်လေ။

ကာမ ဧကန် ၂၅-ဟူသော်ကား-- ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ မနောဓာတ် ၃-ခု၊ တဒါရုံ ၁၁၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်တည်း။

အနေကန် ၃၁-ဟူသော်ကား— ၎င်းဧကန် ၂၅-ပါးမှ တပါး ကာမစိတ် ၂၉-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေတည်း။ ၎င်းစိတ်သည် မဟဂ္ဂုတ် အနေကန်၊ ပညတ် အနေကန်လည်း မည်၏။

မဟဂ္ဂုတ် ဧကန် ၆-ခု ဟူသော်ကား—ဝိညာဏဉ္စာယတန ၃-ခု၊ နေဝသညာ-နာသညာယတန ၃-ခုတည်း။

လောကုတ္တရာစိတ် ၀-ခုသည် နိဗ္ဗာန် ဧကန် မည်၏။

အနေကန် ၁၁-ဟူသော်ကား — မဟာကုသိုလ်, မဟာကြိယာ ဉာဏ-သမ္ပယုတ် ၀-ခု၊ မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်း၊ အဘိညာဉ် ဒွေတည်း။

ဧကန် ဆိုသည်မှာ သောတာပတ္တိမဂ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံ ပြုသကဲ့သို့ မှတ်။ အနေကန်ဆိုသည်မှာ မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်းသည် အလုံးစုံကို အာရုံပြုသကဲ့သို့တည်း။

၁၅-မိစ္ဆတ္တတိက်

မိစ္ဆတ္တတိက် ပဌမပုဒ်၌ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ ဟူသည်ကား — သတ္တဝါတို့မှာ အကြောင်းမရှိဟု ယူသော အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကို ပြုသော်

လည်း ခံစားရသည် မရှိဟု ယူသော **အကိရိယဒိဋ္ဌိ**၊ သတ္တဝါတို့ သေလျှင် ပြတ်၏ဟု ယူသော **နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ** ဤ ၃-ပါးကိုသာ ယူအပ်၏။

ထို နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ ပဋ္ဌာနန္တရိယကံ ပြုသောသူတို့သည် မြင်းမိုရ်တောင် မျှလောက်သော ရတနာစေတီကို တည်၍ စကြဝဠာမျှလောက်သော ရတနာ တံတိုင်းကို ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ထိုအတွင်း၌ ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ကို အပြည့် စည်းဝေးစေ၍ ပစ္စည်း ၄-ပါးတို့ဖြင့် တပါးမကျန် လှူဒါန်းခြားသော်လည်း စုတေသည်၏ အခြားမဲ့၌ မကောင်းကျိုးကို ပေးလေသည်သာ။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ကောက်ရလေသတည်း။

သတ္တမဇောကိုသာ အဘယ့်ကြောင့် ကောက်လေသနည်း။

ဇော ၇-ကြိမ်တို့တွင် ပဌမဇောသည် ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ ဖြစ်၍ အကြောင်းညီလျှင် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ပင် အကျိုးပေး၏။

ထိုသို့ပေးခြင်းလက္ခဏာမှာလည်း—

၁။ ဓမ္မိယလဒ္ဓဖြင့် ရသော ပစ္စည်းလည်း ဖြစ်စေ၊

၂။ စေတနာလည်း ထက်သန်စေ၊

၃။ ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တို့တွင် တပါးပါးလည်း ဖြစ်စေ၊

၄။ နိရောဓ သမာပတ်မှ ထခိုက်လည်း ဖြစ်စေ၊

ဤအင်္ဂါ ၄ ပါး ညီသော် မျက်မှောက်တွင် အကျိုးပေး၏၊ မပေးခဲ့သော် အဟောသိကံဖြစ်၏။

အကျိုးပေးသည်ဟုဆိုသော်လည်း ၎င်းကံက စင်စစ်ပေးသည်မဟုတ်၊**အပရာ**-ပရိယဝေဒနီယကံကို ထောက်ပံ့ရုံသာတည်း။

ပမာဆိုသော်— ပေါက်လာသော အနာမျှားကို မျှားစ့ာသော ဆေးမြစ်တို့ဖြင့် လိမ်းကျံ၍ ပျောက်သော်လည်း နောက်ဆုံးဆေးမြစ်တွင် အကျိုးထင်သကဲ့သို့တည်း။

အဘယ့်ကြောင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ သည် မျက်မှောက်တွင်သာ **အကျိုးပေး**ရသနည်း။

အာသေဝနပစ္စည်း ကို မရသောကြောင့် ပဝတ္တိတွင်သာ ပေးရသတည်း။

အာသေဝန ဟူသည်မှာ — ပဌမဇောသည် ပစ္စည်း၊ ဒုတိယဇောသည် ပစ္စယုပ္ပန် ။ပ။ ဆဋ္ဌဇောသည် ပစ္စည်း၊ သတ္တမဇောသည် ပစ္စယုပ္ပန်။

ဒိဋ္ဌဓမ္မ ပေးဟန်မှာလည်း မီးခဲ, မီးစာ, အားထုတ်သောသူ, မှုတ်သောသူတို့ ကဲ့သို့တည်း။

မီးခဲနှင့် **အပရာပရိယဝေဒနီယကံ**၊ **မီးစာ**နှင့် **အကျိုး**ကို **အလိုရှိသောသူ**၊ ထင်း, **အမှိုက်**ရှာ၍ ထည့်**သောသူ**နှင့် ယခုဘဝ**ပြုသော** **စေတနာ**၊ **မှုတ်သောသူ**နှင့်

ငါသည် ဤကုသိုလ်ကြောင့် နတ်ရွာသုဂတိသို့ ရောက်လိုပါဟု ဆုတောင်းသော သူနှင့် တူ၏။

အလယ်ဇော ၅-ချက်သည် အပရာပရိယဝေဒနီယကံ ဖြစ်၍ တတိယဘဝမှ စ၍ နိဗ္ဗာန်မရသေးသမျှ ပဝတ္တိ, ဟို့သန္ဓေအားဖြင့် အခွင့်သာလျှင် အကျိုးပေး၏။

သတ္တမဇောကား ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံဖြစ်၍ စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ ဟို့သန္ဓေ, ပဝတ္တိအားဖြင့် အကျိုးပေးသည်။

ထိုသတ္တမဇောသာ စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးတတ်သောကြောင့် ပဌမ-ဇော, အလယ်ဇောတို့ကို ထား၍ သတ္တမဇော ကိုသာ ကောက်ရလေသည်။

ထို ပဌမဇော, အလယ်ဇော တို့ကား တတိယဘုဝ်၌ ဝင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ပဌမဘုဝ်၏ အရမှုတပါးဟု စကား မ,၍ ကောက်လေသည်။

ပဋ္ဌာနနည်းရိယကံ သည် အကျိုးပေးသောကံ, အကျိုးမပေးသောကံ ၂-ပါး တို့တွင် အကျိုးမပေးသောကံသည် အဟောသိကံ မြောက်တော့သည်။ ထိုကံသည် ပဌမဘုဝ်သို့ ဝင်မည်လော မဝင်မည်လော။

စင်စစ် အကျိုး မပေးသော်လည်း ပေးသည်ဖြစ်က စုတိ၏ အခြားမဲ့၌သာ ပေးခြင်းသဘောရှိသောကြောင့် သဘောကိုထောက်သဖြင့် ဝင်သင့်ကြောင်းကို ဋီကာ (၄၅) ၌ဆို၏။

ကံ ၅-ပါးလုံး ပြုမိသော် အဘယ်ကံ အကျိုးပေးမည်နည်း။

သံသရာဒုက္ခကံ အကျိုးပေးထု၏။

ထိုကံကို ပြုရာ၌—

၁။ ကုန်းတိုက်သောသူ ရဟန်းလည်း ဖြစ်စေ၊
၂။ ကွဲသောသူ သံဃာလည်း မြောက်စေ၊
၃။ ကွဲလည်း ကွဲစေ၊

ဤအင်္ဂါ ၃-ပါးညီမှ ကံထိုက်သည်။ ကုန်းတိုက်သောသူ လူ, သာမဏေ ဖြစ်အုံ၊ ကံ မမြောက်၊ ပိသုဏာဝါစာသာ ဖြစ်၏။

ရင်းကံ မရှိလျှင် လောဟိတုပ္ပါဒက၊ ရင်းကံ မရှိလျှင် အရဟန္တဃာတက၊ ရင်းကံ မရှိလျှင် မိဘ ၂-ပါးတွင် အမိသီလမရှိ, အဘသီလရှိမူ အဘအတွက်ကို၊ အဘသီလမရှိ, အမိသီလရှိမူ အမိအတွက်ကို၊ နှစ်ပါးစုံ သီလရှိသော် အမိ အတွက်ကို ခံရ၏။ ဤ၌ ကျေးဇူးကြီးသည်ကို လိုက်၍ ခံရလေသည်။

နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက်၏ ဇော ၃-ကြိမ်တွင် သတ္တမဇောကိုသာ ကောက်သေး သည်၊ ကြွင်း ၆-ကြိမ် ရှိသေး၏။

ဒေါသမူသည်လည်း ပဋ္ဌာနန္တရိယက်တွင် သံဃဘေဒကက်၏ သတ္တမဇောကို ကောက်လျှင် ကြွင်းကံ ၄-ပါး၏ သတ္တမဇောသည် ၎င်းသံဃဘေဒကက်၏ သတ္တမဇောသို့ ဝင်၏၊ ဤကား ၅-ပါးလုံးကို ပြုမိမှုသာတည်း။

ကြွင်းသော ဇော ၆-ကြိမ် ၆-လီ ကျန်သေး၏။ ထိုဇောတို့ကို တတိယပုဒ်သို့ သွင်း၍ ကောက်။

ဒုတိယပုဒ်၌ မိမိ-အရကို မဂ် ၄-ခု၊ စေတသိက် ၃၆-ခုကို ကောက်။

လောကီ ကုသိုလ်မျှားလည်း မိမိ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေး မြဲသည် မဟုတ်ပါ လော။

၎င်းတို့မှာ မြဲသည်လည်း ရှိ၏၊ မ‌မြဲသည်လည်း ရှိ၏။ အကျိုးပင် ပေးသော်လည်း အကျိုးနှင့် အကြောင်း ဝေး၏၊ ထိုကြောင့် မဇဝေါက်ရသတည်း။

အနန္တရိယက် ၅-ပါးတို့တွင် သံဃဘေဒကက်ကို ပြုမိသော သူတို့သည် တကမ္ဘာ ခံရ၏။ ကမ္ဘာ အစဉ်၌၎င်း, အလယ်၌၎င်း, သံဃဘေဒကက်ကို ပြုအံ့၊ ကမ္ဘာပျက်သော်သာ ငရဲမှ လွတ်၏။

အကယ်၍ နက်ဖြန် ကမ္ဘာပျက်အံ့၊ ယနေ့ သံဃဘေဒကက်ကို ပြု၍ သေအံ့၊ ယနေ့အတွက် ခံရ၏၊ နက်ဖြန်အတွက် လွတ်၏။ ဤသို့ လွတ်အံ့သောအကြောင်း ကား မရှိ။

ကြွင်းသော ကံ ၄-ပါးတို့ကား အာနန္တရိယသာ ဖြစ်ကုန်၏၊ တကမ္ဘာ မခံရ-ဟု မှတ်။

ထိုကြောင့် သမ္မောဟဝိနောဒနီ ဉာဏဝိဘင်း အဖွင့် (၄၀၉) ၌—

> ကပ္ပဋ္ဌိတိယတောတိ သံဃဘေဒေါယေဝ စေတ္ထ ကပ္ပဋ္ဌိတိယော။ သဏ္ဌာဟန္တေ ဟိ ကပ္ပေ ကပ္ပဝေမဇ္ဈေ ဝါ သံဃဘေဒံ ကတ္တာ ကပ္ပဝိနာ-သေယေဝ မုစ္စတိ။ သစေပိ ဟိ "သ္ဝေ ကပ္ပေါ ဝိနသ္သိသ္သတီ" တိ အဇ္ဈ သံဃ-ဘေဒံ ကရောတိ၊ သ္ဝေ မုစ္စတိ၊ ကေဒိဝသမေ နိရယေ ပစ္စတိ၊ ဝေ၀ ကရ၀ံ ပန နတ္ထိ။ သေသာနိ စတ္တာရိ ကမ္မာနိ အာနန္တရိယာနေ၀ ဟောန္တိ၊ နု ကပ္ပဋ္ဌိတိယာနိတိ ဝေ၀မေတ္ထ ကပ္ပဋ္ဌိတိယတောပိ ဝိညာ-တဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။

ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိဖြင့် သိရ၏။

၁-ဝေ၀ ကာရက်-မ-ဋ္ဌ ၄-၇၇ ပိဋ္ဌေ (သီ၊သျှ)၊ တ္ထ ကာရက် အ-ဋ္ဌ ၁-၃၅၇-ပိဋ္ဌေ(သီ)။

အဟေတုက စသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့မှာ ဤ စကြဝဠာနှင့် ဖြစ်ဘော်ဖြစ်ဘက် စကြဝဠာ တသောင်းပင် ကမ္ဘာမီး လောင်သော်လည်း တပါးသော စကြဝဠာ ရှိသို့ ပြောင်းရွှေ့ခံရ၏။

၁၆-မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်

မဂ္ဂါရမ္မဏတိက် ပဌမပုဒ်၌ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ မဂ်ကိုသာ အာရုံပြုနိုင်သည်၊ အထက်မဂ် ၃-ပါးကိုကား မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်ဘူးသေးသောကြောင့် အာရုံ မပြုနိုင်။

သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ မဂ်ကိုလည်း အာရုံပြု၏၊ အောက်မဂ်ကိုလည်း မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အာရုံပြုနိုင်၏၊ အထက်မဂ် ၂-ပါးကိုကား မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်ဘူးသေးသောကြောင့် အာရုံမပြုနိုင်။

"အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဤနည်းကို မှီလေ"။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ မပြုနိုင်သည် မရှိ၊ မဂ် ၄-ပါးလုံးကိုပင် ပြုနိုင်သည်ချည်းတည်း။ မဂ်ကို အာရုံပြုနိုင်သော စိတ်ကို ရှာသော်—

ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကုသလာနိ စေဝ ပဉ္စမဇ္ဈာနသင်္ခါတံ အဘိ-ညာကုသလဉ္စေတိ အရဟတ္တမဂ္ဂဖလဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကိရိယာနိ စေဝ ကိရိယာဘိညာဝေါဌ-ဗ္ဗနဉ္စေတိ သဗ္ဗထာပိ သဗ္ဗာရမ္မဏာနိ—

ဟု လက်သန်း အဌကထာ (၂၁) ၌ လာသောကြောင့် ဤ ၁၁-ပါးသော စိတ်တို့သည် မဂ်ကို အာရုံပြုနိုင်ကုန်၏။

ဖလဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တွင် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်ရ ၅၀-တွင် မဂ်ကို အာရုံပြုနိုင်သော တရားကိုရှာသော် မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း, မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု, ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ပေါင်း ၆-ခု ဖြစ်သတည်း။ "ဤ-အတိုင်း အထက် အနာဂါမ်ထိ မှတ်လေ"။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်ရ ၄၄-ခုတွင် မဂ်ကို အာရုံပြုသော တရားကို ရှာသော် မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း, မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု, ကြိယာအဘိညာဉ် ၎င်းစိတ်ကို ကောက်။

ထို ၁၁-ခုသော စိတ်တို့ထဲတွင် မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုနှင့် ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ဤ ၅-ခုမှာ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သာ ဆိုင်သည်။

မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု, ကြိယာအဘိညာဉ် ဤ ၅-ခုသော စိတ်တို့သည် အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သာ ဆိုင်သည်။

မနောဒ္ဓါရုဝင္ဆန်းမှာ သေက္ခ, အသေက္ခ ၂-ပါးပင် ဆိုင်သည်။ ထိုကြောင့် မနောဒ္ဓါဂုဝင္ဆန်းသည် အောက်ဖိုလ် ၃-ခု အာရုံပြု၌ရင်း, အရဟတ္တဖိုလ် အာရုံပြု၌ရင်း ပါလေတော့သည်။

ဒုတိယပုဒ် ပဌမနည်း၌ မဂ်အရမှာ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါးကို ပဉ္စ၊ ၎င်းနှင့် တကွဖြစ်သော မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ စေတသိက် ၂၈-ခုကို ကောက်။

အဘယ့်ကြောင့် မဂ္ဂင် ၈-ပါးကို ကြည့်သနည်း ဟူမူ ပါဠိတော် (၂၁၂) ၌ "မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဌပေတ္တာ" ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် မဂ္ဂင် ၈-ပါးတို့သည် မဂ္ဂဟေတုက မဖြစ်၊ မဂ္ဂသာ ဖြစ်၏။ထို ၈-ပါးမှ တပါးသော မဂ်စိတ်, စေတသိက်တို့သည်သာ မဂ္ဂဟေတုက ဖြစ်သောကြောင့် ကြည့်လေသတည်း။

ဒုတိယနည်း၌ — မဂ္ဂင် ၈-ပါးတွင် မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်သည်ကား အလောဘ, အဒေါသဟိတ်တို့သည် အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ်နှင့်ယှဉ်သောဟိတ် မည်ကုန်၏။ အမောဟဟိတ်ကား သမ္မာဒိट्ठि ကြည့်သော သတ္တင်္ဂိကမဂ်နှင့် ယှဉ်သော ဟိတ် မည်၏။ ဤအရာ၌ အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ်ကိုရည်၍ ၎င်းနှင့်တကွဖြစ်သောတရား ဆိုသောကြောင့် အလောဘ, အဒေါသဟိတ်ကို ကြည့်ရသည်။

တနည်း — မဂ်၌တည်သော ဟိတ် ဟူသည်ကား အလောဘ, အဒေါသဟိတ်တို့သည် မိမိနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ်၌ တည်သောဟိတ် မည်ကုန်၏။ အမောဟဟိတ်မူကား **ရုက္ခေ သာခါ** အစရှိသည်ကဲ့သို့ အဝယဝီ ဖြစ်သော အပေါင်း၌ အဝယဝ ဖြစ်သော အစိတ်၏ တည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် အပေါင်းဖြစ်သော အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ်၌ တည်သောဟိတ် မည်၏။

တတိယပုဒ် ပဌမနည်း၌ — အာရမ္မဏာဝိပတိပစ္စည်းသည် အလေးအမြတ် ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ဖန္နရူပ် ၁၈-ခု၊ ဒေါသမူဒ္ဓေ, မောဟမူဒ္ဓေ, ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြည့်သော စိတ် ၈၄-ခု၊ ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာ ကြည့်သော စေတသိက် ၄၇-ခု၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထိုတွင် လောဘမူ ၈-ခု၊ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ လောကုတ္တရာ ၈-ခု၊ ၎င်း ၂၈-ပါးသော စိတ်တို့မှာ အလေးအမြတ် ပြုအပ်, ပြုတတ် ၂-ပါး ရ၏။

ထိုမှကြွင်းသော ၅၆-ခုသော စိတ်တို့သည် ပြုအပ် တပါးသာ ရသည်။
ဒေါသမူဒ္ဓေ၊ မောဟမူဒ္ဓေ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ် ၎င်း ၅-ပါးတို့မှာ ပြုတတ် ပြုအပ် ၂-ပါးလုံး မရသောကြောင့် ပစ္စနိက်ကေန်။

ပြုအပ်မှာ ပစ္စည်း၊ ပြုတတ်မှာ ပစ္စယုပ္ပန်။

၂၈-ခုသော စိတ်တို့တွင် လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုမှာ နိဗ္ဗာန်ကို အလေးအမြတ် ပြု၏၊ မပြုတတ်ခိုက် မရ။

ကြွင်း ၂၀-မှာ ပြုသောအခါ ပြု၏၊ မပြုသောအခါ မပြု။ ထိုကြောင့် မပြု တတ်ခိုက် ရ၏။

ကြွင်းသော ၅၆-ခုသော စိတ်တို့မှာ မပြုတတ်နေ ရ၏။

သေဇံ ဟူသော ဂါထာအရကား — လောဘမူစိတ် ၈-ခုသည်၎င်း, ဒုက္ခ-သဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြဉ်သော တောဘူမကဝိပါက်သည်၎င်း, တောဘူမက-ကြိယာသည်၎င်း, ဣဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ဖန္နရူပ် ၁၈-ခုဟု ဆိုအပ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိက ရူပ်သည်၎င်း လောဘမူစိတ် ၈-ခု၏ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းသည် ဖြစ်၏။

တောဘူမကကုသိုလ်သည် ကာမကုသိုလ်အားဌင်း, လောဘမူစိတ် ၈-ခုအား ဌင်း အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ဖြစ်၏။

လောကုတ္တရာတရား ၉-ပါးသည် မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊မဟာ-ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ ၎၊ ၈-ခုသော စိတ်တို့အားဌင်း, နိဗ္ဗာန်သည် လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုအားဌင်း အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ဖြစ်၏။

ထို အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်းတပ်မှသော တရားအပေါင်းတို့တွင် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ရသော စိတ်ကိုရှာသော် ၅၀-ရ၏။

ထို ၅၀-တို့တွင် မိမိမင်ကို ကေန်အာရုံပြုသော တရားကိုရှာသော် သောတာ-ပန် ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ရှိသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုသာ ရှိ၏။

သကဒါဂါမ်ရသောစိတ် ၅၀-တွင်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ရှိသော မဟာ-ကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ အနာဂါမ် ရသော စိတ် ၄၈-ခုတွင်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ် သန္တာန်၌ရှိသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ ရဟန္တာရသော စိတ် ၄၄-ခုတွင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ရှိသော ·မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုတို့ကို ကောက်လေ။

ဒုတိယနည်း၌ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းတပ်သော တရားသည် မောဟမူဒ္ဓေ, ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြဉ်သော သာဓိပတိဇော ၅၂-ခု၌ရှိသော ဆန္ဒ, ဝီရိယ, ဝိမံသ၊ သာဓိပတိဇော ၅၂-ခု ဟုဆိုအပ်သော စိတ္တာဓိပတိအားဖြင့် အဓိပတိ ထရားကိုယ် ၄-ပါးတို့တွင် တပါးပါး၊ ၎တရားတို့သည် သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းတပ်သော တရား မည်ကုန်၏။

ဌင်း သဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းတပ်သော တရားအပေါင်းတို့တွင် မင်မည်-သော တရားကိုရှာသော် မဂ္ဂင် ၈-ပါး၌ ဝီရိယ, ဝိမံသ ရ၏။

ၦင်း ၂-ပါးတို့တွင် ဝိရိယတပ်ခိုက် ဝိရိယကြောင့် စေတသိက် ၃၅-ခု၊ ဝိမံသ တပ်ခိုက် ဝိမံသကြောင့် စေတသိက် ၃၅-ခု ရှိ၏။

အဘယ်ကြောင့် အဓိပတိ ၄-ပါးတို့တွင် ဝိရိယနှင့် ဝိမံသကိုသာ ကောက်သနည်းဟူမူ—

ထို ဝိရိယ, ဝိမံသ ၂-ပါးတို့၏သာလျှင် မဂ္ဂါဓိပတိဖြစ်သောကြောင့် ထို ဝိရိယ, ဝိမံသနှင့် ယှဉ်သော တရားတို့၏ ဤမဂ္ဂါဓိပတိ၌ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်သောကြောင့် ထို ၂-ပါးတို့ကိုသာလျှင် သဟဇာတာဓိပတိဟု အလိုရှိအပ်၏။

တနည်း—အဓိပတိ တပ်ခိုက် ဝိရိယ, ဝိမံသလည်း ရှိ၏ဟု ဆိုရာ၌ ၎င်းပင် သဟဇာတပစ္စည်း ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ တိက်မုတ်၌ နေ,ခိုက်တို့ကို ဆင်ခြင်၍ ယူလေ။

၁၇-ဥပ္ပန္နတိုက်

ဥပ္ပန္နတိုက် ပဌမပုဒ်၌ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်, သန္တတိပစ္စုပ္ပန်, ခဏပစ္စုပ္ပန်အားဖြင့် ၃-ပါးတို့တွင် ဤ၌ ခဏပစ္စုပ္ပန်ကို ယူလေ။

ဒုတိယပုဒ်၌ အနာဂတ်ဖြစ်သော စိတ် ၈၉-ခု၊ စေတသိက် ၅၂-ခု၊ ရူပ် ၂၈-ခုကို ကောက်အပ်လျက် "ဓမ္မော စ ဝိနယော စ" ဟူသော ပါဠိ၌ ဓမ္မော စ ဟူသောပုဒ်သည် သုတ်,ဝိနည်း,အဘိဓမ္မာကိုပင် ဟောနိုင်သော် သတ္တိရှိပါလျက် နောက် ဝိနယော စ ဟူသော ပါဠိရှိသောကြောင့် ဝိနည်းကို ချန်၍ သုတ်, အဘိဓမ္မာ ၂-ပါးကိုသာ ဟောရသကဲ့သို့ တတိယပုဒ်၌ ကောက် ရန်ကို ချန်၍ ကောက်ရလေသည်။

တတိယပုဒ်၌ ပြီးပြီးသော အကြောင်းတစိတ် ဆိုသည်မှာ အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကို ပြုအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မြဲသောအားဖြင့် ဝိပါက် ကဋ္ဌတ္တာရုပ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။

ထိုကြောင့် တစိတ်အားဖြင့် ပြီးသော အကြောင်းရှိသည် မည်ကုန်၏၊ အကြောင်းသာပြီး၍ အကျိုး မဖြစ်သေးသဖြင့် မပြီးသောကြောင့် တစိတ်အားဖြင့် ပြီးပြီးသော အကြောင်းရှိကုန်၏ ဟူလိုသည်။

၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိုက်

အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိုက်၌ အပ္ပမညာသည် သတ္တဝါဟူသော ဗဟိဒ္ဓကိုသာ၊ ဈာသသည် ဗဟိဒ္ဓကို၊ မစ္ဆရိယသည် အဇ္ဈတ္တကို၊ ဝိရတီသည် အနာဂတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာ အာရုံပြု၏။

အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်, နိဗ္ဗာန်ကို ထား၍ အလုံးစုံသောတရားတို့သည် အကယ်၍ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်အံ့ အဗ္ဗတ္တ မည်ကုန်၏။ အကယ်၍ သူတပါးသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ ဗဟိဒ္ဓမည် ကုန်၏။

အဗ္ဗတ္တတရားတို့သည်လည်း စက္ခု အစရှိသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း, ရူပါရုံ အစရှိသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း ၂-ပါး အပြားရှိကုန်၏။

ဗဟိဒ္ဓ တရားတို့သည်လည်း ထိုအတူ ၂-ပါးအပြားရှိကုန်၏။

ထို ၂-ပါးတို့တွင် စက္ခာယတန အစရှိသော ၆-ပါးသော သဠာယတနတို့သည် မိမိသန္တာန်၌မူလည်း ဖြစ်စေ, သူတပါးသန္တာန်၌မူလည်းဖြစ်စေ အတွင်း၌ ဖြစ်သောတရား မည်ကုန်၏။

ရူပါယတနစသော ဗာဟိရာယတန ၆-ပါးတို့ကား ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် မိမိသန္တာန်, သူတပါးသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော်လည်း ဗာဟိရသာမည်ကုန်၏။

အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်, နိဗ္ဗာန်တို့သည်ကား သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ မဖြစ်ကောင်းသောကြောင့် ဧကန္တဗဟိဒ္ဓသာ မည်ကုန်၏။ ဤကား အဗ္ဗတ္တဗဟိဒ္ဓ, အဗ္ဗတ္တ-ဗာဟိရ ၂-ပါးတို့၏ အထူးတည်း။

တိကမဘတိကာ အရကောက် အဓိပ္ပါယ် ပြီး၏။

မဘတိကာဂဏ္ဌိနှင့် သာဓကအနုက်

၅-မာတိကာဂဏ္ဍီ နှင့် သာဓကအနက်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

တိကမာတိကာဂဏ္ဍီ

မာတိကာခေါ်ခြင်း အကြောင်း

"မာတာ ဝိယာတိ မာတိကာ"

ယာ တန္တိ၊ အကြင်ပါဠိသည်။ မာတာ ဝိယ၊ အမိနှင့်တူ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်၊ သာ တန္တိ၊ ထိုပါဠိသည်။ မာတိကာ၊ ၏။

အဘယ်သို့ အမိနှင့်တူသနည်း၊စုဒ်ထုတ်။

အမိသည် သားကို ဖြစ်စေတတ်သည်၊ မာတိကာသည်လည်း နိဒ္ဒေသကို ဖြစ်စေတတ်သည်၊ ဤသို့ တူသတည်း၊ ပရိဟာရ်မှ။

ထိုကြောင့် **ဝိမတိဝိနောဒနီ** (၉) **ဌ**—

၁။ **မာတိကာတိ** ဥဒ္ဒေသော။ သော ဟိ နိဒ္ဒေသပဒါနံ ဇနနီဌာနေ ဌိတတ္တာ မာတာ ဝိယာတိ "မာတိကာ"တိ ဝုစ္စတိ-ဟု မိန့်သည်။

ဝိနယာလင်္ကာရ (၁-၁၈) **ဌ**လည်း—

၂။ မာတာ ဝိယာတိ **မာတိကာ**။ ယထာ ဟိ ပုတ္တာ မာတိတော ပဘဝန္တိ၊ ဧवं နိဒ္ဒေသပဒါနိ ဥဒ္ဒေသတော ပဘဝန္တိ၊ တသ္မာ ဥဒ္ဒေသော မာတာ ဝိယာ*တိ "မာတိကာ"တိ ဝုစ္စတိ-ဟု မိန့်သည်။

သာဓကနက်

၁။ မာတိကာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဥဒ္ဒေသော၊ အကျဉ်းဥဒ္ဒေသပုဒ်တည်း။ ဟိ၊ သင့်စ္ဒ။ သော၊ ထိုအကျဉ်းဥဒ္ဒေသပုဒ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ နိဒ္ဒေသပဒါနံ၊ အကျယ်နိဒ္ဒေသ ပုဒ်တို့၏။ ဇနနီ-ဌာနေ၊ အမိအရာ၌။ ဌိတတ္တာ၊ တည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ မာတာ ဝိယ၊ အမိနှင့်တူ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ မာတိကာ၊ မာတိကာမည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၂။ မာတာ ဝိယ၊ အမိနှင့်တူ၏။ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ မာတိကာ၊ ၏။ ဟိ၊ ထင်စ္ဒ ပြုဦးအုံ့။ ပုတ္တာ၊ သားသမီးတို့သည်။ မာတိတော၊ အမိမှ။ ပဘဝန္တိ ယထာ၊ အမှန်အစ ပဌမဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့။ဧवं၊ ထို့အတူ။နိဒ္ဒေသပဒါနိ၊အကျယ် နိဒ္ဒေသပုဒ်တို့သည်။ဥဒ္ဒေသတော၊ အကျဉ်း ဥဒ္ဒေသပုဒ်မှ။ ပဘဝန္တိ၊ အမှန်အစ ပဌမဖြစ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဥဒ္ဒေသော၊ သည်။ဝါ၊ ကို။ မာတာ ဝိယ၊အမိနှင့်တူ၏။ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ မာတိကာတိ၊ ဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

---

*မာတိကာ ဝိယ (နှ-ဗု-သ-မ)

တနည်း - "မာတိကာ ဝိယာတိ မာတိကာ"

ယာ တန္တိ၊ သည်။ မာတိကာ ဝိယ၊ မြောင်းနှင့် တူ၏။ ဣတိ တ,သ္ဝာ၊ကြောင့်။ သာ, တန္တိ၊ သည်။ မာတိကာ၊ ၏။

အဘယ်သို့ မြောင်းနှင့်တူသနည်း၊ စုဒ်ထုတ်။

မြောင်းသည် လယ်, ကန်, ချောင်း စသည်သို့ ဝင်တတ်သည်၊ မာတိကာ သည်လည်း နိဒ္ဒေသသို့ အနက်အားဖြင့် သက်ဝင်တတ်သည်။ ဤသို့ တူသတည်း။

တနည်းကား— မြောင်းသည် လယ်,ကန်, ချောင်း စသည်နှင့် စပ်၍ဖြစ်သည်၊ မာတိကာသည်လည်း နိဒ္ဒေသနှင့် အနက်အားဖြင့် စပ်၍ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ တူသတည်း။

ဤကား ဆရာကျော်တို့ ဝါဒတော်တည်း။ ဤ နှစ်ဝိကပ်တွင် ရှေးဦး မာတုပုဒ်-က-ပစ္စည်း, ယဒနုပပန္နာ ဖြင့် သက်၊ ဣ လာ။

> ၃။ ပဋ္ဌိဘာဝကုစ္ဆိတသညာနုကမ္ပာဒိအတ္ထေသု က-ပစ္စယော ဟု ရူပ-သိဒ္ဓိ အာလုတ္ပဗ္ဗဟုလေဒ္ဓ ဆိုး၏။

ဣက-ပစ္စည်းသော်လည်း သုတ်ကြီး လေးသုတ်တွင် တသုတ်သုတ်ဖြင့် သက်စကောင်း၏။ နောက်ဌကား သုတ်ကြီးဖြင့် အ-ပစ္စည်းသာ၊ ဥပမာတဒ္ဓုတ်ချည်း။

အထက်ဌ မယ်တော်ဖြစ်ဘူးသော သန္တုသိတနတ်သား အမှူးရှိသော ဆိုရာ ဌ သာဓက-ကား—

> ၄။ ဒေဝူပပတ္တိ ပန ပုရိသဘာဝေနေဝ ဇာတာ။ ထေရဂါထာ အဋ္ဌ-ကထာ (၂-၁၇၂)။

မဓုသာရတ္ထဒီပနီဌ်ကား ဤကဲ့သို့ တပါးသော အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတို့ဌ် မလာ၊ သင်္ဂ်ဟနာလည်း မဝင်၊ ရှေးဆုတောင်းလည်း မရှိ၊ ဓမ္မတာလည်း မဝင် ဆိုဘိ၏။

> ၅။ ဒေဝါနန္တိ တဒါ ဓမ္မပဋ္ဌိဂ္ဂါဟကာနံ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠာဓိဝါသီနံ မာတုဒေဝပုတ္တပ္ပမုခါနံ ဥပပတ္တိဒေဝါနံ-ဟု အဘိဓမ္မာဝတာရ-ဘိနဝဋီကာ (၁-၁၂၅)ဌ် လာသည်။

သာဓကနက်

၃။ က-ပစ္စယော၊ က-ပစ္စည်းသည်။ ပဋ္ဌိဘာဝကုစ္ဆိတသညာနုကမ္ပာဒိအတ္ထေသု၊ အတူ ဟူသော အနက်,စက်ဆုပ်အပ်သောအနက်, အမည်သညာ ဟူသောအနက်, အစဉ်သနားခြင်း အစရှိသော အနက်တို့ဌ်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။

၄။ ဒေဝူပပတ္တိ ပန၊ နတ်ပြည်ဌ် ဖြစ်ခြင်းသည်ကား။ ပုရိသဘာဝေနေဝ၊ ယောကျ်ား၏ အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင်။ ဇာတာ၊ ဖြစ်၏။

၅။ ဒေဝါနန္တိ၊ ဒေဝါနံ ဟူသည်ကား။ တဒါ၊ ထိုတာဝတိ ံသာ နတ်ပြည်ဝယ် အဘိဓမ္မာ ကို ဟောတော်မူသောအခါဌ်။ဓမ္မပဋ္ဌိဂ္ဂါဟကာနံ၊ တရားတော်ကို နာကျင်သော။ ဒသသဟဿ-

၆။ သန္တုသိတဒေဝပုတ္တော-ဟု ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ လာသည်။

ဤသို့စသော အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ လာသည်ကို မမြင်၍သာ ဆိုလေသည်။ ယူဘွယ် မရှိ။

ပါဠိဝေါဟာရ၌ ထိုမာတိကာသည်လည်း အဘိဓမ္မမာတိကာ, သုတ္တန္တ-မာတိကာ ဟူ၍ ၂-ပါး အပြားရှိ၏ဟု ဆိုကုန်၏။

၇။ သာပိ တိကမာတိကာ ဒုကမာတိကာတိ ဒုဝိဓာ-ဟု အဋ္ဌကထာ (၇၉) ဆိုသည်နှင့် မညီ။

တိကမာတိကာ, ဒုကမာတိကာ ၂-ပါးတွင် တိကမာတိကာကို အဘယ်ကြောင့် ရှေးဦးစွာ ဟောလေသနည်း၊ စုဒ်။

၈။ သုခဂ္ဂဟဏတော အပ္ပဘေဒတော စ တိကာ ဇေ ပဌမံ ဝုတ္တာ။
အနုဋ္ဌီကာ (၃၄)။

ယူလွယ်သောကြောင့်ရင်း, ဒုက်ကား ၁၀၀, တိက်ကား ၂၂-သာ ဖြစ်၍ နည်းသောအပြား ရှိသောကြောင့်ရင်း ဟောသည် ဟူလို၊ ပရိဟာရ်မူ။

၁-ကုသလတိက်

တိက် ၂၂-တိက်တို့တွင် ကုသလတိက်ကို ရှေးဦးစွာ အဘယ်ကြောင့် ဟောသနည်း၊ စုဒ်။

၉။ တေသု ပန သဗ္ဗသင်္ဂဟအသင်္ဂဟအာဒိကလျာဏဘာဝေန ပဌမံ ကုသလတ္တိကံ ဝုတ္တံ။ **ရင်းအနုဋ္ဌီကာ (၃၄)။**

သာဓကနက်

စက္ကဝါဠာမိဝါသီနံ၊ ထက်ဝန်းကျင် တသောင်းသော စကြဝဠာတိုက်တို့၌ နေကုန်သော။ မာတုဒေဝပုတ္တပ္ပမုခါနံ၊ မယ်တော်မဟာမာယာဒေဝီ ဖြစ်ဘူးသော သန္တုသိတနတ်သား အကြီး အဦး အမှူးအက ပရာနရှိကုန်သော။ ဥပပတ္တိဒေဝါနံ၊ ဥပပတ္တိနတ် ဗြဟ္မာတို့အား။

၆။ သန္တုသိတဒေဝပုတ္တော၊ သန္တုသိတ ဧည်သော နတ်သား။

၇။ သာပိ၊ ထိုမာတိကာသည်လည်း။ တိကမာတိကာ၊ တိကမာတိကာဌာန်း။ ဒုက-မာတိကာ၊ ဒုကမာတိကာဌာန်း။ ဣတိ ဣမိနာ ပဘေဒေန၊ ဤသို့သော အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဓာ၊ ၂-ပါး အပြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

၈။ သုခဂ္ဂဟဏတော စ၊ ယူလွယ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ရင်း။ ဝါ၊ သိလွယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ရင်း။အပ္ပဘေဒတော စ၊ နည်းသော အပြားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ရင်း။ တိကာ ဇေ၊ ထိုက်တို့ကိုသာလျှင်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။

၉။ ပန၊ အထူးကို ဆိုဦးအံ့။ ဝါ၊ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ တေသု၊ ထို ၂၂-တိက်တို့တွင်။ သဗ္ဗ-သင်္ဂဟအသင်္ဂဟအာဒိကလျာဏဘာဝေန၊ အလုံးစုံသော ရပ်နာမ်တရားတို့ကို သင်္ဂြိဟ်ရာ သင်္ဂြိဟ်ကြောင်း၏အဖြစ်, မရောယှက်သည်၏အဖြစ်,အစ၌ ကောင်းခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပဌမံ၊ စွာ။ ကုသလတ္တိကံ၊ ကုသလတိက်ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။

အလုံးစုံသော ပရမတ္ထတရားကို သိမ်းမိသောကြောင့်၎င်း, ကုသိုလ်အကုသိုလ် အဗျာကတတို့၏ မရောမယှက် အခြားအနား ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း, ကုသိုလ် ဟူသော အာဒိကလျာဏနှင့် ယှဉ်သောကြောင့်၎င်း ဟောတော်မူသည် ဟူလို။

တနည်းကား—

၁၀။ ကိဉ္စ တဒညတ္ထိကာနံ သုခဂ္ဂဟာဏတော။ **ဍင်းအနုဋ္ဌီကာ** (၃၄)။

ကုသလတိက်ဖြင့် တပါးတိက်တို့ကို ယူလွယ်, သိမ်းဆည်းလွယ်သောကြောင့် ဟောသည် ဟူလို။

ကုသလတိက်တွင်လည်း ကုသိုလ်ကို ရှေးဦးစွာ အဘယ်ကြောင့် ဟောသနည်း၊ စုဒ်။

၁၁။ ကုသလတ္တိကေပိ စ ပဓာန ပါသံသ ဥဘယ* ဟိတဘာဝတော ကုသလာ ဓမ္မာ ပဌမံ ဝုတ္တာ။ **အနုဋ္ဌီကာ** (၃၄)။

သုခဝိပါကလက္ခဏာ ရှိရကား မြတ်သောကြောင့်၎င်း, ချီးမွမ်းအပ်သော ကြောင့်၎င်း, သင့်တင့်သောကြောင့်၎င်း, လောကီ လောကုတ္တရာ စီးပွါးကို ဆောင်တတ်သောကြောင့်၎င်း ဟောတော်မူသည် ဟူလို၊ ပရိဟာရ်မူ။

ယင်းအခြားမဲ့၌ အကုသိုလ်ကို အဘယ်ကြောင့် ဟောသနည်း၊ စုဒ်။

၁၂။ တပ္ပဋိပက္ခတ္တာ တဒနန္တရံ အကုသလာ။ **အနုဋ္ဌီကာ** (၃၄)။

ကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် ဟူလို၊ ပရိဟာရ်မူ။

ယင်းအခြားမဲ့၌ အဗျာကတကို အဘယ်ကြောင့် ဟောတော်မူသနည်း၊ စုဒ်။

သာဓကနက်

၁၀။ ကိဉ္စ၊ ဆိုဘွယ်ရှိသေး၏။ တဒညတ္ထိကာနံ၊ ထိုကုသလတိက်မှ တပါးကုန်သော ဝေဒနာတိက် အစရှိသည်တို့၏။ သုခဂ္ဂဟာဏတော၊ ချမ်းသာစွာ သိကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဌမံ၊ စွာ။ ကုသလတ္တိက်၊ကို။ ဒေသေတိ၊ ဟောတော်မူ၏။

၁၁။ စ၊ ဆက်၍ဆိုဦးအုံ့။ ကုသလတ္တိကေပိ၊ ကုသလတိက်၌လည်း။ ပဓာန ပါသံသ-ဥဘယဟိတဘာဝတော၊ ပြဓာန်းသည် ချီးမွမ်းအပ်သည် ပစ္စုပ္ပန် အစီးအပွါး တမလွန်၌ ဖြစ်သော အစီးအပွါး လောကီ အစီးအပွါး လောကုတ္တရာ အစီးအပွါး နှစ်ပါး ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ ကုသိုလ်တရားတို့ကို။ ပဌမံ၊ရှေးဦးစွာ။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူ အပ်ကုန်၏။

၁၂။ တပ္ပဋိပက္ခတ္တာ၊ ထိုကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တဒနန္တရံ၊ ထိုကုသိုလ်၏ အခြားမဲ့၌။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်တရားတို့ကို။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်၏။

---

* မာတိကာဂဏ္ဌိ ရှေးမူမျှားခ်ိ"ဥဘယ"ပါဋိအစား"ဥ ဘယ"ဟုရှိ၍ ၎င်းပါဋိကိုအဓိပ္ပါယ် ပြန်ဆိုရာ၌ "သင့်တင့်သောကြောင့်၎င်း"ဟု ပြန်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရ၏။

၁၃။ တဒုဘယဝိပရီတသဘာဝါ တဒနန္တရံ အဗျာကတာ ဝုတ္တာ။ **ရင်းအနုဋ္ဌီကာ** (၃၄)။

ကုသိုလ် အကုသိုလ် ၂-ပါးမှ ပြန်သော သဘောရှိသောကြောင့် ဟူလို၊ ပရိဟာရ်မူ။

တနည်းကား— ကုသိုလ်ကား **အဿာဒ**၊ **အကုသိုလ်ကား အာဒီနဝ**၊ **အဗျာ**-ကတ၌ နိဗ္ဗာန်ကား **နိဿရဏတည်း**။ ဤသို့ **အဿာဒ အာဒီနဝ နိဿရဏ အစဉ်** **အား**ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ **ရင်းအနုဋ္ဌီကာ** (၃၄)။

တနည်းကား— ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကုသိုလ်တို့၌ တည်၍ အကုသိုလ်တို့ကို စွန့်၍ အရဟတ္တဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကုန်ရကား ဤသို့သော ပဋိပတ္တိ **အစဉ်**အားဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ **ရင်းအနုဋ္ဌီကာ** (၃၄)။

ဤ ကုသလတိုက်၌ သေက္ခတိုက်ဝယ် ပဌမ ဒုတိယပုဒ်ကို ပယ်၍ "နေဝ-သေက္ခာ နာသေက္ခာ ဓမ္မာ" ဟု ဟောတော်မူပြန်သကဲ့သို့ "နေဝ ကုသလာ နာကုသလာ ဓမ္မာ" ဟု တတိယပုဒ်ကို အဘယ်ကြောင့် ပဌမ ဒုတိယကို ပယ်၍ ဟောတော်မမူလေသနည်း၊ စုဒ်ထုတ်။

သေက္ခသဘော အသေက္ခသဘော ရှိသော တရားသည် တစုံတခုသော အ-ကြောင်းကြောင့် မိမိသဘောဖြင့် မဟောအပ်သော မည်သည် မရှိပြီ၊ ဤကဲ့သို့ ကုသလတိုက်၌ မဟုတ်ချေ၊ ဤ၌ကား ကုသိုလ် အကုသိုလ် သဘောရှိသော တရားတို့သည် အရဟတ္တဖိုလ် ဖြစ်သည့်ကာလ မိမိတို့ သဘောဖြင့် မဟောအပ်-ကုန်မြဲ၊ ထို့ကြောင့် ဤအထူးကိုပြလို၍ ဟောတော်မမူသည်၊ ပရိဟာရ်မူ။

၁၄။ ဣဓ ပန ကုသလသဘာဝါ ဧဝ ဓမ္မာ အဂ္ဂဖလုပ္ပတ္တိယာ တထာ နဗျာကရဏီယာ ဟောန္တိ ဣမသ္မိ ဝိသေသသ္မိ ဒီပနတ္ထံ အဗျာ-ကတာတိ ဝုတ္တံ။ **အနုဋ္ဌီကာ** (၃၅)။

သာဓကနက်

၁၃။ တဒုဘယဝိပရီတသဘာဝါ၊ ထို ကုသိုလ် အကုသိုလ် နှစ်ပါးစုံမှ ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိကုန်သည် ဖြစ်၍။ တဒနန္တရံ၊ ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အခြားမဲ့၌။ **အဗျာ-ကတာ၊ အဗျာကတ တရားတို့ကို**။ **ဝုတ္တာ**၊ **ကုန်၏**။

၁၄။ ပန၊ စင်စစ်သော်ကား။ ဣဓ၊ ဤကုသလတိုက်၌။ ကုသလသဘာဝါ ဧဝ၊ ကုသိုလ် သဘော ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ **အဂ္ဂဖလုပ္ပတ္တိယာ**၊ **အရဟတ္ထ-ဖိုလ်သို့** ရောက်ခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ ကြောင့်။ **တထာ**၊ **ထိုကုသိုလ်သဘောဖြင့်**။ **ဗျာကရဏီယာ**၊ **ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်**။ **နဟောန္တိ**၊ **မဖြစ်ကုန်**။ ဣတိ ဣမသ္မိ ဝိသေသသ္မိ၊ ဤသို့သော **သဘောအထူးကို**။ **ဒီပနတ္ထံ**၊ **ပြခြင်းအကျိုးငှါ**။ **အဗျာကတာတိ**၊ **အဗျာကတာ ဟူ၍**။ **ဘဂဝ-တာ**၊ **သည်**။ **ဝုတ္တံ**၊ **အပ်၏**။

ကုသိုလ်ကံသည် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရသသူအား ကြိုယာအရာ၌ တည်သည် ဖြစ်၍ မိမိသဘောအားဖြင့် မဟောအပ်ပြီ ဟူလိုသည်။ ခဲစ့၊ စာသင်ယယ်တို့ မသိနိုင်ရာ။

ထိုကြောင့် ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ဒက္ခိဏဝိဘင်္ဂသုတ် အဘွင့် (၂၂၇) ၌—

၁၅။ ခီဏာသဝေန ကတကမ္မံ ပန နိစ္ဆန္ဒရာဂတ္တာ ကုသလံ ဝါ အကုသလံ ဝါ နဟောတိ၊ ကိရိယဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ-ဟု မိန့်ပြီ။

တနည်းကား—နေဝ ကုသလာ နာကုသလာ ဟူသည်နှင့် အဗျာကတာ ဟူသည်ကား သဒ္ဒါသာ ပြားသည်၊ အနက် တူပါသတည်း၊ ထိုကြောင့် မဟောလေသည်။

၁၆။ ဝစနမတ္တေ ဧဝ ဝါ ဣဒံ နာနာကရဏံ "အဗျာကတာ နေဝ ကုသလာ နာကုသလာ"တိ။ **ဂင်းအနုဋ္ဌိကာ** (၃၅)။

၂-ဝေဒနာတိုက်

ကုသလတိုက်၏ အခြားမဲ့၌ ဝေဒနာတိုက်ကို အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော်မူသနည်း။ ကုသလတိုက်ဖြင့် သင်ကြိုဟ်အပ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတ တရားတို့၏ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ သုခသမ္ပယုတ္တ, ဒုက္ခသမ္ပယုတ္တ, အဒုက္ခမသုခသမ္ပယုတ္တ အပြားကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် ဟောတော်မူသည်။ "ဤနည်းချည်း တတိုက်နှင့် တတိုက်၊ တဒုက်နှင့် တဒုက် အကြား အကြားကို ယူလေ"။

၁၇။ အပိ စ အဝယဝါနံ အနေကဘေဒတာဒဿနတ္ထာ တိကန္တရ-ဒေသနာ။ **အနုဋ္ဌိကာ** (၄၀)။

ဝေဒနာတိုက်၌ ဝေဒနာကို အဘယ့်ကြောင့် သုံးပုဒ်လုံးသို့ မသွင်းမူ၍ တိုက်မုတ် ထုတ်ရသနည်း။

သာဓကနက်

၁၅။ ပန၊ ထူးခြားသော အချက်ကား။ ခီဏာသဝေန၊ ရဟန္တာသည်။ ကတကမ္မံ၊ ပြုအပ်သောကံသည်။ နိစ္ဆန္ဒရာဂတ္တာ၊ ဆန္ဒရာဂမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကုသလံ ဝါ၊ ကုသိုလ်သည်ရင်း။ အကုသလံ ဝါ၊ အကုသိုလ်သည်ရင်း။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ ကိရိယဋ္ဌာနေ၊ ကိရိယာ အရာ၌။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။

၁၆။ ဝါ၊ တနည်းကား။ အဗျာကတာ နေဝ ကုသလာ နာကုသလာတိ ဣဒံ၊ အဗျာကတာ ဟူသော ဤစကား, နေဝ ကုသလာ နာကုသလာ ဟူသော ဤစကား နှစ်ရပ်သည်။ ဝစနမတ္တေ ဧဝ၊ သဒ္ဒါမျှ၌လျှင်။ နာနာကရဏံ၊ ထူး၏။ ဝါ၊ ကွဲပြားခြားနား၏။

၁၇။ အပိ စ၊ တနည်းလည်း၊ တိကန္တရဒေသနာ၊ တိုက်အထူးကိုဟောတော်မူခြင်းသည်။ အဝယဝါနံ၊ အစိတ် အစိတ် ဖြစ်သော တရားတို့၏။ အနေကဘေဒတာဒဿနတ္ထာ၊ များသော အပြားရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း အကျိုးရှိ၏။

ဝေဒနာယ ဟူသော သဟာဒိယောဂနှင့် ယှဉ်ရာ သမ္မယုတ္တာအရ သဟာ-ဒိယောဂဝန္ဓ် ဝေဒနာ မရကောင်းသောကြောင့်တည်း။ ဝေဒနာ တပါးတည်း သာဖြစ်၍ ဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာတခု မရကောင်းသောကြောင့် ဟူလို။

ဒေါသ, ဣဿာ စသည်ကို ကြဉ်ရသည်ကား မိမိတို့ မှီရာစိတ် မရကောင်းသောကြောင့်တည်း။ ဤနည်းအတူ အရာခပ်သိမ်း ယူလေ။

ဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ကမ္မဇရူပ် စိတ္တဇရူပ် ဝိညတ်ဒွေကိုလည်း ကောက်စရာ ကောင်းပါ၏၊ အဘယ်ကြောင့် မကောက်လေသနည်း။

သံယုတ္တာသာမဟောမူ၍ ကေုပ္ပါဒ, ကေနိရောဓ, ကောရမ္မဏ, ကေဝတ္ထုက-ဟုဆိုအပ်သော သမ္မယောဂ အပြားကို ပြတတ်သော ပ-သဒ္ဒါနှင့် ယှဉ်၍ သမ္မ-ယုတ္တာ-ဟု ဟောတော်မူပြန်သောကြောင့် မကောက်ရသည်။ ပကာရတ္ထ ဇော-တက ပ-သဒ္ဒါဖြင့် ရူပ်တို့၌ သမ္မယောဂလက္ခဏာ အပြည့်အစုံ မရကောင်းရကား ရူပ်တို့ စင်လေသည်။

၁၈။ ကေုပ္ပါဒတာဒီနံ ဝသေန သမ္မယောဂတ္ထော ဝုတ္တော-ဟု ဤသို့ ရူပ်တို့ကို စင်စေလို၍ အဋ္ဌကထာ (၇၄) ဆရာလည်း မိန့်ပြီ။

ဤဝေဒနာတိုက်ကို သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိုက် ဟူရာ၌—

၁၉။ အနိဋ္ဌေ ပဒေ ဝဏ္ဏော၊ ဝါကွရံ နိဋ္ဌေ ပဒံ။
ဝါကျ် တဿမုဒါယော တ-မညောညာပေကွလက္ခဏံ (ဘေဒ-စိန္တာ) ၁၃—

ဟူသည်နှင့်အညီ ရှတ်၍ မပြီးမီ တလုံးတလုံးသော ဝဏ္ဏသည် အကွရာမည်၏၊ အကွရာအပေါင်းသည် ပုဒ်မည်၏၊ ပုဒ်အပေါင်းသည် ဝါကျမည်၏၊ ယင်းသို့သောကြောင့် ဤတိုက်တွင် ၃-ဝါကျ၊ တဝါကျ၌ ၄-ပုဒ်၊ ဤသို့ဖြစ်ရကား ၁၂-ပုဒ် ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် သုံးပုဒ်လုံး၌ရှိသော ဝေဒနာသဒ္ဒါဖြင့်ဟု-ဆိုလေသနည်း။

အကွရသမူဟ-ပုဒ် ပဒသမူဟ-ပုဒ် အားဖြင့် ၂-ပါးတို့တွင် ပဒသမူဟ-ပုဒ်ကို ဤ၌ ရည်၍ဆိုပါသည်၊ ဖြေ။

သာဓကနက်

၁၈။ ကေုပ္ပါဒတာဒီနံ၊ တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းအားဖြင့်။ သမ္မယောဂတ္ထော၊ သမ္မယောဂအနက်ကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ၏။

၁၉။ အနိဋ္ဌေ၊ ရှတ်ဆိုရ မပြီးသော။ ပဒေ၊ ပုရိသော စသောပုဒ်၌။ ဝဏ္ဏော၊ တလုံးတလုံးသော ဝဏ္ဏသည်။ အကွရံ၊ အကွရာ မည်၏။ နိဋ္ဌေ၊ ရှတ်ဆိုရ ပြီးပြီးသော်။ ပဒံ၊ ပုဒ်မည်၏။ တဿမုဒါယော၊ ထိုပုဒ်အပေါင်းသည်။ ဝါကျံ၊ ဝါကျမည်၏။ တံ၊ ထိုဝါကျသည်။ အညောညာပေကွလက္ခဏံ၊ အချင်းချင်း ငဲ့ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။

ထို ၂-ပုဒ်တို့တွင် ပုရိသော-စသော အကွာရာအပေါင်းသည် အကွာရသမူဟ-ပုဒ် မည်၏။ ပုရိသော ဂစ္ဆတိ-စသည်ဝါကျကား ပဒသမူဟ-ပုဒ် မည်၏။

ထိုကြောင့် မဟုတ်လော **မူလဋ္ဌိကာ**(၂၇) ၌—

၂၀။ အဓိပ္ပေတပ္ပကာရတ္ထဂမကဿ ပဒသမုဒါယဿ ပဒတ္ထာ ပဋ္ဌတိ အဝဗုဇ္ဈိယတိ ဧတေနာတိ ဟိ ပဒံ-ဟု မိန့်ပြီ။

အနုဋ္ဌိကာ(၂၇) ၌လည်း—

၂၁။ တေန "ဝါကျံ ဣမ ပဒန္တိ ဝုတ္တ"န္တိ ဒဿေတိ-ဟု မိန့်ပြီ။

ဤ သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိုက် ဆိုရာ၌ကား အဝယဂူပစာအားဖြင့်တည်း။

ပြုတ် ပိတ်ချင်း လေးညှင်း ဇာတိပ္ပါလ် စသော မကြိတ်မီ **အစိတ်အစိတ်** ဖြစ်သောဆေးတို့၏ မူး၊ ပါ၊ မတ်၊ ကျပ် စသည်ဖြင့် မျှသည်ကို ကြိတ်ပြီးသည့်ကာလ အပေါင်းအမှုန်၌ တင်စား၍အဝယဂူပစာအားဖြင့် **သမံ စုဏ္ဏံ** ဆိုလေသကဲ့သို့ အစိတ်အစိတ် ပဌမပဒ ဒုတိယပဒ တတိယပဒ-၌သာ ဝေဒနာသဒ္ဒါ ရှိသည်ကို ထို ၃-ပုဒ်တို့၏ အပေါင်းတိုက်၌ အဝယဂူပစာအားဖြင့် တင်စား၍ ဝေဒနာတိုက်ဟု ခေါ်ဝေါ် အပ်သောကြောင့် သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိုက် ဆိုပါသတည်း။

ထိုကြောင့် မဟုတ်လော **အနုဋ္ဌိကာ** (၂၇) ၌—

၂၂။ သဗ္ဗပဒေဟိတိ တိဟိ ပဒေဟိ လဒ္ဓနာမော ဟောတိ။ အဝယဝ ဧမ္မေ-နာပိ သမုဒါယဿ အပဒိသိတဗ္ဗတော။ ယထာ "သမံ စုဏ္ဏ"န္တိ-ဟု မိန့်ပြီ။

သာဓကနက်

၂၀။ အဓိပ္ပေတပ္ပကာရတ္ထဂမကဿ၊ လိုအပ်သော အပြားရှိသောအနက်ကို သိစေတတ်သော။ ပဒသမုဒါယဿ၊ ပုဒ်အပေါင်းဖြစ်သော ဝါကျ၏။ ပဒတ္ထာ၊ ပဒမည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေန၊ ထိုဝေဒနာသဒ္ဒါဖြင့်။ လဒ္ဓနာမော၊ တိုက်သည်။ သဗ္ဗပဒေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ လဒ္ဓ-နာမော၊ ရအပ်သော အမည်ရှိသော တိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဟိ သင့်၊ မှန်၏။ ဧတေန ပဒသမုဒါယေန၊ ဤ ပုဒ်အပေါင်းဖြစ်သော ဝါကျဖြင့်။ အတ္ထာ၊ အနက်ကို။ ပဋ္ဌတိ အဝဗုဇ္ဈိယတိ၊ သိအပ်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့အနက်ကို သိကြောင်းဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်။ သော ပဒသမုဒါယော၊ သည်။ ပဒံ၊ မည်၏။

၂၁။ တေန၊ ထို အဓိပ္ပေတပ္ပကာရတ္ထ ဂမကဿ-အစရှိသော စကားဖြင့်။ ဝါကျံ၊ ဝါကျကို။ ဣမ၊ ဤအရာ၌။ ပဒန္တိ၊ ပုဒ်ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ၏။ ဣတိ-ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤသို့သော အနက်ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။

၂၂။ သဗ္ဗပဒေဟိတိ၊ ဟူသည်ကား။ တိဟိ၊ သုံးပါးကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ ပုဒ်တို့ဖြင့်။ လဒ္ဓ-နာမော၊ ရအပ်သော အမည်ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ကသ္မာ၊ မူကား။ အဝယဝ ဧမ္မေ နာပိ၊ အစိတ်သဘောဖြင့်လည်း။ သမုဒါယဿ၊ အပေါင်း၏။ အပဒိသိတဗ္ဗတော၊ ညွှန်ပြအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ကိမိဝ၊ ကား။ သမံ စုဏ္ဏန္တိ ယထာ၊ သမံ စုဏ္ဏံ ဟူသကဲ့သို့တည်း။ သမံ၊ ညီမျှသော။ စုဏ္ဏံ၊ ဖော်စပ်ပြီး ဆေးမှုန့်တည်း။

အဝယဝူပစာကား ဥပစာ ဆယ်ပါးမှ၎င်း, သုံးဆယ့်ခြောက်ပါးမှ၎င်း အုလွတ်တည်း။

၂၃။ အဝယဝေ ပဝတ္တော သော၊ ဝေါဟာရော သမ္မုဟေ ကတော။
တं ယထာ စေ သမံ စုဏ္ဏံ၊ သမန္ဒ္ဓ်ုတ္ထဝယံ မတံ။

ဤဇာလိနီ ဂါထာကို ရှုရ၍ သိရာ၏။ ဂါထာနုံပါတ် (၁၂)။

၃-ဝိပါကတိက်

ဝိပါကတိက်တွင် ပဌမပုဒ်၌ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်ရကား ကမ္မဇ-ရူပ်လည်း ဝင်ကောင်းပါ၏တကား ဟူငြားအုံ့။

မုခ္ဂ အကျိုးဖြစ်သော နာမ်ဝိပါက်သာ ဝိပါကဝေါဟာရကို ရသင့်သည်၊ အကျိုးသာမန်ဖြစ်သော ကမ္မဇရူပ်ကိုကား မရသင့်။ ထိုကြောင့်ရကား ကမ္မဇ-ရူပ်ကို သွင်းရ၍ မကောက်ရလေသည်။

အဘယ်ကဲ့သို့နည်း ဟူမူကား— သလေး စသော မျိုးကြောင့် ဖြစ်လျှင်းမူ လည်း အရွက်, အညွှန့, အရိုး, ပင်စည်ဘို့သည် အကြောင်းမျိုးနှင့် မတူသော ကြောင့် ဝိပါကဝေါဟာရကို မရလေကုန် ဆိုသကဲ့သို့ အကြောင်း ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့နှင့် အရူပဓမ္မ သာရမ္မဏ စသည်ဖြင့် မတူသောကြောင့် ကမ္မဇရူပ် တို့သည် ဝိပါကဝေါဟာရကို မရလေကုန်၊ မျိုးနှင့်တူသော အသီးအနှံတို့သာ ဝိပါကဝေါဟာရကို ရလေကုန်သကဲ့သို့ အကြောင်း ကုသိုလ် အကုသိုလ်နှင့် တူသော ဝိပါက်ဆတ္တိ သသာ ဝိပါကဝေါဟာရကို ရလေသတည်း။

ထိုကြောင့်မဟုတ်လော အဋ္ဌကထာ (၇၄) ၌—

၂၄။ အညမညဝိသိဋ္ဌာနံ ကုသလာကုသလာနံ ပါကာတိ ဝိပါကာ။
ဝိပက္ကဘာဝမာပန္နာနံ အရူပဓမ္မာနမေဝံ အဓိဝစန်-ဟု မိန့်ပြီ။

သာဓကနက်

၂၃။ အဝယဝေ၊ အစိတ်၌။ ပဝတ္တော၊ သော။ (ယော ဝေါဟာရော၊ အကြင်ဝေါဟာရ သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။) သော ဝေါဟာရော၊ ကို။ သမ္မုဟေ သမ္မုဟေပိ၊ အပေါင်း၌လည်း။ က တော၊ ပြုအပ်၏။ တं၊ ထိုဥဒါဟရဏ်သည်။ ယထာ၊ အဘယ်နည်း။ (ဣတိ၊ ဤသို့)၊ စေ၊ အ ကယ်၍မေးငြားအုံ့။ သမံ စုဏ္ဏံ၊ သမံ စုဏ္ဏံ ဟူသည်တည်း။ သမံ၊ ညီမျှသော။ စုဏ္ဏံ၊ ဖော်စပ် ပြီးဆေးမှုန့်။ ဇတ္ထ၊ ဤဥဒါဟရဏ်၌။ သမန္တိ၊ သမံ- ဟူသောပုဒ်ကို။ အဝယဝံ၊ အစိတ်ဟူ၍။ မတံ၊ သိအပ်၏။ (စုဏ္ဏန္တိ၊ စုဏ္ဏံ-ဟူသော ပုဒ်ကို။ သမ္မုဟံ၊ အပေါင်းဟူ၍။ မတံ၊ သိအပ်၏။)

၂၄။ ယော ဓမ္မာ၊အကြင်တရားတို့သည်။ အညမညဝိသိဋ္ဌာနံ၊ အချင်းချင်း ထူးကုန်သော။ ကုသလာကုသလာနံ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏။ ပါကာ၊ အကျိုးတို့တည်း။ ဣတိ တသ္မာ၊

မူလဋီကာ (၃၈) ၌လည်း — "ယထာ သာလိပိဏ္ဍာဒိနံ" စသည်ဖြင့် ယခင် ဆိုခဲ့ပြီးသော ဥပမာကို ဆောင်ပြီ။

ဋီကာကျော် (၈၃) ၌လည်း —

၂၅။ ဝေဒ္ဓ ကတ္ဝာ ကုသလာကုသလကမ္မသမုဋ္ဌာနာနမ္ပိ ကဋတ္တာရူပါနံ နတ္ထိ ဝိပါကဝေါဟာရော-ဟု မိန့်ပြီ။

ဥပါဒိန္နတိက်၌ကား အဘယ့်ကြောင့် ကောက်ရလေသနည်း ဟူငြားဒုံ။

ဝိပါကသဒ္ဒါကား မှုချအကျိုးသာ ဖြစ်သည်၊ ဥပါဒိန္နသဒ္ဒါကား မုချအကျိုး, သာမန်အကျိုး ၂-ပါး၌ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ကောက်ရလေသတည်း။

၄-ဥပါဒိန္နတိက်

ဥပါဒိန္နတိက် ပဌမပုဒ်၌ ကမ္မဇရူပ် ဝိသ ဟူသော်ကား— သင်္ဂြိဟ်၌ ဆိုသော ဧကန် ၉-ခု, အနေကန် ၉-ခု၌ ဥပစယ, သန္တတိ ၂-ခုကိုထည့်၍ ဝိသ ဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယပုဒ်၌ တိဇရူပ် သတ္တရသ ဟူသော်ကား— သင်္ဂြိဟ်၌ ဆိုသော ဝိညတ်ဒွေ, သဒ္ဒ,လဟုတာဒိတ္တယ, အဝိနိဗ္ဘောဂရူပ် ၈-ခု, အာကာသဓာတ် ဤ ၁၅-ခု၌ ဥပစယ, သန္တတိ ၂-ခုကိုထည့်၍ သတ္တရသ ဖြစ်သတည်း။

တိဇရူပ် ဟူသည်ကား — စိတ္တဇ, ဥတုဇ, အာဟာရဇ ဟူလိုသည်။

ပဌမပုဒ်၌ ကမ္မဇရူပ်သို့, ဒုတိယပုဒ်၌ တိဇရူပ်သို့ ဥပစယ သန္ဓတိကို အဘယ့်ကြောင့် သွင်းရသနည်း။

"လက္ခဏရူပါနိ နကုတောစိ ဇာယန္တိ" ဟု စတုဇပင် မဟုတ်ကြောင်းကို သင်္ဂြိဟ်၌ ဆိုသည် မဟုတ်လော ဟူငြားအုံ့။

ရူပကဏ္ဍပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူသည်ကို စွဲ၍ ရူပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်း ၄-ပါး တို့၏ သတ္တိဗျာပါရ မင်ြမ်းမီကာလ ဖြစ်ဆဲ ရူပ်တို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောအားဖြင့် ရသင့်သော ပရိယာယ်နှင့် အညီ သွင်းရသည်။ သင်္ဂြိဟ်၌ကား စင်စစ် မရသင့်သည်ကို ရည်သည် ဟူရာ၏။

သာဓကနက်

ထိုသို့ အချင်းချင်း ထူးကုန်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုး၏အဖြစ်ကြောင့်။တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဝိပါကာ၊ မည်ကုန်၏။ ဧတေ၊ ဤဝိပါကဟူသော အမည်သည်။ ဝိပဏ္ဍဘာဝေ၊ ဝိပါက်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော သဘောသို့။ ဝါ၊ ကုသိုလ်က, အကုသိုလ်က ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ခြင်း, ကျက်ခြင်း, ရင့်ခြင်း သဘောသို့။ အာပန္နာနံ၊ ရောက်ကုန်သော။ အရူပ-ဓမ္မာနံ၊ နာမ်တရားတို့၏။. အဓိဝစနံ၊ အမည်တည်း။

၂၅။ ဝေဒ္ဓ ကတ္ဝာ- ဤတိ တသ္မာ၊ကြောင့်။ကုသလာကုသလကမ္မသမုဋ္ဌာနာနမ္ပိ၊ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော်လည်း။ ကဋတ္တာရူပါနံ၊ ကဋတ္တာရူပ်တို့၏။ ဝါ၊ ကမ္မဇရူပ်တို့၏။ ဝိပါကဝေါဟာရော၊ ဝိပါက ဟူသော အမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

ထိုကြောင့် ဌီကာကျော် (၂၁၁) စသည်၌—

၂၆။ ပါဠေ ကုတောစိ ဇာတတ္တံ၊ ဇာတိယာ ပရိယာယတော-ဟု မိန့်ပြီ။

၂၇။ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယတ္တိကေ အာရမ္မဏကရဏဝသေန တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ ဥပေတေန ကမ္မုနာ အာဒိန္နာ ဖလဘာဝေန ဂဟိတာတိ ဥပါဒိန္နာ၊ အာရမ္မဏဘာဝံ ဥပဂန္ဓာ ဥပါဒါနသမ္မဒ္ဓေန ဥပါဒါနာနံ ဟိတာတိ ဥပါဒါနိယာ၊ ဥပါဒါနသ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနမေတံ အဓိ-ဝစနံ။ ဥပါဒိန္နာ စ တေ ဥပါဒါနိယာ စာတိ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ၊ သာသဝကမ္မနိဗ္ဗတ္တာနံ ရူပါရူပဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ။ အဋ္ဌ-သာလိနီ အဋ္ဌကထာ (ဂဂ)။

အဘယ်အနက်ကြောင့် ဥပါဒိန္နမည်သနည်း စုဒ်ရှိရကား "ဥပါဒိန္နုပါဒါ-နိယတ္တိကေ အာရမ္မဏကရဏဝသေန" စသည်ကို မိန့်။

သာဓကနက်

၂၆။ ပါဠေ၊ ရူပကလာပါဠိတော်၌။ ဇာတိယာ၊ ဥပစယ,သန္တတိ နှစ်မည်ရှိသော ဇာတိ ရှေ့၏။ ကုတောစိ၊ တစုံတခုသော အကြောင်းကြောင့်။ ဇာတတ္တံ၊ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ပရိယာယတော၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်။ ဥဒိတံ၊ မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

၂၇။ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယတ္တိကေ၊ ၌။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေါ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အပ်၏။ ယေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ အာရမ္မဏကရဏဝသေန၊ အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ တဏှာ-ဒိဋ္ဌိဟိ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည်။ ဥပေတေန၊ ကပ်အပ်သော၊ ကမ္မုနာ၊ ကံသည်။ အာဒိန္နာ ဖလ-ဘာဝေန ဂဟိတာ၊ အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့ အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဥပါဒိန္နာ၊ ဥပါဒိန္နမည်ကုန်၏။ ယေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ အာရမ္မဏဘာဝံ၊ အာရုံ၏အဖြစ်သို့။ ဥပဂန္ဓာ၊ ရောက်ကုန်၍။ ဥပါဒါနသမ္မဒ္ဓေန၊ ဥပါဒါန်နှင့်စပ်ခြင်းကြောင့်။ ဥပါဒါနာနံ၊ ဥပါဒါန်တို့အား။ ဟိတာ၊ လျော်ကုန်၏။ တနည်း— ဥပါဒါနာနံ၊ ဥပါဒါန်တို့၏။ ဟိတာ၊ အစီးအပွါးတို့တည်း။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဥပါဒါနိယာ၊ ဥပါဒါနိယ မည်ကုန်၏။ တေ၊ ဤ ဥပါဒါနိယ ဟူသော အမည်သည်။ ဥပါဒါနသ၊ ဥပါဒါန်အား။ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနံ၊ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သောတရားတို့၏။ တနည်း— ဥပါဒါနသ၊ ဥပါဒါန်တရား၏။ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနံ၊ အာရမ္မဏ ပစ္စည်း ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏။ အဓိဝစနံ၊ တည်း။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဥပါဒိန္နာ စ၊ အာရုံပြုသောအား ဖြင့် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဥပါဒါနိယာ စ၊ ဥပါဒါန်တို့အား လျော်ကုန်သည်လည်း။ ဝါ၊ ဥပါဒါန်တို့၏ အစီးအပွါးဖြစ်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ၊ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယတို့ မည်ကုန်၏။ တေ၊ ဤ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ ဟူသော အမည်သည်။ သာသဝကမ္မနိဗ္ဗတ္တာနံ၊ အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါရူပဓမ္မာနံ၊ ရူပ်, နာမ် တရားတို့၏။ အဓိဝစနံ၊ တည်း။

လိုရင်းကား "ဥပေတေန အာဒိန္နာတိ ဥပါဒိန္နာ" ဟူသည်တည်း။ **အဓိပ္ပါယ်**ကား ကပ်၍ယူအပ်သော တရားသည် ဥပါဒိန္နမည်၏ ဟူလို။

ဥပေတ ကတ္တားသည် **အဘယ်**နည်း၊ **လောကုတ္တရာ**ကို **အာရုံပြု**သော ဂေါတြဘူ, **ဝေါဒါန်**, ပစ္စဝေက္ခဏာဇော ဖြစ်ကောင်းအံ့လော စုဒ်ရှိရကား "**တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ**" ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား— တဏှာ, ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ဘိသော်။

အသို့ ကပ်သနည်း၊ ယှဉ်သည်၏ **အစွမ်း**ဖြင့် ကပ်သလော စုဒ်ရှိရကား "**အာရမ္မဏကရဏဝသေန**" ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား— **အာရုံပြု**သော**အား**ဖြင့် ကပ်၏ ဟူလို။

အာရုံပြုသော**အား**ဖြင့် ကပ်သည်ရှိသော် **အလုံးစုံ**သော တေဘူမက တရားတို့သည် တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့၏ **အာရုံ**ဖြစ်သောကြောင့် ဥပေတ **အရ**သည် **အလုံးစုံ**သော တေဘူမက ဖြစ်ကောင်းအံ့လော စုဒ်ရှိရကား "**ကမ္မုနာ**" ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား—ဥပေတ-**အရ** တေဘူမက ကံ ဖြစ်ဘိသော်။

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဥပါဒိန္နာဟု ဆိုး၏၊ ဥပ-ရှေး **အာ**-ရှေး ရှိသော ဒါ-ဓာတ်သည် **အဝခဏ္ဍန** စသော **အနက်**တို့တွင် **အဘယ်အနက်**ကို ဟောသနည်း၊ **တ**-ပစ္စည်းသည် ဘော, ကံ, **ကတ္တာ**း ၃-ပါး**တို့**တွင် **အဘယ်အနက်**၌ **သက်**သနည်း **စုဒ်ရှိရကား** "ဂဟိတာ"ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား — ဒါ-ဓာတ် ဂဟဏ-**အနက်**၊ **တ** ပစ္စည်း **ကံ**-**အနက်** ဖြစ်ဘိသော်။

ဆရာ **အာရုံပြု**သော**အား**ဖြင့် ။ ပ ။ ယူ**အပ်**ကုန်၏ဟု ဆိုး၏၊ **အဘယ်**တရား**ကို** **အာရုံပြု**သော**အား**ဖြင့် ။ ပ ။ ယူ**အပ်**ကုန်သနည်း **စုဒ်ရှိရကား**၊ ဝါ—**အဘယ်**တရား**သည်** **အာဒါန**ကြီယာ၏ **ကံ**ဖြစ်သနည်း၊ ဝါ—ဖြင့် ယူသနည်း **စုဒ်ရှိရကား** "**ဖလဘာဝေန**"ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား — ငါ**တို့**သည် ဖြစ်စေ**အ**ပ်သည်၏ **အ**ဖြစ်ကြောင့် ဤ**ဝိ**ပါက်ကဋ္ဌတ္တာ**ရူ**ပ်**တို့**သည် ငါ**တို့**၏**အ**ကျိုးတည်း၊ ဤ**သို့** **အ**ကျိုး၏**အ**ဖြစ်ဖြင့် ယူ**အ**ပ်ကုန်သော **ဝိ**ပါက်ကဋ္ဌတ္တာ**ရူ**ပ်**တို့**သည် **အာ**ဒါန ကြီယာ၏ **ကံ** ဖြစ်ဘိသော်။

ဆရာ ဥပါဒါနိယပုဒ်ကို ဥပါဒါနေသု ဇာတာ ဥပါဒါနိယာ စသည်ဖြင့် ပြုကောင်းအံ့လော စုဒ်ရှိရကား "ဥပါဒါနာနံ ဟိတာတိ ဥပါဒါနိယာ"ကို မိန့်။ ဟိတ-တဒ္ဓိတ်၊ ဥပါဒါန်**တို့**အား လျော်သောကြောင့် ဥပါဒါနိယ မည်၏။ **အသို့** လျော်သနည်း **စုဒ်ရှိရကား** "ဥပါဒါနသမ္မဒ္ဓေန"ကို မိန့်။ဥပါဒါန်**တို့**နှင့် စပ်သဖြင့် လျော်၏။ သမ္မယောဂ**အ**ားဖြင့် စပ်လေသလော **စုဒ်ရှိရကား** "**အာ**ရမ္မဏ**ဘာ**ဝံ

ဥပဂန္ဓာ”ကို မိန့်။ အာရုံ၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ဝါ ရောက်သောအားဖြင့် စပ်၏ ဟူလို။

ဝစနတ္ထကို ဆိုပြီ၊ ဝစနီယတ္ထကား အဘယ်နည်း။ ဝါ၊ အရကား ဥပါဒိန္နဟူသော ရှေပုဒ်ကို ငဲ့၍ ဝါ ရှေပုဒ်ကဲ့သို့ ဝိပါက်ကဋ္ဌတ္တာရူပ် ဖြစ်ကောင်းအုံ့လော စုဒ်ရှိရကား “ဥပါဒါနသာ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနမေတံ အဓိဝစနံ” ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား — ဤ ဥပါဒါနိယ ဟူသော အမည်သည် ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော တေဘူမကတရားတို့၏ အမည် ဖြစ်ဆိုသော်၊ တေဘူမက ဝိပါက်ကဋ္ဌတ္တာရူပ်၏သာ အမည်မဟုတ် ဟူလို။

ဥပါဒိန္နအနက်ကို မငဲ့လျှင် ဥပါဒိန္နဿ-သဒ္ဒါ ဥပါဒါနိယ-သဒ္ဒါတို့သည် ဘိန္နာမိ-ကရဏဖြစ်၍ ဒွန်ယမသမာသ်ဖြစ်ကောင်းအုံ့လော စုဒ်ရှိရကား “ဥပါဒိန္နာ စ တေ ဥပါဒါနိယာ စာတိ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ”ကို မိန့်။ ကမ္မဓာရည်း ဟူလို။

ဥပ္ပလသည် နီလုပ္ပလ,ရတ္တုပ္ပလ စသောအားဖြင့် အနက် အမျှားအပြားရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သာမညဖြစ်သော ကြာဒြဗကို နီလ ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် အထူးပြုခြင်းငှါ “နီလဥ္စ တံ ဥပ္ပလဉ္စာတိ နီလုပ္ပလံ”ကို မိန့်၏။ ဤကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

ဝစနီယတ္ထ အဓိပ္ပါယ်ကို ပြခြင်းငှါ“သာသဝကမ္မနိဗ္ဗတ္တာနံ ရူပါရူပဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ”ကို မိန့်။

ဧတံ၊ ဤ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ ဟူသော အမည်သည်။ သာသဝကမ္မနိဗ္ဗတ္တာနံ၊ အာသဝ၏အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါရူပဓမ္မာနံ၊ ရူပ်နာမ်တရားတို့၏။ အဓိဝစနံ၊ တည်း။ ကြွင်းသောပဒတို့ကို ဤနည်းဖြင့် သိအပ်၏။

၅-သံကိလိဋ္ဌတိက်

၂၇။ သံကိလေသေတိတိ သံကိလေသော၊ ဝိဗာဓေတိ ဥပတာပေတိ စာတိ အတ္ထော။

သာဓကနက်

၂၇။ ယော သဘာဝေါ၊ သည်။သံကိလေသေတိ၊ နှိပ်စက်တတ်၏။ဝါ၊ ပူပန်စေတတ်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သော သဘာဝေါ၊ သည်။ သံကိလေသော၊ သံကိလေသ မည်၏။

ဝိဗာဓေတိ၊ နှိပ်စက်တတ်၏။ စ၊ တနည်းကား။ ဥပတာပေတိ၊ ပူပန်စေတတ်၏။ ဣတိ အယံ၊ ကား။ အတ္ထော၊ သံကိလေသေတိ ဟူသော ပုဒ်၏ အနက်တည်း။ ယေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလေသေန၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော သံကိလေသာနှင့်။ သမန္နာဂတာ၊ တကွ ဖြစ်ကုန်၏။ ဝါ၊ ပြည့်စုံကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။သံကိလိဋ္ဌာ၊ ကုန်၏။

အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံကို။ ကတ္တာ၊ ပြု၍။ ပဝတ္တေန္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလေသံ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာကို။ (လဒ္ဓံ၊

သံကိလေသေန သမန္နာဂတာတိ သံကိလိဋ္ဌာ။

အတ္တာနံ အာရမ္မဏံ ကတ္မာ ပဝတ္တေန သံကိလေသံ အရဟန္တိ၊ သံကိလေသေ ဝါ နိယုတ္တာ တဿ အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတောတိ သံကိလေသိကာ၊ သံကိလေသဿ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနမေတံ အဓိဝစနံ။ သံကိလိဋ္ဌာ စ တေ သံကိလေသိကာ စာတိ **သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (၇၅)။**

အဘယ်အနက်ကြောင့် သံကိလေသမည်သနည်း စုဒ်ရှိရကား "သံကိလေသေတိတိ သံကိလေသော"ကို မိန့်။

ယော ဓမ္မော၊ အကြင်တရားသည်။ သံကိလေသေတိ၊ နှိပ်စက်တတ် ပူပန်စေတတ်၏။ ဣတိ တဿ၊ ကြောင့်။ သော ဓမ္မော၊ သည်။ **သံကိလေသော၊ မည်၏။** သံ-ရှေးရှိသော ကိလိသ-ဓာတ်၊ ဏ-ပစ္စည်း၊ **အရကား—ကိလေသာ** ၁၀-ပါး ရ၏။ ဓာတ်နက်ကို ပြုလိုရကား "ဝိဗာဓတိ ဥပတာပေတိ စာတိ အတ္ထော"ကို မိန့်။ သံ-သဒ္ဒါကား ဓာတ္တတ္ထာနုဝတ္တကတည်း။

ဆရာ သံကိလိဋ္ဌဟု ဟောတော်မူ၏၊ အဘယ်တရားသည် သံကိလိဋ္ဌမည်သနည်း၊ ကိလေသာနှင့် သဟဇာတ် ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့သည် သံကိလိဋ္ဌမည်လေသလော စုဒ်ရှိရကား "သံကိလေသေန သမန္နာဂတာတိ သံကိလိဋ္ဌာ"ကို မိန့်။အကြင်အကုသိုလ်တရားတို့သည် ကိလေသာနှင့် ပြည့်စုံကုန်၏၊ သံကိလေသတရားနှင့် ယှဉ်ကုန်၏၊ ထိုအကုသိုလ်တရားတို့သည် သံကိလိဋ္ဌမည်ကုန်၏။

ရခြင်းငှါ။) အရဟန္တိ၊ ထိုက်ကုန်၏။ဣတိ တဿ၊ ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလေသိကာ၊ ကုန်၏။

ဝါ၊ ကား။ တဿ သံကိလေသဿ၊ ထိုပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာ၏။ အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတော၊ အာရုံ၏ အဖြစ်ကို မလွန်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလေသေ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာ၌။နိယုတ္တာ၊မထစ်မကွာ မြဲစွာယှဉ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ တဿ၊ ထို့ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလေသိကာ၊ ကုန်၏။

တေ၊ ဤသံကိလေသိက ဟူသော အမည်သည်။ သံကိလေသဿ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာ၏။ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနံ၊ အာရမ္မဏ ပစ္စည်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏။ အဓိဝစနံ၊ အမည်တည်း။

တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။သံကိလိဋ္ဌာ စ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်လည်း။ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ သံကိလေသိကာ စ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာကို ရခြင်းငှါ ထိုက်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ တဿ၊ ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ၊ ကုန်၏။

အကြင် ရုပ်တရားတို့သည် သံဂ်ိလေသတရားနှင့် သမ္မယုတ် မဖြစ်ကုန်၊ သဟဇာတ်မျှသာ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုရုပ်တရားတို့သည် သံကိလိဋ္ဌ မမည်ကုန်။ ဤ သံကိလေသေန သမန္နာဂတာဖြင့် အဓိပ္ပါယတ္ထကိုပြသည်၊ ဝစနတ္ထကို ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၂၉။ သံကိလေသေဟိ သံကိလေသိယန္တိ သံကိလိဋ္ဌာ။ (သုဒ္ဓကမ္မသာဓန၊ ဗာဓနအနက်ဟော)။

၃၀။ သံကိလေသေဟိ သံကိလေသာပိယန္တိ ဥပတာပိယန္တိ သံကိလိဋ္ဌာ။ (ဟေတုကမ္မသာဓန၊ ဥပတာပန အနက်ဟော)။

အဘယ်အနက်ကြောင့် သံကိလေသိက မည်သနည်း စုဒ်ရှိရကား "သံ-ကိလေသံ အရဟန္တိ သံကိလေသိကာ"ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား—သံကိလေသကို ရခြင်းငှါထိုက်သောကြောင့် သံကိလေသိက မည်ကုန်၏။

တောဘူမကစာရားတို့သည် အာရမ္မဏိကဖြစ်သော သံကိလေသကိုရခြင်းငှါ ထိုက်သောဟု ဆရာ ဆို၏၊ သမ္မယောဂအစွမ်းဖြင့် ရခြင်းငှါ ထိုက်သလော စုဒ်ရှိရကား "အတ္တာနံ အာရမ္မဏံ ကတ္ဝာ ပဝတ္တနေန"ကို မိန့်။ မိမိဟုဆိုအပ်သော တောဘူမကတရားကို အာရုံပြု၍ သံကိလေသတရားဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ သံကိလေသတရားကို ဖြစ်စေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အာရမ္မဏိ-ကဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကို ရခြင်းငှါ ထိုက်ကုန်၏။ ဤ"အတ္တာနံ အာရမ္မဏံ ကတ္ဝာ ပဝတ္တနေန" ဟူသောစကားသည် ဝက်ဝုတ္တိစကားတည်း၊ ထိုဝက်ဝုတ္တိ စကားဖြင့် "သံကိလေသဿ အာရမ္မဏဘာဝေန"ဟူသော ဥဇုကတ္ထကို သိအပ်၏။

ထိုကြောင့် ဌီကာ (၄၀) ၌—

၃၁။ **သံကိလေသံ** အရဟန္တိ သံကိလေသဿ အာရမ္မဏဘာဝေန တံ လဒ္ဓုံ အရဟန္တိ အတ္ထော—ဟု မိန့်၏။

သာဓကနက်

၂၉။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားဟူကို။ သံကိလေသေဟိ၊ ကိလေသာ ၁၀-ပါး တရားတို့သည်။ သံကိလေသိယန္တိ၊ နှိပ်စက်အပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ တိုကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလိဋ္ဌာ၊ တို့မည်ကုန်၏။

၃၀။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့ကို။ သံကိလေသေဟိ၊ ကိလေသာ ၁၀-ပါး တရားတို့သည်။သံကိလေသာပိယန္တိ ဥပတာပိယန္တိ၊ ပူပန်စေအပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလိဋ္ဌာ၊ တို့မည်ကုန်၏။

၃၁။ သံကိလေသံ အရဟန္တိ တတ္ထ၊ ပါဠိ၌။ သံကိလေသဿ၊ ၁၀-ပါးအပြားရှိသော သံကိလေသခမ္မ၏။ အာရမ္မဏဘာဝေန၊ အာရုံ၏အဖြစ်ကြောင့်။ တံ၊ ထို အာရမ္မဏိကဖြစ်သော ၁၀-ပါးသော သံကိလေသတရားကို။ လဒ္ဓုံ၊ ရခြင်းငှါ။ အရဟန္တိ၊ ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဤအနက်ကို။ ဝေဝိတဗ္ဗော၊ ၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား— အလုံးစုံသော တေဘူမကတရားတို့သည် သံကိလေသ၏ အာရုံ၏ အဖြစ်ကြောင့် သံကိလေသ တရားတို့ကို ရခြင်းငှါ ထိုက်ကုန်၏၊ ဤ ဥဇုကတ္ထကို ဦးကာသိစေ၏။

အရဟန္တိတဒ္ဓိတ်ကိုသာ ပြုအပ်သလော စုဒ်ရှိရကား "သံကိလေသ ဝါ နိယုတ္တာ"ကိုမိန့်။ ဤ အနက်ကြောင့်လည်း မည်သေး၏။

ယှဉ်၏ဆိုသော် သမ္မယောဂအစွမ်းဖြင့် ယှဉ်သလော စုဒ်ရှိရကား "တဿ အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတော"ကို မိန့်။ ကိလေသာ၏ အာရုံအဖြစ်ကို မလွန်နိုင်သောကြောင့် ယှဉ်၏။ "တဿ အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတော" ဟူသော စကားသည် နေယျတ္ထတည်း၊ နီတတ္ထ မဟုတ်၊ ဝက်ဝုတ်တည်း။ ထို နေယျတ္ထ ဝက်ဝုတ်ဖြင့် "သံကိလေသာနတိက္ကမနတော" ဟူသော နီတတ္ထ, ဥဇုကတ္ထ ကို သိအပ်၏။ ထိုကြောင့် ဦးကာ(၄၀)၌—

၃၂။ အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတောတိ ဧတေန သံကိလေသာနတိက္ကမနမေဝ ဒဿေတိ–ကို မိန့်ပြီ။

အဓိပ္ပါယ်ကား— အဋ္ဌကထာဆရာသည် "အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတော" ဟူသောပါဠိဖြင့် အာရုံ၏အဖြစ်ကို မလွန်သည်ကို အကယ်၍ ဆို၏ရှင့်၊ ထိုသို့ ဆိုငြားသော်လည်း ထိုအဋ္ဌကထာဆရာသည် အာရုံ၏အဖြစ်ကို မလွန်သည်ကို ဆိုကြောင်းဖြစ်သော "အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတော" ဟူသော ပါဠိဖြင့် သံကိလေသ၏ အာရမ္မဏပစ္စည်း ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော အလုံးစုံသော တေဘူမက တရားတို့၏ သံကိလေသတရားကို မလွန်ခြင်းသည်သာလျှင် နိပ္ပရိယာယ အားဖြင့် ပြ၏။

အဘယ်ကြောင့်နည်း— အာရမ္မဏိက တရား၏ အဝိနာဘာဝ၏ အဖြစ်ဖြင့် အာရုံ၏ အာရမ္မဏိကကို မလွန်ခြင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

အာရုံ၏ အဖြစ်ကို မလွန်ခြင်းကို နိပ္ပရိယာယ အားဖြင့် မပြအပ်၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း—အာရုံ၏ နိပ္ပရိယာယ အားဖြင့် မိမိ၏ အာရုံ၏အဖြစ်ကို မလွန်ခြင်း၏ မသင့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ထိုအာရုံ၏ အဖြစ်ကို မလွန်းခြင်းကိုကား ပရိယာယအားဖြင့် ပြ၏။

အဘယ်ကြောင့်နည်း— နိပ္ပရိယာယအားဖြင့် အာရမ္မဏိကကို မလွန်ခြင်းကို ပြအပ်သည်ရှိသော် အာရုံ၏အဖြစ်ကို မလွန်ခြင်းကို ပရိယာယအားဖြင့် ပြအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

သာဓကနက်

၃၂။ အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတောတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤ အဋ္ဌကထာ ပါဠိဖြင့်။ သံကိလေသာနတိက္ကမနမေဝ၊ သံကိလေသ တို့ကို မလွန်နိုင်ခြင်းကိုသာလျှင်။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။

ထိုသို့ နိပ္ပရိယာယ, ပရိယာယ အားဖြင့် ပြအပ်သောကြောင့် "သံကိလေသာ-နတ္ထိက္ကမနတော်" ဟူသော စကားကို ဆိုအပ်လျက် မဆိုမူ၍ "အာရမ္မဏဘာဝါ-နတိက္ကမနတော" ဟူသော စကားကို အဋ္ဌကထာ (၈၅) ဆရာ ဆိုတော်မူသည်။

၆-ဝိတက္ကတိက်

ဝိတက္ကတိက်၌ ဝိတက် ဝိစာရ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်သောတရားကို ပဌမပုဒ်ဝယ် ဟောတော်မူသည်။ ထိုကြောင့် ဝိတက်သည် ဝိစာရနှင့်ကား ယှဉ်၏၊ တခုတည်းသာ ဖြစ်၍ ဝိတက်နှင့် မယှဉ်နိုင်၊ ဝိစာရလည်း ဝိတက်နှင့်ကား ယှဉ်၏၊ တခုတည်းသာဖြစ်၍ ဝိစာရနှင့် မယှဉ်နိုင်၊ ထိုသို့ သမ္မယုတ် တပါးမူကား ရ၏၊ ၂-ပါး မရလေသောကြောင့် ဝိတက် ဝိစာရ ကြဉ်သော စေတသိက် ပညာသ သာ ကောက်ရသည်။

ဒုတိယပုဒ်၌ကား ဝိစာရ တပါးနှင့် ယှဉ်သည်ကိုသာ ဟောတော်မူသည်။ ဝိတက်လည်း ပဌမပုဒ်၏အရ ဝိစာရ ပဋ္ဌပညာသ နှင့် ယှဉ်သည့်ကာလ ဝိစာရနှင့် သမ္မယုတ် ဖြစ်ကောင်းသောကြောင့် ပဌမပုဒ်၏ အရနှင့် သမ္မယုတ်ဖြစ်သော ဝိတက် ပဋ္ဌပညာသ ရ၏၊ ကောက်ပြန်ရသည်။

တတိယပုဒ်၌ကား ဝိတက် ဝိစာရ ၂-ပါးနှင့် မယှဉ်သည်ကို ဟောတော်မူသောကြောင့် ဒုတိယပုဒ်၏ အရနှင့် သမ္မယုတ်ဖြစ်သော ဝိစာရလည်း ၂-ပါးနှင့်ပင် မယှဉ်လေရကား ဝိစာရ ကောဒသကို ပြန်၍ ကောက်ရပြန်သည်။ **စီတ္တေန သမမုဒ္ဒိသေ** သဂ္ဂိုဟ်၌ ဆိုသည်နှင့် အညီ ဝိတက် ဝိစာရကို ပဋ္ဌပညာသ၊ ကောဒသ ဆိုသည်။

၇-ပီတိတိက်

ပီတိတိက်၌ ပဌမပုဒ်သာ ထူးသည်။ ဒုတိယ တတိယပုဒ်ကား ဝေဒနာတိက် အတူ။

ယင်းသို့ တူလျက် အဘယ်ကြောင့် ပဌမပုဒ်မျှကို ထည့်၍ ဟောတော်မူပြန်သနည်း။

စတုတ္ထဈာန် ကောဒသ၊ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်သော သုခသည် ပီတိကင်းသောကြောင့် နိပ္ပီတိကသုခ မည်၏၊ ကြင်းသော သုခသဟဂုတ်နှင့် ယှဉ်သော သုခသည် သပ္ပီတိကသုခ မည်၏၊ ဤသို့ နိပ္ပီတိက, သပ္ပီတိက သုခ ၂-ပါး ပြားသည်ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် ဟောတော်မူသည်။

၃၃။ နိပ္ပီတိကဿ သုခဿ သပ္ပီတိကသုခတော ဝိသေသဒဿနဝသေန အယံ တိကော ဝုတ္တော။

ဤသို့ ဆိုသော အဌကထာနည်း။ (၈၅)

တနည်းကား— ပီတိ, သုခတို့၏ သဘောအထူးကို သိနိုင်ခဲ့သောကြောင့် အထူးကို ပြလိုရကား ဟောတော်မူပြန်သည်။

၃၄။ အထ ဝါ ပီတိသုခါနံ ဒုဗ္ဗိညေယ္ယနာနတ္တာနံ နာနတ္တဒဿနတ္ထံ အယံ တိကော ဝုစ္စတေ။

ဤသို့ ဆိုသော မူလဋီကာနည်း။ (၄၁)

တနည်းကား— စတုတ္ထဈာန် ဧကာဒသနှင့် ယှဉ်သော သုခသည် အတိ-ပဏီတသုခ ဖြစ်ရကား ရှုနှိုင်းသော သုခမှ ခြားရ သိမ်မွေ့သည်ကို ပြလိုသော ကြောင့် ဟောတော်မူပြန်သည်။

၃၅။ "စတုတ္ထဈာနသုခံ အတိပဏီတသုခန္တိ သြဠာရိကင်္ဂတော နိဟာရိတ္တာ တဿ ပဏီတဘာဝံ ဒဿေတုံ အယံ တိကော ဝုတ္တော" တိ ကေစိ ဝဒန္တိ။

ဤသို့ဆိုသော အနုဋီကာ (၄၄) ကေစိဝါဒနည်း။ သည်နည်းကိုမူကား အလုံးစုံသော သုခသဟဂုတ်တရားကိုပင် သုခသဟဂတာပုဒ်ဖြင့် ဟောတော်မူ ရကား ဆင်ခြင်အပ်၏ ဟူ၍ အနုဋီကာဆရာ မိန့်၏။

ပီတိသည် တပါးဖြစ်၍ သမ္မယုတ် ပီတိ မရကောင်းပြီဖြစ်သောကြောင့် ကြည်ရသည်။ သုခသဟဂတာမှ ကြည်သည့် သုခ ၆၃-ခုတို့တွင် စတုတ္ထဈာန် ၁၁၊ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ဌာရှိသည့် သုခကား ပီတိသဟဂတာဌ မဝင်၊

သာဓကနက်

၃၃။ နိပ္ပီတိကဿ၊ ပီတိကင်းသော။ သုခဿ၊ သုခ၏။ သပ္ပီတိကသုခတော၊ပီတိနှင့် တကွဖြစ်သော သုခမှ။ ဝိသေသဒဿနဝသေန၊ ထူးသောသဘောကို ပြသည်၏အစွမ်းဖြင့်။ အယံ တိကော၊ ဤပီတိတိက်ကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်၏။

၃၄။ အထ ဝါ၊အဌကထာနည်းမှ တပါး ဋီကာနည်းကို ဆိုဦးအုံ့။ ဒုဗ္ဗိညေယ္ယနာနတ္တာနံ၊ သိနိုင်ခဲ့သော အဖြစ် ထူးသောအဖြစ် ရှိကုန်သော။ ပီတိသုခါနံ၊ ပီတိ, သုခတို့၏။ နာနတ္တ-ဒဿနတ္ထံ၊ ထူးခြားသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှါ။ အယံ တိကော၊ ဤပီတိသဟဂတတိက်ကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်၏။

၃၅။ စတုတ္ထဈာနသုခံ၊ စတုတ္ထဈာန်ဌာရှိသော သုခသည်။ အတိပဏီတသုခံ၊ အလွန် မွန်မြတ်သော သုခတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ သြဠာရိကင်္ဂတော၊ ရှုနှိုင်းသော အင်္ဂါရှိသော သုခမှ။ နိဟာရိတ္တာ၊ ထုတ်၍။ တဿ၊ ထိုစတုတ္ထဈာန်ဌ ရှိသော သုခ၏။ ပဏီတဘာဝံ၊ မွန်မြတ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒဿေတုံ၊ပြခြင်းငှါ။ အယံ တိကော၊ဤပီတိတိက်ကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ကေစိ၊ အချို့သောဆရာတို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကုန်၏။

အကြောင်းကား ဝင်လေသည်။ မဝင်သော နိပ္ပိတိကသုခကိုကား တိက်မှုတ်သို့ သွင်းရလေသည်။

ဂ-ဒဿနတိက်

ဒဿနတိက်၌ ကေန် အနေကန် ၂-ပါး အထူးကား— မဂ်တပါးတည်းသာ အမျှားနှင့် မဆက်ဆံ၍ ပယ်အပ်သည်ကား ကေန်၊ အမျှားနှင့် ဆက်ဆံလျက် ပယ်အပ်သည်ကား အနေကန်၊ ဤသို့ အထူးမှတ်လေ။

ဒုတိယပုဒ်၌ အထက်မဂ် ၃-ခုသည် ကေန်ပယ်အပ်သော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၊ အနေကန်ပယ်အပ်သော အပါယဂမနီယဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် ၄-ခု၊ ဒေါ-သမူဒ္ဒေကို ကောက်ရာ၌ အထက်မဂ် ၃-ခုသည် ဟူသော ကတ္တားအပေါင်းမှ အရဟတ္တမဂ်သည်ဟု ကတ္တားတစိတ်ကိုသာ နုတ်၍ ကေန်ပယ်အပ်သော ကြိယာ၌ စပ်လေ။ ၃-ခုလုံးကို စပ်၍ အဓိပ္ပါယ် မယူလင့်၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်ကို အရဟတ္တ-မဂ် တခုကသာ ကေန်ပယ်သည်၊ အနေကန်ပယ်အပ်သော ဟူသော ကြိယာ၌ကား ၃-ခုလုံးကို စပ်လေ။ ဆရာမြတ်တို့ စကားကား ခဲ၏၊ မသိလွယ်။

အရဟတ္တမဂ်သည် ကေန်ပယ်အပ်သော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၊ အထက်မဂ် ၃-ခု သည် အနေကန် ပယ်အပ်သော အပါယဂမနီယ မဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ ။ပ။ ၏၊ ဤသို့ ဆိုမူ သိလွယ်၏။

အဘယ့်ကြောင့် ရူပ်ကို တတိယပုဒ်၌ ကောက်ရသနည်း။

၃၆။ ရူပံ ဘိက္ခဝေ နတုမှာကံ၊တံ ပဇဟထ။ (**ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်-၂၈၊ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်-၁၉၄**)။

ဟူ၍ သုတ္တန်၌ ပယ်အပ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူသည် မဟုတ်လော-ဟူငြားအုံ၊ ရူပ်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခြင်းကိုသာ အကြောင်း ဖြစ်သော ရူပ်၌ ဖလူပစာရအားဖြင့် တင်စား၍ ဟောတော်မူသည်၊ သက်သက် ရူပ်ကို ပယ်အပ်သောကြောင့် ဟောတော်မမူ ဟူရာ၏။ ထိုကြောင့် ဋီကာ-ကျော် (၁၀၉)၌—

၃၇။ ကတ္ထ ဘဗ္ဗိသယစ္ဆန္ဒ-ရာဂဟာနိ ပကာသိတာ-ဟု မိန့်ပြီ။

သာဓကနက်

၃၆။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ရူပံ၊ ရူပ်တရားသည်။နု တုမှာကံ၊ သင်တို့၏ ဥစ္စာမဟုတ်။ တံ ရူပံ၊ထိုရူပ်တရားကို(ဥပစာ)။ ဝါ၊ ထိုရူပ်လျှင် အာရုံရှိသော ဆန္ဒရာဂကို(မှုချ)။ပဇဟထ၊ ပယ်စွန့်ကုန်ကုန်၏။

၃၇။ ကတ္ထ၊ ထို ရူပံ ဘိက္ခဝေ စသော စကားတော်၌။ ဘဗ္ဗိသယစ္ဆန္ဒရာဂဟာနိ၊ ထို ရူပ်လျှင် အာရုံရှိသော ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခြင်းကို။ ပကာသိတာ၊ ပြအပ်၏။

၉-ဒဿနဟေတုတိက်

ဒဿနဟေတုတိက်၌ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်, ဝိစ်ကိစ္ဆာသဟဂုတ်၌ မောဟကို ဟိတ်ရှိသည် မဆိုရ၊ မိမိနှင့် သမ္မယုတ်ဟိတ် မရသောကြောင့် ကြဉ်ရသည်။ ထိုကြောင့်လည်း တတိယပုဒ်၌ သွင်း၍ ကောက်ရသည်။

၁၁-သေက္ခတိက်

သေခါ အသေခါ, သေက္ခာ အသေက္ခာ ၂-ပါးပင် သေက္ခတိက်၌ ပါဝင်ရှိသင့်၏။ ဥပေခါ ဥပေက္ခာ, သုခာက္ခာတော သုခါတော ဆိုသကဲ့သို့တည်း။ အရိယာ ၈-ယောက်တွင် အရဟတ္တဖလဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အသေက္ခ၊ အကြွင်းကို သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်ဟု မှတ်။

၁၃-ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်

ပရိတ္တာရမ္မဏတိက် ပဌမပုဒ်၌ အပ္ပမညာကို အဘယ့်ကြောင့် ကြဉ်သနည်း ဟူမူကား -အပ္ပမညာသည် သုခိတ ဒုက္ခိတသတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုခဲ့၊ ထိုစိတ်တို့သည် ကာမတရားကို အာရုံပြုခဲ့၊ ဤသို့ အာရုံပြားသောကြောင့် ကြဉ်ရသည်။

ဝိရတီကိုကား မဂ်ဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သော ဝိရတီသည် နိဗ္ဗာန်ဟူသော လောကုတ္တရာကို အာရုံပြုကောင်းသောကြောင့် မကြဉ်ရသည်။

ဒုတိယပုဒ်၌ အပ္ပမညာ, ဝိရတီကို အဘယ့်ကြောင့် ကြဉ်ရသနည်း ဟူမူကား— အပ္ပမညာသည် ဆိုပြီးသောနည်းဖြင့် သတ္တဝါပညတ်ကိုသာ အာရုံပြုခဲ့၊ ဝိရတီလည်း ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါး၊ ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးဟူသော ဝိရမိ-တဗ္ဗကိုသာ အာရုံ ပြုခဲ့သည်၊ ထို တရားတို့သည်လည်း မဟာဂုတ်ကို အာရုံ ပြုခဲ့သည်၊ ဤသို့ အာရုံပြားသောကြောင့် ကြဉ်ရသည်။

တတိယပုဒ်၌ကား ဆိုပြီးသော နည်းဖြင့် အပ္ပမညာကို အာရုံပြားသောကြောင့် ကြဉ်ရသည်။ အကုသိုလ်, မဟာကုသိုလ် ,မဟာကြိယာ, မနောဒ္ဓါရာ-ဝဇ္ဇန်း, အဘိညာဉ်ဒွေတို့ကား တိက်ဝင်, တိက်မှုတ် ၂-ပါးပင် ဖြစ်လေသည်။ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း ဟူမူကား —တခုသော နွားသည်ပင် အမိနို့ စို့စဉ်ကာလ ဝစ္ဆဟူသော အမည်ဖြင့်, ဆုံးမကွပ်ညှပ်လောက်သည့်ကာလ ဒမ္မဟူသော အမည်ဖြင့်, ဝန်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်သည့်ကာလ ဗလိဗဒ္ဓ ဟူသော အမည်ဖြင့် ဤသို့

အဝတ္ထာ အခိုက်အတန့် ဖြစ်လေသကဲ့သို့ အခိုက်အတန့် အဝတ္ထာကို စွဲ၍ ဖြစ်လေသတည်း။

တခုသော တရားကိုချည်း သက်သက် အာရုံမူသည်ကား ဧကန်၊ တပါးကိုလည်း အာရုံမူသေးသည်ကား အနေကန်၊ ဤကား အထူးတည်း။

၁၅-မိစ္ဆတ္တတိက်

မိစ္ဆတ္တတိက်၌ ပဌမပုဒ်အရတွင် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ ဟူသည်ကား—အဟေတုကဒိဋ္ဌိ, အကြိယဒိဋ္ဌိ, နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ ဤ ၃-ပါးတည်း။

ထိုကြောင့် နိဿေပကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ (၃၉၂) ၌—

၄၈။ ယာ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိယတာတိ အဟေတုကဝါဒအကိရိယဝါဒနတ္ထိကဝါဒေသု အညတရာ-ဟု မိန့်ပြီ။

ပဋ္ဌာနန္တရိယကံ ဟူသည်ကား— မာတုဃာတက, ပိတုဃာတက, အရဟန္တဃာတက, သံဃဘေဒက, လောဟိတုပ္ပါဒက ဤ ၅-ပါးတည်း။

နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ, ပဋ္ဌာနန္တရိယကံကို ပြုသောသူသည် မြင်းမိုရ်တောင် ပမာဏစေတီ၊ စကြဝဠာပမာဏ ရတနာတံဆိုင်းရှိသော ကျောင်း၊ စကြဝဠာ-ပမာဏ ရဟန်းအများတို့အား ပစ္စည်း ၄-ပါးဖြင့် ထောက်ပံ့ခြင်း၊ ဤသို့စသော ကောင်းမှုကိုပင် ပြုလှည့်ငြားမူလည်း ထိုအကုသိုလ်ကံကို မြစ်ပယ်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ချေ၊ ထိုအကုသိုလ် တရားတို့သည် စုတိအနန္တရ၌ မကောင်းကျိုး ပေးလေသည်သာ၊ ထိုကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ကောက်ရသည်။

သတ္တမဇောကိုသာ အဘယ့်ကြောင့် ကောက်ရသနည်းဟူမူကား—

ဇော ၇-ချက်တို့တွင် ပဌမဇောသည် ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံဖြစ်၍ အကြောင်းညီလျှင် ဗစ္ဈပြန်ဘဝ၌သာ အကျိုးပေးသည်။

ဒုတိယမှသည် ဆဋ္ဌတိုင်အောင် အလယ်ဇော ၅-ချက်သည် အပရာပရိယဝေဒနီယကံဖြစ်၍ တတိယဘဝမှသည် နိဗ္ဗာန်မရသေးသ၍ အခွင့်သာလျှင် အကျိုးပေးသည်။

သာဓကနက်

၃၈။ ယာ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိယတာတိ၊ ဟူသည်ကား။ အဟေတုကဝါဒအကိရိယဝါဒ-နတ္ထိကဝါဒေသု၊ အဟေတုက အယူ, အကိရိယအယူ, နတ္ထိကအယူတို့တွင်။ အညတရာ၊ တပါးပါးသော အယူတည်း။

သတ္တမဇောသည်ကား ဥပဇ္ဇဝေဒနီယကံပြစ်၍ စုတိအနန္တရဋ္ဌသာ အကျိုးပေးသည်။

ထိုသို့ သတ္တမဇောသာ စုတိအနန္တရဋ္ဌ အကျိုးပေးတတ်သောကြောင့် ပဌမဇော, အလယ်ဇော ၅-ချက်တို့ကို ထား၍ သတ္တမဇောကို ကောက်ရသည်။ ထိုပဌမဇော, အလယ်ဇော ၅-ချက်တို့ကား တတိယပုဒ်၌ ဝင်လေသည်။ ထိုကြောင့် ပဌမပုဒ်၏ အရမ္ဘတပါးဟု စကားမ-၍ ကောက်ပြန်ရသည်။

ပဋ္ဌာနနည်းရိယက် ၅-ပါးတို့တွင် အားကြီးသောက် အကျိုးပေးပြီးသော် တပါး-က် အကျိုးမပေးပြီ၊ အဟောသိက် မြောက်လေတော့သည်။ **သမ္မောဟဝိနောဒနီ** (၄၀၉) ၌ ဆိုသောကြောင့် အဟောသိက်ဖြစ်သော အာနန္တရိယက်သည် ပဌမပုဒ်၌ ဝင်မည်လော၊ ယင်းသို့မဟုတ် မဝင်မည်လော ဟူငြားအံ့— စင်စစ် အကျိုးပင် မပေးသော်လည်း ပေးသည်ဖြစ်က စုတိအနန္တရဋ္ဌသာ ပေးခြင်းသဘော ရှိသောကြောင့် သဘောကိုထောက်သဖြင့် ဝင်သင့်သည် ဟူရာ၏။ ထိုကြောင့် **မူလဋီကာ** (၄၅) ၌—

> ၃၉။ ဗလဝတာ အာနန္တရိယေန ဝိပါကေ ဒိန္နေ အဝိပစ္စမာနာနမ္ပိ အာနန္တရိယာနံ ဖလဒါနေ နိယတသဘာဝါ အာနန္တရိယသဘာဝါ စ ပဝတ္တိတိ၊ အတ္တနော သဘာဝေန ဖလဒါနနိယမေနေဝ နိယတတာ အာနန္တရိယတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ဟု မိန့်သည်။

ဋီကာ၌ အရိပ်အမြွက်ကိုသာ ထောက်သင့်ပေသည်။ ဒုတိယ၌ မိမိအခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးကြောင်းကို မဂ္ဂဝိထိဆိုရိုးကို ထောက်လေ။

သာဓကနက်

၃၉။ ဗလဝတာ၊ အားကြီးသော။ အာနန္တရိယေန၊ အာနန္တရိယက်သည်။ ဝိပါကေ၊ ပဋိသန္ဓေ အကျိုးကို။ ဒိန္နေ၊ ပေးအပ်သည်ရှိသော်။ အဝိပစ္စမာနာနမ္ပိ၊ အကျိုးမပေးအပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ အာနန္တရိယာနံ၊ ဒုဗ္ဗလဖြစ်ကုန်သော တပါးသော အာနန္တရိယက်တို့၏။ ဖလဒါနေ၊ စုတိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသည်ရှိသော်။ ဝါ၊ အကျိုးပေးခြင်း၌။ နိယတ-သဘာဝါ၊ မြဲသောသဘောရှိသော။ ပဝတ္တိ စ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်ရင်း။ အာနန္တရိယသဘာဝါ၊ အာနန္တရိယသဘောရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ ပဝတ္တိ စ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်ရင်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အတ္တနော၊ မိမိဟု ဆိုအပ်သော အာနန္တရိယက်၏။ သဘာဝေန ၊ သဘောဖြစ်သော။ ဖလဒါနနိယမေနေဝ၊ အကျိုးပေးခြင်း မြဲသောအားဖြင့်သာလျှင်။ နိယတတာ စ၊ မြဲသည်၏အဖြစ်ကိုရင်း။ အာနန္တရိယတာ စ၊ အာနန္တရိယ၏အဖြစ်ကိုရင်း။ ဝိညူဟိ၊ တို့သည်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိအပ်၏။

၁၆-မဂ္ဂါရမ္မဏတိုက်

မဂ္ဂါရမ္မဏတိုက် ပဌမပုဒ်၌ မင်္ဂလာကိုအာရုံပြုခိုက် မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ ခု၊ မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်း၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ ဝိရတီ, အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် ၃၃-ခု၊ ဤသို့ ယခုကာလ ဆရာမြတ်တို့ ကောက်ရိုးဌ် အာရမ္မဏပစ္စည်း သက်သက်၊ အာရမ္မဏာဓိပတိကို ပစ္စည်းနှစ်ချက်ခွဲ၍ ယူလေ။

အာရမ္မဏပစ္စည်းသက်သက်ယူသော် ဆိုရိုးအတိုင်းပင်။

အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းယူသော်ကား –မိမိမင်္ဂလာ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းကို ရခိုက် မဟာကုသိုလ်, မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၈-ခု၊ ဝိရတီ, အပ္ပမညာ ကြဉ်သော စေတသိက် တေတ္တိ သ၊ ဤသို့ ခွဲ၍ယူလေ။ နန်းကျောင်း ကောက်ရိုးဌ် ကား ၂-ခုပင် ကောက်သည်။

တတိယပုဒ်၌ အာရမ္မဏာဓိပတိ, သဟဇာတာဓိပတိ ၂-ပါးကို ကောက်ရာတွင် အာရမ္မဏာဓိပတိကို ကောက်သည့်ကာလ မင်္ဂလာ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းကို ရခိုက်ဟု အဘယ်ကြောင့် မိမိမင်္ဂလာကို ပစ္စည်းယူလေသနည်း ဟူငြားအုံ၊ တပါးသောသူ၏ မင်္ဂလာကို မဆိုလင့်ဦး၊ ယမိုက်ပြာဌီဟာ ပြတော်မူသော ဘုရားရှင်၏မင်္ဂလာကို ဆင်ခြင်သော်လည်း အဓိပတိပစ္စည်း တပ်စွမ်းနိုင်အောင် အလေးအမြတ် မပြုလေရကား သူတပါးမင်္ဂလာသည် အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း မတပ်နိုင်၊ မိမိမင်္ဂလာ တပ်နိုင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိမင်္ဂလာကိုသာ ပစ္စည်းယူရလေသည်။

ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ (၃၉၂) ၌ —

> ၄၀။ အရိယသာဝကာနဉ္စိ အတ္တနော မဂ္ဂံ ဂရုံ ကတ္တာ ပစ္စဝေက္ခဏ-
> ကာလေ အာရမ္မဏာဓိပတိ လဗ္ဘတိ-ဟု မိန့်ပြီ။

ရှေး ဆိုပြီးသော စေတသိက်၌ပင် ဝင်ကောင်းပြီးလျက် ဝိရိယ, ဝိမုံသကို ကောက်တော်မူပြန်သည်ကား –စေတသိက်အရေအတွက်ကို လျှော့၍သော်ကား ကောက်သင့်၏၊ မလျှော့သော် ကောက်သင့်မည် မထင်ပြီ။

ဤတိုက်မှုတ်တွင် ပဌမပုဒ်၏ အရမ္ဘတပါး အပါဒါန် ခံကုန်၏၊ ယင်းသို့ ခံခြင်းသည် တတိယ၌ အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် စသည်လည်း ဝင်သောကြောင့် ခံလေကုန်သည်။ ဤတိုက်ကား ခဲစွာ၏။

သာဓကနက်

> ၄၀။ ဟိ၊ သင့်စု။အရိယသာဝကာနံ၊ အရိယသာဝကတို့အား။ ဝါ၊တို့သည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။မဂ္ဂံ၊ မင်္ဂလာကို။ ဂရုံ ကတ္တာ၊ အလေးအမြတ်ပြု၍။ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ ဆင်ခြင်သောအခါ၌။ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းကို။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။

၄၁။ အဋ္ဌကိကောပိ မဂ္ဂေါ ပစ္စယဋ္ဌေန ဧတေသံ ဟေတူတိ **မဂ္ဂဟေ-တုကာ**။

မဂ္ဂသမ္မယုတ္တာ ဝါ ဟေတူ မဂ္ဂေ ဝါ ဟေတူတိ **မဂ္ဂဟေတူ**၊ တေ ဧတေသံ ဟေတူတိပိ **မဂ္ဂဟေတုကာ**။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ သယံ မဂ္ဂေါ စေဝ ဟေတု စ၊ ဣတိ မဂ္ဂေါ ဟေတု ဧတေသန္တိပိ **မဂ္ဂဟေတုကာ**—

ဟူသော **မဂ္ဂါရမ္မဏတိက် မဂ္ဂဟေတုကာ** ဓမ္မာ- ဟူသော **ဓမ္မသင်္ဂဏီ မာတိ-**ကာ ပါဠိတော်အဖွင့် အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (၇)အားလျှော်စွာ **မဂ္ဂဟေ-**တုကာ ဓမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်ကို အနက်ယောဇနာသည်ရှိသော်—

မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါးဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

တနည်းကား — မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ်နှင့် ယှဉ်သော ဟိတ် ၂-ပါး၊ ၃-ပါးဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းရှိကုန်ထသော။ ဝါ၊ မဂ်၌ဖြစ်သော ဟိတ် ၂-ပါး၊ ၃-ပါးဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းရှိကုန်ထသော။

တနည်းကား — မဂ္ဂဟေတုကာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင် တည်းဟူသော **အမောဟ** ဟိတ်ဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းရှိကုန်ထသော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ **သံဝိဇ္ဇန္တိ**၊ ကုန်၏။

သာဓကနက်

၄၁။ အဋ္ဌကိကောပိ၊ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသည်လည်း ဖြစ်သော။ မဂ္ဂေါ၊ **အရိယမဂ်သည်**။ ပစ္စယဋ္ဌေန- **မဂ္ဂပစ္စယဋ္ဌေန**၊ **မဂ္ဂသတ္တိ**ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ **အဖြစ်**တည်းဟူသော **အနက်**ကြောင့်။ ဝါ၊ **မဂ္ဂသတ္တိ**ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ **အဖြစ်**တည်းဟူသော **သဘော**ကြောင့်။ ဝါ၊ **မဂ္ဂသတ္တိ**ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏**အဖြစ်**ကြောင့်။ ဧတေသံ၊ **တို့၏**။ ဟေတု၊ **အကြောင်း**သည်။ ဟောတိ၊ **၏**။ဣတိ **တသ္မာ**၊ ကြောင့်။ **တေ ဓမ္မာ**၊ **တို့**သည်။**မဂ္ဂဟေတုကာ**၊ **ကုန်၏**။

ဝါ၊ **ကား**။ **မဂ္ဂသမ္မယုတ္တာ**၊ **မဂ်နှင့် ယှဉ်ကုန်**သော။ **ဟေတူ**၊ **ဟိတ်ကိုတည်း**။ **ဝါ**၊ **ကား**။ **မဂ္ဂေ**၊ **မဂ်၌**။(**ဘဝါ**၊ **ဖြစ်ကုန်**သော။) **ဟေတူ**၊ **တို့တည်း**။ဣတိ **တသ္မာ**၊ **ကြောင့်**။ **မဂ္ဂဟေတူ**၊ **တို့မည်ကုန်၏**။ **ဧတေသံ**၊ **တို့အား**။ **တေ- တာဒိသာ**၊ **ထိုသို့သဘောရှိကုန်**သော။ **ဟေတူ**၊ **မဂ်နှင့်ယှဉ်**သော **ဟိတ်**, **မဂ်၌ဖြစ်**သော **ဟိတ်တို့**သည်။ **သန္တိ**၊ **ရှိကုန်၏**။ ဣတိ **တသ္မာ**ပါ၊ **ကြောင့်**လည်း။ **တေ ဓမ္မာ**၊ **တို့**သည်။ **မဂ္ဂဟေတုကာ**၊ **ကုန်၏**။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ **သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်**သည်။ **သယံ**၊ **မိမိ**သည်။ **မဂ္ဂေါ စေဝ**၊ **မဂ်**မည်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ **၏**။**ဟေတု စ**၊ **ဟိတ်**မည်သည်လည်း။ **ဟောတိ**၊ **၏**။ဣတိ **တသ္မာ**၊ **ထိုသို့ မဂ်**လည်း**မည် ဟိတ်**လည်း**မည်**သည်**၏ အဖြစ်ကြောင့်**။ **ဧတေသံ**၊ **တို့အား**။ **မဂ္ဂေါ**၊ **သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်**ဟု **ဆိုအပ်**သော။ **ဟေတု**၊ **ဟိတ်**သည်။ **အတ္ထိ**၊ **ရှိ၏**။ဣတိ **တသ္မာ**ပါ၊ **ကြောင့်**လည်း။ **တေ ဓမ္မာ**၊ **တို့**သည်။ **မဂ္ဂဟေတုကာ**၊ **ကုန်၏**။

ဤသို့ အဌကထာ အနက်ပေးနည်းတို့တွင် ဒုတိယနည်း, တတိယနည်းပေါင်း၍ ၃-နည်း ဟူ၍သာ မှတ်။

ပဌမနည်းအလို မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ် အရကောက်သော် မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါးကြဉ်သော စေတသိက် အဋ္ဌဝီသကောက်။

ဒုတိယနည်းအလို ကောက်သော် မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသကောက်။

တတိယနည်းအလို ကောက်သော် မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ အမောဟ ကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စတိံသ ကောက်။

ဌင်းအဌကထာအလို နည်း ၃-ပါး အစဉ်ထားခြင်းသည် ပဌမနည်းမှာ ဟိတ် ၈-ပါး၊ ဒုတိယနည်းမှာ ဟိတ် ၂-ပါး၊ ၃-ပါး၊ တတိယနည်းမှာ ဟိတ် ၁-ပါး၊ ဤသို့ ဟိတ်အနည်းအများ၏ အစွမ်းဖြင့် အစဉ်ထားသည်။

နိဂ္ဂေါပကတ္တာ ပါဠိတော်၌ နည်း ၃-ပါး အစဉ်ထားခြင်းသည် ယင်း ၃-ပါးသော နည်းတို့တွင် ပဌမနည်းအလို မဂ္ဂင် ၈-ပါးသည် မဂ္ဂဟေတု၊ ကြွင်းသော သမ္မယုတ် တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ဌင်း ပဌမနည်းဖြင့် မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါးသည် မဂ္ဂဟေတုက မမည်သေး၊ ဌင်း မဂ္ဂင် ၈-ပါး မဂ္ဂဟေတုက မည်စေခြင်းငှါ ဒုတိယနည်း တက်ပြန်သည်။

ဌင်း ဒုတိယနည်းအလို သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော အဇမောဟသည် မဂ္ဂဟေတု၊ ကြွင်းမဂ္ဂင် ၇-ပါးနှင့် တကွသော သမ္မယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ဌင်း ဒုတိယနည်းဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်သည် မဂ္ဂဟေတုက မမည်သေး၊ ဌင်းမဂ္ဂင် **မဂ္ဂ**ဟေတုက မည်စေခြင်းငှါ တတိယနည်း တက်ပြန်သည်။

ဌင်း **တတိယနည်းအလို** ပဓာနအားဖြင့် အလောဘ, အဒေါသသည်-မဂ္ဂဟေတု၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်နှင့် တကွသော အလောဘ, အဒေါသကြဉ်သော **သမ္မ**-ယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက။

ဌင်းကိုထောက်၍ မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ-အရ အလောဘ, အဒေါသ **ကြဉ်၍** ကောက်ယောင် ထင်တတ်သည်။

အမောဟလည်း ဟိတ်ပင်ဖြစ်လေသောကြောင့် မဂ္ဂဟေတုအရ အလောဘ, **အ**ဒေါသ, အမောဟ၊ ကြွင်းသမ္မယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ဌင်းကိုထောက်၍ ဒုတိယပဒအရ ဟိတ် ၃-ပါးကြဉ်၍ ကောက်ယောင် ထင်တတ်သည်။

ယင်းသို့ ဖြစ်သော်လည်း ဟိတ် ၃-ပါးတို့တွင်—

အလောဘ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် အဒေါသ, အမောဟနှင့် တကွသော သမ္မယုတ်တရားမဂ္ဂဟေတုက ဖြစ်သည်၊ ထိုသို့ဖြစ်ရာတွင် အမောဟ မဂ္ဂဟေတုကဖြစ်ခြင်းသည် ပဓာန၊ ကြွင်းသမျှမှာ အပဓာန။

အဒေါသ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် အလောဘ, အမောဟနှင့်တကွသော သမ္မယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုကဖြစ်သည်၊ ထိုသို့ဖြစ်ရာတွင် အမောဟ မဂ္ဂဟေတုကဖြစ်ခြင်းသည် ပဓာန၊ ကြွင်းသမျှမှာ အပဓာန။

အမောဟ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် အလောဘ, အဒေါသနှင့် တကွသော သမ္မယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ပဓာနမရှိ၊ အပဓာနသာ။

အလောဘ, အဒေါသ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် အမောဟနှင့်တကွ ကြွင်းသော သမ္မယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက ဖြစ်သည်၊ ထိုသို့ဖြစ်ရာတွင် အမောဟ မဂ္ဂဟေတုကဖြစ်ခြင်းသည် ပဓာန၊ ကြွင်းသမျှမှာ အပဓာန။

အလောဘ, အမောဟ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် အဒေါသနှင့်တကွ ကြွင်းသမ္မယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ပဓာန မရှိ၊ အပဓာနသာ။

အဒေါသ, အမောဟ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် အလောဘနှင့်တကွ ကြွင်းသမ္မယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ပဓာနမရှိ၊ အပဓာနသာ။

အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် ကြွင်းသမ္မယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ပဓာနမရှိ၊ အပဓာနသာ။

ဤသို့ပစ္စည်း, ပစ္စယုပွန် ·စက်လှည့်၍ ဖြစ်ကောင်းလေသောကြောင့် ဟိတ် ၃-ပါး မကြဉ်ပဲပင် ပဓာန အပဓာနအားဖြင့် မဂ္ဂဟေတုက အလုံးစုံကို အကုန်ကောက်သင့်သည်။

ဤသို့ မယူအပ်သေးကို ယူသည်၏ အစွမ်းဖြင့် နည်း ၃-ပါးအစဉ်ထားသည်။ ထိုကြောင့် **မူလဋ္ဌိကာ**(၄၆)၌—

၄၂။ ပရိပုဏ္ဏာ။ပ။ နိက္ခေပကဏ္ဍေပိ ဟိ ယေ မဂ္ဂပစ္စယံ လဘန္တိ၊ နေ ပန သယံ မဂ္ဂပစ္စယဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ၊ တေ မဂ္ဂဟေတုကာတိ ဒဿေတုံ

သာဓကနက်

၄၂။ ပရိပုဏ္ဏာ၊ ပ။ ဟိ သစ္စံ၊ ထိုစကားသည် မှန်၏။ ဝါ၊ ဟိ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ မဂ္ဂပစ္စယံ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းဟုခေါ်ဝေါ်ခြင်းကို။ ဝါ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းအဖြစ်ကို။ လဘန္တိ၊ ရကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ရကုန်သော်လည်း။ သယံ ပန၊ မိမိတို့သည်ကား။ မဂ္ဂပစ္စယဘာဝံ၊ မဂ္ဂပစ္စည်း၏ အဖြစ်သို့။ နဂစ္ဆန္တိ၊ မရောက်ကုန်။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့သည်သာ လျှင်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ္ဂဟေတုကတို့မည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ကို။ ဒဿေတုံ၊ ပြခြင်းငှါ။ နိက္ခေပကဏ္ဍေပိ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၌လည်း။ အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂီဿ မဂ္ဂင်္ဂါနိ

"အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂီသ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဌပေတွာ" တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယော ပန စတ္ထော "အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂီသ အလောဘော အဒေါသော အမောဟော၊ ဣမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတူ" တိအာဒိနယော ဝုတ္တော၊ တံ ဒဿေတုံ "မဂ္ဂသမ္မယုတ္တာ ဝါ" တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ "အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂီသ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မဂ္ဂေါ စေဝ ဟေတု စာ" တိအာဒိနာ ပန ဝုတ္တနယံ ဒဿေတုံ "သမ္မာဒိဋ္ဌိ သယ" န္တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ ပန အသင်္ခတသင်္ခဏနဝသေန ပဋ္ဌိ-ပါဋိယာ တယော နယာ ဝုတ္တာ၊ ဟေတုဗဟုတာဝသေန တတိယော နယော ဣဓ ဒုတိယော ဝုတ္တော-ဟု မိန္ဒကုန်ပြီ။

၄၃။ **မဂ္ဂကိစ္စံ** ပရိညာဒိ။ အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂသမ္မယုတ္တာလောဘာ-ဒေါသသခ်ါတေဟိ မဂ္ဂဟေတူဟိ မဂ္ဂသမ္မယုတ္တခန္ဓေသေသမဂ္ဂင်္ဂသမ္မာ-ဒိဋ္ဌိနံ သဟေတုကဘာဝဒဿနတော တိဏ္ဏံ နယာနံ **အသင်္ခတ-သင်္ခဏနဝသေနာ**တိ ဝုတ္တံ။ **ဟေတုဗဟုတာဝသေနာ**တိ ဗဟုဟေ-တုကဿ ပဌမနယဿ အနန္တရံ ဗဟုဟေတုကတာ သာမညေန

သာဓကနက်

ဌပေတွာတိအာဒိ၊ စကားကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ ၏။ တတ္ထော၊ ထိုနိကေ္ခပကဏ္ဍ၌ သာလျှင်။ အရိယမဂ္ဂဿ၊ အရိယမဂ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အလောဘော အဒေါသော အမောဟော ဣမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတူတိအာဒိ၊မဂ္ဂဟေတု ဤသို့ အစရှိသော။ယော ပန နယော၊ အကြင်နည်းကိုကား။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ၏။ တံ နယံ၊ ကို၊ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ မဂ္ဂ-သမ္မယုတ္တာ ဝါတိအာဒိ၊ စကားကို။ အာစရိယေန၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်၍ ဆိုဦးအံ့။ အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂီသ၊ ၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်သည်။ မဂ္ဂေါ စေဝ၊ မဂ်လည်းမည်၏။ ဟေတု စ၊ ဟိတ်လည်းမည်၏၊ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့်။ဝုတ္တနယံ၊ ကို။ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိသယန္တိအာဒိ၊ စကားကို။ အာဟ၊ ပြီ။ ပန၊ အထူးကို ဆိုဦးအံ့။ တတ္ထ၊ ထိုနိကေ္ခပကဏ္ဍ၌။ အသင်္ခတသင်္ခဏနဝသေန၊ အသင်္ခတဖြစ်သောမဂ္ဂင်ကို သင်္ခတ်သည်၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တာယ၊ ဖြစ်သော၊ ပဋိပါဋိယာ၊ အစဉ်အားဖြင့်။ တယော၊ ကုန်သော။ နယာ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်၏။ ဟေတုဗဟုတာဝသေန၊ ဟိတ်များသည်၏ **အစွမ်းအား**ဖြင့်။ တတိယော၊ နိကေ္ခပကဏ္ဍ တတိယ နည်းကို။ ဣဓ၊ ဤမဂ္ဂါရမ္ဘတတိက်အဖွင့် အဋ္ဌက-ထာ၌။ ဒုတိယော၊ ဒုတိယနည်းကို။ ကတ္တာ၊ ပြု၍ အာစရိယေန၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ၏။

၄၃။ **မဂ္ဂကိစ္စံ**၊ **မဂ်ကိစ္စဟူ**သည်ကား။ ပရိညာဒိ၊ ပရိညာ အစရှိသောကိစ္စတည်း။ ဝါ၊ ပရိညာဒိ၊ ပရိညာအစရှိသောကိစ္စသည်။ **မဂ္ဂကိစ္စံ**၊ **မဂ်ကိစ္စမည်**၏။ အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌि-**မဂ္ဂသမ္မယုတ္တာ**လောဘာ**ဒေါ**သသခ်ါတေဟိ၊ **အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ်** **သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ်နှင့်** ယှဉ်သော **အ**လောဘ **အ**ဒေါသဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ **မဂ္ဂ**ဟေတူဟိ၊ **မဂ်နှင့်**ယှဉ်သော ဟိတ်တို့ဖြင့်။ **မ**ဂ္ဂသမ္မယုတ္တခန္ဓေသေသ**မ**ဂ္ဂင်သမ္မာဒိဋ္ဌိနံ၊**မ**ဂ်နှင့် ယှဉ်သော နာမကွန္ဓာ, **သ**မ္မာဒိဋ္ဌိမှ ကြွင်း**သော**မဂ္ဂင် **သ**မ္မာဒိဋ္ဌိတို့၏။ **သ**ဟေတုကဘာဝ**ဒ**ဿနတော၊ **သ**ဟေတုက၏ **အ**ဖြစ်ကို ပြခြင်း**ကြောင့်**။ ဝါ၊ ဟိတ် ရှိသည်၏**အ**ဖြစ်ကို ပြခြင်း**ကြောင့်**။ **တိ**ဏ္ဏံ **နယာ**နံ၊ သုံးပါး**သော**နည်း**တို့**ကို။ **အ**သင်္ခတသင်္ခဏနဝသေနာ**တိ**၊ **အ**သင်္ခတသင်္ခဏနဝသေန ဟူ၍။ **အ**စရိ-

နိုက္ခေပကဏ္ဍပါဠိယံ တတိယံ ဝုတ္တနယော ဣဓ အဌကထာယံ ဒုတိယံ ဝုတ္တော ဟူ၍လည်း အနုဋ္ဌိကာ (၄၉) ၌ မိန့်ပြီ။

ယင်း အနုဋ္ဌိကာပါဠိ၌ "သမ္မယုတ္တာလောဘာဒေါသသခါတေဟိ"ဟု သမ္မယုတ္တသဒ္ဒါဖြင့် မိန့်ဆိုတော်မူလေသောကြောင့် မကြည်မူ၍ ကောက်သင့်သည်။

၄၄။ ကတမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတုကာ။ အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂိသ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဌပေတ္ဝာ တံသမ္မယုတ္တော ဝေဒနာက္ခန္ဓော ။ပ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ဣမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတုကာ။ အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂိသ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂေါ စေဝ ဟေတု စ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဌပေတ္ဝာ တံသမ္မယုတ္တော ဝေဒနာက္ခန္ဓော ။ပ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ဣမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတုကာ။ အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂိသ အလောဘော အဒေါသော အမောဟော၊ ဣမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတူ။ တံသမ္မယုတ္တော ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ပ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော။ ဣမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတုကာ။

ဟူသော နိုက္ခေပကဏ္ဍ ပါဠိတော် (၂၁၂) ၌လည်း ပဌမနည်း, ဒုတိယနည်းမှာ ဌပေတ္ဝာ-သဒ္ဒါ ပါသည်၊ တတိယနည်းမှာ မပါ။ ထိုကြောင့် မကြည်မူ၍ ကောက်သင့်သည်။

သာဓကနက်

ယေန၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ ၏။ ဟေတုဗဟုတာဝေသနာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဗဟုဟေတုကဿ၊ များသော ဟိတ်ရှိသော။ ပဌမနယဿ၊ ပဌမနည်း၏။ အနုန္တရံ၊ အခြားမဲ့၌။ ဗဟုဟေတုကဘာဝသာမညေန၊ များသော ဟိတ် ရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိုက္ခေပကဏ္ဍပါဠိယံ၊ နိုက္ခေပကဏ္ဍပါဠိတော်၌။ တတိယံ၊ သုံးခုမြောက်၌။ ဝုတ္တနယော၊ ဟောတော်မူအပ်သောနည်းကို။ ဣဓ အဌကထာယံ၊ဤအဌကထာ၌။ ဒုတိယံ၊ နှစ်ခုမြောက်၌။ အဌကထာစရိယေန၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ၏။

၄၄။ ကတမေ ဓမ္မာ၊ အဘယ်တရားတို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ္ဂဟေတုကမည်ကုန်သနည်း။ အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂိသ၊ အရိယမဂ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ မဂ္ဂင်တို့ကို။ ဌပေတ္ဝာ၊ ထား၍။ တံသမ္မယုတ္တော၊ ထိုမဂ္ဂင်နှင့်ယှဉ်သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ၎င်း။ပ။ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ၎င်း။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤတရားတို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ္ဂဟေတုကမည်ကုန်၏။ အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂိသ၊ ၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်။ မဂ္ဂေါ စေဝ၊ မဂ်လည်း မည်၏။ ဟေတု စ၊ ဟိတ်လည်း မည်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ၊ ကို။ ဌပေတ္ဝာ၊ ၍။ တံ သမ္မယုတ္တော၊ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ပ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ ကုန်၏။ အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂိသ၊ ၏။ အလောဘော၊ အလောဘ၎င်း။ အဒေါသော၊ အဒေါသ၎င်း။ အမောဟော၊ အမောဟ၎င်း။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ မဂ္ဂဟေတူ၊ မဂ္ဂဟေတု မည်ကုန်၏။ တံသမ္မယုတ္တော၊ ထို အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟနှင့် ယှဉ်သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ပ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ ကုန်၏။

၄၅။ မဂ္ဂဟေတုကနိဒ္ဒေသေ ပဌမနယေန ပစ္စယဋ္ဌေန မဂ္ဂဟေတုနာ သမ္မယုတ္တာနံ ခန္ဓာနံ သဟေတုကဘာဝေါ ဒဿိတောဿ။ ဒုတိယနယေန မဂ္ဂဘူတေန သမ္မာဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန ဟေတုနာ သေသမဂ္ဂင်္ဂါနံ သဟေတုကဘာဝေါ ဒဿိတောဿ။ တတိယနယေန မဂ္ဂေ ဥပ္ပန္နဟေတူဟိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သဟေတုကဘာဝေါ ဒဿိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဟူသော နိက္ခေပကဏ္ဍ အဌကထာ (၃၉၂) ၌ မဂ္ဂေ ဥပ္ပန္နဟေတု-သဒ္ဒါဖြင့် ပိန်ဆိုတော်မူလေသောကြောင့် မကြဉ်မူ၍ ကောက်သင့်သည်။

ထိုကြောင့် မဏိဒီပ၌—

၄၆။ တ္တေ စ ပဌမနယေ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဌပေတ္မာ တံသမ္မယုတ္တာဝ စတ္တာရော ခန္ဓာ မဂ္ဂဟေတုကာ ဟောန္တိ၊ နု တာနိ။ ကသ္မာ၊ ပါဠိယံ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဌပေတ္မာတိ ဝုတ္တတ္တာ။ တာနိ ပန မဂ္ဂဟေတူ ဧဝ ဟောန္တိ၊

သာဓကနက်

၄၅။ မဂ္ဂဟေတုကနိဒ္ဒေသေ၊ မဂ္ဂဟေတုကနိဒ္ဒေသဝိ။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေါ၊ သို။ ဝေဒိ-တဗ္ဗော၊ အပ်၏။ ပဌမနယေန၊ ပဌမနည်းဖြင့်။ ပစ္စယဋ္ဌေန၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သော အနက် သ ဘောကြောင့်။ မဂ္ဂဟေတုနာ၊ မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်နှင့်။ သမ္မယုတ္တာနံ၊ ယှဉ်ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာတို့၏၊ သဟေတုကဘာဝေါ၊ သဟေတုကအဖြစ်ကို။ ဒဿိတောဿ၊ ပြအပ်၏။ ဒုတိယနယေန၊ ဖြင့်။ မဂ္ဂဘူတေန၊ မဂ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ သမ္မာဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟု ဆိုအပ်သော။ ဟေတုနာ၊ ဟိတ်ဖြင့်။ သေသမဂ္ဂင်္ဂါနံ၊ ကြွင်းသော မဂ္ဂင်တို့၏။ သဟေတုက-ဘာဝေါ၊ကို။ ဒဿိတောဿ၊ ၏။ တတိယနယေန၊ ဖြင့်။ မဂ္ဂေ၊ မဂ်၌။ ဥပ္ပန္နဟေတူဟိ၊ ဖြစ်သော ဟိတ်တို့ဖြင့်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ၊ ၏။ သဟေတုကဘာဝေါ၊ ကို။ ဒဿိတောဿ၊ ၏။ ဗုတိ၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

၄၆။ စ၊ ဆက်၍ ဆိုဦးအံ့။ တ္တေ၊ ဤမဂ္ဂါရမ္မဏတိက်၌။ ပဌမနယေ၊ ပဌမနည်း၌။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ မဂ္ဂင်တို့ကို။ ဌပေတ္မာ၊ ထား၍။ တံသမ္မယုတ္တာ၊ထိုမဂ္ဂင်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ ခန္ဓာဝ၊ ခန္ဓာတို့သည်သာလျှင်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ္ဂဟေတုက မည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ကုန်၏။ တာနိ၊ ထိုမဂ္ဂင်တို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ကုန်သည်။ နု ဟောန္တိ မဖြစ်ကုန်။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဌပေတ္မာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ယန၊ အနုယကို ဆိုဦးအံ့။ တာနိ၊ထိုမဂ္ဂင်တို့သည်။မဂ္ဂဟေတူ ဧဝ၊ မဂ္ဂဟေတုတို့ မည်ကုန်သည်သာလျှင်။ဟောန္တိ၊ကုန်၏။ ကသ္မာ၊ နည်း။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သမ္မယုတ္တာနံ၊ ယှဉ်ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ မဂ္ဂပစ္စယ-ဘာဝေန၊ မဂ္ဂပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဟေတုဘာဝတော၊ ဟိတ်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

တတိယနယေ၊ ၌။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို။ ဌပေတ္မာ၊ ထား၍။ တံသမ္မယုတ္တာ ၊ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာဝ၊ တို့သည်သာလျှင်။ မဂ္ဂဟေတု-ကာ နာမ၊ မည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ ၊ကုန်၏။ ဃာ၊ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိသည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ နာမ၊ မည်သည်။ နု ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ကသ္မာ၊ နည်း။ ပါဠိယံ၊ ၌။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဌပေတ္မာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ကြောင့်တည်း။

ကသ္မာ၊ အတ္တနာ သမ္မယုတ္တာနံ ခန္ဓာနံ မဂ္ဂပစ္စယဘာဝေန ဟေတု-ဘာဝတော။

တတိယနယေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဌပေတ္မာ တံသမ္မယုတ္တာဝ စတ္တာရော ခန္ဓာ မဂ္ဂဟေတုကာ နာမ ဟောန္တိ၊ နု သာ။ ကသ္မာ၊ ပါဠိယံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဌပေတ္မာတိ ဝုတ္တတ္တာ။

တာနိ ပန မဂ္ဂဟေတူယေဝ ဟောန္တိ။ ကသ္မာ၊ အတ္တနာ သမ္မယုတ္တာနံ ခန္ဓာနံ မဂ္ဂပစ္စယဟေတုပစ္စယဘာဝတော။

သဘ ဟိ နိယ္ယာနိကကိစ္စတ္တာ၊ ပရိညာဒိစတုကိစ္စတ္တာ ဝါ တေသံ မဂ္ဂပစ္စယော ဟောတိ၊ တေသံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာ-ဓနတ္တာ၊ မူလဘာဝတော ဟေတုပစ္စယော စာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဒုတိယနယေ မဂ္ဂါ, မဂ္ဂသ ဝါ သဗ္ဗလောကုတ္တရကုသလ-စိတ္တုပ္ပါဒသခ်ါတာ စတ္တာရော ခန္ဓာ မဂ္ဂဟေတုကာယေဝ ဟောန္တိ။ ဟူ၍ အရိယဝံသ ဆရာတော် မိန့်တော်မူပြီ။

ဤသို့ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ, အနု, မဓု, မဏိဒီပ တို့၌ မုချဆတ်ဆတ် မ[ကြ]ဉ်အပ်, မ[ကြ]ဉ်ထိုက်, မ[ကြ]ဉ်သင့်သည် ကေန်အမှန် ဟူလို။

၁၇-ဥပ္ပန္နတိက်

ဥပ္ပန္နတိက်၏ ပဌမပုဒ်၌—

၁။ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်၊

သာဓကနက်

ပန၊ အနုယကို ဆိုဦးအုံ့။ တာနိ၊ ထိုမဂ္ဂင်တို့သည်။ မဂ္ဂဟေတူယေဝ၊ တို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကသ္မာ၊ နည်း။အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။သမ္မယုတ္တာနံ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ မဂ္ဂပစ္စယဟေတုပစ္စယဘာဝတော၊ မဂ္ဂပစ္စည်း, ဟေတုပစ္စည်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ဟိ သစ်၊ မှန်၏။ သာ၊ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိသည်။ နိယ္ယာနိကကိစ္စတ္တာ ဝါ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်းကိစ္စ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ရင်း။ ပရိညာဒိစတုကိစ္စတ္တာ ဝါ၊ ပရိညာအစရှိသော လေးပါးသော ကိစ္စ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ရင်း။ တေသံ၊ ထို မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ခန္ဓာတို့၏။ မဂ္ဂပစ္စယော၊ မဂ္ဂပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကသ္မာ၊ နည်း။ တေသံ၊ ထို မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ခန္ဓာတို့၏။ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနတ္တာ စ၊ ကောင်းစွာတည်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ရင်း။ မူလဘာဝတော စ၊ အမြစ်အရင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်ရင်း။ ဟေတုပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်အပ်၏။

ဒုတိယနယေ၊ ၌။ မဂ္ဂါ၊ မဂ်တို့သည်။ မဂ္ဂသ ဝါ၊ မဂ်၏လည်း။ သဗ္ဗလောကုတ္တရကုသလ-စိတ္တုပ္ပါဒသခ်ါတာ၊ အလုံးစုံသော လောကုတ္တရာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊တို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာယေဝ၊ မဂ္ဂဟေတုကတို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

၂။ သန္ဓတိပစ္စုပ္ပန်၊
၃။ သမယပစ္စုပ္ပန်၊
၄။ ခဏပစ္စုပ္ပန်၊

ယူ၍ ပစ္စုပ္ပန် ၄-ပါးတွင် ဥပ္ပန္နသဒ္ဒါသည် ဤ၌ ခဏပစ္စုပ္ပန်ကို ဟောသင့်၏ဟု သိစေခြင်းငှါ ခဏပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော စိတ် ဂဇ-ခု၊ စေတသိက် ၅၂-ခု၊ ရူပ် ၂၈-ခုကို ကောက်ရသည်။

ခဏပစ္စုပ္ပန် ဟူသည်ကား—ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင် ဟူသော ခဏတွေယသို့ ရောက်ဆဲ ဟူလိုသည်။

ပစ္စုပ္ပန် ၄-ပါး အကျယ်ကို သမ္မောဘဋ္ဌကထာ (၇), ဣတိဝုတ် အဋ္ဌကထာ (၂၀၀) တို့၌ မိန့်၏။ ဤတိုက်၌ ရှေးပုဒ် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ, နောက် ၂-ပုဒ်ဖြင့် အနာဂတ်ကာလ၊ ဤသို့ကာလ ၂-ပါးကို ဟောသည်။

ဒုတိယပုဒ်၌ ဝိပါက် ကမ္မဇရူပ်ကို အခြားအထူးမူ၍ ဟောတော်မူရကား ထိုကိုချန်၍ အနာဂတ်တရားကို ကောက်ရသည်။

တတိယပုဒ်၌ကား အကြောင်းဖြစ်၍ ကမ္ဘာတသိန်း အလွန်မှပင် ဖြစ်လတ္တံ့သည် ဖြစ်စေကာမူ မချုတ် ဖြစ်ရသောကြောင့် အနာဂတ်တရားအဖြစ်ဖြင့် ထိုဝိပါက် ကမ္မဇရူပ်တို့ကို ကောက်ရလေတော့သည်။

၁၉-အတီတာရမ္မဏတိက်

အတီတာရမ္မဏတိက် ပဌမပုဒ်၌ ဝိရတိကို မကြည့်ပဲ ကောက်သည်လည်း ရှိကြ၏၊ အတိုက်ကို ဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထု မယူကောင်းသောကြောင့် ကြည့်မှသာ သင့်ချိမ့်မည်။ ဒုတိယ တတိယမှာ မကြည့်လင့်။ အပ္ပမညာကို သုံးပုဒ်လုံး၌ ကြည့်ရာကား အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန် မဆိုကောင်းသော ပညတ်လျှင် အာရုံရှိသောကြောင့်တည်း။ အချို့ ဆိုရိုးမျှား၌ တိုက်မုတ်တွင် လောကုတ္တရာစိတ် ဂ-ခု လွတ်၏။ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သာ အာရုံရှိချေရကား မလွတ်သင့်ချေ။

၂၁-အဋ္ဌတ္တာရမ္မဏတိက်

အဋ္ဌတ္တာရမ္မဏတိက် ပဌမပုဒ်၌ ဣဿာလည်း သူတပါးစည်းစိမ်ကိုသာ အာရုံပြု၍ ငြူစူခြင်းလက္ခဏာ ရှိချေသည်၊ အပ္ပမညာလည်း တပါးသော သတ္တဝါ ပညတ်သာ အာရုံရှိချေသည်၊ ထိုကြောင့် ဣဿာ, အပ္ပမညာ ဒွေ တို့ကို ကြည့်ရလေသည်။

ဒုတိယပုဒ်၌ မစ္ဆရိယသည် မိမိစည်းစိမ်ကိုသာ အာရုံပြု၍ လျှို့ဝှက်ခြင်း လေ့ဟ္ဘဏာ မျှချေရကား ကြဉ်ရလေသည်။

တတိယပုဒ်၌ ၂-ပါးစုံကို အာရုံပြုသည်ကို ဟောရကား ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, အပ္ပမညာတို့တွင် ဣဿာ, အပ္ပမညာ သည် ဗဟိဒ္ဓ တရားကိုသာ, မစ္ဆရိယလည်း အဗ္ဗတ္တတရားကိုသာ အာရုံပြုချေသောကြောင့် ထိုတရား ၄-ပါးတို့ကို ကြဉ်ရလေသည်။

၂၂-သနိဒဿနတိုက်

သနိဒဿနတိုက် ပဌမပုဒ်၌ သနိဒဿနသဒ္ဒါဖြင့် အထူးမူအပ်သောကြောင့် သပ္ပဋိဃရုပ် ကောဒသ စင်လေသည်။ မြင်အပ်သောသဘောနှင့်တကွကို သနိ-ဒဿနသဒ္ဒါ ဟောသောကြောင့် ရူပါရုံ မရသင့်တန် ဟူပြောအံ့၊ သိလာ-ပုတ္တကဿ သရီရံ ဆိုသကဲ့သို့ ရူပါရုံမှ တပါး မြင်အပ်သော သဘောမရှိသည် ဖြစ်၍ မပြားသည် ဖြစ်စေကာမူ ပြားသကဲ့သို့ အဘေဒဘေဒုပစာရ အားဖြင့် ဆိုပါသတည်း။ ထိုကြောင့် အနုဋ္ဌီကာ (၅၂) ၌—

> ၄၇။ အညံ ဝိယ ကတ္ဘာ ယထာ "သိလာပုတ္တကဿ သရီရ"န္တိ ဟု မိန့်ပြီ။

အဘေဒဘေဒုပစာရလည်း မပြားပဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ်စကောင်း သည်၊ ပြားလျက်လည်း မပြားသကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ်စကောင်းသည် ဟူ၍ မခု-**သာရတ္ထဒီပနီ**၌ ဆို၏။

ထိုတွင်ကား မပြားတုံလျက် ပြားသကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ်သည်ကို ဤ၌ လိုအပ်၏၊ ပရမတ္ထအဘေဒဘေဒုပစာရ, ပညတ္တိအဘေဒဘေဒုပစာရ ဟူ၍ ၆-ပါး၊ ၃၆-ပါး ဥပစာရ နည်း၌လာသော ၂-ပါးတွင်သော်ကား ပရမတ္ထအဘေဒဘေဒုပစာရ တည်း။

သရုပ်ကောက်ရိုး၌ အမြွက်မျှသာ ရေးသားအပ်သော
တိကမာတိကာဂဏ္ဌိကား
ဤတွင်ရှေ့ ပြီးပြီ။

သာဓကနက်

၄၇။ အညံ ဝိယ၊ တပါးတခြားကဲ့သို့။ကတ္ဘာ၊ပြု၍။ (ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။) ယထာ နည်း။ သိလာပုတ္တကဿ သရီရန္တိ၊ အစရှိသည်တည်း။သိလာပုတ္တကဿ၊ကျောက်သားငယ်၏။ သရီရံ၊ကိုယ်။

၆-မာတိကာနိဒါနဝဏ္ဏနာ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ကပ္ပေ စ သတသဟဿေ၊ စတုရော စ အသံခိယေ။
ဒီပင်္ကရော မဟာဝီရော၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ လောကနာယကော။

အစရှိသော ၃-ကုဏ္ဍလကေသိဝတ် ၂၇၊ ၂၉။ ယသောဓရာထေရီ အပဒါန် ပါဠိတော် ၅၅၃၊ ၅၅၆၊ ၃၂၃၊၃၉၃၊၃၉၆။ သီ ၄၆၀၊၄၆၂။ ဗုဒ္ဓဝံသ ပါဠိတော် ၂-သုမေဓပတ္ထနာကထာ ၅၇၅၊ ၃၄၂၊ ၄၁၇။ သီ ၂၀။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ ဒူရေနိဒါန်း ၃၊ ၄။ ထေရအပဒါန်အဋ္ဌကထာ နိဒါန်း သီ ၂။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌ-ကထာ နိဒါန်း ၃၁၊၃၃- စသည် မျှားစွာတို့၌ အဓိပ္ပါယ်တူ လာကြကုန်သည်နှင့် လျော်စွာ တဆယ့်ခြောက်သခေါ်နှင့် ကမ္ဘာဝေါသိန်း ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူ၍ ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ လေးသခေါ်နှင့် ကမ္ဘာတသိန်းထက် သာရမဏ္ဍ-ကမ္ဘာ၌ လူတို့သည် သက်တမ်း အနှစ်တသိန်းတွင် ပုပ္ပဝတီမြို့တော် သုနန္ဒမင်း, သုနန္ဒာမိဖုရားတို့၏ သားတော် နံတော် တနင်းလာသား မင်းသားအဖြစ်နှင့် အနှစ်တသောင်းရှိက နိမိတ်ကြီး လေးပါး ထင်မြင်၍ တောထွက်တော်မူပြီးလျှင် ခုနစ်ရက် ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူသောအဆုံးတွင် စရည်းပင်ခေါ် တောင်မ-ရိုးပင် ဗောဓိ၌ ပွင့်တော်မူသော ဘဏ္ဍာက်ရာမြတ်စွာဘုရား, ထိုနောက် မေဓင်္ကာ-မြတ်စွာဘုရား, ထိုနောက် သရဏင်္ကာရမြတ်စွာဘုရား, ထိုနောက် ဒီပင်္ကရာမြတ်-စွာဘုရား ပေါင်းလေးဆူတို့ တကမ္ဘာတည်း ပွင့်တော်မူကြရာတွင် ငါတို့မြတ်-စွာဘုရား၏ အလောင်းတော် သုမေဓာရသေ့သည် သဒ္ဓါဓိက ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာ-ဘုရား၏ ရှေလက်ထက်တော်အခါ၌ နိယတဗျာဒိတ်ကို ရတော်မူ၏။

ကမ္ဘာတသိန်းအလွန်ရှိသော လေးသခေါ်ထက်၌—ဟူရာဝယ် လေးသခေါ်မှာ ငါတို့ ဘဒ္ဒကမ္ဘာကို မရိယာဒအာဝဓိ ပြု၍ မချန်ခဲ့၊ အာဘိဝိဓိအာဝဓိ ပြု၍ ဘဒ္ဒ-ကမ္ဘာနှင့်တကွ ယူ၊ "ဣတော ကပ္ပသတသဟဿမတ္ထကေ" စသည်တို့ကိုလည်း ၎င်းအတိုင်း ယူလေ။ "ဣမိနာ စ ဘဒ္ဒကပ္ပေန သဒ္ဓိ သတသဟဿမဟာကပ္ပေ" စရိယာပိဋကာ အဋ္ဌကထာ ပဌမဂါထာဝဏ္ဏနာ မျက်နှာ ၁၃-စာကြောင်းရေ-၁၆။ ပဌမမောင်းထောင် သာသနာပိုင်ဆရာတော် စီရင်ခဲ့သော ပါရာဇိကာ-အဋ္ဌကထာ ဂဏ္ဌိသစ် "ယော ကပ္ပကောဋ္ဌိဟိ" အာဘွဲ့ ၁၁-ကြောင်းပေ, ကိုဝမ်း ၄-ကြောင်း၊ ရှေပိန်းချတို့ကို ထောက်လေ။

ဝေနေယျ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို—ဟူရာ၌ ယခု ဘုရား ဆုံးမ ဟောချတ်၍ ယခုဘဝ၌ဖြစ်စေ, နောင်ဘဝ အဆက်ဆက်၌ဖြစ်စေ မင်ဖိုလ်ကို ရထိုက်သော ပဂ္ဂိုလ်သည် ဝေနေယျမည်၏။ မရထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် သတ္တဝါမည်၏။ "ဒုဝိဓာ ဟိ ပုဂ္ဂလာ ဗုဒ္ဓဝေနေယျာ စ သာဝကဝေနေယျာ စ။ပ။" မူလပဏ္ဏာသ-အဋ္ဌကထာ ၃၅။ စူဠဿစ္စကသုတ် ၁၆၁-၁၆၆။ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် အဋ္ဌကထာ ၁၄၉။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် အဋ္ဌကထာ ၃၄။နာလန္ဒဝဂ် တတိယသုတ် ၂၄၅။ သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ ၃။ ခဏ္ဍိသာဏသုတ် ၁၁-၁၃-၁၅။ ဧကနိပါတ် ၂၅။ တိတ္ထဇာတ် အဋ္ဌကထာ ၉၀၊ ၂၁၀-စသည်တို့။ တဆူတဆူသော သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူ၍ မင်,ဖိုလ်ရသော ဝေနေယျပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်း ၂၄-သန်းကျော်။ သုတ်သီလကွန် ဌီကာဟောင်း ၂၉၄။ဌီကာသစ် ဒု ၂၇၃။အနာဂတဝံသ အဋ္ဌကထာ ၁၁-ကြောင်းပေ, ပိန်း, ဃားဝမ်း, ၇-ကြောင်း။ ဇိနာလင်္ကာရဌီကာ သု ၂၇၈။သောတတ္ထကီပါ၌ ၄၊နိဿယ ၁၀၂။သဒ္ဒသာရတ္ထဇာလိနီ ဌီကာ သု ၁၇၅၊ ကဝိ ၁၀၃။မိလိန္ဒပဉ္ဍာပါ၌တော် ဟံ ၂၀၃၊ဇ ၂၄၄၊သု ၃၀၂-ဒေဝဒတ် ပုရာဏ-ကဿပ စသည်တို့မှာ သတ္တဝါတို့သာတည်း။ ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်းအားဖြင့် ရဟန္တာကိုပင် သတ္တဝါဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ကြကုန်၏။

လက်တော်သို့ရောက်ပြီးသော။ပ။ ကို—ကရောပယာတံ၊ လက်တော်သို့ရောက်ပြီးသော။ အဘိဓာန်နိဿယ ကျော်အောင်စံထားမှု၌ ဟတ္ထဂတံ၊ လက်တော်သို့ရောက်လုဆဲသော။ ၁၁၇၂-ခုနှစ် တပို့တဲ့လပြည့် ၄-နေ့ ဆရာတော် ဦးဗုဒ္ဓိစိရင်ပြီး ဂါထာ ၁၁၀-ရှိ ပဒစေတိယဝန္ဒနာ ပဌမဂါထာ ဒုတိယပါဒအနက်။ ကရောပယာတံ-ကရဉ္ဇပယာတံ၊ လက်တော်၏ အနီးသို့ ရောက်နေသော။ အဘိ-ဓာန်နိဿယ၊ အဘယာရာမမှု။ ကရောပယာတံ အတ္တနောဟတ္ထဂတံ၊ အဘိဓာန် ဌီကာ။ ဟတ္ထဂတံ စက္ကဝတ္တိရဇံ၊ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ နိဒါန်း ၂၇၊ ၂၉။ ကံ ၂၅။ အပဒါန် အဋ္ဌကထာ သီ ၆၈။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ ၅၃၁။

ပါရမီ သုံးဆယ်တို့ကိုရင်း— ပါရမီတော် ၃၀-၏ သရုပ် အကျဉ်း၊ ဂါထာ-ပုဒ်ရေ ၂၆-၂၇။ ဗုဒ္ဓဝံသပါ၌တော် ရတနစင်္ကမကဏ္ဍ သု ၅၀၄။ ဆယ်ပါး၏ အကျယ် အဓိပ္ပါယ်၊ ၎င်းပါ၌တော် သုမေဓပတ္ထနာကထာ သု ၅၉၃-စသည်။ ပါရမီ လက္ခဏ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန် စရိယာပိဋကတ် အဋ္ဌကထာ သီ ၂၁၆။ သီလကွန်ဌီကာဟောင်း ၆၃။ဌီကာသစ် ၂၃၉။ ဇိနာလင်္ကာရ ဌီကာ သု ၄။ ပရိတ်ကြီးဌီကာ ၂၆၊ ၁၀၆။

စွန့်ခြင်းကြီး ငါးပါးတို့ကိုရင်း— ၎င်းသရုပ် သုတ်သီလကွန် အဋ္ဌကထာ ၁-ဗြဟ္မဇာလသုတ် ၅၃၊ ၄၆။ မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၁-သုတ်။ ပြ ၄၁၊ ၄၃။ သီ ၄၃။ ဣတိဝုတ် အဋ္ဌကထာ ဒုကနိပါတ် ၁၂၂၊ ၁၂၀။ သီ ၉၃။ ပဋိသမ္ภိဒါ-

မဂ် အဋ္ဌကထာ သီလမယဉာဏနိဒ္ဒေသ သီ ၁၄၄။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ ရတနစင်္ကြမကဏ္ဍ ၁၈၊ ၁၉၊ ၎-စသည် မျှားစွာတို့၌ လာကုန်၏။

သေတကေတု အမည်ရှိသော နတ်သားဖြစ်၍— "သေတကေတု နာမ ဒေဝပုတ္တောာ အဟောသိ" မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၄-ဘယဘေရဝသုတ် ၁၁၃၊ ၁၁၈။ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ ပုဗ္ဗေနိဝါသကထာ ၁၂၁၊ ၁၂၈။ သီ ၁၀၅၊ ၆၆။ "ယဒါဟံ တုသိတေ ကာယေ၊ သန္တုသိတောာ နာမ တဒါ" ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိတော် ၁-ရတနစင်္ကြမကဏ္ဍ သု ၅၈၄၊ ဂ်ီး။ ယတောဟံ။ပ။ ဟံတဒါ။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ ၆၈၊ ၇၃။ ၎င်းပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာတို့ကိုထောက်၍ ဝေဿန္တရာမင်းကြီး စုတိတော်မူ၍ ဖြစ်သော နတ်သားကို သေတကေတုနတ်သား ဟူ၍၎င်း, သန္တုသိတနတ်သား ဟူ၍၎င်း အမည် ၂-မျိုးခေါ်ဝေါ်ကြပုံကို သိအပ်၏၊ အကဲ့အပြား မရှိ။

နတ် ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့သည် တောင်းပန်အပ်သည် ဖြစ်၍—

ကပ္ပ စကြာ၊ မဂ်လာ၊ ဗုဒ္ဓါ မောနေယျ။
အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်၊ ဆူညံကျက်၊ ငါးချက်ကောလာဟာ

ဟူသော ခုဒ္ဒကပါဋ္ဌ အဋ္ဌကထာ ၅-မဂ်လသုတ် ၁၀၅၊ ၇၈၊ ၁၂၁။ သုတ္တနိပါတ်အဋ္ဌကထာ ၁၆-မဂ်လသုတ် ၃၊ သီ ၂၄၃။ စတုဘာဏဝါရအဋ္ဌကထာ ၇-မဂ်လသုတ္တ သီ ၇၁-တို့၌ လာကုန်သော ကောလာဟလ ငါးပါး။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ ၁၃။ နိဒ္ဒေသ သီ ၃၁၀။ သု ၄၁၊ ၃၆၇။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာနိဒါန်း, အပဒါန် အဋ္ဌကထာ နိဒါန်း စသည်တို့၌ လာကုန်သော ကပ္ပ, ဗုဒ္ဓ, စက္ကဝတ္တိ-ကောလာဟလ တို့တွင် ဗုဒ္ဓကောလာဟလဖြစ်ခြင်း၊

ဆင်နားပန်ညှိုး၊ ပုဆိုးနွမ်းပါး၊ ချိုင်းကြားချွေးထွက်၊ ကုယ်ရောင်ပျက်သား၊ နန်းထက်မမှေ့၊ စုတေ ကြောင်းဟိတ်၊ ငါးနိမိတ်ထင်၊ နတ်တို့သင့်သို့—

စသော ရှေးဆရာမြတ်တို့၏ ဥပမာလင်္ကာ၊ ဣတိဝုတ္တကပါဋ္ဌတော် တိက-နိပါတ် စတုတ္ထဝဂ် စတုတ္ထသုတ် ၁၈၃၊ ၁၄၁၊ ၁၆၄။ သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌကထာ ၁၉။ ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၁၀၈၊ ၁၀၅။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ ၆၈။ ကုသဇာတ်အဋ္ဌကထာ ၂၉၀၊ ၂၆၆။ ယ ၁၃၀။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ မူလဋီကာ ၁၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ ၁၇။ နိဒ္ဒေသ ပြ ၇၃၁၊ ၂၈၀။ ဟံ ဒု ၃၂၄-စသည်တို့ အလာ စုတေပြောင်းကြောင့် နတ်သေရန် နိမိတ်ငါးပါးထင်ခြင်း၊ ၎င်းအခါ နတ် ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့ ဘုရားလောင်းကို တောင်းပန်ကြကုန်၏။

ကြည့်ခြင်းကြီး ငါးပါးတို့ကို—ကြည့်ခြင်းကြီး ငါးပါးတို့၏ သရုပ်တို့သည် **သုတ်မဟာဝါ** အဋ္ဌကထာ ၂၀။ **ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ** ၁-ဝဂ် ၆၂၊ ၉၈-သီ။ ၄၂ မ။

ဇာတ်အဋ္ဌကထာ နိဒါန်း ၆၀၊ ၆၁၊ ၅၈။ အပဒါန်အဋ္ဌကထာ နိဒါန်း သီ ၄၄။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ ၃၃၆၊ ၃၂၀၊ ၂၂၅။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ ၆၈။ ဇိနာ-လင်္ကာရ ဋီကာ သု ၁၅၇။ မဟာထူပဝံသ သီ ၁၄။ အနာဂတဝံသအဋ္ဌကထာ ကော်ပီ ၃၃။ ပိန်း၊ ၁၁ ကြောင်းပေ။ ခေ ကျော၊ ၁၀-ကြောင်း ၈သည်တို့၌ လာကြကုန်၏။ ကာလ, ဒီပ, ဒေသ, ကုလ, ဇနေတို့, အာယု, မာသ, နေက္ခမ္မ ရှစ်ပါး။ "အဋ္ဌ မဟာဝိလောကနာနိ ဝိလောကေတိ" စသည်ဖြင့် မိုလ်ဆွပဋ္ဌာ ပါဠိတော် ဗောဓိသတ္တာသ ဓမ္မတာ ပဋ္ဌာ ၁၇၂၊ ၁၃၉၊ ၁၆၀၁၊ ၆၇၊ ၃၂၉-တို့၌ လာသည်။

ဘုရင်သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး— ဘုရားဘိုးတော် သီဟနုမင်းသားနှင့် ဘွားတော် ယသောဓရာမင်းသမီးကို ထိမ်းမြားရာတွင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းသား, သုက္ကောဒန, သက္ကောဒန, ဓောတောဒန, အမိတောဒနမင်းသား။ မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၁၄-စူဠဒုက္ခက္ခန္ဓသုတ် ၃၂၄၊ ၃၃၅-တို့၌ လာပုံ၊ သားတော်ငါးပါး ပေါက်ပွါးသော အစဉ်။ အမိတာမင်းသမီး, ပမိတာမင်းသမီး အားဖြင့် သမီးတော် ၂-ပါး။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် သားတော်ငါးပါးတို့ကို "သဗ္ဗေ သြဒနနာမကာ"ဟူ၍ ဒီပဝံသပါဠိ တတိယ ပရိစ္ဆေဒ မဟာရာဇဝံသ သု ၂၁။ သီ ၁၈။ "သြဒနောဂ္ဂတိ နာမော။ပ။ နာမကာတိ" ဒီပဝံသဋီကာ ၁၀-ကြောင်းပေ။ ပိန်း၊ ဃီ-စ-ဏ-ဆုံးတို့တွင် ဆူဝမ်း၊ ၃-ကြောင်း၌ ဆိုသောကြောင့် သုဒ္ဓေါဒန-ဟု ရေး။ သုဒ္ဓေါဓနဟု ဓ အောက်ခြိုက်နှင့် မရေးလေနှင့်၊ အမျှားရေးသည်တို့ကို တွေ့ရ၏။ မဟာဝံသ သီ ၉-၌ ပမိတာ၊ မြန်မာမူ၌ ပါလိတာ ရှိသည်။ ပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၃၂၄-၌ ပါလိတာ မပါ။

မယ်တော်မာယာ – ထိုအကြောင်းကို ငါတို့ ၁၂၉၀-ပြည့်နှစ် သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၀-ရက် ၂-နေ့တွင်စီရင်ပြီးသော ဂါထာခြောက်ဆယ်ပျှို အဋ္ဌပ္ပတ္တိ စာတမ်း၌ ကြည့်လေ။

ကဆုန်လပြည့်နေ့— မဟာသက္ကရာဇ် ၆၈-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် သောကြာနေ့ နံနက် လုမ္မိနီဥယျာဉ်တော်၌ သိရီမဟာမာယာဒေဝီသည် လက္ခြာလက်တော်ဖြင့် အလိုလိုညွှတ်လာသော အင်ကြင်းကိုင်းကို ကိုင်တော်မူ၍ လက်ဝဲ လက်တော်ဖြင့် ညီမတော် မဟာပဇာပတိဂေါတမီဒေဝီ၏ လည်ပင်းကို ဖက်တော်မူ၍ သားတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကို မျက်နှာသန့်စင် ဖွားမြင်တော်မူသည်။ သိရီမဟာမာယာ-ဝတ္ထုနိဿယသစ် ၁၁၈-၁၁၉-တို့ အဆို။ အဋ္ဌကထာတို့၌ကား "သာလသာခံ အဂ္ဂဟေသိ"ဟု လာကုန်၏။ "သက္ချာနဂါမေ ဇနပဒေ လုမ္မိနေယျေ" သုတ္တ နိပါတ်ပါဠိတော် ၃၇-နာလကသုတ် ၂၈၅၊ ၂၄၃။ "ဘဂဝါ ဟိ ပဌမံ လုမ္မိနီ ဝနေ ဒုတိယံ ဗောဓိမဏ္ဍေ" မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၁-သုတ် ၁၂၊ ၁၃။ ကေဂုံတ္တရ အဋ္ဌကထာ ၁၂၊ ၁၁။ သီ ၁၀။ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ ၇၆၊၇၇။

ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာ ဣန္ဒြိယကထာ သီ ၃၆၉။ "လုမ္ဘိနီဝနေတိ ဝေဠုဝနေ သာလဝနေ ဝါ" ၎င်းဂဏ္ဌိပဒပါဋ္ဌ၊ ၁၁-ကြောင်း ပေ၊ ကြံဆစ်၊ ၁၂၀၃-ခုနှစ် ကူးပြီး၊ စျ ဝမ်း၊ ၄-ကြောင်း၊ က ဌီ၊ ၁၁-အင်္ဂါ၊ ၄-ချပ်ရှိသည်၊ ၎င်းဂဏ္ဌိ ပုဒ်ဖွင့်ပုံကို ထောက်။ လုမ္ဘိနီဥယျာဉ်တော်မှာ ဝါးပင် ဝန်းရံလျက်ဋ္ဌေသော ဒေါင်ကြင်း ဥယျာဉ်တော်ဟု ယူဖွယ်ရာ ရှိ၏။ ရှေးက တည်ပုံတည်း။ "ဗောမိ-သတ္တော ကေမာသိကော ။ပ။ ဇမ္ဗုစ္ဆာယာယ"စသည်ဖြင့် မိလိန္ဒပဉ္ဍာ သု ၂၅၂-ဌ် လာသောကြောင့် မဟာသက္ကရာဇ် ၆၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့် ၁-နေ့က သုဒ္ဓေါ-ဒနမင်းကြီး လယ်ထွန်မင်္ဂလာ ပြုသည်ဖြစ်ရာ၏။

ရမ္မ သုဘ သုရမ္မ တည်းဟူသော ရွှေနန်းသုံးဆောင်— "ရမ္မော သုရမ္မော သုဘကော တယော ပါသာဒမုတ္တမာ" ဂေါတမဗုဒ္ဓဝံသပါဋ္ဌိတော် သု ၆၅၂၊ ၃၈၃၊ ၄၆၅၊ ၂၅၆-အလာ ရွှေနန်းသုံးဆောင် နာမည်စဉ်။ "ရမ္မ သုရမ္မ သုဘ-နာမကေ တယော ပါသာဒေ ကာရေသိ ကေ၊ နဝဘူမိကံ၊ ကေ၊ သတ္တဘူမိကံ၊ ကေ၊ ပဉ္စဘူမိကံ။ တဒယောပိ ပါသာဒါ ဥဗ္ဗေဓေန သမပ္ပမာဏာ အဟေသုံ" ဗုဒ္ဓဝံသ အဋ္ဌကထာ ယခင်အဘွင့် ၃၄၄၊ သု ၃၂၈။ သီ ၂၃၀-တို့ အဆို။ ၎င်းတို့ကို ပြာသာဒ်နာမည်နှင့် ဘုံဆင့် အစဉ်ဟပ်၍ ယထာက္ကမ မယူရ၊ ယူခဲ့သော် ဇီနာလင်္ကာရဋီကာ, ဒါဌာဓာတုဝံသဋီကာ တို့နှင့် ဥဇုပဋိပက္ခဖြစ်မည်။ "ဟေ-မန္တိကော ပါသာဒေါ နဝဘူမကော အဟောသိ ။ပ။ ဂိမှိကော ပန ပဉ္စဘူမ-ကော အဟောသိ ။ပ။ ဝဿိကော သတ္တဘူမကော အဟောသိ" တိကဏ္ဍတ္ထရ-အဋ္ဌကထာ ၄-ဒေဝဒူတဝဂ် နဝမ။ သုခုမာလသုတ် ၁၂၄၊ ၁၁၁၊ သီ ၃၈၀။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၂၅။ မာဂဏ္ဍိယသုတ် ၁၃၃၊ ၁၃၇။ ဇာတ်အဋ္ဌ-ကထာ အဝိဒူရေနိဒါနကထာ၊ ကဝိ ၇၁။ သု ၇၃၊ ပြ ၆၆။ သီ ၅၆။ ယိုးဒယား စာအုပ် ၉၂။ ဇာတတ္ထကီ ၆၉၊ ၁ဂ်း။ ထေရအပဒါနကထာ အဝိဒူရေနိဒါန်း သီ ၅၂-တို့၌ ပြာသာဒ် နာမည်အစဉ်ကို ဘုံဆင့် အရေအတွက် အစဉ်နှင့် ဟပ်လျက် မပါချေ။

ခမောင်းထောင်ကြီးရွာ၌ ၁၁၇၇-ခုနှစ် ဝါဆိုလဆန်း ဂ-ရက် ၅-နေ့ ဖွားမန္တလေးမြို့ အရှေ့ပြင် မောင်းထောင်တိုက်၌ ၁၂၃၀-ပြည့်နှစ် တပို့တဲ့လ စုတိတော်မူသော တတိယ မောင်းထောင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး တံဆိပ်တော်ရ ဦးပညာသာမ ခေါ် ဦးသော်၊ ၁၂၃၀-ပြည့်နှစ် နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၆-ရက် ၃-နေ့ စိရင်ပြီး ပေစာအင်္ဂါ ၆၀-ကျော်ရှိ သမ္မောဟဝိလာသိနီခေါ် ပါဠိဇာတ်ဋီကာသစ် နိဒါန်း ၁၂-ကြောင်း ပေ၊ ကြံ၊ ဃီကျော ၆-ကြောင်း၌ ဇီနာလင်္ကာရ စသည်တို့နှင့်မညီ။ "ရမ္မပါသာဒေါ သတ္တဘူမိကော ။ပ။ သုရာမော ပန နဝဘူမိ-ကော ။ပ။ သုဘာ နာမ ပဉ္စဘူမိကော" ၁၂၁၁-ခုနှစ်က ဦးသောဘိတအရှင် စိရင်အပ်သော စနွေသာရာလင်္ကာရအမည်ရှိသော ဗုဒ္ဓဝံသ ဋီကာ၊ ဟတိယ

ထုပ် ၁၂-ကြောင်းပေ၊ ကြုံ၊ က အစ ထဲ အဆုံးတို့တွင် ဣ ကျော ၁-ကြောင်း စ သည်၌ ဆိုသည်။ ၁၁၇၄-ခုနှစ် ၃၇-ဝါရ ဒီပဲရင်းမြို့ သိရီ-သဒ္ဓမ္မာဘိလင်္ကာရ ဆရာတော်ကြီး စီရင်အပ်သော တထာဂတဥဒါနဒီပနီကျမ်း ပဌမအုပ် ဟံ ၁၄၃-၌ ပြာသာဒ် အစဉ်နှင့် ဘုံဆင့် ဟပ်လျက် မပါ။ သုရမ္မ ပြာသာဒ် ဘုံ ၅-ဆင့်၊ သုဘ ၇-ဆင့်၊ ရမ္မ ၉-ဆင့်။ ဝံသမေဒပကာသနီကျမ်း ၁၉၁ အဆုံး၊ ရမ္မ ၅-ဆင့်၊ သုရမ္မ ၇-ဆင့်၊ သုဘ ၉-ဆင့်၊ ဇိနတ္ထပကာသနီကျမ်း ပဌမတွဲ သု၊ ၁၉၃၇-ခုနှစ်၊ ၂၃-၌ လာသော အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ဤလို အထေ့ထေ့ လာသော်လည်း "တဲတွ နဝဘူမိကံ ရမ္မံ နာမ၊ ပဠုဘူမိကံ သုရမ္မံ နာမ၊ သတ္တဘူမိကံ သုဘံ နာမ" ဟူသော ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ အဂါရိယသမ္ပတ္တိ-ဝဏ္ဏနာ သု ၁၈၁။ သီ ၁၅၆။ ဒါဋ္ဌာဓာတုဝံသဋီကာ ၂၉-ဂါထာအဘွင့် ၁၀-ကြောင်းပေ၊ပိန်း၊ဂါ ဝမ်း၊ဂ်ီ ၊ တို့ အဆို အလာသည်သာလျှင် သေချာကုန်၏။

ပဋ္ဌာန်တော်မူလတ္တံ့ ဖြစ်သော အဇိတတွင်သော အရိမေတ္တေယျ ဘုရားလောင်းမှာ သိရီဝဋုပြာသာဒ်, ဝဋုမာနပြာသာဒ်, သိဒ္ဓတ္ထပြာသာဒ်, စန္ဒကပြာသာဒ်ဟု အနာဂတဝံသ ပါဠိတော် ဂါထာ ၄၇၊ ၄၆-၌ လာ၏။

မောင်းမအပေါင်း လေးသောင်း— နာဂရိ, နာဠကိတို့, သြရောဓ တို့ကို **မောင်းမ**[1]ဟု ရှေးဆရာတို့ မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုကြကုန်၏။**မောင်းမ**ခေါ် ဝေါ်**ခြင်း၏** အဓိပ္ပါယ်ကို ဤနေရာ၌ မပြကုန်၊ နတ်ရှာနိဗ္ဗာန်ကို ဆီးတားကန့်ကွက်၍ အပါယ် ၄-ပါးသို့ မောင်းနှင် ချတတ်သောကြောင့် **မောင်းမ**ဟု အဓိပ္ပါယ် ကြံဘွယ်ရှိ၏၊ ဆွေးနွေးစီစစ်ကြလေ။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားမှာ **မောင်းမ** ကိုးသန်း ခြောက်သိန်းဟု ယသောဓရာထေရီ အပဒါန်ပါဠိတော် ၃၉၂၊ ၃၂၂၊ ၅၅၁၊ ၄၅၁-၌ ဆိုသည်။ လေးသောင်းဟု ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိတော် ၄၆၅၊ ၃၀၃၊ ၆၅၂၊ ၂၅၆-၌ ဆိုသည်။ ထိုမျှလောက် မယားတွေ့ကျားပြီး ၃၀၁၇၊ "မာယာ စေသာ မရီစိ၀" အစရှိသော ၅၃၄-မဟာဟံသဇာတ်ပါဠိတော် ၂၉၇၊ ၁၀၀၊ ၂၂၉။ အဋ္ဌကထာ ၃၇၇၊ ၄၄၉-တို့အရ အလွန်ရမ်းကား မ, လိုက်စားနေသော ဣတ္ထိ-ဓုတ္တသမားဟု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ခြင်းကား နားမလည်၍ ဖြစ်သည်၊ စင်စစ်မှာမူ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား၏ အဆောင်အယောင် အစေအခိုင်း အတင့် အတယ်မျှသာ ဖြစ်၍ ဤမျှလောက် မျှားလေသည်။

သူအို သူနာ သူသေ ရဟန်း နိမိတ်ကြီး ၄-ပါး—ပါဠိတော်လာ အစဉ်၊ ၎င်းသုတ်မဟာ၀ါ အဋ္ဌကထာ ၁-မဟာပဒါနသုတ် ၄၄။ သီ ၃၀၀-၌ ငါတို့

၁။ **မောင်းမ**ဆိုသည်ကား ဝစ္ဆနှစ်လုံးပေါက်မပါသော **မောင်**မပင်ဖြစ်သည်၊ **မောင်**မယ် **မောင်**နှံ စသည်တို့ကဲ့သို့တည်း။ ကာလရွှေ့လျှောချ၍ ဝစ္ဆနှစ်လုံးပေါက် ပါနေလေသည်။

ဘုရားလောင်း လေးပါးလုံးလည်း တနှေတည်း မြင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓဝံသ အဋ္ဌကထာ ၃၃၀၊ ၂၃၂၊ ၃၄၇။ ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ ၁၈၅၊ ၁၆၀-စသည်တို့၌ အသက်ရှည်ကုန်သော ဘုရားလောင်းတို့ အနှစ်တရာတခါ အနှစ်တရာတခါ ငါတို့ ဘုရားလောင်းမှာ လေးလတခါ လေးလတခါ မြင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ၎င်းနိမိတ် ကြီးလေးပါးအကြောင်း ဇာတ်အဋ္ဌကထာ အဝိဒူရေနိဒါန်း၂၂၊ ၆၂၊၅၃၊၉၃၊ ၃၄၊ ၃၀။ထေရအပဒါန်အဋ္ဌကထာ အဝိဒူရေနိဒါန်း သီ ၅၃။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ပဌမ ၆၂၊၉၉။အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ ၆၈။ မဟာဝူပဝံသ သီ ၁၅။ မဟာဝံသဋီကာ သီ ၄၀။ဒါဌာဝေါတုဝံသဋီကာ ပဌမပိုင်းဂါထာ ၃၀-အဘွင့်၊ ၁၀-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ဂိ ဝမ်း၊ ၃-ကြောင်း။ သမန္တကူဋဝဏ္ဏနာ ၄၅-ဂါထာ။ သီ ၁၅-စသည်မျှားစွာတို့၌ လာကုန်၏။

ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူပြီး၍— ပစ္ဆိမဘဝိက မဟာ-ဗောဓိသတ္တ ဖြစ်ကြကုန်သော သဗ္ဗညုဘုရားလောင်းတို့သည် ထိုဒုက္ကရစရိယ ပဓာနကမ္မဋ္ဌာန်းအကျင့်ကို အနည်းဆုံး ခုနှစ်ရက်မကျင့်က ဘုရားမဖြစ်နိုင်လေ သလော။ ကျင့်သော်လည်းကောင်း မကျင့်သော်လည်းကောင်း ဘုရားဖြစ်နိုင်၏။ "ကိ ပန ဘဂဝါ ဒုက္ကရံ အကတ္တာ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိတုံ နု သမတ္ထောတိ။ ကတ္တာပိ အကတ္တာပိ သမတ္ထောဝ၊ အထ ကသ္မာ အကာသိတိ။ သဒေဝကဿ လောကဿ အတ္တနော ပရက္ကမံ ဒဿိဿာမိ သော စ မံ ဝိရိယနိမ္မထနံ ဂုဏော ဟာသေဿတီတိ။ပ။ အနုကမ္မမာနော အကာသိယေဝ" မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၃၆-မဟာသစ္စကသုတ် ပြ ၁၇၁၊ ၂၂-ကြောင်း၊ ဇ ၁၇၇၊ ၁၅ ကြောင်း။ "ကတ္တာပိ အကတ္တာပိ သမတ္ထောဝ ကာရဏဿ နိပ္ပန္နတ္တာ။ပ။ နု ပန တာယ ဗုဒ္ဓေါ ဇာတော။ အထ ခေါ မဇ္ဈိမာယ ဧဝ ပဋိပတ္တိယာ" ၁၀ ကြောင်းပေ၊ ကြုံ၊ "ဝိရိယံ" မူလပဏ္ဏာသဋီကာ ယခင်သုတ်အဖွင့် ၎င်း။ပ။ ပုဗ္ဗဘာဂ၊ ဆစ်။ ဖာ ချပ် ကျော ၅-ကြောင်း၊ ၉-ကြောင်းပေ၊ ကြုံ၊ လောချပ်၊ ဝမ်း ၃-ကြောင်းတို့အဆို။

လေးဆယ် ကိုးလုပ် မယုတ်လွှဲးလွှဲး ဘုဉ်းပေးတော်မူ၍—အချို့ထန်းသီး၌ ၄-စေ့ ၃-စေ့ ၂-စေ့ ၁-စေ့ ရှိတတ်ကြရာတို့တွင် ၁-စေ့ရှိသော ထန်းသီးမှည့် ပမာဏရှိကုန်သော ၄၉-လုပ်တို့ပြု၍ ဘုဉ်းပေးတော်မူသည်ဟု ဇာတ်အဋ္ဌကထာ အဝိဒူရေနိဒါန်း ဂ၇။ အပဒါန် အဋ္ဌကထာနိဒါန်း ၆၂-စသည်တို့၌ ဆိုကြကုန်၏။ ရှေးဘုရားသုံးဆူတို့၏ ရှေ့ခွက်တို့ပင် ထင်ရှား ရှိနေသေးသောကြောင့် ငါတို့ မြတ်စွာဘုရား၏ ရှေ့ခွက်လည်း အရိယမေတ္တေယျ, အရိမေတ္တေယျ, မေတ္တေယျ သုံးမည်ရ ဘုရားပွင့်တော်မူသည် တိုင်အောင် ထင်ရှားရှိလတ္တံ့ ဟု ကြုံဖွယ်ရှိ၏။

မဟာဗောမဏ္ဍိုင်သို့ ကြွတော်မူ၍— အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့၏ ကြည်လင်ရာဖြစ်၍ ဗောဓိမဏ္ဍ အမည်ရသော ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလွင်သို့

ငါတို့ဘုရားလောင်း ကြွတော်မူရာတွင် သမန်းမြက် ရှစ်ဆုပ်ကို ကြဲဖြန့်၍ တဆယ့်လေးတောင်ကျယ်သော ပလ္လင်တော်ဖြစ်မည်, တဆယ့်လေးတောင် မြင့်သော ပလ္လင်တော် ပေါက်မည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့်—

မာရ်လှည်းဖျက်ရာ၊ မြေမျက်နှာမှ၊ အပရာဇိတ၊ ပလ္လင်မသည်၊ ဘယ်မျှ စွင့်စွင့် မြင့်လေသနည်း။

ဟူ၍ ၁၁၅-ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၄-ရက် ၄-ဟူးနေ့ မုံရွေးဇေတဝန် ဆရာတော် ၄-ဝါရ အရိယဝံသအာဒိစ္စရံသီပုဂ္ဂိုလ်က မေးအပ်သော ရတုပိုဒ်စုံ သုံးပုဒ်။ ၅၅-ပုစ္ဆာတို့တွင် ပဌမရတုပိုဒ်ပါ ၁၂-ပုစ္ဆာအတွင်း ပဌမပုစ္ဆာဖြစ်သည်၊ ၎င်းပုစ္ဆာ ပုံနှိပ်သော စာမူ ဟူသမျှတို့၌ ယနေ့တိုင် ကျ နေကြကုန်၏။ ဗားနှဒ် ဦးယံ ပေမူ၌ ပါရှိသည်။

သမန်းရှစ်ဆုပ်၊ဖြန့်ကြဲလှုပ်၊အဟုပ်ပလ္လင် မြင့် မမြင့်။ ။၁၂၇၅-ခုနှစ် ဝါခေါင်လဆန်း ၁၁-ရက် ၄-ဟူးနေ့က ငါတို့ သံပေါက်စပ်ထားသည်။ မုံရွေး ဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ၁၁၂၇-ခုနှစ်ဖွား၊ ၁၁၉၆-ခုနှစ် စုတိသော ဦးနိုးခေါ် အရိ-ယဝံသ အာဒိစ္စရံသီ မဟာထေရ်က ၁၄-တောင်အမြင့်ဟု သမန္တစက္ခုဒီပနီကျမ်း နဝမတွဲ ဒု ဟံ ၃၇၀၊ ၃၂၉-၌ ဆုံးဖြတ်တော်မူ၏။ ၁၁၁၉-ခုနှစ်ဖွား ၁၁၇၁-ခုနှစ် ခန့် စုတိသော ကြည့်ကန် ကိုရှင်ကြီး ဦးနုခေါ် ရှင်နန္ဒဓဇက ၁၄-တောင် အကျယ် ဖြေဆို၏။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ တစောင်လုံး၌ "ဝိတ္ထတော"ဟု အကျယ် ပါသည်ကို သဘောကျတော်မူလှသော စစ်ကိုင်း အရှင်မဟာအရိယဝံသ ဓမ္မသေနာပတိက မဏိဒီပဋ္ဌိကာ မဓုမအုပ် ၁၄၉-၌ ၁၄-တောင် အကျယ် ဆုံးဖြတ်တော်မူ၏။

သည်းစွာပြင်းပြ၊ ဒုက္ခရစရိယာ၊ ကျင့်သောခါလျှင်၊ ဗောဓိပင်ကို၊ မမြင်လေလော၊ မြင်၏လောရှင်။ ။ယခင် ဆဋ္ဌမပုစ္ဆာ။

ဒုက္ခရစရိယာ၊ စောထွတ်ချာ၊ ကျင့်ခါဗောဓိ မြင် မမြင်။ ။၁၂၇၅-ခုနှစ်ရေး ကြည့်ကန် ကိုရှင်ကြီးက ဦးရေ ၄၇၉၊ ကာလိင်္ဂဗောဓိဇာတ်အဋ္ဌကထာ ၂၄၉-ကို ဆောင်၍ ဖြေ၏။ "အညဒါပိ စ တသ္မိं ဌာနေ ဝိစရန္တော ဗောဓိမဏ္ဍံ ပဿတိ။ပ။ စုဒ္ဒသဟတ္ထံ ပလ္လင်ံ ပညပေတ္မာ ။ပ။ နိသိဒိ" သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ ၁။ မဟာပဒါနသုတ် ၈, သု ၄၅။ သီ ၃၁၀-ကိုထောက်၍ သိမြင်သည်သာတည်း။

နေမဝင်မီ ဒေဝပုတ္တမာရ်ကို အောင်တော်မူလျက်— ဒေဝပုတ္တမာရ်, ကိလေ-သမာရ်, အဘိသင်္ခါရမာရ်, ခန္ဓမာရ်, မစ္စုမာရ်ဟူသော မာရ် ငါးပါးတို့တွင် လောကပညတ္တိပါဠိ၌ ဘုရားလောင်း သိရိမဟာမာယာဝတ္ထုပါဠိ၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ လောင်း ဟု ဆိုအပ်သော မာရ်နတ်သားသည် မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၁-သုတ်

ပြ ၃၀၊ ၈ ၃၂၊ ၃၁-အရ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနတ်ပြည်၌ ဝသဝတ္တီနတ်မင်း ဘုရင်ပြုတော်မူ၏၊ မာရ်နတ်သားသည် တခုသော တိုင်းစုန်ပြည်နား၌ မင်းအဖြစ်ကို တောင့်တလျက် ဓားပြ သူပုန် ထလိုသော မင်းသားကဲ့သို့ နတ်ဆိုးနတ်သွမ်း နတ်ကြမ်း နတ်ယုတ်မာမျှားစွာတို့ကို စုရုံးစိုးအုပ်ခါ နေလေ၏ဟု အဓိပ္ပါယ်လာသည်။ တကမ္ဘာ အသက်ရှည်သော မာရ်နတ်မင်းသည် သားတယောက်ကို အစောင့် ထားသည် စသည်ဖြင့် လောကပညတ္တိပါဠိ ၁၈-ဒေဝလောကဝိဘာဂ ကဏ္ဍ ၉-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ က၊ ဇော့ တို့တွင်၊ စုဝမ်း ၂-ကြောင်း၌ ဆိုသည်။ ကိုယ်တိုင် ၇-နှစ် ဘုရားနောက်သို့ လိုက်သည်ဟု သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော် ၂၇ ပဓာနသုတ် သု ၂၅၂၊ ထာ ၁၁၃၊ ၃၃၂-၌ ဆိုသည်။ ထိုမာရ်နတ်သည် ဘုရားလောင်း၏ သမာဓိ အဓိဋ္ဌာန်ကို ဖျက်ဆီးလိုမှ လက်နက် ၁၀-မျိုးတို့ဖြင့် ပစ်ခတ် စစ်ပြုခြင်း, စကား စစ်ထိုးခြင်း ၎င်း ၂-ကိစ္စကိုပြု၍ နေမဝင်မီ ရှုံးလေ၏။

လက်နက် ဆယ်မျိုးကား— လေလက်နက်, မိုးရေလက်နက်, ကျောက်ခဲမိုးလက်နက်, လက်နက် လက်နက်,မီးကျီးခဲလက်နက်,ပြာပူလက်နက်,သဲပူလက်နက်, ရွံ့ညွန်ပျောင်းလက်နက်,အမိုက်တိုက်မိုးလက်နက်, စက်လက်နက်တို့တည်း။

ဤနေရာ၌ အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထရဟန်းသည် မဟာဗောဓိပလ္လင်တော်ကို နှမြောစုံမက်၍ မဟုတ်၊ အဓိဋ္ဌာန် မဖျက်လိုမှ သာတည်း။ ၎င်းအကြောင်းကို ငါတို့စီရင်ပြီး အင်ပုရဝိဝါဒ ဝိနိစ္ဆယ်ကျမ်း မျက်နှာ ၃၄-စသည်တို့၌ ရှုလေကုန်။

ထိုနောင် ဘုရားအလောင်းတော်သည် ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ,ဋီကာ မျှားစွာတို့၌ ဆိုသောအတိုင်း မဂ်,ဖိုလ်အစဉ်ရှိ အရှင်တက်ခါနီးအချိန် သဗ္ဗညူဘုရား ဖြစ်တော်မူ၏။ သဗ္ဗညူဗုဒ္ဓ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓ, စတုသစ္စဗုဒ္ဓ, သုတဗုဒ္ဓဟု ဗုဒ္ဓလေးပါး သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်အဋ္ဌကထာ ၂၂၊ ၂၁၊ ၂၀။ ဧကဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ ဂ၃၊ ၉၂၊ ၆၅။ ကမသဗ္ဗညူ, သကိ သဗ္ဗညူ, သတသဗ္ဗညူ, သတ္တိသဗ္ဗညူ, ဉာဏသဗ္ဗညူ ပေါင်း သဗ္ဗညူ ၎င်းပါး။ အရကောက်ကား မလွယ်လှ။ မဟာနိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကထာ ၁၄-တုဝဋ္ဋကသုတ္တ သီ ၂၇၄၊ ယ ဒု ၉၇။ ၎င်းနိဿယ ဒုတိယထုပ် ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ကြုံ၊ က ဖ တို့တွင် တဲ ကျော ၁-ကြောင်း။ ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာ မာတိကုဒ္ဒေသ သီ ၄၁။ သံပြင်ဋီကာပါဠိ ၁၃။ သဒ္ဒနီတိပဒမာလာဋီကာ ပဏာမ-ဝဏ္ဏနာ ၁၁ ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ကီ၊ ကျော ၇-ကြောင်းတို့အဆို။ သဗ္ဗညူတ-ဉာဏ်တော်၏ ယှဉ်ရာစိတ်ကို သုတ်သီလကွန် အဋ္ဌကထာ ၁-သုတ် ဂ၂။ ၎င်းဋီကာဟောင်း ၁၂၇၊ ၁၂၈။ ဋီကာသစ် ၃၆၈။ ဇီနာလင်္ကာရဋီကာ ၄၃၊ ၃၀၀။ ဋီကာကျော် ပကိဏ်းပိုင်း ပြ ပုဒ်မ ၁၆၂၊ မျက်နှာ ၁၄၆-စသည်တို့၌ ရှုအပ်၏။ ထိုဉာဏ်၏ အာရုံပြုရာ ဥ ယျဓမ်ငါးပါးတို့ သရုပ်အရကောက်ပုံကို ဇီနာလင်္ကာရ-ဋီကာ သီ ၉၈၊ သု ၁၁၄။ ဒါဌာဓာတုဝံသဋီကာ ဂန္ဌာရမ္ဘ ပဌမဂါထာ တတိယ-

ပါဒဝဏ္ဏနာ ၁၀-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ခေါ ဝမ်း ၁-ကြောင်း။ မဏိဒီပဋ္ဌိကာ ပဌမအုပ် သု ၁၁၃၊ ၄-ကြောင်း။ နေတ္တိမဟာဋ္ဌိကာ ၁၂-ကြောင်းပေ၊ ကြုံ၊ ကိ ကျော ဂ်ီး စသည်တို့၌ ရှုအပ်၏။

ငါတို့ မြတ်စွာဘုရား၏ အခါတော် ခုနစ်ပါးကို ဤသို့ သိအပ်၏—

မ သိ ကြ လတ်၊ တွေး ဆ အပ်၊ နေ့မြတ် ခုနစ်ထွေ။
သန် ဖွား တော ပွင့်၊ စက် စု သင့်၊ ရှင်ပင့် သာကိန်း။

မ—မဟာသက္ကရာဇ် ၆၇-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့် ၅-တေးနေ့ သန်းခေါင်ယာမ် **အချိန်** ကပိလဝတ္ထုနေပြည်တော် နန်းထက်၌ ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူ၏။

သိ—ယခင် သက္ကရာဇ် ၆၈-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် သောကြာနေ့ နံနက်အချိန် လုမ္ဗိနီဥယျာဉ်တော်၌ ဖွားတော်မူ၏။

ကြ—မဟာသက္ကရာဇ် ၉၇-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့် တနင်းလာနေ့ ညဉ့်သန်းခေါင် ယာမ် အချိန် တောထွက်တော်မူ၏။

လတ်—မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ ညကုန်လုနီး အရုဏ်တက်ခါနီးအချိန် ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူ၏။

တွေး—ယခင်သက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့် စနေနေ့ည နေတခြမ်းမြုပ်လ,တခြမ်းပေါ်အချိန် ဗာရာဏသီပြည် မိဂဒါယတော၌ ဓမ္မစက္ကြာတရား ဟောတော်မူ၏။

ဆ—ယခင်သက္ကရာဇ် ၁၄၈-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် အင်္ဂါနေ့ည ယခင် ဘုရားဖြစ်တော်မူသော အချိန်မျိုး ကုသိနာရုံပြည် အင်ကြင်းဥယျာဉ်တော်၌ စုတိကမ္မဇ-ရူပ် ချုပ်တော်မူ၏။

အပ်—ယခင် သက္ကရာဇ် ၁၄၈-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁၂-ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ ယခင်ဥယျာဉ်တော်၌ တေဇောဓာတ်မီး လောင်သင့်တော်မူ၏။

ကဏ္ဍ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်စောင့်သည် စိုက်အပ်သော—ကဏ္ဍ မြန်မာမူ၊ ဂဏ္ဍ သီဟိုဠ်မူ၊ ဝါဆိုလပြည့် ကောသလမင်း၏ ဥယျာဉ်တော် သရက်ဖြူပင်ကြီး ခါချဉ်ထုပ်အတွင်းက ရသော သရက်သီးကြီးဖြစ်သည်၊ တန်ခိုးပြာဋိဟာခန်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ဒု ၁၂၇-စသည်။

သုံးဘဝါးသာ နင်းသဖြင့်—မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၉-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့်နေ့ တိတ္ထိယမဒ္ဒနယမကပါဋိဟီရကိစ္စ အဆုံး၌ ဝါကပ်တော်မူကြကုန်သော ရှေးနောင်တော် သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားဟု၏ ယုံးကိုန္နလုံးသွင်းတော်မူ၍ "အတ္တနော

မာတရံ ဥတ္တရံ ပမုခံ ကတ္ဝာ” အစရှိသော ကောနာဂမနဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ ၃၂၀၊ ၃၀၅၊ ၂၁၄-ထောက်လေ။ တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူရန် ရည်သန်၍ လက္ခာခြောဘဝါးတော်ကို အနည်းငယ် ကြွကာမျှကာလပင် ယူဇနာ လေးသောင်း နှစ်ထောင်မြင့်သော ယုဂန္ဓိုရ်တောင်မင်းသည် ညွှတ်၍ ခြောဘဝါး တော်အောက်သို့ တောင်ထိပ် ခံလာရ၏၊ ထိုတောင်ထိပ်၌ လက္ခာခြေတော် နင်းမိလျှင် ဓာတ်လှေကား စီးသောသူသည် မြင့်တက်၍ အလိုရှိရာ၌ ရပ်သကဲ့သို့ ရပ်လေ၏၊ လက်ဝဲခြေတော် ယခင်နည်း ကြွတော်မူကာမျှကာလပင် ယူဇနာ ရှစ်သောင်း လေးထောင်မြင့်သော မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်သည် ခြောဘဝါးတော် အောက်သို့ ရောက်လာရလေ၏၊ နင်းတော်မူသောအခါ ယခင်အတိုင်း မြင့်၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ နှစ်လှမ်း သုံးဘဝါးဖြင့် မပင်မပန်း ဆန်းကြယ် အံ့သြ စရာ ရောက်တော်မူလေ၏၊ မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်က မြကျောက်ဖျာသို့ ထို ကျောက်ဖျာက မြောက်ကျွန်းသို့ ဆွမ်းခံ အခါ ၉၀-မျှ ကြွတော်မူသောကာလ တဖန် တက်တော်မူသောကာလ ယခင်နှစ် သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ သိကြား မင်းနှင့် ဝိသုကြုံနတ်သားတို့ ဖန်ဆင်းအပ်သော အနောက်ဘက်က ရွှေစောင်း တန်း, အလယ်က ပတ္တမြားစောင်းတန်း, (မြစောင်းတန်းလည်း ဆို၏)။ အရှေ့ဘက်က ငွေစောင်းတန်း တောင်ဘက်ကို မျက်နှာပြု၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ အဆို၊ လက္ခာ ရွှေစောင်းတန်း, လက်ဝဲ ငွေစောင်းတန်း၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ အဆို၊ သက်ဿမြို့သူ မြို့သား စသည်တို့ တောင်ဘက်က မြောက်အရပ် မြင်းမိုရ် တောင်ထိပ်သို့ မျက်နှာမူ၍ အရှေ့ဘက်ဖြစ်သော လက္ခာ ငွေစောင်းတန်း အနောက်ဘက်ဖြစ်သော လက်ဝဲရွှေစောင်းတန်းတို့ဖြင့် ခြံရံအပ်သော ပတ္တမြား စောင်းတန်းဖြင့် ကြွတော်မူသော ကာလတို့၌ အကြိမ်မည်မျှ လှမ်းကြွတော်မူရ သည်ဟု စာဆိုမတွေ့ရချေ။

မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော သန္တုသိတနတ်သားကို။ ပ။ ပြု၍— “ မာတရံ ပမုခံ ကတ္ဝာ” အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ မျက်နှာ ၁။ “ မာတရံ ကာယသက္ခိ ကတ္ဝာ ” ၎င်း ထာ ၁၅။ ဥပရိပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၃၄၊ လောမသက္ကဋိယ ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ် ၃၅၄၊ ၂၄-ကြောင်း၊ ၁၅၁၊ ၁-ဂ်ီး။ “ မာတု ပမုခါနံ အနေက-ဒေဝတာနံ” ထေရအပဒါန်အဋ္ဌကထာ ဗုဒ္ဓအပဒါန ဒုတိယဝိပါက သီ ၉၇၊ ၂၆-ကြောင်း။ “ **မာတု အဘိဓမ္မပိဋကံ ဒေသေန္တီတိ ဒိသ္မာ** ” ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ၁၄-ဝဂ်။ ၁၄၉-ဒေဝေါရောဟနခေါ် ယမကပါဠိဟာရိယဝတ္ထု ၆၂၀ ။ ပ ။ ၆၂၄–ခြောက်ချက် ၂၇၁ ။ ပ ။ ၂၇၆၊ ၁၃၀ ။ ပ ။ ၁၄၂။ သီ ၄၅၂ ။ ပ ။ ၄၅၆။ ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ သု ၂၉၁၊ ၂၉၂၊ ၂၉၃။ သီ ၂၅၄၊ ၂၅၅။ “ မာတုသက္ခိကံ ကတ္ဝာ ”ဝံသတ္ထပ္ပကာသိနီခေါ် မဟာဝံသဋီကာ တိံသတိမပရိစ္ဆေဒ ဒ္ဝါသီတိမ-ဂါထာဝဏ္ဏနာ၊ သီ ၃၉၆။ ကေဂုံတ္တရဋ္ဌကထာ ၈၀။ ဂေါတမ ပုရာဏ်ပါဠိ၏

မနောဟာရဝမ္မသိဂီ အမည်ရှိသော သိရီလလိတဝိတ္ထာရ ဘာသာပြန်ကျမ်း ပဌမ-ဘာဂ ၁-အစ၊ ၆၀၅-အဆုံးတို့တွင် ၄၁၀-မျက်နှာအလာ ဂါထာ စသည်တို့လည်း ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနယ ဝေါဟာရမျိုးဟု ဆရာကောင်း ဆရာမြတ် ကျမ်းတတ်ပုဂ္ဂိုလ် ကျော်တို့ မိန့်ဆိုတော်မူကြကုန်၏။

ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်းဖြင့် အတွင်ရှင်ဦ ယူသည်တို့ကား အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ ဂဏ္ဌိဟောင်းကျမ်း၊ ပဌမ ကျော်အောင်စံထား ဆရာတော်ဘုရားကြီး အရှင် ဉာဏာဝရ (၁၀၉၄) ခု စီရင်ပြီး ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ကူ၊ ကျော ၆-ကြောင်း၊ ၁၃-ကြောင်းပေ၊ ကြုံ၊ ကူ၊ ကျော၊ ၇-ကြောင်း။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ နိဿယ နေရင်းရှာ အရိယာလင်္ကာရ ဆရာတော်ဘုရားကြီး (၁၀၈၉)ခု ပြုပြီး ၉-ကြောင်း ပေ၊ မျဉ်းနီ၊ ကား ဝမ်း၊ ၅-ကြောင်း။ ပဌမ တောင်ဘီလာဆရာတော်ဘုရားကြီး ပြု ဝိသတိဝဏ္ဏနာကျမ်းရိုး ပဋ္ဌမဂါထာအဘွင့် ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ကြုံ၊ စား၊ ကျော ၁၀-ကြောင်း။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၏ ပိုင်တောင်းဂဏ္ဌိကျမ်း ၁၂-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ဏီ၊ ကျော၊ ၇-ကြောင်း။ အဋ္ဌသာလိနီကျမ်းရိုး ပဌမ ဆုံတား သာသနာပိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ၁၀၈၀-ပြည့်နှစ်ဖွား ၁၁၄၆-ခုနှစ် စုတိ၊ ဦးစံဘလူးခေါ် ဦးနန္ဒမာလာရေး ဂ်ီးပေ၊ နီ၊ ကော ကျော၊ ၆-ကြောင်း၊ ဂ်ီး စသည် မျှားစ့ာတို့ ရှိကြကုန်၏။

ဘူတပုဗ္ဗဂတိ(က)နည်းခေါ် ၎င်း ဂတိ(ယ)နည်းကို ဥဒါဟရဏ်ပြယုဂ်နှင့် တက္ခ သုတ်သီလကွန်ပါဠိတော် **၁၀-သုဘသုတ်** ၁၅၉။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိတော် **၄၉-သုဘသုတ်**၊ သု ၃၇၈။ **ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်** ၃၅- စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂ ခေါ် သုဘသုတ်၊ သု ၂၁၈။ ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၃၅-သုတ် ၁၅၂၊ ၄-ကြောင်း၊ ၁၅၅၊ ၁၀-ကြောင်း။ ၎င်းဋီကာ ၁၀-ကြောင်းပေ၊ ကြုံ၊ ၀ါ ကျော၊၁၀-ကြောင်း။ သုတ်ပါဎေယျပါဠိတော် ၆-ပါသာဒိကသုတ် ၈၃။ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော် ၄-သာမဂါမသုတ် ၃၀-ဂ်ီး။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် ၂-နာလန္ဒဝဂ်၊တတိယသုတ် ၁၁၉၊ ၄-ကြောင်း။ ပါဎေယျအဋ္ဌကထာ ၇၉၊ ၆၆၀။ ၎င်းဋီကာ ၇၇။ ဥပရိ-ပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၂၁။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်အဋ္ဌကထာ ၂၄၄၊ ၁၇၂။ ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါ မဂ်အဋ္ဌကထာ မေတ္တာကထာဝဏ္ဏနာ၊ သီ ၄၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ ၉၊နိဒ္ဒေသ ၂၆၇၊ ၂၅၇၊ ၂၂၄၊ ၂၂၉။ ၎င်းမဟာဋီကာ ၃၃၂၊ ၃၀၇၊ ၃၅၀၊ ၂၉၈။ နည်း လေးဆယ်။ ၅၀-နိတတ္ထပဋ္ဌက ကဝိ ၁၆၀။ သု ၁၅၅၊ ၎င်း၏ နယလက္ခဏဝိဘာ-ဝိနီဋီကာ ပါဠိ နယလီနတ္ထဒီပနီဋီကာပါဠိနှင့် ဂဏ္ဌိ စသည် မျှားစ့ာတို့ကို တ နသေချာ သီဟိုဠ်စာသို့ တစ်စိမ့်စိမ့်ရှု စဉ်းစားအပ်ကုန်၏။ သာသနာတော် ၂၀၁၀၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၇၂၈-ခုနှစ်က စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး အရှင်မဟာအရိယဝံသ ဓမ္မ-သေနာပတိ မဟာထေရ်သည် မဏိသာရမဉ္ဇူသာဋီကာပါဠိကို စီရင်တော်မူ၍ ပြီးလေသည်၊ ထိုဆရာတော် စီရင်ခဲ့သော မဏိဒီပဋီကာ ပဌမအုပ် ၂၀၅-ဌ

နတ်သားဟု ဘွင့်လေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ရှေလက်ထက်တော် အခါက စ၍ မဏိဒီပဠီကာဆရာတို့ လက်ထက်အထိ နတ်သီး နတ်မ အယူကွဲလွဲခြင်း မရှိ။ ဘုတပုဗ္ဗဂတိကနည်းကို သဘောကျကြကုန်၏၊ ဉာဏ်ကြီးတော်မူကြပါပေစွဲ့ တကား။

ဟံသာဝတီ ရာဇဂုရုတို့၏ အာဘောဂ-သက္ကရာဇ် ၉၁၂-ခု၊ ဟံသာဝတီ ပဲခူးမြို့ ၌ နန်းတက်၍ ၉၄၃-ခု နတ်ရွာစံတော်မူသော ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူပြားရှင် မင်းတရားကြီး ဘုရင့်နောင် ကျော်ထင်နော်ရထာဘွဲ့ရ ရှင်ရဲထွတ် လက်ထက် ၉၂၄-ခု၊ ပြာသိုလက စ၍ ၉၃၃-ခု တပ်တဲ့လ စီရင်ပြီးသော မဓုသာရတ္ထဒီပနီဋီကာပါဠိ ပဌမအုပ် မျက်နှာ ၃၅-၌ မဟာနန္ဒဘွဲ့တော်ရ မွန်,တလိုင်း ဇောင်းတူ ဆရာတော်ကြီးက အဋ္ဌကထာဆရာ ကုလား၊ ဋီကာဆရာ ကုလား၊ ဋီကာဆရာ အညာမြန်မာများတို့ကို ကော်လှန်ထားသည်ကို အမှီပြု၍ ကွဲပြားခြင်း ဖြစ်ရလေသည်။ "ဟံသာဝတီပုရိန္ဒသ၊ ပဠေသေတိဘသာမိနော" စသော ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာ နိဂမနဂါထာလာသည်နှင့် အညီ ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူငါးစီးရှင် ဦးရဲထွတ် တောင်းပန်တော်မူ၍ ထိုမင်းတရားကြီး၏ ကောင်းမှုတော်ဖြစ်သော ပဲခူး မဟာစေတီတော်၏ သေနှ် အရှေ့မြောက်တနင်္ဂနွေထောင့် ရတနဝေဠုကျောင်းတော်ကြီးနှေ အရှင်သဒ္ဓမ္မာလင်္ကာရ မဟာထေရ်မြတ်သည် ငါးပိုင်းတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်၍ စီရင်တော်မူအပ်သော သာရတ္ထဒီပနီပါဠိခေါ် ပဏာမဝဏ္ဏနာ ၁၁၄၇-ခု ကဆုန်လဆန်း ၁၄-ရက် ၂-နေ့ နေဝန်းပေါ် ချိန် ရေးကူးပြီး ၁၀-ကြောင်းပေ၊ ရှေပိန်းချ၊ က-အစ ဂါ-အဆုံး၊ ၃-အင်္ဂါရှိ ၎င်းကျမ်း ဗဟုနာဒ် စာကြည့်တိုက်ရှိ စသည်တို့ကို စ လယ် ဆုံး သေချာစွာ စေ့စေ့စပ်စပ် ကြည့်ရှု၍ ကော်လှန်သည် မကော်လှန်သည်ကို သိလေဟု ဆရာတို့ဆိုကြကုန်၏။ ထို သဒ္ဓမ္မာလင်္ကာရ သူမြတ်ကား သက္ကရာဇ် ၉၄၁-ခု သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၅-ရက် ၅-နေ့ စ၍ရေး ၉၄၂-ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် ဘရဂုခေါ် သောကြာနေ့ ရေးပြီးသော ၁၂-ကြောင်းပေ၊ ကြံ့ဆစ်၊ ၎-အစ ယော်-အဆုံး ၁-အင်္ဂါ ၁-ချပ်ရှိ ပဌာနသာရဒီပနီဋီကာပါဠိ အကျဉ်းအကျယ်ကိုလည်း စီရင်တော်မူခဲ့လေသည်။ ယခင် မဓုဋီကာ ၃၅-၌ ကာဌုဒါယီထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာကို ၄-ချက်ပင် လက်သီးပုန်းထိုး၍ အမျိုးမျိုး ကော်လှန်ပယ်ချပါသော်လည်း ပြရအံ့လတ္တံ့ ဖြစ်ကုန်သော အဋ္ဌကထာ,ဋီကာ,ဂန္ထန္တရတို့ကား များလှကုန်၏။ စာအုပ်မျက်နှာနံပါတ် များ မည်စိုး၍ ချန်လှပ်ခဲ့သော်လည်း မပြက စာသင်သားတို့ ရှာဖွေ စုဆောင်း၍ ကြည့်ရန် မလွယ်ရကား ပဓာနမျှတို့ကို ရေးပေအံ့။ ၎င်းတို့ကို မရောက်မီ ပါဠိ ပါဠိ အမျိုးမျိုး အထွေထွေတို့ကို သတိပြုရန်။ "သန္ဓုသိတဒေဝပုတ္တာ" ဟု ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ လာသည်ဟူ၍ မာတိကာဂဏ္ဌိ၌ ဆိုရာ ထိုမာတိကာဂဏ္ဌိကျမ်းကို ၁၀၈၆-ခု ကဆုန်လပြည့် အင်္ဂါနေ့ ဖွား ၁၁၂၄-ခု ပြန်လွန်တော်မူသော

တောင်တွင်းကြီး သာသနာပိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ခင်ကြီးပျော် စိရင်တော်မူခဲ့သည်ဟု ၁၁၈၉-ခု ဖွား ၁၂၆၃-ခု စုတိသော ဒုတိယ မြို့ပြင်ကြီး ဘရာတော်ကြီး အရှင်စန္ဒဝံသာလင်္ကာရ၏ အဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ နိဒါန်းဂဏ္ဌိသစ် ၃၀ စသည်တို့၌ ဆိုကြကုန်၏။ ၎င်းမာတိကာဂဏ္ဌိ၌ ကိုးတော်မူတိုင်း ခင်ကြီးပျော်လက်တော်ကိုင် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာပါဠိ ပေမူ၌ ရှိတော်မူတိုင်းပင် ကိုးပြသည် ဖြစ်ရာ၏။ ထို ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာဟူသော စကားအရ ကိုးပါဠိကို မကျေနပ်၍ ၁၃၇၈-ခု ခန့် ဖွား၊ ၁၂၅၀-ပြည့် ပြန်လွန်တော်မူသော တံဆိပ်တော် ၂-ထပ်ရစ်ကျောင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဦးသုဒဿန ခေါ် ဦးရွှေသာ သည် ဓမ္မပဒ-အဋ္ဌကထာပါဠိ ပေစာကို ၉-ခေါက်ပေါက်အောင်၊ ဝိနည်း ငါးကျမ်း အဋ္ဌ-ကထာ ဂဏ္ဌိသစ် စသည် မျှားစွာကျမ်းပြု ၎င်းတပည့်ကြီး စကုမ္ဘို ကန်ဦးဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိစ္စသည် ယခင် အဋ္ဌကထာကို ၅-ခေါက်ပေါက်အောင် ကြည့်ဘူးသည် မတ္တေဟု ကြားရဘူးသည်၊ သို့ရာတွင် ပေစာမူ စက္ကူမူ တို့၏ သဘောကို အနည်းငယ်မျှ ဘော်ပြဦးအံ့။

စတုရာသခ်ေျယျ, အဋ္ဌာရသ အသခ်ေျယျ စသော ၁၁၇၃-ခု သမန္တစက္ခု-ဒီပနီကျမ်း ဒုတိယအုပ်၊ ဟံ မျက်နှာ ၁၀၃-၏ ကိုးကားရာ ၎ဒ-ပံသုကူလဝဂ်၊ ၎ဂ၊ ၎ဂ.၂-တတိယ ဗုဒ္ဓသညကထေရအပဒါန် အဋ္ဌကထာပါဠိသည် စတုရာသံ-ခေယျ,အဋ္ဌာရသသံခေယျ,သောဠသသံခေယျ စသော ဟသံတမြို့ မြစ်ကွေ့တိုက်ရှိ ၁၂၁၇-ခု ကူးပြီး၊ ပိန်း၊ ၁၁-ကြောင်းပေ၊ က-အစ ဓု-အဆုံးတို့တွင် တေ ချပ်၊ ဝမ်းဘက်၊ ၆-ကြောင်းနှင့် ဆန့်ကျင်သည့် အပြင် အားလုံးသော ထေရအပဒါန်အဋ္ဌကထာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓအပဒါန် ခဂ္ဂဝိသာဏ ပဌမဝဂ် ပဌမသုတ် "စတ္တာရိ အသခ်ေျယျာနိ ။ ပ ။ အဋ္ဌ အသခ်ေျယျာနိ ။ ပ ။ သောဠသ အသခ်ေျယျာနိ" စသော ဝိ ကျော ဂ်း၊ သီ ၁၁၅။ သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ ယခင်သုတ် ၃၀၊ ၎၅၊ ၃၂။ ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာ ပဌမ ၁၁၊ ၉။ စရိယာ-ပိဋကအဋ္ဌကထာ သီ ၂၅၀။ သီလက္ခန်ဒီကာဟောင်း ၉၎။ သစ် ၂၀၀။ အနာဂတဝံသဋ္ဌကထာ ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ဃ ဝမ်း၊ ၁၀-ကြောင်း စသည် မျှားစွာတို့နှင့် ဥဇုပဋိပက္ခ ဖြစ်ကြကုန်၏။

၁၎-ဗုဒ္ဓဝဂ် အဆုံး၌ ကဿပဒသဗလသ သုဝဏ္ဏစေတိယဝတ္ထု သည် မြန်မာမူ ဓမ္မပဒပါဠိတော်,အဋ္ဌကထာ,ဋီကာ၊ပေစာမူ,ပုံနှိပ်စာမူ ဟူသမျှတို့၌ မရှိကြလေ။ သီဟိုဠ်စာအုပ်မူတို့၌ကား ရှိကြလေကုန်၏။ "မနုဿတ္တံ လဘိသမ္ဘတ္တိ" စသော ၁-ဂါထာခဲ့ကို မြန်မာစာပေမူ, စက္ကူမူ ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိတော် သုမေဓ-ကထာတို့၌ မတွေ့ရ၊ သီဟိုဠ်မူ ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိတော်စာအုပ် ဂါထာ ၅၁၊ မျက်နှာ ၃၃၊ ၅-ကြောင်း၌ ရှိချေ၏၊ ရှေးက အဋ္ဌကထာလာ ဂါထာမျှ ထင်ဘူး၏။

"ပရိစ္ဆိန္နိတုံ နု သက္ကာ။" "နာနာနယ ဝိစိတ္တံ[1]" "ဤကော်မာ အတွင်း၌ "အာဝါသဒါနာနုဘာဝေန ဟိ ဘဝေ ဘဝေ နိဗ္ဗတ္တာသာပိ[2] သမ္မာခိ-တဂ္ဂဝါသော နု[3] ဟောတိ၊ ဒ္ဒါဒသဟတ္ထော သြဝရကော ဝိယ[4] မာတုကုစ္ဆိ အသမ္ဘာဝေ ဟောတိတိ ဧဝံ" ဟူသော ပါဠိ စကားဝါကျများသည် ဟသ်ဘတ မြို့ မြစ်ကွေးတိုက်ရှိ ၁၂၃၉-ခု တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၁၁-ရက် ၃-နေ့ ရေးကူးပြီး ၁၀-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ က-အစ ဌီ-အဆုံးရှိ **မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသအဋ္ဌ-ကထာ** ၃-သေခသုတ် အဘုဉ်၊ ကဲ ကျော၊ ၄-ကြောင်းခ်ဍင်း, ၁၂၇-ခုနှစ် ပြ နှိပ် မျက်နှာ ၁၇၊ ၂၃-ကြောင်း, ၁၉၂၄-ခု ၈ နှိပ် ၁၈၊ ၁၀-ကြောင်းခ်ဍင်း ကျပျောက်နေကြကုန်၏။

သဒ္ဒါယတနဝဂ္ဂသံယုတ် အဋ္ဌကထာ ၁၉၊ အာသီဝိသဝဂ် ဆဋ္ဌမသုတ် ၈ ၉၅၊ ၂၃-ကြောင်း, အသင်း ၉၄၊ ၁၁-ကြောင်း, သီ ၆၇၊ ၂၂-ကြောင်း, ၎င်းဌီကာ ၁၀-ကြောင်းပေ ပိန်း၊ ဗေါ ဝမ်း၊ ၇-ကြောင်း, ၎င်း ၎ ကျော၊ ၃-ကြောင်း, ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ ဂ-ပါဋလိဂါမိယဝဂ်၊ ဆဋ္ဌမသုတ်၊ သီ ၂၉၂၊ ၁၅-ကြောင်း, သု ၃၉၉၊ ၁-ကြောင်း, ၈ ၄၀၆၊ ၂၁-ကြောင်း, **တေရသက ကဏ္ဍ-**ဌီကာ၊ မဟာဝါ၊ ၆-ဘေသဇ္ဇက္ခန္ဓက၊ ၁၂၇၀-ပြည့် ပြ ဒု ၄၀၆၊ ၃-ကြောင်း, ၈ သု ၁၆၃၊ ၁၁-ကြောင်းခ်ဍ ပြည့်စုံစွာ ပါရှိကြကုန်၏။

"ကာဋ္ဌာရုမသုတ္တေန" ပါရုဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ နိဒါန်း ၈ သု ၄၆။ ဒီပဝံသ သု ၅၂၊ သီ ၄၄။ မဟာဝံသ သီ ၆၇-တို့အရ ကာဋ္ဌကာရုမသုတ်ကို ရှာဖွေရာ သာရသင်္ဂဟပါဠိ သု ၂၂၊ သီ ၁၇-အဆိုဖြင့် စတုက္ကဂုံတွဲရဟု သိရ သော်လည်း စတုက္ကဂုံတွဲရပါဠိတော် ဟံ ၂၇၇၊ ကဝိ ၃၁၉၊ ၈ ၂၃၉၊ သု ၂၈၅၊ နိသျ သု ၄၀၂-တို့ခ်ဍ "ကောဋ္ဌိကာရုမေ"ချည်း ရှိနေ၍ ၎င်းသုတ်ကို ရှာမတွေ့၊ သီဟိုဠ်မှု ၂၁၂-ခ်ဍ ကာလကာရုမေ ရှိ၍သာ ၎င်းသုတ်ကို တွေ့ရပေတော့သည်။

ပဋ္ဌာန်းမူလဋီကာ တိကပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ ပြ ၁၃၈၊ ၂၃-ကြောင်း၊ ၈ သု ၁၃၈၊ ၁၉-ကြောင်းခ်ဍ "တန္နိဝါရဏ်တွဲ ဝုတ္တံ ( ) ကိဉ္စိကာလေတိ" ၎င်းတို့၏ ကွင်းတွင်းခ်ဍ (ကိဉ္စိ ကာလေတိ ကိသ္မိဉ္စိ ကာလေတိ ဝါ အတ္ထော၊ တေန ရူပိနော ဓမ္မာ ကေစိ ဝတ္ထုဘူတာ ကိသ္မိဉ္စိ ပဋိသန္ဓိကာလေတိ ရူပန္တရာနံ ဝတ္ထုဿ စ

---

[1] နာနာ နယေဟိ ဝိစိတ္တံ (ဥဒါန်-ဋ္ဌ ၃၇၇၊ နာနာနယ ဝိစိတ္တံ၊ သံ-ဋ္ဌ ၃-၉၃၊ သာရတ္ထ-ဋီ ၃-၃၁၅)။

[2] ဟိ ဘဝေ နိဗ္ဗတ္တမာနဿပိ (ဥဒါန်-ဋ္ဌ ၃၇၇၊ သာရတ္ထ-ဋီ ၃-၃၁၅)။

[3] သမ္မိဒ္ဓိတဂ္ဂဝါသော နာမ နု (ဥဒါန်-ဋ္ဌ ၃၇၇၊ သာရတ္ထ-ဋီ ၃-၃၁၅)။

[4] ဝိယဿ (ဥဒါန်-ဋ္ဌ ၃၇၇၊ သာရတ္ထ-ဋီ ၃-၃၁၅)။

ကာလန္တရေ အရူပိနံ သဟဇာတပစ္စယတံ ပုဗ္ဗေ အနိဝါရိတံ နိဝါရေတိ၊ ဝေဠုကတ္ဘာ) ဝါကျစကားရပ်ပါဌ်တို့သည် ကျပျောက် စုတိကြကုန်၏။

ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး လက်ထက် ဂူကြီးဆရာတော် ဦးပညာသီဟခေါ် ၉-ဝါရ ပဌမကျော် ဦးယာ သုတ်သင်အပ်သောမူ ဟသ်ာတမြို့ မြစ်ကွေးတိုက်ရှိ ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်း မူလဋီကာပါဌ် ၁၂၂၅-ခု ကူးပြီး၊ က-အစ ဖား-အဆုံးတို့တွင် နား ကျော၊ ၂-ကြောင်း စသည်တို့ဌ်ရင်း, ယိုးဒယား ကျောက်ဖွား ဧကာဒသ် ဘုရင်၏ အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရားကြီးသည် ရှိ၏၊ ထို မိဖုရားကြီး၏ ဦးရီးတော်အရင်း ယိုးဒယားအမတ်ကြီး၊ ထိုအမတ်ကြီးသား ၁၁၂၁-ခုဖွား၊ ၁၁၇၆-ခု စုတိသော ထိုဦးယာပင် စီရင်၍ သာသနာတော် ၃၂၆၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၄၄-ခု ပြီးသော ပဌာန်းမူလဋီကာနိသျ ကြည့်မြင်တိုင် လေးကျန်းသီရိန် ပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်ဌ် ၁၂၇၂-ခု တော်သလင်းလဆုတ် ၃-ရက် ၃-နေ့ ပိဋကတ် ဆရာခနှိပ် ဆဌတဲ့ စာမျက်နှာ ၆၁၊ ၁၇-စသည်တို့ဌ်ရင်း ထင်ရှားစွာ ရှိလေသည်၊ အပြည့်အစုံ ပါကြကုန်၏။

"သဋ္ဌိမတ္တာဟိ ဂါထာဟိ" စသည်ဖြင့် ကေဂုံတ္တရအဌကထာ ၂၄၂၊ ၂၁၆၊ ၁၆၈, ဝိနည်းမဟာဝါ အဌကထာ ၂၇၅, ဇာတ်အဌကထာနိဒါန်း ၁၀၅၊၁၀၇၊ ဂ၃, ထေရအပဒါန်အဌကထာ သန္ဓိကေနိဒါန်း၊ သီ ၇၆-စသည်တို့ဌ် လာရှိပြား သော်လည်း ဒသကနိပါတ် ၂၃၃, ကာဋ္ဌဒါယိတ္ထေရဂါထာပါဠိတော် ဟံ ၁၄၆, ဇ ၁၂၂၊ သု ၁ဂ၄၊ သီ ၂၆ဂ-တို့ဌ် ၁၀-ဂါထာသာလျှင် ရှိ၏။ အချို့ အဌကထာ တို့ဌ် တဂါထာမျှ မပါ၊ အချို့ ၂-ဂါထာမျှ ပါကြကုန်၏။ သီဟိုဠ်ဗုဒ္ဓဝံသ အဌ-ကထာ ၂၁-ဌ်လည်း ၂-ဂါထာ ပါ၏၊ မြန်မာဗုဒ္ဓဝံသအဌကထာ သု ၂၉၊ ဇ ၃၀ စသည်တို့ဌ် ၆၄-ဂါထာ ပါ၏။ (၅၄ဂ) ကာဋ္ဌဒါယိတ္ထေရ အပဒါန အဌကထာ ၁၁-ကြောင်းရေး၊ ရှေပိန်းချ၊ ထား ဝမ်း၊ ၁၁-ကြောင်းစသည်တို့ဌ် ၄ဂ-ဂါထာ အခဲ့နှင့်တကွ ၆၃-ဂါထာမျှ ရှိကြ၏။ ဗုဒ္ဓဝံသအဌကထာ နိဒါနဝဏ္ဏနာဌ်လာ သော ၆၄-ဂါထာတို့နှင့် ကာဋ္ဌဒါယိတ္ထေရအပဒါနအဌကထာဌ် လာသော ၆၃-ဂါထာတို့မှာ မျှားစွာ ကဲ့လဲ့ကြကုန်၏။ ဂါထာ ၆၀-ပျို့ မှာ အပဒါန် အဌကထာ ဌ်လာ ဂါထာတိကို အမှီပြု၍ စီရင်သည်။ ၎င်းအကြောင်းကို ၁၂၉၀-ပြည့်နှစ် သီတင်းကျွတ်ဃပြည့်ကျော် ၁၀-ရက် ၂-နေ့က ငါတို့စီရင်ခဲ့သော ဂါထာ ၆၀-ပျို့ အတ္ထုပ္ပတ္တိစာတမ်း ဆ-ဇ-တို့ဌ် မှာဘူးလေပြီ၊ မကျေနပ်က ညွှန်သည်ထက် ပိုမိုပြီး သံသန္ဓန အထပ်ထပ်ပြု၍ ကြည့်တော်မူကြပါကုန်။ ဤသို့ စသည်မျှားစွာကုန် သော အရာဌာနတို့ကို ထောက်၍ မိမိတို့ဘူးသော စာမူတို့နှင့် မတူကာမျှကို စဲ့ပြီး အလဲ့ကြီးဟု ပြောဆိုရန် မလွယ်ကြောင်းကို ပညာရှိမှန်က ရိပ်မိသင့်ပါပြီ။

မာတုဒေဝပုတ္တ နီတတ္ထ သာဓက ကျမ်းစုအမြှက်—"အထ ဘဂဝါ မာတု-ဒေဝပုတ္တပ္ပမုခါနံ ။ပ။ ဒေသေတ္ဘာ" ၂၂၈ ဘဒ္ဒိတ္ထိဝိမာနဝတ္ထု အဌကထာ၊

သီ ၉၀၊ သု ၁၀၄၊ ဇ ၁၀၈၊ **"ဒေဝူပပတ္တိ ပန ပုရိသဘာဝေနေဝ ဇာတာ"** ၂၃၃ ကာဌ္ဌဒါယိထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ၊ ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ကြံဆစ်၊ တဲ ကျော၊ ၂-ကြောင်း က အစ ယေ အဆုံး၊ ၁၂၂၇-ခု ကူးပြီးစာ။ သီဟိုဠ်စာအုပ် ပဌမတွဲ ၅၀၂၊ ၂၅-ကြောင်း။ တေရသကနိပါတ် ၄၇၃၊ သရဘာမိဂဇာတ်ဦးကာဟောင်း ၁၀-ကြောင်းပေ၊ကြံ၊ ဒေါ် ကျော၊ ၆-ကြောင်း။ ဇိနာလင်္ကာရ စာကိုယ်ပါဠိ(ဦး-ကာနှင့် တွဲ)သု ၁၆၄။ ၎င်းဦးကာ ၁၆၇၊ ၇။ သီ ၁၄၅။ ၎င်းဦးကာ နိဿယဟောင်း ဂုဏာဘိလင်္ကာရ ဆရာတော် စိရင်သောမူ ပဌမထုပ် ၉ ကြောင်းပေ၊ ကြံ၊ ခူ ကျော၊ ၂-ကြောင်း။ အနာဂတဝံသ အဋ္ဌကထာ နိဒါနဝဏ္ဏနာ ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ရေကြည်မြို့ ကျောင်းကြီးမူ၊ ခံ ကျော၊ ၁-ကြောင်း။ကူ ဆေ၊ ၁၀-ကြောင်းပေ၊ မျဉ်းဖြူ၊ ဂု ကျော၊ ၇-ကြောင်း။ ကဲ ဇား၊ ကော်ပီမူ ၄၃၊ ၁၄-ကြောင်း။ ၈ အစ ၁၈၇ အဆုံး။ မဟာဗောဓိဝံသစာကိုယ်၊ ၂-အာနန္ဒာဗောဓိကထာ၊ ၁-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ဂ ကျော၊ ၁-ကြောင်း၊ သီဟိုဠ်စာအုပ်ပုံနှိပ်မူ ၎င်းဦးကာ ၁၀-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ရေကြည်မြို့ ကျောင်းကြီး ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဦးအောင်မြေးမူ၊ ဌ ဝမ်း၊ ၃-ကြောင်း၊ ဆိ ဏု၊ နလာဋ္ဌမာတဝံသ စာကိုယ်ပါဠိ ပဌမပရိစ္ဆေဒ ၉-ကြောင်းပေ၊ ကြံ၊ ဂါဝမ်း၊ ၄-ကြောင်း၊ က ဂါး။ သိရိမဟာ-မာယာ ဝတ္ထုပါဠိ နိဿဟောင်း၊ ဖျသီးရွာ အာဘိုးစိရင်သော ပေမူ။ ၎င်းနိဿ-သစ် ဝိသုဒ္ဓါရုံမူ။ ၁၉၀၃-ခု ရေဝတီပုံနှိပ်တိုက်ထွက် ၁၃၄၊ ၂၁-ကြောင်း၊ ၁၊ ၁၉ ၂။ အာဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာသစ် တတိယဂါထာ အဖွင့် ဘောဂဝေါ ၁၁။ မဏိဒီပဋီ-ကာ ဝိသတိဝဏ္ဏနာ၏ ပဌမဂါထာ အဘွင့် သု ၂၀၅။

> **ရက်လည်ညောင်းက၊ ရှစ်သောင်းရွှေ့ မျှ့မှန်။ မာယာသိဝိ၊ မိဘုန်းရှိသည်၊ စုတိနတ်ပြည်စံ၍ ။ပ။ သန္တုသိသည် ။ပ။ နတ်သားကောန်ဖြစ်၏ရှင့်။**

မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးရေး မြတ်စွာဘုရား ပဋ္ဌိသန္ဓေယူခန်း ဖွားတော်မူခန်းရတု ၁၃၄-စသည်မျှားစွာတို့နှင့် မည်၊ မယ်တော် ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော နတ်သျှီးဟု အယူဖောက်ပြန်သူ ဖြစ်ကြကုန်သော ဆရာတို့နှင့် ၁၃၀၂ ခု သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၉-ရက် ၄-ဟူးနေ့ မြင်းခြံဒီစတြိတ် တောင်သာမြို့ ကျွန်းရွာဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဦးအဂ္ဂဝံသ ခေါ် ဦးအောင်ပန်း စိရင်ပြီး မန္တလေးမြို့ ၇၄-လမ်း ကျောက်သွေးတန်း သီရိရာဇာစာပုံနှိပ်တိုက် နှိပ် အလျား ခြောက်လက်မ သာသာ အနံ ငါးလက်မ သာသာ စာမျက်နှာ ၃၄-မှ ၅၅-အဆုံးရှိ ဗုဒ္ဓမာတု ဒေဝိတ္ထိ-ဝိနိစ္ဆယကျမ်းငယ်လာ စကားတို့ကို သုတ်သင်ပယ်ချ၍ ယူရိုးယူစဉ်အတိုင်း မယ်တော် ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော သန္တုသိတမယ်တော်မိနတ်သားဟု သန့်ဌာန်ကျ ဇကန္ဓပင် စာသင်သားတို့ မှတ်ကြကုန်။ ဤအကြောင်းကို ၁၃၀၂-ခု နတ်တော်လဆန်း

၁၂-ရက် ၃-နေ့စ်ရင်ပြီးသော အင်ပုရဝ်ဝါဒဝိနိစ္ဆယကျမ်းမျက်နှာ ၃၆-စသည်တို့၌ ငါတို့ မှာခဲ့လေပြီ။

ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဟောတော်မူ၏—ဝါတွင်း သုံးလပတ်လုံး မည်မျှမြန်သော နှုတ်တော်ဖြင့် ဟောတော်မူလေသနည်း ပကတိဘုရားနှင့် နိမ္မိတဘုရားတို့နှုတ်တော်မြန်ပုံ တူကြပါသလော၊ တူကြကုန်၏၊ ပကတိ မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ဝါစာအစိန္တေယျဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံကုန်၏၊ ပကတိလူမျိုး တခွန်းရှုတ်လျှင် အရှင်အာနန္ဒာ ရှစ်ခွန်းရှုတ်၍ပြီး၏၊ အရှင်အာနန္ဒာ တခွန်းရှုတ်လျှင် မြတ်စွာဘုရား တဆယ့်ခြောက်ခွန်းရှုတ်၍ ပြီး၏၊ ပကတိလူ တခွန်း တပုဒ်ရှုတ်၍ပြီးက မြတ်စွာဘုရား ၁၂၀-ခွန်း ရှုတ်၍ပြီး၏။

မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၁၂-မဟာသီဟနာဒသုတ်အဖွင့် ပြ ၃၁၇၊ ၈ ၃၂၂ အလာတို့ကို ပြည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဦးကျီးညို ၁၂၂၅-ခုနှစ် တော်သလင်းလဆန်း ၁-ရက် ၅-တေးနေ့ စိရင်ပြီးသော အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ နိဿယသစ်နိဒါနကထာ "ဝစနံ လဟုပရိဝတ္တံ၊ ဘသ္မာ တံ" စသည်တို့ကို အနက်ယောဇနာရာ လေးကျန်း ၅၆၊ သု ၆၀-တို့၌ တွက်စစ်၍ မိန့်တော်မူလေပြီ၊ သာရသင်္ဂဟပါဠိ သု ၁၆-၌လည်း မိန့်ပြီ။

လူကား တခွန်း၊ ကျည်း လေးခွန်း၊ ရှစ်ခွန်း အာနန္ဒာ။

ဟုဒီပ်ယင်းမြို့ မြောက်လက် မုံတိုင်ပင်ရှာနေ ဦးတက်ဖြိုး ဒေါ်လွန်းပြည်တို့၏ သား ထိုရှာ၌ ၁၁၄၀-ပြည့်နှစ်ဝါဆိုလဆန်း၅-ရက်၄-နေ့ နေတက်တချက်တီးကျော် အချိန် ဖွား အသက် ၂၂-နှစ်ရဟန်းဖြစ် ၁၂၂၂-ခုနှစ် ပြန်လွန်တော်မူသော ငယ်မည်တော် ဦးပေါ်အေး ဘွဲ့တော် ဦးဝံသပါလ တံဆိပ်တော် "ဝံသာလင်္ကာရ-မဟာဓမ္မရာဇဂုရု၊ ဝံသာဘိလင်္ကာရဓဇ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိ ရာဇဂုရု"နှစ်ထပ်ရ မုံတိုင်ပင်ဂိုဏ်းအုပ် ဆရာတော်ဘုရားကြီး စိရင်တော်မူ၍ ၁၁၉၁-ခုနှစ် တပို့တွဲလ ပြည့်ကျော် ၁၁-ရက် ၅-နေ့ ၃-ချက်တီးကျော် ၂-မောင်းပြီး သုံးပုံအိပ်ထောင့်ကျမ်း နိဂုမ်း ၁၁၀,သဒ္ဒပဟက်ကျမ်းနိဂုမ်း ၂၁၄-တို့၌လည်း တနည်းလာသည်၊ ကျည်းလေးခွန်းအရကို ကျည်းကုလား လူမျိုးဟု အစိန္တေယျ ၄၀-ပါးဘုရားရှိခိုး မျက်နှာ ၁၇-အတိုင်း ယူလေ။

နောက်သားတို့ မှတ်ရန် ဆောင်ပုဒ် ရှစ်လုံးဘွဲ့ မြန်မာဂါထာ—

လူမျိုးတခွန်း၊ ရှစ်ခွန်းအာနန်၊
အာနန်တခွန်း၊ ခြောက်ခွန်းဆယ်တန်။
တရာ့နှစ်ဆယ်၊ ရှစ်သွယ်ပေါင်းရန်၊
တို့ဘုရား၊ တရားဟောပုံမြန်။

နိဂမနကထာ

ဟသ်ဝတမြို့ မြစ်ကွေးကျောင်းတိုက် စတုတ္ထမြောက် ၃၂-ဝါရပြီး မြစ်ကွေး ဆရာတော်ဦးပညာဝံသ မဟာထေရ် စီရင်အပ်သော မာတိကာနိဒါနဝဏ္ဏနာ ခေါ် ဂဏ္ဌိသစ်ကျမ်းသည် အတိတ်ကလိယုဂ် ၅၀၄၂၊ အနာဂတ် ကလိယုဂ် ၄၂၆၉၅၈၊ အတိတ်သာသနာတော် ၂၄၈၅၅၊ အနာဂတ် သာသနာတော် ၂၅၁၅၅၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၀၃-ခုနှစ် သုမေဓာရှင်ရသေ့ ဗျာဒိတ်ရသောရက်, ငါတို့ ဘုရား ဖွားတော်မူသောရက်, ဘုရားဖြစ်တော်မူသောရက်, ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနာကို ဟောတော်မူသောရက်, ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသောရက်, နောင်အခါ ဓာတု-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူလတ္တံ့ ဖြစ်သောရက်အားဖြင့် အခါတော်ကြီး ၆-ပါးဟု သမုတ်ခေါ် ဝေါ်အပ်သော ကဆုန်လပြည့် သောကြာနေ့ ညနေ စက်နာရီ ၆-နာရီ အချိန် ပြီးသည်။

မာတိကာနိဒါနဝဏ္ဏနာခေါ်

မာတိကာဂဏ္ဌိသစ်ကျမ်း

ပြီး၏။

၇-ဘုံပုဂ္ဂိုလ်ရ သံဝေါက်

၁။ ပုဂ္ဂိုလ်အပြား၊ ဝါကရား၊ ခြားနားသိစိမ့်ဌ၊
(ရင်းခ္ခ ဝါကရားကို ပိဋကတ်သခ်ျာယူ။ (၂၁၄) နှစ်ရာ့တဆယ်လေး ယောက်ဖြစ်၏။)

၂။ ဒု, သု, ဒ္ဓိ, တိ၊ ယာအရိ၊ ပေါင်းဘိ ဒ္ဓါဒသာ၊

၃။ အပါယ်ဘုမ္မီ၊ ဒုဂ္ဂတိ၊ ရဘိတယောက်သာ။

၄။ လူမဟာရာဇ်၊ ဘုံနှစ်ဆစ်၊ ကြဉ်ပစ် ဒုဂ္ဂတာ။

၅။ ဒု, သု မဝင်၊ တကျိပ်လျှင်၊ ထက်ခွင် နှတ်ဘုံမှာ။

၆။ တိဟိတ်ရိယံ၊ ကိုးယောက်စံ၊ ဆယ်တန် ပြဟွာ့ရှာ။

၇။ သုဂတိတစ်၊ ရတုံလစ်၊ ရပ်ပြစ် အသညာ။

၈။ သုဒ္ဓါဘုံငါး၊ သုံးယောက်ထား၊ ထက်ဖျား အရိယာ။

၉။ မဂ်သောတာဖျောက်၊ တိဟိတ်လှောက်၊ ရှစ်ယောက် အရှုပါ။
၁၀။ ပေါင်းရ်မနှေး၊ ဘုံလိုက်မေး၊ တွက်ရေး ဝါကရု။
၁၁။ နှစ်ရာ့တဆယ်၊ လေးယောက်ကယ်၊ ဉာဏ်ကျယ် ခွဲစိတ်ဖြာ။

ဘုံပုဂ္ဂိုလ်ရ သံပေါက် ပြီး၏။

---

၈ -သတ္တဝါသဘုံကိုးဝ သံပေါက်

၁။ ဝိနိပါတိကာ, အသုရာ, လူ.ရှာ, နတ်ဟာ၀။ ။(နာနတ္တကာယ နာနတ္တ-သည်။)
၂။ ရူပ ပဌမစျာန်, ပါယ်လေးတန်, အမှန်တဌာန။ ။(နာနတ္တကာယ ကေတ္တသည်။)
၃။ ဒုတိယ စျာန်ဘုံ၊ အလုံးစုံ၊ ယူတုံတ၀ နိယတ။ ။(ကေတ္တကာယ နာ-နတ္တသည်။)
၄။ တတိယ, ဝေဟပ္ဖလာ, သုဒ္ဓါ၀ါ၊ ဗြဟ္မာ့ဌာန ဘုံဘ၀။ ။(ကေတ္တကာယ ကေတ္တသည်။)
၅။ အသညသတ်မှာ၊ ဗြဟ္မာ့ရှာ၊ ယူရာတ၀ မြဲမှု၃။ ။(ကေတ္တကာယ။)
၆။ အရူပဘုံ၊ အလုံးစုံ၊ ယူတုံပစ္စေက။ ။(ကေတ္တသည်။)

သတ္တဝါသ ဘုံကိုး၀ သံပေါက် ပြီး၏။

---

၉ -ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ သံပေါက်

၁။ မဟာကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဟိတ်ကို ဟသိကြဉ်။
၂။ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်၊ ကိလိဋ္ဌ အမြဲယှဉ်။
၃။ သုံးဆယ့်ခုနစ်၊ ဣမ္ဘုဖြစ်၊ လေးရစ်အပါယ်ခွင်။
၄။ ဝိပ္ပယုတ်လေး၊ သွင်းပြန်သေး၊ လေးဆယ့်တခုပင်။
၅။ ဒ္ဒိ, သု, တ္ထိမှာ၊ ဣမ္ဘသာ၊ ရရှာအမြဲယှဉ်။
၆။ သမ္ပယုတ္တာ၊ သွင်းပြန်ကာ၊ ကာမတိဟိတ်ပင်။
၇။ စျာန်မရပြား၊ လေးဆဲ့ငါး၊ မှတ်သား သတိထင်။
၈။ စျာန်ရတုံသေး၊ ငါးဆဲ့လေး၊ မှတ်ရေး ကြုံဆင်ခြင်။

၉။ လေးဆဲ့ငါးတွင်၊ ငါးခုပင်၊ နုတ်ငင် ပယ်လိုက်ရှား။
၁၀။ ဖိုလ်သွင်းပြန်လစ်၊ လေးဆဲ့တစ်၊ တရစ်ကာမသား။
၁၁။ သကဒါဂါမ်တွင်၊ ၎င်းပင်၊ ဖိုလ်လျှင်လှယ်၍ထား။
၁၂။ ဃုံးဆဲ့ကိုးတန်၊ အနာဂါမ်၊ တရုံသိစိမ့်ကြား။
၁၃။ လေးဆဲ့တစ်တွင်၊ ဒေါသပင်၊ နုတ်ငင် သတိထား။
၁၄။ ဖိုလ်ချင်းဖလယ်၊ နာဂါမ်ဝယ်၊ သုံးဆယ်ကိုးခုပွါး။
၁၅။ သုံးဆဲ့ငါးမှာ၊ ရဟန္တာ၊ သေချာကြုံစိတ်ထား။
၁၆။ ဟိတ်ဌာဝရသာ၊ ကိရိယာ၊ မဟာဝိပါက်ငြား။
၁၇။ အရဟတ္တဖိုလ်လျှင်၊ တခုပင်၊ သွင်းလျှင် သုံးဆဲ့ငါး။
၁၈။ စျာန်မရလျှင်၊ ဤမျှပင်၊ ဆင်ခြင်နှုလုံးထား။
၁၉။ စျာန်ရပြန်က၊ အရူပ၊ ရူပကိရိယာ။
၂၀။ ကုသိုလ်လည်းကောင်း၊ ကိုးခုလောင်း၊ အပေါင်းစျာန်ရမှာ။
၂၁။ ရဟန္တာမှ၊ ကိရိယ၊ သေကွဲကုသိုလ်သာ။
၂၂။ ကာမာဝစရဘုံ၊ အလုံးစုံ၊ ဥဿုံမကြွင်းရာ။

ကာမာဝစရပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ သံပေါက် ပြီး၏။

၂၃။ အကုသိုလ်ဝယ်၊ ဒေါသပယ်၊ ဟိတ်ဝယ် ဆဲ့တစ်သာ။
၂၄။ စက္ခုသောတ၊ အာဝဇ္ဇ၊ ဌိစ္ဆတီရဏာ။
၂၅။ မဟဂ္ဂုတ်ကု၊ မဟာကု၊ တခုဝိပါက်သာ။
၂၆။ သုံးဆဲ့ကိုးပါး၊ ရူပသား၊ ဖြစ်ငြား တိဟိတ်မှာ။
၂၇။ သုံးဆဲ့ကိုးတွင်၊ ဒိဋ္ဌိကြဉ်၊ မယှဉ်စိကိစ္ဆာ။
၂၈။ ဤမျှတွင်သာ၊ ဖိုလ်ထည့်ပါ၊ ရဟာသေကွဲမှာ။
၂၉။ သန္တီရဏာ၊ ဌိစ္ဆန၊ သောတ စက္ခုမှာ။
၃၀။ အရဟတ္တဖိုလ်မှ၊ ဝိပါက၊ ဝိသင်္ခြိယာ။
၃၁။ သုံးဆယ်တဝ၊ ရေတွက်ရ၊ ရူပရဟန္တာ။

ရူပါဝစရပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ သံပေါက် ပြီး၏။

၃၂။ ဒသအကု၊ မဟာကု၊ တခုမနောဒ္ဓါ။
၃၃။ အရူပကု၊ ပေါင်းလေးခု၊ တခုဝိပါကာ။
၃၄။ နှစ်ဆဲ့လေးပါး၊ တိဟိတ်သား၊ ဖြစ်ခြား အရူပါ။
၃၅။ ၎င်းဌ်တွင်၊ ငါးခုပင်၊ နုတ်ငင် အကုသိုလ်။
၃၆။ နှစ်ဆယ်တိတိ၊ သုံးသေက္ခီ၊ သွင်းဘီ မိမိဖိုလ်။
၃၇။ မဟာကြိယာ၊ မနောဒ္ဓါ၊ အရူပကြိယာလေး။
၃၈။ မိမိဖိုလ်ပါ၊ ဝိပါက်သာ၊ ထည့်ပါ ဉာဏ်ဖြင့်တွေး။

အရူပဗုဒ္ဓိုလ်စိတ်ရ သံပေါက် ပြီး၏။

---

၁ ၀-ဘုံအပ်ိုင်းအခြား သံပေါက်

၁။ ဗဟုဿုတ၊ ရှိလိုက၊ မှတ်ကြ မျိုးလေးထွေ။
၂။ အစသာထင်၊ ဆုံးမမြင်၊ အောက်ခွင် အာကာဗေ။
၃။ ကိုးသိန်းခြောက်သောင်း၊ အထုပေါင်း၊ တည်ရှောင်း ယင်းထက်လေ။
၄။ လေးသိန်းရှစ်သောင်း၊ အထုပေါင်း၊ တည်ရှောင်း ထို့ထက်ရေ။
၅။ နှစ်သိန်းလေးသောင်း၊ အထုပေါင်း၊ တည်ရှောင်း ဤသည့်မြေ။
၆။ သိလာ ပံသု၊ မြေနှစ်ခု၊ အထု ထက်ဝက်ဝေ။
၇။ သိန်းနှစ်သောင်းစီ၊ သခ်ျာညီ၊ နှစ်လီ ယှင်းမသွေ။
၈။ သိလာ ပထဝီ၊ အထက်စီ၊ အဝီစီ တည်ခြား။
၉။ သောင်းငါးထောင်စီ၊ သခ်ျာညီ၊ ရှစ်လီ ငရဲခြား။
၁၀။ ပံသုပထဝီ၊ မြေဝယ်မှီ၊ ဤသည့် ကျွန်းအောက်နား။
၁၁။ ရပ်တမျက်နှာ၊ လေးလုံးသာ၊ ပေါင်းခါ ဆဲ့ခြောက်ပါး။
၁၂။ တရာ့နှစ်ဆယ်၊ ရှစ်ခုကယ်၊ အငယ် ငရဲမျာ.။
၁၃။ တြိန်း သုည၊ ဒွေ ဇယ၊ သတ္တ ဘုံအခြား။
၁၄။ လေးသောင်းနှစ်ထောင်၊သခ်ျာဆောင်၊လူ့ဘောင်ခြောက်ထပ်ခြား။

ကာမသုဂတိ ခုနှစ်ဘုံ ယူဇနာ (၄၂,၀၀၀) လေးသောင်း နှစ်ထောင်စီ ခြား၏။

၁၅။ တြိန်း သုညာ၊ ဒွေ ပဌာ၊ သခ်ျာ ဒွေတရပ်။
၁၆။ ပရနိမ္မာ၊ ထက်နတ်မှာ၊ လူ့ရွာ အခြားမှတ်။
၁၇။ နှစ်သိန်း ငါးသောင်း၊ နှစ် ထောင်ပေါင်း၊ မှတ်ကြောင်း မြဲသေသပ်။

ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီဘုံနှင့် လူ့ဘုံ ယူဇနာ (၂၅,၀၀၀)နှစ်သိန်းငါးသောင်း-နှစ်ထောင် ခြား၏။

၁၈။ စတု သုည၊ သော သတ္တ၊ ပဉ္စ သခ်္ခ်ာထား။
၁၉။ ပဌမစျာန်၊ ပြဟ္မာ့ဌာန်၊ အမှန် လူ့ရွာခြား။
၂၀။ ငါးသန်း ခုနစ်သိန်း၊ ခြောက်သောင်းကိန်း၊ အပြိုန်း မြဲမှတ်ထား။

ပဌမစျာန် သုံးဘုံနှင့်လူ့ ဘုံ ယူဇနာ (၅,၂၆၀,၀၀၀) ငါးသန်း ခုနစ်သိန်း-ခြောက်သောင်း ခြား၏။

၂၁။ တိခံ အဋ္ဌ၊ ဗျည်း ဒွယ၊ ပြဟ္မာ့ ဘုံချင်းခြား။
၂၂။ ငါးသန်း ငါးသိန်း၊ တွက်ကိန်း သခ်္ခ်ာ၊ ရှစ်ထောင်သာ၊ ပြဟ္မာ-ဘုံချင်းခြား။

ပြဟ္မာဘုံချင်းချင်းကား ယူဇနာ (၅,၅၀၇,၀၀၀) ငါးသန်း ငါးသိန်း-ရှစ်ထောင်စီ ခြား၏၊ ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တီဘုံနှင့် ပဌမစျာန်ဘုံလည်း ယူဇနာ (၅,၅၀၇,၀၀၀) ငါးသန်း ငါးသိန်း ရှစ်ထောင် ခြား၏။

၂၃။ တြီ သုည၊ အဋ္ဌနှင့်ဆ၊ ဒွယ ဧကောဘ။
၂၄။ ဒုတိယစျာန်၊ လူတို့ဌာန်၊ အမှန် ခြားမှတ်ပါ။
၂၅။ တကုဋ္ဌေမှန်း၊ တသန်း နှစ်သိန်း၊သောင်းကိန်း ခြောက်ပြန်၊ရှစ်ထောင်-လွန်၊ ခြားဟန် ဒုတိယာ။

ဒုတိယစျာန် သုံးဘုံနှင့် လူ့ဘုံ ယူဇနာ(၁၁,၂၆၇,၀၀၀) တကုဋ္ဌေ တသန်း-နှစ်သိန်း ခြောက်သောင်း ရှစ်ထောင် ခြား၏။

၂၆။ သုံးလုံး သုည၊ သော သတ္တ၊ သတ္တ ဆဧကော။
၂၇။ တတိယစျာန်၊ ဘုံသုံးတန်၊ အမှန် ခြားလူ့ရွာ။

တတိယစျာန် သုံးဘုံနှင့် လူ့ဘုံယူဇနာ (၁၆,၇၇၆,၀၀၀) တကုဋ္ဌေ ခြောက်-သန်း ခုနစ်သိန်း ခုနစ်သောင်း ခြောက်ထောင် ခြား၏။

၂၈။ တြီ သုည၊ ဇော အဋ္ဌ၊ ဒွယ ဒွေး ဒွေး ရေး။
၂၉။ ဝေဟပ္ဖလာ၊ အသညာ၊ လူ့ရွာ မြေအဝေး။
၃၀။ ကုဋ္ဌေနှစ်စု၊ နှစ်ခုသန်းကိန်း၊ နှစ်သိန်း ရှစ်သောင်း၊ လေးထောင်-ပေါင်း၊ ထပ်လောင်း မှတ်ဘိလေး။

ဝေဟပ္ပါလ်ဘုံ အသညသတ်ဘုံနှင့် လူ့ဘုံယူဇနာ (၂၂,၂၈၄,၀၀၀) နှစ်ကုဋ္ဌေ-နှစ်သန်း နှစ်သိန်း ရှစ်သောင်း လေးထောင် ခြား၏။

၇၁။ တြီ သုည၊ ဒွေ နဝ၊ သတ္တ သတ္တ ဒွေး။
၇၂။ သုဒ္ဓါဝါသ၊ အဝိဟာ၊ လူ.ရှာ ရပ်ခြားဒဝေး။

သုဒ္ဓါဝါသဘုံ အဝိဟာဘုံနှင့် လူ.ဘုံယူဇနာ (၂၇,၇၉၂,၀၀၀) နှစ်ကုဋေ ခုနစ်သန်း ခုနစ်သိန်း ကိုးသောင်း နှစ်ထောင် ခြား၏။

၇၃။ တြိန်း တိတယ၊ ငါးသုည၊ ဣမ္မ အတပ္ပါ။
၇၄။ သုံးကုဋေမှန်း၊ သုံးသန်း သုံးသိန်း၊ ခန့်တာချိန်း၊ ရေကိန်းမျှားသခ်ျာ။

အတပ္ပါဘုံနှင့် လူ.ဘုံ ယူဇနာ (၇၇,၇၀၀,၀၀၀) သုံးကုဋေ သုံးသန်း သုံးသိန်း ခြား၏။

၇၅။ တြီ သုည၊ အဗ္ဗနှင့်ခ၊ အဋ္ဌ အဗ္ဗ တြီ။
၇၆။ သုဒ္ဓါဝါသ၊ သုဒဿာ၊ လူ.ရှာ ဝေးလှဘီ။

သုဒ္ဓါဝါသဘုံ သုဒဿာဘုံနှင့် လူ.ဘုံယူဇနာ (၇၈,၈၀၈,၀၀၀) သုံးကုဋေ ရှစ်သန်း ရှစ်သိန်း ရှစ်ထောင် ခြား၏။

၇၇။ လေးကုဋေမှန်း၊ လေးသန်း သုံးသိန်း၊ တွက်ကိန်း မျှားမြောင်၊
သောင်း ခြောက်ထောင်၊ ဝေးခေါင် သုဒဿီ။
၇၈။ တိ ခံ ဆေက၊ တေ ဇယ၊ ဇယ ရေးအညီ။

သုဒဿီဘုံနှင့် လူ.ဘုံ ယူဇနာ (၄၄,၇၆၆,၀၀၀) လေးကုဋေ လေးသန်း သုံးသိန်း တသောင်း ခြောက်ထောင် ခြား၏။

၇၉။ တြိန်း သုည၊ ဇော ဒ္ဓယ၊ အဋ္ဌ နောဇယာ။
၄၀။ သုဒ္ဓါဝါသ၊ ကနိဋ္ဌ၊ ဌာန လူ.ရပ်ရှာ။

သုဒ္ဓါဝါသဘုံ အကနိဋ္ဌဘုံနှင့် လူ.ဘုံ ယူဇနာ (၄၉,၈၂၄,၀၀၀) လေးကုဋေ ကိုးသန်း ရှစ်သိန်း နှစ်သောင်း လေးထောင် ခြား၏။

၄၁။ သုည တြီ၊ ဒွေ နှင့် တိ၊ တြီ ဗျည်းပဌ။
၄၂။ ပဌမာရူပ္ပါ၊ အာကာသာ၊ လူ.ရှာ ဝေးလွန်းလှ။

ပဌမ အာရူပ္ပ အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံနှင့် လူ.ဘုံ ယူဇနာ (၅၅,၃၃၂,၀၀၀) ငါးကုဋေ ငါးသန်း သုံးသိန်း သုံးသောင်း နှစ်ထောင် ခြား၏။

၄၃။ ခြောက်ကုဋေကိန်း၊ ရှစ်သိန်းလေးသောင်း၊ သခ်ျာပေါင်း၊ခြားကောင်း
ဒုတိယ။

ဒုတိယာရူပ္ပဝိညာနဉ္စာယတနဘုံ နှင့် လူ.ဘုံ ယူဇနာ (၆၀,၈၄၀,၀၀၀) ခြောက်ကုဋေ ရှစ်သိန်း လေးသောင်း ခြား၏။

၄၄။ ကုဋေ ခြောက်ခန်း၊ ခြောက်သန်း သုံးသိန်း၊ တွက်ကိန်းများပေါင်း၊ လေးသောင်း ရှစ်ထောင်၊ ထက်မိုးခေါင်၊ ဘုံဆောင် အာကိုဋ္ဌာ။

အာကိုဋ္ဌညာယတနဘုံနှင့် လူ့ဘုံ ယူဇနာ (၆၆,၃၄၇,၀၀၀) ခြောက်ကုဋေ ခြောက်သန်း သုံးသိန်း ငလေးသောင်း ရှစ်ထောင် ခြား၏။

၄၅။ တြိ သုညာ၊ သော ပဋ္ဌာ၊ အဋ္ဌာ ကေ သတ်။
၄၆။ နေဝသညာ၊ နာသညာ၊ လူ့ရှာ အခြားမှတ်။

နေဝသညာ နာသညာယတနဘုံနှင့် လူ့ဘုံ ယူဇနာ (၇၁,၇၅၆,၀၀၀) ခုနစ်-ကုဋေ တသန်း ရှစ်သိန်း ငါးသောင်း ခြောက်ထောင် ခြား၏။

ယူဇနာ (၅,၇၆၀,၀၀၀) ငါးသန်း ခုနစ်သိန်း ခြောက်သောင်းမြင့်သော ပဌဝျာန်ဘုံမှ အလျား အနံ အထု တယူဇနာရှိသော ကျောက်ဖျာကြီးကို ချလိုက်သည်ရှိသော် တနေ့ တည့်ခ်ျင် ယူဇနာ (၄၇,၀၀၀) လေးသောင်း ရှစ်ထောင် ကျ၍ လေးလကြာမှ မြေသို့ရောက်ရာသည် ဟူ၏။

ဘုံအပိုင်းအခြား သံပေါက် ပြီး၏။

၁၁—မြင်းမိုရ် စကြဝဠာ အပိုင်းအခြား သံပေါက်

၁။ အရှေ့ ဌေရောင်၊ ဝင်းဝင်းပြောင်၊ တောင်ကား မြပမာ။
၂။ ဖလ်ရောင် အနောက်၊ ဝင်းဝင်းတောက်၊ မြောက်ကား ရွှေတိသာ။
၃။ ရှစ်သောင်း လေးထောင်၊ မြင်းမိုရ်တောင်၊ စောက်ဆောင် ပြောကျယ်စွာ။
၄။ လေးသောင်းနှစ်ထောင်၊ ယုဂန်တောင်၊ ဝန်းမြောင် ဟတ်ရစ်ကာ။
၅။ ဤသဓရ၊ တြီခ၊ ဧက ဒွေသခ်ျာ။ (၂၁,၀၀၀)
၆။ ကရဝီက၊ တွင်နာမ၊ မြင့်လှ သောင်းငါးရာ။ (၁၀,၅၀၀)
၇။ သုဒဿန၊ အမည်ရ၊ ခဗျည်း ဒွေးပဋ္ဌာ။ (၅,၂၅၀)
၈။ နေမိန္ဓရ၊ မြင့်လွန်းလှ၊ ပဋ္ဌ ဒွေ သော ဒွါ။ (၂,၆၂၅)
၉။ ဝိနတကာ၊ ထောင့်သုံးရာဝယ်၊ ဆဲ့နှစ်ကယ်၊ နှစ်သွယ်ဂါဝုတာ။ (၁,၃၁၂ ယူဇနာနှင့် နှစ်ဂါဝုတ်)။

၁၀။ **အဿကဏ္ဏ**၊ ခြောက်ရာ့ငါးဆယ်၊ ခြောက်ခုကယ်၊ တသွယ်ဂါဝုတာ။ (၆၅၆-ယူဇနာ တဂါဝုတ်)။

၁၁။ မြင်းမိုရ်တောင်မှ၊ စဉ်ကာပြ၊ နိမ့်ကြ ထက်ဝက်သာ။

၁၂။ သီဒါခုနစ်တန်၊ တောင်ကိုရုံ၊ တောင်ဟန် မှတ်ယူပါ။

သီဒါ ခုနစ်တန် အနက်အကျယ်ကိုလည်း မိမိရုံအပ်သော တောင်၏ အမြင့်ပမာဏအတိုင်းမှတ် ဟူလို၊ **တောင်အထုမှာ** ဝါဒမညီကြ။

၁၃။ အင်ကြင်း နော်ဇာ၊ ယင်းမာတော၊ အပြော စက္ကဝါ။ (၁,၂၀၃,၄၅၀)

၁၄။ သန်း နှစ်သိန်းနောင်၊ သုံးထောင် လေးရာ၊ ငါးဆယ်သာ၊ စက္ကဝါ-အချင်း။ (အတွင်း အချင်း)။

၁၅။ အင်ကြင်းရှော်ပါ၊ ယင်းမာတော အပြော အပမှာ။ (၁,၂၀၅,၄၅၀)

၁၆။ သန်း နှစ်သိန်းနောင်၊ ရှစ်သောင်း ငါးထောင် လေးရာ ငါးဆယ်သာ၊ စက္ကဝါ အပ။ (အပ အချင်း)။

၁၇။ ဆပ်သွား အနန်း၊ စပါယ် ဒန်း၊ တွင်းဝန်း စက္ကဝါ။ (၃,၆၁၀,၃၅၀) (အထွင်းအဝန်း)။

၁၈။ စိုရ်ရဲ့ မသန်း၊ စပါယ်ဒန်း၊ အဝန်း အပမှာ။ (၃,၀၅၆,၃၅၀—အပ-အဝန်း)။

၁၉။ ငါးသိန်း ငါးသောင်း၊ ထောင်ပေါင်း ကိုးခါ၊ ခုနစ်ရာ၊ မှန်စွာ နှစ်ဆဲ့ငါး။ (၅၅၉,၇၂၅)။

၂၀။ မြင်းမိုရ် စက္ကဝါ၊ ခြားသခ်ျာ၊ ကျမ်းလာ မြဲမှတ်သား။

၂၁။ နှစ်သိန်း ခုနစ်သောင်း၊ ထောင်ပေါင်း ကိုးခါ၊ ရှစ်ရာ့ ခြောက်ဆယ်၊ နှစ်ခုကယ်၊ နှစ်သွယ် ဂါဝုတ်ထား။ (၂၇၉,၀၆၂–ယူဇနာ နှစ်ဂါဝုတ်)။

၂၂။ မြင်းမိုရ် စက္ကဝါ၊ ခြားသခ်ျာ၊ နှစ်ဖြာ ခွဲဝေပြား။

၂၃။ တသိန်း သုံးသောင်း၊ ထောင်ပေါင်း ကိုးဖြာ၊ ကိုးရာ သုံးဆယ်၊ တခုကယ်၊ တသွယ် ဂါဝုတ်ထား။ (၁၃၉,၉၃၁–ယူဇနာ တဂါဝုတ်)။

၂၄။ မြင်းမိုရ် စက္ကဝါ၊ ခြားသခ်ျာ၊ လေးဖြာ ခွဲဝေပြား။

မြင်းမိုရ်စကြဝဠာ အပိုင်းအခြား သံပေါက် ပြီး၏။

၁၂ -နတ်သက်လက်ာ

၁။ စတုမဟာ၊ သက်ငါးထုကို၊ လူ့ရွာ ကိုးသန်းစင်,။ တာဝတိ သာ၊ နတ်မှာ ထောင်စု,၊ လူ့နှစ်ပြုမှု၊ သုံးကုဋေ ခြောက်သန်းလျှင်တည့်,။ ယာမာတွင် နှစ်ထောင်သက်, ဆဲ့လေးကုဋေ၊ လေးသန်းနေဟု၊ လူ့ပြေခန့် ရေတွက်လေ,။ လေးထောင်သက်, တုသိတာ၊ ငါးဆဲ့ခုနှစ်ကုဋေ၊ ခြောက်သန်းပေဟု၊ မှတ်လေ လူ့ပြေမှာတည့်,။ ရှစ်ထောင်သာ နိမ္မာနေ၊ ကုဋေသခ်ျာ၊ နှစ်ရာသုံးဆယ်၊ လေးသန်းကယ်နှင့်ဟု၊ လူဝယ်မှတ်သားရလိမ့်,။ ဝသဝတ္တီ သောင်းခြောက်-ထောင်, ကုဋေဖြင့်သာ၊ ကိုးရာနှစ်ဆယ်၊ တခုကယ်၍၊ တသွယ် ခြောက်သန်း ဆောင်သည်,။ ။ထောင်နှစ်ရာ့ နှစ်ဆဲ့ခြစ်နှင့် နှစ်ငါးသန်းပေါင်း ၁။

၂။ မဟာရာဇ်မှာ၊ တရက်တာကို၊ လူ့ရွာနှစ်ငါးဆယ်။ တရာလူ့သက်၊ ဝတိန်ရက်ဟု၊ ရေတွက် သိစလွယ်၏။ ယာမာဝယ် နှစ်ရာမျှ။ အနှစ်လေးရာ၊ တုသိတာသည်။ ရှစ်ရာ နိမ္မာနတည့်။ ဝသဝတ္တီ ထောင့်ခြောက်ရာ၊ ခြောက်ဘုံ နတ်မှ၊ တရက်မျှကို၊ လူက နှစ်ဖြင့်စာသည်၊ ရက်ဖြင့်သာ လ နှင့်မြောက်၍ သိသင့်ပါကောင်း။

လူ့ပြည်၌ အနှစ် ငါးဆယ်သည် စာတုမဟာရာဇ်နတ်ပြည်၌ တနေ့နှင့် တည့်ဖြစ်၏။ ထိုနေ့ည၌ဖြင့် အရက် သုံးဆယ်သည် တလမည်၏။ တဆဲ့နှစ်လသည် တနှစ်မည်၏။ ထိုနှစ်ငါးရာသည် စာတုမဟာရာဇ် နတ်သက်မည်၏။ တာဝတိ သာစသော အသက်ကိုလည်း ဤနည်းချည်း။

နိဂုမ်း

ဒေ့ အင် ကော်ကော်၊ သက္ကရာဇ်၊ ပြီးလစ် ဤသည့်စာ။
ပြည့်ကျော် အင်္ဂ၊ တပေါင်းလ၊ နေ့မှာ ပူးသောကြာ။
ဝိရာဂမည်၊ ရှင်မထေရ်၊ ရှင်ကြည် တောင်းပန်ထား။

နတ်သက်လက်ာ ပြီး၏။

၁။ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် နတ်သက်, လူအရေအတွက် အပေါင်းကား တထောင့်နှစ်ရာ့ နှစ်ဆဲ့ရှစ်ကုဋေ အနှစ်ငါးသန်း ရှိ၏ ဟူလို။

၁ ၃-နတ်သက် လေးဆတက်ပုံ သံပေါက်

၁။ စတုဂ္ဂုဏ်၊ တက်သည်ဟန်၊ နာခံမှတ်ကုန်ကြ။
၂။ နှစ်က တပိုး၊ ရက်တပိုး၊ တက်တိုး ပေါင်းလေးဆ။
၃။ နှစ်ပြန် ငါးရာ၊ တပိုးသာ၊ ယူပါ နှစ် ၂-ဆ။
၄။ နှစ်ရက်ရောက်ခါ၊ တရက်သာ၊ ရှည်စွာ ရက် ၂-ဆ။
၅။ လေးဆတက်ရာ၊ ဓိပွါယ်မှာ၊ ဤခါ နိဋ္ဌိတာ။

နတ်သက် လေးဆတက်ပုံ သံပေါက် ပြီး၏။

---

၁ ၄-ငရဲသက်လက်ဝ

စည်းစိမ်မရှည်၊ ခဏတည်၍၊ လူ့ပြည်နေခိုက်၊ စိတ်လိုလိုက်လျက်၊ ပျော်ပိုက်သမှု၊ လောဘစုနှင့်၊ ဒုစရိုက်မှဲ့၊ မကြည်ဖဲ့၍၊ ငရဲကျမူ၊ ကျိုက်ကျိုက်ဆူ**သား**၊ သံပူရည်ဖျန်း၊ ခေါင်းကသွန်းလျက်၊ နစ်မွန်းဖန်ဖန်၊ အတန်တန်နှင့်၊ **သေ**ပြန်ရှင်ပြန်၊ ဖြစ်ဟန် မတည်၊ ဆင်းရဲရှည်၍၊ သံရည်ပူထက်၊ လောင်ခြစ်ကျက်**သား**၊ နရကင်ယ်စွ၊ **သဋ္ဌိ**ဝဋ်၊ လူက လ,နှစ်၊ ကိုးသန်းဖြစ်မှ၊ တရက်ရ**၏**၊ လ, နှစ်ဖွဲ့ကာ၊ နှစ်ငါးရာကို၊ သခ်ျာခွဲ၀ေ၊ လူနှင့်ရေသော်၊ ကုဋေစုဆောင်း၊ **သိ**န်းခြောက်သောင်းနှင့်၊ ထောင်ပေါင်းနှစ်၀၊ ဆင်းရဲရ**၏**၊ ထိုမှအောက်တွင်၊ **သံ**မြေပြင်ထက်၊ မမြင်ရက်အောင်၊ လက်နက်ထားလုံ၊ ၀နှီးရစ်ရုံ၍၊ **မီ**းလျှံ**မော**ာက်**မော**ာက်၊ ပြောင်ပြောင်တောက်နှင့်၊ နောက်က ပြေးခိုက်၊ **ခွေ**းရူးလိုက်**သ**ို့၊ ရိုက်ခတ်ထိုးကာ၊ ဟစ်ကြော်ငြောလျက်၊ ကယ်ပါယူပါ၊ တောင်းပန်ရှာ**လ**ည်း၊ **မ**ေတ္တာမဲ့ငြား၊ မသနား၍၊ သံပြားထက်လှည်း၊ တုံးလုံးလည်းကာ၊ **တ**စည်း**သ**မား၊ တမျှဉ်းသားလျက်၊ **အ**လှား**လေ**းထောင့်၊ ရှစ်မြောင့်ဆဲ့ခြောက်၊ **ရော**ာက်**အော**ာင်လှာခုတ်၊ **ကာ**လ**သ**ုတ်မှ၊ **သ**ဃ်ာတနှင့်၊ **ရော**ရ**ဝ**မှာ၊ **မ**ဟာ**ရော**ရ**ဝ**၊ **တာ**ပန**တို**င်၊ **လေ**းဆ **လေ**းဆ၊ ကာလရှည်စွာ၊ ဆင်းရဲကြာ**၏**၊ **မ**ဟာ**တာ**ပန၊ **နှ**စ်ကိုဆလည်း၊ **မ**ရနိုင်ဘိ၊ **အ**ဝီ**စ**ိမှ၊ တိုင်တိရှည်လျက်၊ သည်နှစ်သက်ကား၊ ကပ်ဝက်ကပ်ဆုံး၊ ခံ၍ပြုန်းလည်း၊ နပုန်းမိန်းမ၊ **မ**လှယုတ်**မ**ာ၊ **လ**ူ့ပြည်**မ**ှာ၌၊ ဖျားနာညှဉ်းဆဲ၊ လွန်ဆင်းရဲလျက်၊ မ့ဲမ့ဲတေတေ၊ လက်ခြေချို့တဲ့၊ မျက်နှာမဲ့**၍**၊ ကရဲ့ကစောင်း၊ ဖြစ်ပြန်ရှောင်း**၍**၊ **မ**ကောင်းယုတ်**မ**ာ၊ ဆင်းရဲ**ကြ**ာ**လ**ိမ့်၊ **ခ**ံရုပြစ်ကြောင့်**သ**ာ တကား ဆွေးအောင်တည်း။

မင်းလှမင်းခေါင်ဘွဲ့ရ ပုဂံမြို့ဝန် ဆိမီးခုံရှာစားမင်း
ဦးရှန်းဆိုသော ဥမှာဒန္တီဟျိ့ သစ် ပုဒ်မ ၆၅။
ငရဲသက်လက်ဝ ပြီး၏။

၁၅-၅၂၈-သွယ်မေတ္တာလက်ာ

ငါးရာ့နှစ်ဆယ်၊ ရှစ်သွယ် မေတ္တာ၊ ယူနည်းမှာမူ၊ ကျမ်းလာသို့ မှတ်လေ။ အနောဓိသ၊ ပုဂ္ဂလသည်၊ ပဋ္ဌ ငါးယောက်နေရှင့်။ ထူးတထွေရည် မှတ်သား၊ ဩဓိသမှာ၊ ပုဂ္ဂလာသည်၊ မှန်စွာ ခုနှစ်ပါးတည့်။ ပေါင်းညားက ယှင်းမသွေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အပြား၊ ဆဲ့နှစ်ပါးကို၊ မမှားရဘို့လေသော်။ အဝေရာ, ဗျာပဇ္ဇ, အနီဃ, ဟု၊ သုခိအတ္တာ, လေးဖြာမြောက်လစ်၊ လေးဆဲ့ရှစ်သည်၊ စင်စစ်ရလေပါလိမ့်။ ဌကထာ အလိုမူ၊ ပိယ, သဟာ,၊ မဗ္ဗာ, ဝေရီ,၊ လေးလီမြောက်လေ ဟူ၏။ ရပ်ဆယ်ဆူ မြောက်ပြန်လျှင်၊ လေးရာ့ရှစ်ဆယ်၊ အကယ်ရသည် ပင်တည်း။ ယင်းသည်တွင် ရပ်ဒေသ၊ မရည်မှတ်လစ်၊ လေးဆဲ့ရှစ်ကို၊ တလစ်နှောလိုက်က လျှင်။ မှန်မုချမယှင်းပါ၊ ငါးရာနှစ်ဆယ်၊ ရှစ်သွယ်မေတ္တာ၊ ပြည့်သည်သာဟု၊ သိပြီးခါပါ်းစေက၊ အိပ်နိုးချမ်းသာ, ယုတ်မာမမက်,၊ နှစ်သက်နှတ်လူ,၊ ဒေဝါ ကူမ,၊ ဆိပ်မူမနှံ.,၊ စိတ်မပျံ့တည်ကြည့်,၊ လှသည်မျက်နှာ,၊ သေခါမတွေ,၊ ဖြစ်လေဗြဟ္မာ,၊ ဆဲ့တခါစင်၊ အာနိသင်ကို၊ လျင်လျင် အမြဲရ၏။ ကေန္ဓမှတ်ဘို့ပါ၊ ယုံမှားမဲ့အောင်၊ ကျမ်းစောင်စောင်မှ၊ ဆောင်၍ မိန့်လိုက်မှာသည်....သည့်တိုင်း သာမှတ်က ကဝိရောင်ပြေး။

သုတေသန၊ မျိုးသိဿတို့၊ မှတ်ကြစိမ့်ဌါ၊ စက္ကိန္ဒာဘိဓ၊ မဟာမမ္မထ-ဂုရု၊ ရေးပြုလိုက်ပါ၊ ဤကျမ်းစာကို၊ ပညာလိုလား၊ တပည့်သားတို့၊ မှတ်သားလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်ကြစေသောဝ်။

၅၂၈-သွယ်မေတ္တာလက်ာ ပြီး၏။

ပ.ဖ.သ.စ၁ ၆၅/၂ရ.၁ခ-၂၀၁၁ (၁၅၀၀) လစ်သို့ ။

Jo